

LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2005:20

*Lausunnot vesilakitoimikunnan
mietinnöstä*

Tiivistelmä

LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2005:20

*Lausunnot vesilakitoimikunnan
mietinnöstä*

Tiivistelmä

ISSN 1458-7149
ISBN 952-466-335-X
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Lausunnotiivistelmä	
Lainsäädäntöneuvos Jari Salila		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Lausunnot vesilakitoimikunnan mietinnöstä. Tiivistelmä			
Julkaisun osat 1 Johdanto 2 Lausunnonantajat 3 Yhteenveto lausunnoista 4 Yleisiä arvioita 5 Yksityiskohtaiset huomautukset 6 Muut ehdotukset			
Tiivistelmä Oikeusministeriö pyysi 30.7.2004 lausuntoa vesilakitoimikunnan mietinnöstä (Oikeusministeriö, Komiteamietintö 2004:2) 109 viranomaiselta ja yhteisöltä. Näistä lausunnon antoivat 77 viranomaista ja yhteisöä, minkä lisäksi lausunnon toimitti 6 muuta tahoa.			
Avainsanat: (asiasanat) Vesilaki, vesistö, vesihuolto, vesistön säännöstely, vesivoima, vesiväylä, ojitus, uitto			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 7/021/2004, OM:0191:00/06/06/2000			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2005:20		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-335-X
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Lagstiftningsrådet Jari Salila		Typ av publikation Remissammandrag	
		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
		Datum då organet tillsattes	
Publikation (även den finska titeln) Utlåtanden om vattenlagskommissionens betänkande. Sammandrag (Lausunnot vesilakitoimikunnan mietinnöstä. Tiivistelmä)			
Publikationens delar 1 2 3 4 5 6			
Referat Justitieministeriet begärde den 30 juli 2004 utlåtanden om vattenlagskommissionens betänkande (Justitieministeriet, Kommittébetänkande 2004:2) av 109 myndigheter och sammanslutningar. Sammanlagt 77 myndigheter och sammanslutningar yttrade sig om betänkandet och dessutom inkom utlåtanden från 6 andra instanser.			
Nyckelord Vattenlag, vattendrag, vattentjänst, vattenreglering, vattenkraft, vattenled, dikning, flottning			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren) OM 7/021/2004, OM:0191:00/06/06/2000			
Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Utlåtanden och utredningar 2005:20		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-335-X
Sidoantal	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	3
2. LAUSUNNONANTAJAT	5
3. YHTEENVETO LAUSUNNOISTA.....	8
4. YLEISIÄ ARVIOITA	9
5. YKSITYISKOHTAISET HUOMAUTUKSET	20
1 luku. Yleiset säännökset	20
2 luku. Yleiset velvollisuudet, oikeudet ja rajoitukset.....	26
3 luku. Luvanvaraiset vesitaloushankkeet	36
4 luku. Vedenotto	54
5 luku. Ojitus	61
6 luku. Keskivedenkorkeuden pysyvä alentaminen ja nostaminen.....	75
7 luku. Säännöstely	80
8 luku. Vesivoiman hyväksikäyttö	83
9 luku. Puutavaran uitto	84
10 luku. Kulkuväylät ja muut vesiliikennealueet.....	86
11 luku. Hakemusmenettely.....	89
12 luku. Vesioikeudellinen yhteisö.....	97
13 luku. Korvaukset.....	100
14 luku. Valvonta ja hallintopakko.....	105
15 luku. Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano.....	109
16 luku. Rangaistussäännökset.....	112
17 luku. Kiinteistöoikeudellisia säännöksiä	113
18 luku. Erinäisiä säännöksiä	116
19 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.....	118
6. MUUT EHDOTUKSET.....	123

1. JOHDANTO

Oikeusministeriö asetti maa- ja metsätalousministeriötä ja ympäristöministeriötä kuultuaan 22.3.2000 toimikunnan selvittämään vesilakiin (264/1961) liittyviä uudistustarpeita ja tekemään tarpeelliseksi katsomansa ehdotukset lain uudistamiseksi (OM:0191:00/06/ 06/2000). Toimikunnan tuli kiinnittää työssään erityistä huomiota vesivarojen käytössä tapahtuneista muutoksista aiheutuvaan tarpeeseen tarkistaa vesilain eri lukujen säännöksiä. Huomiota tuli lisäksi kiinnittää uusimman kansainvälisen vesioikeuden periaatteiden sekä Euroopan yhteisön uusimman lainsäädännön ja ohjauksjärjestelmien sovittamiseen Suomen vesilainsäädäntöön ja vesitaloushankkeiden lupaharkinnan yhtenäistämismahdollisuuksiin sekä vanhojen vesitaloushankkeiden lupien tarkistamisen edellytyksiin, vesitaloushankkeiden toteutus- ja ylläpitokustannusten jakamiseen, vesioikeudellisten yhteisöjen sääntelyn ajanmukaistamiseen, lain rakenteellisiin ja säädösteknisiin uudistamistarpeisiin, vesiasian käsittelystä perittävien maksujen uudistamistarpeisiin, sekä yhteiskunnan ja talouden muutoksista aiheutuvaan mahdolliseen tarpeeseen muutoin tarkistaa vesivarojen käytön sääntelyä.

Toimikunnan mietintö (Komiteamietintö 2004:2) valmistui 16 päivänä kesäkuuta 2004. Toimikunta esittää vesilainsäädännön uudistamista kokonaisuudessaan. Vesilainsäädännön uudistaminen edellyttää vesilain kirjoittamista kokonaan uudestaan. Uusi laki rakentuisi kuitenkin voimassa olevan vesilain peruseriaatteille. Mietintö sisältää hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksen vesilain uudistamiseksi. Ajanpuutteen vuoksi toimikunta ei laatinut luonnosta vesiasetukseksi ja muuhun lainsäädäntöön tehtäviksi muutoksiksi.

Peruseriaatteena ehdotusta laadittaessa on ollut lain soveltamisalaan kuuluvien vesitaloushankkeiden sääntelyn yhdenmukaisuus. Kaikille vesitaloushankkeille yhteinen sääntely on sijoitettu lain alkuun yleisiksi säännöksiksi. Nämä on laadittu ottamalla huomioon nykyisen vesilain rakentamista koskevat yleiset säännökset ja periaatteet, hankekohtaiset säännökset sekä yhteiskunnallisissa arvostuksissa tapahtuneet muutokset, kansainvälisessä vesioikeudessa tapahtunut kehitys sekä Euroopan yhteisön lainsäädännöstä johtuvat velvoitteet.

Yleisiä vesienkäyttöoikeuksia ei ole tarkoitettu muuttaa. Vesilain nykyiset rangaistussäännökset, hallintopakkomenettely sekä vesiliikennelain (463/1996) säännökset vesillä liikkujan yleisistä velvollisuuksista eivät ole osoittautuneet riittäviksi häiriön estämisessä, minkä vuoksi toimikunta on kuitenkin katsonut tarpeelliseksi täsmentää jatkovalmistelussa rikoslain kotirauhaa koskevia säännöksiä.

Vesitaloushankkeiden luvanvaraisuutta koskevaa sääntelyä toimikunta esittää selkeytettäväksi purkamalla vesilain kieltokeskeinen rakenne ja muotoilemalla yleiskiellot nykyistä selvemmin lupakynnykseksi. Lupaharkintaa koskeva sääntely, joka siis perustuu hankkeen hyötyjen ja haittojen vertailuun, säilyisi pitkälti entisenkaltaisena. Toimikunnan enemmistö päätyi kuitenkin esittämään valtioneuvostolle mahdollisuutta myöntää poikkeus ehdottomasta luvanmyöntämissesteestä yleisen edun kannalta tärkeälle hankkeelle.

Kalatalousvelvoitteiden ja -maksujen toimeenpanoa koskevien epäselvyyksien poistamiseksi toimikuntaa ehdottaa vesilakiin sisällytettäväksi säännökset kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelmasta ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelmasta. Kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelma olisi yksityiskohtainen suunnitelma kalatalousvelvoitteen mukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta. Kalatalousmaksun käyttösuunnitelma taas olisi työvoima- ja elinkeinokeskukseen laatima suunnitelma, jossa yksilöitäisiin ne toimenpiteet, joihin kalatalousmaksu käytettäisiin. Molempien suunnitelmien hyväksymisessä noudatettaisiin hallintolakia ja niihin haettaisiin muutosta tekemällä oikaisuvaatimus ympäristölupavirastolle.

Nykyiseen vesilakiin ei sisälly säännöksiä keskenään kilpailevien vedenottamistarpeiden tyydyttämisestä, vaan asia on ratkaistu lupaharkinnassa. Toimikunta esittää lakiin sisällytettäväksi säännöstä eri vedenottotarpeiden keskinäisestä etusijajärjestyksestä, jossa etusijalla ovat paikalliset vedenottotarpeet. Vedenottamistoimintaan liittyvää suoja-aluesääntelyä esitetään tarkistettavaksi siten, että suoja-alue voitaisiin tietyin edellytyksin perustaa luvanhakijan aloitteesta riippumatta.

Ojitushankkeiden ennakoivalvonta on osoittautunut eräiltä osin ongelmalliseksi tiedonkulun puutteellisuudesta johtuen. Toimikunta katsoo, että muista kuin vähäisistä ojitushankkeista tulisi tehdä ilmoitus alueelliselle ympäristökeskukselle.

Maankuivatusta koskeva sääntely säilyisi pääpiirteissään ennallaan. Lisääntyvien vesistöjen kunnostushankkeisiin usein kytkeytyvää vedenkorkeuden nostamista helpotettaisiin. Yleiseltä kannalta tarpeelliset lasku- ja nostohankkeet voitaisiin jatkossakin toteuttaa kannatuksesta riippumatta. Esityksen mukaan myös muut kuin yleiseltä kannalta tärkeää tarkoitusta varten tarpeelliset kunnostus- ja muut vedennostohankkeet voitaisiin toteuttaa enemmistön suostumuksella ilman pysyvää käyttöoikeutta.

Vesivoiman hyväksikäyttöä koskeva sääntely on tarkoitus pysyttää pääosin entisenkaltaisena. Toimikunta esittää kuitenkin sääntelyn muuttamista joustavammaksi siten, että vesivoimahankkeen luvanvaraisuus perustuisi selkeästi hankkeen vaikutusten haitallisuuteen.

Toimikunta esittää luovuttavaksi katselmustoimituksesta ja lopputarkastuksesta. Katselmuksitoimitus lupamenettelyyn nähden itsenäisenä menettelynä on käynyt osin tarpeettomaksi ja asian käsittelyä viivästyttäväksi. Toimikunta pitää kuitenkin tarpeellisena nykyisen selvitysmenetelyn kaltaisen menettelyn mahdollisuutta, mikäli asian käsittelyn kestäessä osoittautuu tarpeelliseksi hankkia erityistä selvitystä jonkin kysymyksen osalta. Myös lopputarkastus on käynyt alkuperäiseen tarkoitukseensa nähden tarpeettomaksi, minkä vuoksi toimikunta esittää siitä luopumista. Tämä kuitenkin korostaa jälkivalvonnan merkitystä.

Toimikunnan ehdottamat uuden vesilain siirtymäsäännökset perustuvat nykyisessä vesilaissakin omaksuttuun lähtökohtaan, jonka mukaan vanhoihin hankkeisiin ja lupiin sovelletaan pääsääntöisesti aiempaa lainsäädäntöä. Eräät uuden lain säännökset koskisivat myös vanhoja hankkeita. Vanhoille laitoksille voitaisiin asettaa tarkkailuvelvoitteita sekä tarkistaa vedenkorkeutta ja -juoksua koskevia lupamääräyksiä. Myös vanhat epäselvät luvat voitaisiin ehdotuksen mu-

kaan korvata uuden lain mukaisella luvalla. Samassa yhteydessä voitaisiin antaa yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi tarpeellisia uusia lupamääräyksiä hankkeesta aiheutuvien haittojen välttämiseksi. Uutena säännöksenä lakiin otettaisiin myös niin sanottuja isännättömiä hankkeita koskeva mahdollisuus lakkauttaa aikaisemmin annettu lupa tai oikeus, jos luvan tai oikeuden haltijaa ei enää ole.

Vedennostohankkeiden myötä jäisi osakaskunnan vesialueen ja uuden rantaviivan väliin käytännössä usein kaistale yksityistä vesialuetta. Toimikunta on pitänyt tätä ei-toivottavana kehityssuuntauksena kalastusoikeuksien, vesialueen käytön ja hoidon sekä kiinteistöjärjestelmän näkökulmasta, minkä vuoksi toimikunta esittää säädettäväksi tilusjärjestelyn suorittamisen säätämistä pakolliseksi eräissä tilanteissa.

Toimikunta esittää vielä jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota ehdottomaan luvanmyöntämisesteeseen kytkeytyvään valtioneuvoston poikkeuslupaan liittyviin menettelyllisiin kysymyksiin, luonnontilaisten purojen suojeluun, aikaisemman lainsäädännön nojalla annettujen lupien nykyistä laajempaan tarkistamismahdollisuuteen, kalataloudellisiin kompensatiotoimiin ja alueellisten ympäristökeskusten sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten asemaan vesioikeudellisissa hankkeissa.

Vesilain yhteydessä säädettiin perustuslain säätämisyjärjestyksessä erillinen laki (266/1961) eräistä vesien käyttämisestä varten myönnettävistä oikeuksista (valtuuslaki), kun eräiden vesilain nojalla myönnettävien käyttö- ja lunastusoikeuksien katsottiin merkitsevän poikkeusta hallitusmuodon 6 §:n turvaamasta omaisuudensuojasta. Valtuuslaista johtuen vesilaki voitiin säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Toimikunnan ehdotuksessa käyttöoikeus- ja lunastussäännökset säilyisivät pääpiirteissään nykyisenkaltaisina. Toimikunta katsoo, että valtuuslain säännökset huomioon ottaen uusi vesilaki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

2. LAUSUNNONANTAJAT

Oikeusministeriö pyysi 30.7.2004 mietinnöstä lausuntoa allamainituilta viranomaisilta ja yhteisöiltä (*:illa merkityt tahot eivät antaneet lausuntoa). Lausunnonantajista jäljempänä käytetyt lyhenteet on merkitty lausunnonantajien jälkeen sulkuihin.

Sisäasianministeriö (SM)
 Puolustusministeriö (PM)
 Valtiovarainministeriö*
 Maa- ja metsätalousministeriö (MMM)
 Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM)
 Kauppa- ja teollisuusministeriö (KTM)
 Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)
 Ympäristöministeriö (YM)

Korkein oikeus*

Korkein hallinto-oikeus (KHO)
 Vaasan hallinto-oikeus (VHaO)
 Suomen ympäristökeskus (SYKE)
 Metsähallitus*
 Merenkululaitos
 Tiehallinto
 Maanmittauslaitos (MML)
 Merentutkimuslaitos (MTL)
 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL)
 Museovirasto
 Metsätalouden kehittämiskeskus (TAPIO)
 Länsi-Suomen ympäristölupavirasto (L-SYLV)
 Itä-Suomen ympäristölupavirasto (I-SYLV)
 Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto (P-SYLV)
 Uudenmaan ympäristökeskus (UudYK)
 Lounais-Suomen ympäristökeskus (Lo-SYK)
 Hämeen ympäristökeskus (HäYK)
 Pirkanmaan ympäristökeskus (PiYK)
 Kaakkois-Suomen ympäristökeskus (Ka-SYK)
 Etelä-Savon ympäristökeskus (E-SaYK)
 Pohjois-Savon ympäristökeskus (P-SaYK)
 Pohjois-Karjalan ympäristökeskus (P-KaYK)
 Keski-Suomen ympäristökeskus (K-SYK)
 Länsi-Suomen ympäristökeskus (L-SYK)
 Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus (P-PoYK)
 Kainuun ympäristökeskus (KaYK)
 Lapin ympäristökeskus (LaYK)
 Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus (UudTEK)
 Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus*
 Satakunnan työvoima- ja elinkeinokeskus (SaTEK)
 Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskus (HäTEK)
 Pirkanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus (PiTEK)
 Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus (Ka-STEK)
 Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus*
 Pohjois-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus (P-SaTEK)
 Pohjois-Karjalan työvoima- ja elinkeinokeskus (P-KaTEK)
 Keski-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus (K-STEK)
 Etelä-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus*
 Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus (PoTEK)
 Pohjois-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus*
 Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskus (KaiTEK)
 Lapin työvoima- ja elinkeinokeskus (LaTEK)
 Saamelaiskäräjät*
 Luonnonvarainneuvosto/maa- ja metsätalousministeriö

Saaristoasian neuvottelukunta*

Suomen kuntaliitto (Kuntaliitto)

Lapin liitto

Päijät-Hämeen liitto

Varsinais-Suomen liitto

Kymenlaakson liitto*

Etelä-Savon maakuntaliitto*

Kemijärven kunta*

Kuusamon kaupunki

Oulun kaupunki*

Kuopion kaupunki

Kokkolan kaupunki*

Padaşjoen kunta

Säkylän kunta

Pernajan kunta

Helsingin kaupunki

Helsingin yliopisto/oikeustieteellinen tiedekunta*

Turun yliopisto/oikeustieteellinen tiedekunta*

Teknillinen korkeakoulu (TKK)

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK)

Energia-alan keskusliitto ry (Finergy)

Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto*

Suomen Satamaliitto

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys (VVY)

Suomen vesiyhdistys r.y.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusjärjestö MTK r.y.*

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund r.f. (SLC)

Suomen luonnonsuojeluliitto ry (SLL)

Natur och Miljö r.f. (NM)

Suomen WWF*

Kalatalouden keskusliitto (KtKI)

Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura ry (SYS)

Suomen Ammattikalastajaliitto ry*

Suomen Kalankasvattajaliitto ry

Suomen Vapaa-ajan kalastajien Keskusjärjestö (SVK)

Vesiensuojeluyhdistysten liitto*

Suomen Veneilyliitto ry

Suomen Kanoottiliitto ry

Suomen Latu ry*

Suomen Kalamiesten Keskusliitto*

Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto*

Suomen Vesitietoyhdistys ry*
Suomen Suurpadot ry*

Suomen Ammattiliittojen keskusjärjestö r.y. (SAK)
Suomen Lakimiesliitto ry (Lakimiesliitto)
Suomen Asianajajaliitto (SAL)
Erityistuomarit ry*
Ympäristöasiantuntijoiden keskusliitto ry (YKL)
Ympäristönsuojelun viranhaltijat ry (YSV)
Suomen kuntatekniikan yhdistys SKTY r.y.*
Suomen Rakennusinsinöörien Liitto r.y. (RIL)
Tekniikan Akateemisten Liitto (TEK)

Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL ry*
Järvi-Suomen Uittoyhdistys
Salaojakeskus r.y.*
Pääkaupunkiseudun Vesi Oy
Turun Seudun Vesi Oy (TSV)
Helsingin Vesi*

Lausunnon ovat lisäksi antaneet Metsäteollisuus ry, metsäkeskuksia edustava metsäkeskus, Pohjois-Suomen neuvottelukunta, Pohjois-Suomen vesivaliokunta, Ådranin, Bredsundträsketin ja sivuhaarojen ojitusyhtiö sekä Söderfjärdenin kuivatusyhtiö.

3. YHTEENVETO LAUSUNNOISTA

Lausunnonantajat suhtautuivat poikkeuksetta myönteisesti toimikunnan esitykseen säätää uusi vesilaki ja laatia sääntely yhtenäisempään muotoon. Lausunnoissa esitettyjen arvioiden mukaan toimikunnan luonnostelema vesilaki on voimassaolevaa selkeämpi uudistuneen rakenteensa ja yhtenäisemmän lainkirjoitustapansa vuoksi. Hyvänä ratkaisuna on pidetty hanketyyppikohtaisesta sääntelystä siirtymistä soveltamisalaltaan yleisempiin säännöksiin.

Useissa lausunnoissa kiinnitetään huomiota toimikunnan työn keskeneräisyyteen, koska ehdotuksen mukaisen uuden vesilain suhde muuhun keskeiseen lainsäädäntöön jää epäselväksi. Muuhun lainsäädäntöön tehtävät muutokset saattavat edellyttää myös luonnostellun vesilain säännösten tarkistamista. Useat lausunnonantajat ovat katsoneet, että vesilainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelua tulisi jatkaa virkamiesvalmistelua laaja-alaisemmassa toimikunnassa tai työryhmässä, joka tarkastelisi toimikuntatyöskentelyssä keskeneräisiksi jääneitä kysymyksiä. Lausunnoissa esitetään, että lainsäädäntöpaketiasta tulisi vielä pyytää lausunnot ennen lopullisen hallituksen esityksen antamista.

Monet lausunnonantajat esittävät lain tavoitesäännöksen laatimista informatiivisemmaksi ja vesipolitiikan puitedirektiivin veloitteet paremmin huomioon ottavaksi. Lisäksi vesilain suhdetta muuhun lainsäädäntöön tulee selkeyttää. Useissa lausunnoissa esitetään laissa määriteltäväksi

vesilain soveltamisessa ongelmalliseksi osoittautuneita käsitteitä. Useat lausunnonantajat pitävät tärkeänä, että jatkovalmistelussa kiinnitetään huomiota vanhojen lupien ajantasaistamiseen. Lausunnoissa esitetään täsmennettäväksi muun ohella ruoppausta, ojitusta ja vesistöissä liikkumista koskevaa sääntelyä. Useat lausunnonantajat esittävät luonnontilaisten purojen suojelun tehostamista. Valtaosa lausunnonantajista suhtautuu pidättyvästi toimikunnan esitykseen, jonka mukaan valtioneuvosto voisi tarkoituksenmukaisuusharkinnan nojalla myöntää poikkeusluvan vesilain ehdottomasta luvan myöntämisestään. Tarkkailua sekä kalataloudellisia kompensatiotoimia koskeviin toimikunnan ehdotuksiin on yleisesti suhtauduttu myönteisesti. Lausunnonantajien kannat toimikunnan esityksiin vedenottamoiden suoja-alueiden perustamista koskevien säännösten tarkistamisesta jakautuvat selvästi uudistuksia kannattaviin ja vastustaviin. Useat lausunnonantajat pitävät erityisen selvityksen hankkimismenettelyn määräaikaan epäonnistuneena ratkaisuna ja esittävät määräajan pituuden jättämistä lupaviranomaisen harkittavaksi. Myös lakiehdotuksen 2 luvun 14 §:n mukaisen ilmoitusmenettelyn 14 päivän määräaikaan on pidetty käytännön valvontatyön kannalta liian lyhyenä.

4. YLEISIÄ ARVIOITA

Sisäasiainministeriö toteaa vesilaille olevan useita yhtymäkohtia kuntien toimintaan erityisesti vesihuoltopalveluiden järjestämisen kannalta. Lakiuudistuksen jatkovalmistelussa tulee kiinnittää huomiota vesilain ja muun ympäristölainsäädännön (erityisesti maankäyttö- ja rakennuslain sekä vesihuoltolain) väliseen suhteeseen. Laista tulisi tarkemmin käydä ilmi vesilain mukaisten päätösten suhde kaavoitukseen. Osin päällekkäisten mekanismien (kuten johtojen sijoittaminen) tarpeellisuutta tulisi vielä harkita. Jatkovalmistelussa tulisi lisäksi arvioida vesilain mukaisen valvontaviranomaisten välistä toimivallanjakoa. Samalla tulisi ottaa huomioon kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten resurssit ja mahdollisuudet heille osoitettujen tehtävien hoitamiseen.

Puolustusministeriö toteaa, että lakiehdotuksessa ei ole tarkasteltu puolustusvoimien lakiin perustuvia käyttöoikeuksia eikä aluevalvontalain vaikutuksia jokaisen oikeuteen liikkua vesistöissä. Puolustusvoimien toiminta poikkeusoloissa tulisi ottaa vesilaissa huomioon samalla tavoin kuin ympäristönsuojelulaissa, joka mahdollistaa lain säännöksistä poikkeamisen asetustasoisesti valtakunnan turvallisuuden, huoltovarmuuden tai puolustusvoimien toiminnan erityisluonteen vuoksi.

Maa- ja metsätalousministeriö esittää lain nimeämistä vesitalouslaiksi, koska sääntely painottuu vesitalousasioihin. Jatkovalmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota vesilain ja muun ympäristölainsäädännön, erityisesti luonnonsuojelulain ja metsälain keskinäisiin suhteisiin. Ojitus Hankkeita koskeva ilmoitusvelvollisuus on perusteltu ratkaisu, mutta tähän tulee kiinnittää huomiota viranomaisten resurssien kohdentamisessa. Vedenkorkeuden pysyvää nostamista koskevat säännökset ovat perusteltuja, mutta 6 luvun soveltamisalaa tulisi laajentaa myös jokiin tai niiden osiin. Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota tilusjärjestelyn mahdollisuuksiin keskivedenkorkeuden pysyvää muuttamista tarkoittavien hankkeiden yhteydessä sekä selvittää vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain (451/1988) säännös-

ten tarkistamisen tarve. Ministeriö on sisällyttänyt lausuntoonsa luettelon teknisluonteisista korjausehdotuksista toimikunnan ehdotukseen uudeksi vesilaki.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että jatkovalmistelussa tulisi ottaa huomioon vireillä oleva yleistielainsäädännön uudistus (HE 17/2004 vp). Huomiota tulee kiinnittää lisäksi oja-massojen sijoittamista ja ojitussyvyyttä koskeviin säännöksiin. Aluksen omistajan ja laivanisännän vastuuta koskevia säännöksiä tulisi tarkistaa jatkovalmistelussa siten, että mainituista kysymyksistä säädettäisiin tyhjentävästi merilaissa. Jatkovalmistelussa tulisi lisäksi kiinnittää huomiota kulkuväylien merkintää koskeviin säännöksiin.

Kauppa- ja teollisuusministeriö pitää toimikunnan ehdotusta uudeksi vesilaki onnistuneena. Ministeriö puoltaa toimikunnan ehdotusta sisällyttää vesilakiin mahdollisuus poiketa ehdottomasta luvan myöntämisestä, mutta edellyttää huomion kiinnittämistä jatkovalmistelussa poikkeuksen myöntämiseen liittyviin menettelyllisiin kysymyksiin. Ministeriö kiinnittää huomiota myös ehdotonta luvanmyöntämisestä koskevan säännöksen muotoiluun, joka jättää kysymyksenalaiseksi ympäristöllisten edellytysten tulkinnan.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että vesilain mukaisessa intressivertailussa sosiaalisten ja terveydellisten näkökohtien tulisi olla yhtä vahvassa asemassa kuin ympäristöllisten näkökohtien. Ministeriö pitää parannuksena toimikunnan suoja-alue sääntelyyn esittämää tarkistusta, jonka mukaan suoja-alueen määräämistä koskeva asia voi tulla vireille myös muiden tahojen kuin vedenottajan hakemuksesta. Ministeriö on sisällyttänyt lausuntoonsa luettelon teknisluonteisista korjausehdotuksista ehdotettuun vesilakiin.

Ympäristöministeriö pitää asianmukaisena toimikunnan ratkaisua pyrkiä säilyttämään vesilain keskeiset soveltamisperiaatteet ja soveltamisala ennallaan. Vesilain mukaisten lupien suhde kaavoitukseen tulisi järjestää nykyisen vesilain tavoin. Ministeriö pitää toimikunnan esitystä sisällyttää vesilakiin poikkeamismahdollisuus ehdottomasta luvan myöntämisestä heikennyksenä ympäristönsuojellisten intressien näkökulmasta sekä menettelyllisten kysymysten kannalta ongelmallisena. Kiinteistön omistajan tai haltijan suorittamiin vesistöihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Yksittäisten kansalaisten suorittamat ruoppaukset, pengerrykset, ojan-kaivut ja laiturihankkeet ovat muuttuneet suuremmiksi, minkä vuoksi niiden yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa voivat muodostua merkittäviksi. Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota maa-ainesten vesialueella ottamisesta aiheutuviin ympäristövaikutuksiin. Vesilain mukaisessa intressivertailussa ei yleensä ole otettu huomioon vedenalaisesta ottamisesta aiheutuvia huomattavia laaja-alaisia haitallisia muutoksia luonnonolosuhteisiin, kuten kasvillisuuteen, kalastoon ja vedenalaisiin geologisiin muodostumiin. Ministeriö esittää harkittavaksi, pitäisikö maa-ainesten ottaminen vesialueelta siirtää maa-aineslain piiriin tai tulisiko vaihtoehtoisesti vesilakiin ottaa maa-ainesten ottamishankkeisiin sovellettava erityinen ottamisen oikeudellinen edellytys, jonka perusteella otettaisiin huomioon vesiluontoon sekä vedenalaisen luonnon monimuotoisuuteen ja geologiaan liittyvät arvot.

Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan säädös tulisi selkeysystä johtuen nimetä nykyisestä vesilaista poikkeavalla tavalla. Jatkovalmistelussa tulee huomiota kiinnittää vesien pilaantumista

aiheuttavia hanketyyppejä (ojitus, ruoppaus ja läjitys) koskevan sääntelyn yhteensovittamiseen. Vedenkorkeuden nostamista tarkoittavien kunnostushankkeiden sääntely on pääosin onnistunut, mutta vedennostohankkeiden ja eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista annetun lain (266/1961) välinen suhde tulee tarkastaa. Hakemusmenettelyn uudistaminen on asianmukainen ratkaisu, mutta asian käsittelyä varten tarvittavien selvitysten hankkiminen tulee varmistaa.

Vaasan hallinto-oikeus pitää toimikunnan ehdotusta uudeksi vesilain rakenteeltaan ja muutoinkin pääpiirteiltään onnistuneena kokonaisuutena. Ympäristönsuojelulainsäädännön kokonaisuudistus korosti vesilain luonnetta vesivaroja ja vesiympäristön käyttöä koskevana ja eri intressejä yhteensovittavana vesitalouslakina, minkä vuoksi laki olisi johdonmukaista nimetä vesitalouslaiksi. Lakiin tulisi kirjata sen tulkintaa ohjaavat pääperiaatteet ympäristönsuojelulain tapaan. Esitykseen sisältyy useita tarkistamista edellyttäviä kohtia sekä eräitä ehkä kokonaan uudelleen harkittavia kohtia. Pilaantumista aiheuttavien vesitaloushankkeiden ja mahdollisen ympäristönsuojelulain mukaisen luvan tarve on jäänyt epäselväksi. Lupahakemuksesta tulisi ilmetä myös hankkeen pilaamisvaikutuksia koskevat tiedot, jotta vesilain mukainen lupaviranomainen voisi harkita ympäristönsuojelulain mukaisen luvan tarpeen. Jatkovalmistelussa tulisi ottaa uudelleen tarkasteltavaksi vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisten lupien yhteiskäsittelyn tarve. Suoalueiden osalta hallinto-oikeus esittää harkittavaksi, vastaako nykyinen lainsäädäntö ja esitetty vesilaki nykyisiä ympäristöarvoja ja -tavoitteita. Ne mahdollistavat arvokkaidenkin suoluontokokonaisuuksien hävittämisen, ellei niillä esiinny luonnonsuojelulaissa mainittuja erityisesti suojeltuja lajeja tai kohteita taikka suota ei ole määrätty suojelualueeksi. Vedenoton sääntelyn kokonaisuus hahmottuu vaikeasti ja korvauksia koskeva sääntely on edelleen mutkikasta. Jatkovalmistelussa tulisi tulkinnanvaraiset kohdat laatia selkeämmiksi. Katselmustoimituksista luopuminen ei saa johtaa asioiden selvittämisen heikentymiseen. Hallinto-oikeus on sisällyttänyt lausuntoonsa luettelon yksityiskohtaisista korjausehdotuksista.

Suomen ympäristökeskus pitää toimikunnan mietinnön mukaisen lakiluonnoksen luovan hyvän pohjan vesilain uudistamiselle. Säädöksen nimikkeenä vesitalouslaki kuvaisi hyvin lain luonnetta. Ympäristökeskus katsoo, että luonnon monimuotoisuuden suojelutavoitteen tulisi ilmetä selkeämmin lakiesityksestä. Mikäli ehdottomasta luvan myöntämisestä poikkeamista tarkoittava menettely harkitaan aiheelliseksi, tulisi tarkastella laajemmin valtioneuvoston roolia suhteessa eri lakien mukaisten hankkeiden lupakäsittelyyn. Asian käsittely valtioneuvostossa voisi ajoittua ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja varsinaisen lupakäsittelyn väliselle ajalle. Ympäristökeskus pitää ojitusta koskevia säännöksiä sääntelytilaa selkeyttävänä ratkaisuna, mutta ojituksen luvanvaraisuuden laajuutta tulisi harkita uudelleen luonnontilaisten pienvesistöjen ja soiden vähälukuisuuden vuoksi.

Tiehallinto toteaa toimikunnan onnistuneen yhdistämään voimassaolevan vesilain hyviksi osoittautuneet periaatteet ja uudistamistarpeet toimivaksi sekä aikaisempaan verrattuna helpommin ymmärrettävissä olevaksi kokonaisuudeksi. Tiehallinto pitää tärkeänä, että voimassaolevan vesilain 2 luvun 3 §:n 2 momentin säännös rakennelman uusimisesta ilman uutta lupaa tulee sisällyttää myös uuteen vesilakiin. Jatkovalmistelussa tulee kiinnittää huomiota ojitussy-

vyyttä ja ojamaiden sijoittelua koskevaan sääntelyyn sekä ottaa huomioon vireillä oleva yleislainsäädännön uudistus (HE 17/2004 vp).

Maanmittauslaitos pitää lausunnossaan oikeana ratkaisuna vakiintuneiden vesioikeudellisten määritelmien pysyttämistä, koska niiden muuttamisella olisi vaikutusta myös kiinteistöjärjestelmään. Tilusjärjestelyä tulisi hyödyntää laajemmin, koska se saattaisi vähentää korvausten määräämistä ja alueiden lunastamisen tarvetta. Käyttöoikeuden perustaminen veden alle jäävään alueeseen ei muuta alueen kiinteistörajoja eikä vaikuta myöskään kalastusoikeuteen. Syntyvää uutta tilannetta ei voida pitää tarkoituksenmukaisena kalastusoikeuksien, vesialueen käytön ja hoidon tai kiinteistöjärjestelmänkään kannalta. Lainsäädäntöön tulisi lisätä tarpeelliset säännökset tilusjärjestelyistä keskivedenkorkeuden nostamistilanteiden varalta. Nostamalla syntyneen vesialueen yhdistäminen muuhun vesialueeseen tulisi voida toteuttaa ilman asianosaisten suostumusta joko alueen omistajalle vesialueeseen annettavaa yhteisalueosuutta vastaan tai lunastamalla alueen omistusoikeus veden alle jääneen alueen osalta omistajan valinnan mukaan. Tarpeelliset säännökset tulisi lisätä vesistöhankkeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annettuun lakiin (451/1988). Kiinteistömuodostamislain vesijätön lunastamista koskeva sääntely on laadittu silmällä pitäen luonnollisesti syntyneitä vesijättöjä, eikä se sen vuoksi sovellu erityisen hyvin keskiveden korkeuden laskemisen seurauksena syntyneisiin vesijättöihin. Vesijätön lunastamisen sijaan kiinteistön käytölle aiheutuvia haittoja tulisi pyrkiä vähentämään tilusjärjestelyn keinoin.

Merenkulkulaitos esittää jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota yksityisten kulkuväylien merkintäjärjestelmää koskevaan lainsäädäntöhankkeeseen.

Merentutkimuslaitos suhtautuu myönteisesti vesilain uudistamiseen ja toivoo uudistuksen edistävän Itämeren ympäristön tilan parantamista ja ekologisesti kestäväää käyttöä. Alueellisen ympäristökeskuksen sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksen useammat roolit ovat ongelmallisia, joiden selkeyttämiseen tulisi jatkovalmistelussa kiinnittää huomiota.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos pitää tärkeänä, että tulevan vesilain ja vesienhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) välinen suhde muodostuu toimivaksi ja vesipolitiikan puitteiden tavoitteet saavutetaan.

Museovirasto esittää vesilain yleisperusteluiden tarkistamista siten, että vesivarojen käytössä tulee ottaa huomioon myös kulttuuriperinnön vaaliminen. Virtavesiin liittyvien historiallisten rakennusten ja rakennelmien säilyminen tulee turvata eikä uusien hankkeiden toteuttamisella tule turhaan vaurioittaa maisemakuvaa ja kulttuuriympäristöä.

Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto esittää vesilain menettelysäännösten laatimista mahdollisimman yhdenmukaisiksi ympäristönsuojelulain menettelysäännösten kanssa. Korvauksia koskeva luku tulisi kirjoittaa selkeämmin. Ympäristölupaviraston lausuntoon sisältyy luettelo yksityiskohtaisista korjausehdotuksista.

Itä-Suomen ympäristölupavirasto esittää jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota korvauksia koskevan luvun selkeyttämiseen. Voimassaolevan vesilain korvaus- ja korkosääntely on vaikeaselkoista, eikä toimikunnan ehdotus muuttaisi tältä osin tilannetta. Ympäristölupavirasto esittää katselmusmenettelyn säilyttämistä uudessa vesilaissa.

Länsi-Suomen ympäristölupavirasto pitää yleiskieltojen muotoilemista selkeämmin lupakynnyksiksi asianmukaisena ratkaisuna. Hankelukujen numeroinnin säilyttäminen mahdollisimman paljon nykyisellään helpottaisi lain soveltamista. Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota vesilain ja muun lainsäädännön väliseen suhteeseen. Vesilain korvaussäännöstö on lukuisten lainmuutosten vuoksi vaikeaselkoinen ja pirstaleinen, minkä vuoksi se olisi tullut uudistaa. Immisiotyyppisten haittojen korvaussäännöstä ja -käytäntöä tulisi lähentää eräistä naapuruuksuhteista annetun lain vastaaviin säännöksiin. Ympäristölupavirasto esittää erillisen vesistön järjestyä koskevan luvun sisällyttämistä uuteen lakiin tai muutoin sen varmistamista, että vesistön järjestyksen käsitteestä luopuminen ei vaikeuttaisi tulvasuojeluhankkeiden toteuttamista. Lakiin tulisi sisällyttää myös voimassaolevan lain 1 luvun 29 §:ää vastaavaa pykälä. Ympäristölupavirasto on sisällyttänyt lausuntoonsa luettelon yksityiskohtaisista korjausehdotuksista.

Uudenmaan ympäristökeskuksen mukaan jatkovalmistelussa huomiota tulee kiinnittää erityisesti vesilain sekä vesienhoidon järjestämisestä annetun lain, ympäristönsuojelulain, vesihuoltolain ja terveydensuojelulain yhteensovittamiseen. Toimikunnan esitys laajentaa rikoslain suojaama kotirauha pihaan välittömästi liittyville vesialueille on asianmukainen. Huomiota tulisi kiinnittää useampien esimerkiksi ruoppaus- ja pintaveden ottamishankkeiden yhteisvaikutuksiin. Ympäristökeskus pitää toimikunnan esitystä siirtyä voimassaolevan vesilain yleiskieltojärjestelmästä selkeämpiin lupakynnyksiin lain ymmärrettävyyttä parantavana ratkaisuna, jolla saattaa kuitenkin olla vesiensuojelun tasoa heikentävä vaikutus. Lakiin tulisi sisällyttää vanhoja vedenottoa koskeva oma siirtymäsäännös sekä ympäristönsuojelulain 108 §:ää vastaava tutkimusten ja mittausten laadunvarmistusta koskeva säännös. Lisäksi jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten ja alueellisten ympäristökeskusten väliseen tehtäväjakaon erityisesti ilmoitusmenettelyiden ja valvontatehtävien osalta.

Keski-Suomen ympäristökeskus toteaa, että esityksessä ei ole tarkasteltu parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja ympäristön kannalta parhaan käytännön periaatteita sekä niiden soveltamista vesioikeudellisiin asioihin.

Lapin ympäristökeskus pitää toimikunnan mietintöön sisältyviä perusteluita katselmustoimikunnasta luopumiseksi osin kestäättöminä.

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus esittää lakiin sisällytettäväksi nykyisen vesilain 12 luvun 18 §:ää vastaavaa säännöstä. Vaikka keskivedenkorkeus säännösten tarkistamisen myötä muuttuisi, ei maan ja veden välisen rajan tulisi muuttua, mikäli vedenkorkeuden tavanomainen vaihteluvyöhyke ei tarkistamisen vuoksi merkittävästi muutu.

Pirkanmaan ympäristökeskus toteaa korvausasioita käsittelevien viranomaisten toimivaltasäännösten jäävän toimikunnan esityksen jälkeenkin vaikeaselkoisiksi. Ympäristökeskuksen lausuntoon sisältyy luettelo yksityiskohtaisista korjausehdotuksista.

Länsi-Suomen ympäristökeskus pitää ehdotusta sisällöltään nykyistä lakia luettavampana ja systemaattisempana, mikä on omiaan lisäämään oikeusvarmuutta ja luparatkaisujen ennakoitavuutta. Järjestelmään ehdotetut muutokset ovat pääosin perusteltuja ja kannatettavia. Lain sanonnalliseen selkeyteen ja johdonmukaisuuteen tulisi asian jatkovalmistelussa kiinnittää erityistä huomiota. Pykälien numeroinnin muuttaminen juoksevaksi saattaisi parantaa lain luettavuutta ja hallittavuutta.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen mukaan lakiehdotukseen ei juurikaan sisälly keinoja vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisten ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi. Lopputarkastus tulisi pysyttää vesilaissa, koska vaikutuksiltaan laajoissa hankkeissa voi hankkeen toteuttamisen jälkeen ilmetä laajoille alueille ulottuvaa toisen edun loukkausta, jota ei päätöstä annettaessa ole osattu ottaa huomioon. Pienten vesitaloushankkeiden osalta tulisi harkita siirtymistä ilmoitusmenettelyyn.

Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen mukaan säännösten yleisempään muotoon kirjoittaminen ei välttämättä muuta lakia ymmärrettävämmäksi, vaan saattaa hämärtää asiaa tulkinnanvaraisemmaksi. Siirtyminen yleiskieltojärjestelmästä selkeämmin lupakynnyksiin saattaa antaa virheellisen viestin periaatteellisesta asennemuutoksesta sallivampaan suuntaan ympäristöä haitallisesti muuttavien hankkeiden osalta. Tällä saattaa olla heijastusvaikutuksia esimerkiksi lainvastaisten tekojen lievempänä rikosoikeudellisena arviointina.

Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen toteaa eräänä lain tavoitteena olevan vesivarojen ja vesiympäristön tilan parantaminen. Tällä tarkoitetaan lain nojalla toteutettavia kunnostamis- ja ennallistamishankkeita. Yleisempi vesiympäristön tilan parantaminen ei sen sijaan toimikunnan mukaan kuuluisi vesilain tehtäviin haittojen ehkäisemistä laajemmin. Esimerkiksi vesistöjen kunnostuksiin liittyviä asioita ei ole mietinnössä juurikaan käsitelty veden pinnan nostoa koskevia hankkeita lukuun ottamatta. Vesipolitiikan puitedirektiivin päätavoite on suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä niin, että koko unionin alueella saavutetaan hyvä ekologinen ja kemiallinen tila vuoteen 2015 mennessä. Jäsenvaltioilta edellytetään siten aktiivisia toimia direktiivin ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi. Puitedirektiivin aiheuttamat muutostarpeet vesilakiin ovat jääneet kuitenkin varsin vähälle huomiolle toimikunnan lakiesityksessä, koska toimikunta katsoo, että direktiivin vaatimukset toteutuvat pitkälti jo nykyisen vesilain mukaan. TE-keskuksen mukaan kunnostushankkeiden edistämisen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen tulee kuulua vesilain yleistavoitteisiin, sillä vesistöjen kunnostus- ja ennallistamishankkeiden sekä luonnonmukaisen vesirakentamisen merkitys kasvavat jatkuvasti maassamme. Lisäksi vesipolitiikan puitedirektiivin mukaiseen vesistöjen tavoitetilaan pääseminen nostaa jatkossa vesistöjemme kunnostukset yhä keskeisempään asemaan maassamme.

Kaakkois-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskuksen mukaan ehdotukseen ei sisälly vesistöjen kunnostuksiin liittyviä asioita vesipolitiikan puitedirektiivin viitoittamalla tavalla. Jatkoval-

mistelussa tulisi direktiivissä asetettuihin tavoitteisiin pääsemiseksi ottaa huomioon kalataloudellisten kunnostusten merkityksen lisääntyminen muuttuneiden vesistöjen kalakantojen hoidossa ja kalatalousvelvoitteiden määräämisessä.

Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskus pitää TE-keskusten toimintaa useammassa rooleissa ongelmattomana. Ongelmana on pidetty toteutuksen menettelytapoja ja muutoksenhakutietä koskevan sääntelyn puuttumista, joka on otettu mietinnössä huomioon. Pienten tarkkailuohjelmien, kalatalousvelvoitteiden ja -maksujen osalta tulisi kuitenkin harkita omia päätöksentekoa ja muutoksenhakumenettelyitä koskevia säännöksiä hallintolain mukaisten menettelyiden jäykkyyden vuoksi. Kotirauhaa suojaavan rikoslain 25 luvun 11 §:n ulottaminen pihaan välittömästi liittyville vesialueille ei saa johtaa vesilain yleiskäyttöoikeuksien tai vesialueen muun laillisen käyttöoikeuden asianmukaisen käyttämisen tarpeettomaan rajoittamiseen. Rangaistavuus tulisi rajata edestakaiseen ajoin vesiskootterilla tai muulla vesikulkuneuvolla rannan läheisyydessä.

Suomen kuntaliitto pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa selvitetään tarkemmin vesipolitiikan puitedirektiivin vesilaille asettamia vaatimuksia. Vesilain suhdetta muuhun lainsäädäntöön, erityisesti maankäytön suunnitteluun ja vesihuoltoon, tulee selkeyttää. Oikeusvaikutteisten kaavojen merkitystä lupaharkinnassa ei tulisi heikentää, minkä lisäksi mainittujen kaavojen alueilla tulisi soveltaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia hyväksymisjärjestelmiä yleiskäyttöoikeuksien sijaan. Valvontaviranomaisten välistä työjakoa tulisi selkeyttää siten, että ensisijainen valvontavastuu ympäristölupaviraston myöntämien lupien osalta kuuluisi alueellisille ympäristökeskuksille ja kuntien myöntämien lupien osalta kuntien valvontaviranomaisille. Valvontaviranomaisten käytettävissä olevat mekanismit tulisi yhtenäistää ympäristönsuojelulain 13 luvun mukaisiksi.

Päijät-Hämeen liiton mukaan suoja-alueen määräämistä koskevan hakemusasian vireillepanoon toimivaltaisten asianosaisten piiriä voidaan laajentaa. Suoja-alueääräyksistä aiheutuvan korvausvelvollisuuden kynnystä tulisi kuitenkin korottaa siten, että näillä alueilla pohjaveden pilaantumiskieltoa tulkittaisiin ankarasti ilman korvausvelvollisuutta.

Helsingin kaupunki pitää hyvänä vesilakitoimikunnan ratkaisua kirjoittaa vesilaki uudestaan. Toimikunta ei ole kuitenkaan kovin selkeästi analysoinut vesilain perimmäisiä uudistustarpeita. Vesilakitoimikunta on esitykseensä sisältyvässä lakiehdotuksen yleisperusteluosassa arvioinut lainsäädännöllistä nykytilaa, mutta arviointi on varsin niukkaa eikä muutostarpeiden esittelyä voida pitää kovin kattavana. Vesilakiin tulisi sisällyttää nykyisen vesilain 10 luvun 11 §:n mukainen viemärin ja johdon säilymistä turvaava säännös.

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys pitää vesilain valmistelun kannalta ongelmallisena, että vesipolitiikan puitedirektiivin edellyttämien vesienhoidon suunnittelujärjestelmien toiminnasta ei ole vielä kertynyt käytännön kokemuksia. Lakiehdotuksessa ei ole pohdittu vesilain mukaisten toimenpiteiden - esimerkiksi kalatalousvelvoitteiden - suhdetta vesienhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisiin vesienhoitosuunnitelmiin. Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota siihen, miten vesilain mukainen suunnittelu ja vesienhoidon järjestämisestä koskevan lain mukaiset suunnitelmat ja toimenpideohjelmat voidaan sovittaa järkevästi yhteen. VVY pitää tärkeänä myös eri lakien

mukaisten kuulemisten yhteensovittamista ja lupakäsittelyihin kuuluvien aikojen lyhentämistä hankkeiden viivästymisen ehkäisemiseksi. VVY kiinnittää huomiota siihen, että vesienhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisia vesienhoitosuunnitelmia toteutetaan erityisesti luvanvaraisten vesitaloushankkeiden lupapäätösten kautta. Tästä ei saa seurata sitä, että luvantarpeen alapuolelle jäävät toiminnot jäisivät vesienhoitosuunnitelmista johtuvien velvoitteiden ulkopuolelle. Vesilakiin tulisi sisältyä mahdollisuus sallia töiden ennenaikainen aloittaminen muutoksenhausta huolimatta. Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota johtojen sijoittamista koskeviin toiminnanharjoittajan ja maanomistajien välisiin sopimuksiin, joiden pysyvyydestä tulisi säätää laissa. Lisäksi lakiehdotukseen tulee sisällyttää nykyisen vesilain 10 luvun 11 §:ää vastaava säännös, joka kieltää johtojen käyttöä tai kunnossapitoa vaikeuttavan maankäytön.

Teknillisen korkeakoulun mukaan vesilain tehtävänä on säädellä toimintoja, jotka kohdistuvat vesivaroihin ja joiden tarkoituksena on tavalla tai toisella muuttaa veden kiertokulkua valuma-alueella. Vesivaroja koskevan lainsäädännön tulisi pitää sisällään vesivaroista ja niihin kohdistuvista toiminnoista muodostuva kokonaisuus, minkä vuoksi vesien pilaamisen torjuntaa koskevan sääntelyn tulisi sisältyä vesilakiin. Katselmustoimituksesta ei tule luopua, koska tämä merkitsisi vesioikeudellisen menettelyn painottumista kirjalliseen suuntaan. Kansalaisten vaikutusmahdollisuudet ja lupaharkinnan kannalta olennaisen paikallistuntemuksen välittyminen päätöksentekoon heikkenisivät. Lupamääräysten asettaminen ja korvausten määrääminen ilman katselmustoimitusta heikentäisi vesioikeudellisen lupamenettelyn oikeudenmukaisuutta ja tasapuolisuutta.

Suomen Satamaliitto kiinnittää huomiota satamien rakentamisen moninkertaiseen lupamenettelyyn. Satamien ympäristövaikutukset tutkitaan kaavoitettaessa alue satamaksi, minkä lisäksi ympäristölupamenettelyssä määrätään sataman ympäristölliset toimintaehdot. Yksittäisten satamarakennelmien kuten laiturien rakentamisella ei ole juurikaan vaikutusta itse vesistöön ja nämä vaikutukset on otettu jo huomioon sataman ympäristöluvassa. Sen vuoksi Satamaliitto esittää harkittavaksi sääntelyn tarkistamista siten, että yksittäisen laiturin rakentaminen, joka ei merkittävästi muuta vesiympäristöä, ei tarvitsisi lakiluonnoksen 3 luvun mukaista lupaa, vaan siihen sovellettaisiin luonnoksen 2 luvun 14 §:n mukaista ilmoitusmenettelyä. Lisäksi Satamaliitto esittää jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota vesitaloushankkeen luvanvaraisuuden harkintaa koskeviin alueellisiin vaihteluihin.

Suomen Vesiyhdistys ry esittää tulvasuojeluun liittyvän sääntelyn selkeyttämistä ja itsenäistämistä. Esitykseen ei sisälly vesilain tavoin vesistön järjestelyä erillisenä osiona, minkä vuoksi tulvasuojelun problematiikka ja sääntely hankkeiden toteuttamisen, tulvaherkkien alueiden rakentamisen ja tulvavahinkojen korvauskysymystenkin osalta jää hajanaiseksi ja epäselväksi. Täsmäntämistarvetta korostaa mahdolliseen ilmastomuutokseen liittyvä tulvatilanteiden lisääntyminen ja paheneminen. Erityisesti taajamatulvat saattavat aiheuttaa vakavia taloudellisia ja oikeudellisia ongelmia, joiden käsittely edellyttää myös lainsäädännöllisiä työkaluja.

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund kiinnittää huomiota siihen, että tulvien mahdollinen lisääntyminen kuormittaa huomattavasti ojitusyhteisöiden rakentamaa verkostoa. Sen vuoksi jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota ojitusyritysten hyödynsaajien piiriin.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry. toteaa vesilakitoimikunnan työn keskeneräisyydestä johtuen pykälien sisällön, keskinäisen suhteen ja vesilakiin nähden tavoitellun muutoksen hahmottamisen olevan vaikeaa. Lainsäätäjän tarkoitus jää monin paikoin epäselväksi perusteluiden puutteellisuudesta tai tulkinnanvaraisuudesta johtuen. Vesilakiin tulisi kirjata omaksi pykäläkseen yleisesti noudatettavat periaatteet ympäristönsuojelulain tapaan. Laki painottuu vesivarojen ja vesiympäristön käyttöön, minkä vuoksi ympäristölliset näkökohdat sekä vesipolitiikan puitedirektiivissä ilmaistut periaatteet ja velvoitteet jäävät vaille riittävää huomiota. Laki vesienhoidon järjestämisestä ei puitelakina yksin riitä puitedirektiivin toimeenpanoon, vaan puitedirektiivi edellyttää sisällöllisiä muutoksia myös vesilakiin.

Natur och Miljö katsoo, että vesienhoidon järjestämisestä annetun lain pyrkimyksiä veden laadun parantamiseksi ei ole otettu valmistelutyössä riittävässä laajuudessa huomioon. Vesilakiin tulisi sen vuoksi lisätä tarpeelliset mekanismit näiden tavoitteiden toteuttamiseksi. Ekologiset näkökohdat tulisi ottaa paremmin huomioon ja asettaa biodiversiteetin suojele lain yhdeksi tavoitteeksi vesiluonnonvaran käyttämisen ohella. Vesistä aiheutuvien haittojen vähentämisen asettaminen lain yleiseksi tavoitteeksi on kyseenalaista, koska osa näistä haittavaikutuksista ovat suotuisia biodiversiteetin turvaamisen kannalta. Jatkovalmistelussa tulee kiinnittää huomiota vesilain ja ympäristönsuojelulain, luonnonsuojelulain sekä maankäyttö- ja rakennuslain keskinäisiin suhteisiin. NM esittää harkittavaksi ruoppauksia koskevan sääntelyn siirtämistä vesilain ympäristönsuojelulakiin, jonka puitteissa ruoppausten ympäristövaikutukset olisivat paremmin säänneltävissä. Vastuu ruoppausten lainmukaisuudesta tulisi ulottaa hankkeesta vastaavan lisäksi käytännön toimien suorittajiin.

Kalatalouden keskusliitto esittää kalatalousvelvoitteita ja -maksuja koskevan käytännön toimivuuden ja uudistustarpeiden sekä TE-keskusten roolin selvittämistä. KtKl pitää toimikunnan mietintöä pääosin onnistuneena ja tarpeellisena. Kalatalousvelvoitteen ja -maksujärjestelmän uudistaminen on kuitenkin jäänyt keskeneräiseksi. Velvoitehoitoon tulisi kytkeä mahdollisuus antaa kalastusmääräyksiä ja -rajoituksia. Jatkovalmistelussa tulisi harkita kalatalousmaksujen toteuttamisen siirtämistä TE-keskuksilta kalastusalueille kalavesien hoidon joustavuuden lisäämiseksi. Katselmustoimitusten ja lopputarkastusten säilyttäminen on välttämätöntä vesitaloushankkeiden aiheuttamien vahinkojen kompensoimiseksi. Tätä ei voida korvata hakijan laatimilla tilakohtaisilla korvausesityksillä ja niiden pohjalta annettavilla määräyksillä. Mikäli katselmustoimituksesta kuitenkin halutaan luopua, ei erityisen selvityksen hankkimiselle tulisi asettaa määräaika. Lopputarkastukset ovat tärkeitä ennalta-arvaamattomien vahinkojen korvaamiseksi. Säännöstely- ja voimalaitoslupien tarkistamista koskeva oikeuskäytäntö on vaihtelevaa, minkä vuoksi vesilain 22 luvun 2 §:n sääntelyä tulisi tarkistaa. Alueellisten ympäristökeskusten roolin selkeyttäminen on kannatettava uudistus.

Suomen Veneilyliitto - Finlands Båtförbund ry kannattaa toimikunnan esityksiä. Veneilyn rinnastaminen yleiseen vesiliikenteeseen on tärkeää veneilylle. Kulkuväylien käyttämisestä sekä vesialueen tilapäisestä käyttämisestä ankkuroitumiseen ei tulisi jatkossakaan periä maksuja.

Suomen Rakennusinsinöörien liitto RIL r.y. pitää asianmukaisena ratkaisuna katselmustoimituksesta luopumista. Liitto esittää tulvasuojelua koskevan sääntelyn selkeyttämistä ja asettamista itsenäisempään asemaan.

Elinkeinoelämän keskusliitto toteaa uudistuksen selkeyttävän vesilakia ja yksinkertaistavan lupamenettelyjä. EK kannattaa katselmustoimituksesta ja lopputarkastuksesta luopumista. Tulvasuojeluhankkeita koskevaa sääntelyä tulisi selkeyttää. Luonnontilaisten purojen määrä ja niiden suojelun vaikutukset tulisi selvittää ennen niiden lisäämistä vesilain 2 luvun 9 §:n nojalla suojeltuihin luontotyypeihin.

Suomen Lakimiesliitto - Finland Juristförbund ry pitää vesilain kokonaisuudistusta asianmukaisena ratkaisuna. Sekaannusten välttämiseksi laki tulisi nimetä nykyisestä vesilaista poikkeavasti. Lakimiesliitto esittää harkittavaksi tulisiko lain pykälänumeroinnissa siirtyä juoksevaan numerointiin lukukohtaisen sijasta. Lakimiesliitto esittää jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota vesilain ja muiden lakien väliseen suhteeseen. Maankäyttö- ja rakennuslain osalta tulisi tarkastella kaavojen ja johtojen sijoittamista koskevien säännösten suhdetta vesilakiin. Myös vesilain suhdetta jätelakiin tulisi tutkia ainakin ruoppausmassojen sekä uitosta jääneiden puiden osalta. Jossain yhteydessä tulisi myös uudelleen harkita, voitaisiinko pienten vesistöjen suojelusäännökset sijoittaa yhteen lakiin. Kun esimerkiksi puroa suojellaan vesilaissa, sen ympäristöä metsälaissa ja mahdollisesti lisäksi luonnonsuojelulaissa, tilannetta ei voi pitää tyydyttävänä. Lain systematiikkaa olisi tullut yksinkertaistaa sekä lain sanontatapaa selventää laajemmin. Laista tulisi selkeästi ilmetä kielletty ja luvanvarainen jokamiehen käyttäytyminen. Toimintojen luvanvaraisuudesta, lupien myöntämisedellytyksistä, muuttamismahdollisuuksista ja menettelystä hakemusasioissa tulisi säätää yhdenmukaisemmin. Yksityiskohdista tulisi säätää asetuksella.

Suomen Kanoottiliitto esittää jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota siihen, että vesilainsäädäntö ei aseta esteitä melontaharrastukselle. Vesitaloushankkeista päätettäessä tulisi yleiskäyttöintressit kuten melonta ja soutu ottaa paremmin huomioon.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö toteaa, että jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota jokamiehen oikeuksiin, vesistöjen kunnostustarpeisiin ja vesitaloushankkeiden haitallisiin vaikutuksiin vapaa-ajan kalastuksen näkökulmasta. Ojitushankkeiden yhteisvaikutukset tulisi arvioida valuma-aluekohtaisesti. Purouomien kunnostamismahdollisuuksiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö ry esittää jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota vesilainsäädännön korvausjärjestelmän puutteisiin. Vesitaloushankkeiden toteuttamisedellytysten keventäminen ei saa heikentää vahingonkäräjöiden asemaa. Vesilakiin tulisi lisätä selkeät todistustaakkaa koskevat säännökset eri osapuolten toimintavelvollisuuksien selvittämiseksi.

Ympäristönsuojeluviranhaltijat ry pitää esitystä pohjavesien suojelun näkökulmasta riittämättömänä. Vedenottamoiden suoja-alueiden merkitys on ollut vähäinen ja pohjaveden suoje-

lusuunnitelmien mukaisten aluerajausten asema on ollut epäselvä. Jatkovalmistelussa tulisi selkeyttää pohjavesien suojelumekanismeja.

Metsäteollisuus ry kiinnittää huomiota siihen, että käsitteitä luonnontilainen, luonnontilaisen kaltainen ja luonnontilaiseen verrattava käytetään vesilain lisäksi metsälain 10 §:n erityisen tärkeiden elinympäristöjen ja luonnonsuojelulain 29 §:n suojeltujen luontotyyppien yhteydessä. Luonnontilaisuuden arviointi on osoittautunut hankalaksi tehtäväksi. Luonnontilaisuuden käsite tulisi määritellä vesilaissa metsäojien kunnossapitoon ja käyttöön liittyvien tulkinnanvaraisuuksien välttämiseksi.

Suomen asianajajaliitto kiinnittää huomiota tilanteisiin, joissa vesitaloushankkeet on jätetty toteuttamatta niille myönnetystä luvasta huolimatta. Vesitaloushankkeita koskevassa luvussa tai vaihtoehtoisesti ehdotetun lain voimaantulosäännöksissä tulisi selventää, voidaanko vanhat hankkeet edelleen toteuttaa vuosikymmeniä sitten myönnetyn luvan mukaisesti.

Tekniikan akateemisten liiton mukaan esityksessä pyritään täsmentämään yleiskäyttöoikeuksiin kuuluvan häiriöttömyysvaatimuksen määrittelyä laajentamalla kotirauhan piiriin luettavaa aluetta. Muualla kuin merkittyjen julkisten kulkuväylien läheisyydessä menettely lienee perusteltu. Vapaa-ajanasutuksen ja vesiliikenteen lisääntyessä syntyy enenevässä määrin tilanteita, joissa julkinen kulkuväylä ja asutus ovat toistensa vaikutusalueella. Häiriötön kulkuoikeus julkisella väylällä tulee kuitenkin näissäkkin tilanteissa pystyä turvaamaan. Vesialueiden osalta jouduttaneen todennäköisesti tieväylien tapaan erottelemaan julkisten kulkuväylien ulkopuoliset alueet, ja toisaalta julkiset väylät välittömine lähialueineen, joiden osalta joudutaan hyväksymään normaalista kulkemisesta aiheutuvia haittoja. Laissa tulisi pyrkiä selkeämmin erottelemaan korostetun häiriöttömyysvaatimuksen piiriin kuuluvat julkisten väylien ulkopuoliset alueet sekä julkiset väylät.

Pohjois-Suomen vesivaliokunta esittää jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota vesilain mukaisen suunnittelun ja vesihoidon järjestämistä koskevan lain mukaisten suunnitelmien ja toimenpideohjelmien yhtensovittamiseen. Lupamenettelyissä tapahtuvien kuulemisten yhtensovittamiseen ja lupakäsittelyihin tulee kiinnittää huomiota hankkeiden kokonaiskäsitteilyaikojen lyhentämiseksi.

Metsäkeskukset pitävät tärkeänä maanomistajan oikeutta kuivattaa maansa hyötykäyttöön ojittamalla ja johtamalla kuivatusvedet tarvittaessa toisen maan kautta alapuolisiin vesistöihin. Ojituksen ei tulisi jatkossakaan lähtökohtaisesti olla luvanvaraista. Lupakynnys tulisi laatia mahdollisemman selkeäksi ja viranomaisten toiminta tulisi pyrkiä ohjeistamaan yhdenmukaiseksi. Luonnonhoitohankkeiden yhteydessä suoritettavilta, vesistöhaittojen ehkäisemiseksi toteutettavilta kosteikkojen, pohjapatojen ja pintavalutuskenttien rakennustoimilta ei myöskään tulisi edellyttää lupaa.

Energia-alan Keskusliitto ry esittää uuden lain nimeämistä vesitalouslaiksi. Yhdistyksen mukaan pakollinen tilusjärjestely vedennostohankkeiden yhteydessä vaikeuttaisi monien järkevien kunnostushankkeiden toteuttamista. Yhdistyksen mukaan menettely tulisi kyseeseen lähinnä

hankkeissa, joissa veden alle jäisi merkittäviä maa-alueita ja rannanomistajat hyväksyisivät liittämissä. Pienten veden peittämien kaistaleiden jääminen rannanomistajan omistukseen ei juurikaan muuta nykyistä tilannetta eikä voine aiheuttaa merkittäviä ongelmia. Toimikunnan ehdotuksen myötä hanketta tulisi rasittamaan tarpeettomia toimituskustannuksia, minkä lisäksi osakaskunnan hallinto saattaisi vaikeutua olennaisesti pienosakasmäärän lisääntymisen johdosta.

Turun Seudun Vesi Oy esittää lakiin sisällytettäväksi säännöstä, joka asettaisi viranomaisille asian käsittelyä koskevat määräajat. Asioiden pitkät käsittelyajat johtuvat osaksi siitä, että asiaa ei sen saapumisen jälkeen ryhdytä välittömästi käsittelemään. Lakiin tulisi lisätä olemassa olevia vesi- ja viemärijohtoja suojaava säännös nykyisen vesilain 10 luvun 11 §:n tapaan.

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio esittää kiinnitettäväksi huomiota vesilain ja metsälainsäädännön keskinäiseen suhteeseen erityisesti rantavyöhykettä koskevan sääntelyn osalta. Metsätalousmaahan kuuluvalla rantavyöhykkeellä sovellettaisiin vesilakia ja metsälakia, minkä vuoksi vesiympäristön ulottuvuudella ja vesiympäristön tunnistamisella vesialueen ulkopuolella olisi merkitystä myös metsätalouden harjoittamisen kannalta. Lainsäädäntö tulisi laatia mahdollisimman selkeäksi käytännön toiminnanharjoittamista silmälläpitäen.

Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura ry esittää harkittavaksi, tulisiko lakiin sisällyttää säännös ympäristöoikeuden keskeisistä periaatteista ja niiden sovellettavuudesta vesilain säännösten kannalta. Vesilain korvausjärjestelmä on vaikeaselkoinen ja osin epä johdonmukainen, minkä vuoksi sääntelyä voisi tältä osin selkeyttää toimikunnan esitystä laajemmin.

5. YKSITYISKOHTAISET HUOMAUTUKSET

1 luku. Yleiset säännökset

Toimikunnan ehdotus

1 §. Lain yleinen tavoite. Tämän lain yleisenä tavoitteena on:

- 1) edistää, järjestää ja yhteensovittaa vesivarojen ja vesiympäristön käyttöä niin, että se on yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä;
- 2) ehkäistä ja vähentää vedestä ja vesiympäristön käytöstä aiheutuvia haittoja; ja
- 3) parantaa vesivarojen ja vesiympäristön tilaa.

I-SYLV:n mukaan pykälän perusteluista tulisi ilmetä, tarkoitetaanko rantavyöhykkeellä vesilain puitteissa maankäyttö- ja rakentamislain mukaista rantavyöhykettä.

HäYK esittää pykälän tarkistamista siten, että tavoitteeksi kirjataan myös kansalaisten ympäristöä koskevaan päätöksentekoon osallistumismahdollisuuksien parantaminen, vesienkäytön sosiaalinen kestävyys ja vesiluonnon monimuotoisuus.

Kuntaliitto esittää 3 kohdan loppuun sekä perusteluihin lisättäväksi nimenomaista mainintaa siitä, että lain tarkoituksena on turvata pohjaveden käytön edellytykset.

SLL ja *YSV* esittävät pykälän laatimista uudelleen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen nimenomaista kirjaamista säännökseen. Lain tavoitteet on laadittu yksinomaan vesivarojen ja vesiympäristön käytön osalta, eikä tavoitesäännöksessä ole otettu huomioon yleisiä varovaisuusperiaatteita. Lakiehdotusta tulee harkita tältä osin uudelleen ja sisällyttää luonnon monimuotoisuus sekä vesiluonnon suojeleminen lain tavoitteisiin. *SLL* toteaa, että sääntelyn tavoitteena ei voi olla vesistöalueiden edistäminen, vaan rakentamistoiminnan kestävyys edistäminen. Osa vesiluonnon haitallisiksi miellettyistä vaikutuksista kuuluu luonnon monimuotoisuuden piiriin, eikä niiden ehkäiseminen voine olla sääntelyn yleinen tavoite.

NM esittää vesilain yleisten periaatteiden (haitallisten ympäristövaikutusten ehkäiseminen, varovaisuusperiaate, aiheuttamisperiaate, haitallisten vaikutusten ehkäiseminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja ympäristön kannalta parhaan käytännön periaatteet) nimenomaista mainitsemista pykälässä.

SYS toteaa tavoitesäännöksen heijastavan vesilain luonnetta vesivaroja ja vesiympäristön käyttöä koskevana ja eri intressejä yhteensovittavana lakina. Säännöksestä ei kuitenkaan ilmene, painottuuko ehdotetun lain tavoite vesitaloudellisiin vai ympäristönsuojelullisiin näkökohtiin. Koska säännöksellä on lain soveltamisen kannalta tulkinnallista merkitystä, tulisi sen selkeyteen kiinnittää huomiota. Säännöksen muotoilussa tulisi ottaa huomioon ympäristönsuojelullisten näkökohtien merkityksen lisääntyminen, perustuslain 20 § ja vesienhoidon järjestämisestä annetun lain sääntelytavoitteet. Yhdistys esittää sen vuoksi tavoitesäännöksen muotoilemista siten, että velvollisuus ottaa vesivarojen käytössä huomioon luonnon monimuotoisuus ja ympäristön laatu ilmenisi selkeämmin tavoitesäännöksestä.

Toimikunnan ehdotus

2 §. Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön. Tätä lakia sovelletaan vesitab-
usasioihin.

Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä säädetään ympäristönsuojelulaissa (86/2000), vesihuollosta säädetään vesihuoltolaissa (119/2001), patoturvallisuudesta säädetään patoturvallisuuslaissa (413/1984), terveyshaittojen ehkäisemisestä säädetään terveydensuojelulaissa (763/1994) ja vesienhoidon järjestämisestä säädetään laissa vesienhoidon järjestämisestä (/2004).

Lupa-asiaa ratkaistaessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä sekä muutoin tämän lain mukaista toimenpidettä suoritettaessa on sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään noudatettava mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996), muinaismuistolaisissa (295/1963) ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) sekä niiden nojalla säädetään. Lupa-asiaa ratkaistaessa on myös otettava huomioon asemakaava ja katsottava, ettei lupa merkittävästi vaikeuta vireillä olevan kaavan laatimista.

YM ja *L-SYK* esittävät vesilain mukaisten lupien ja kaavoituksen välisen suhteen säilyttämistä voimassaolevan vesilain kaltaisena. Yksityiskohtaisen huomioonottamissäännöksen korvaaminen yleisellä viittaussäännöksellä saattaa aiheuttaa epäselvyyttä maankäyttö- ja rakennuslain ja vesilain mukaisten luparatkaisujen keskinäisistä suhteista.

VHaO esittää vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisten lupien yhteiskäsittelyä koskevien säännösten tarkistamista. Yksittäisen hankkeen toteuttaminen voi edellyttää useampia lupia, jolloin niiden käsittely samanaikaisessa yhden viranomaisen toimesta olisi prosessuaalisesti ja aineellisoikeudellisesti asianmukainen ratkaisu.

K-SYK esittää pykälään sisällytettäväksi suoraa viittausta Natura 2000-verkoston koskeviin luonnonsuojelulain pykäliin.

HäYK:n mukaan pykälää tulisi tarkistaa siten, että lupa-asioita ratkaistaessa olisi huomioon otettava ympäristönsuojelulain, jätelain ja kemikaalilain säännökset. Lupa-asiaa ratkaistaessa tulisi ottaa huomioon myös oikeusvaikutteinen kaava, eikä toimintaa saisi sijoittaa asemakaavan vastaisesti.

P-PoYK esittää vesilain suhteen järjestämistä muuhun lainsäädäntöön ympäristönsuojelulain tavoin.

P-SaYK esittää pykälän 2 momenttiin sisältyvien luvan myöntämisen maankäyttöisten edellytysten siirtämistä lain 3 lukuun.

Kuntaliitto esittää 3 momentin viimeiseen virkkeeseen sisällytettäväksi nimenomaista mainintaa, että lupa ei saa vaikeuttaa oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista eikä vireillä olevan kaavan laatimista. Perusteluista tulee poistaa kaavojen vanhentuneisuutta koskevat lausumat.

Toimikunnan ehdotus

3 §. Määritelmiä. Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *vesitalousasialla* vesitaloushankkeiden toteuttamista sekä muuta vesivarojen ja vesiympäristön käyttöä ja hoitoa;
- 2) *vesialueella* muutoin kuin tilapäisesti veden peittämää 5 §:n mukaisesti rajautuvaa aluetta;
- 3) *vesistöllä* järveä, lampea, jokea, puroa ja muuta luonnollista vesialuetta, lukuun ottamatta noroa, ojaa, ja lähdetä, sekä tekojärveä, kanavaa ja muuta vastaavaa keinoteokoista vesialuetta;
- 4) *joella* virtaavan veden vesistöä, jonka valuma-alue on vähintään sata neliökilometriä;
- 5) *purolla* jokea pienempää virtaavan veden vesistöä;
- 6) *norolla* sellaista puroa pienempää vesiuomaa, jonka valuma-alue on vähemmän kuin kymmenen neliökilometriä ja jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä kalankulku ole merkittävässä määrin mahdollista;
- 7) *pohjavedellä* maa- tai kallioperässä olevaa vettä;
- 8) *pohjavesiesiintymällä* kyllästyneeseen vyöhykkeeseen yhtenäisenä vesimassana varastoitunutta pohjavettä;
- 9) *vesitaloushankkeella* vesialueella toteutettavaa toimenpidettä tai rakennelman käyttämistä taikka maalla toteutettavaa toimenpidettä tai rakennelman käyttämistä, joka voi vaikuttaa pinta- tai pohjaveteen;

10) *hankkeesta vastaavalla* luvan hakijaa tai haltijaa taikka muuta, jonka tehtävänä on huolehtia vesitaloushankkeen valmistelusta, toteuttamisesta, käytöstä tai kunnossapidosta taikka toiminnan harjoittamisesta;

11) *talousvedellä* ihmisten käyttöön tarkoitettua vettä sen mukaan kuin siitä terveys- ja suojelulaisissa (763/1994) säädetään;

12) *vesivoimalla* keskivirtaaman ja sitä vastaavan putouskorkeuden mukaan tietyille vesistöosalle laskettavaa tehon lukuarvoa;

13) *vesivoimalaitoksella* vesistön vesivoiman hyväksi käyttämiseksi rakennettua laitosta siihen kuuluvine rakennelmineen;

14) *yleisellä kulkuväylällä* vesistöissä olevaa väylää, joka tämän lain säännösten mukaan on määrätty julkiseksi kulkuväyläksi tai yleiseksi paikallisväyläksi;

15) *yksityisellä kulkuväylällä* muuta kuin 14 kohdassa ja 6 §:ssä tarkoitettua vesistöissä olevaa väylää;

16) *erityiseen käyttöön otetulla alueella* tonttia ja rakennuspaikkaa, puutarhaa, varastopaikkaa, uimarantaa, satama-alueita tai muuta vastaavaa erityiseen käyttöön otettua maa- tai vesialuetta; ja

17) *vesihuoltolaitoksella* vesihuoltolaisista tarkoitettua yhdyskunnan vesihuollosta huolehtivaa laitosta.

Mitä tässä laissa on säädetty kalasta ja kalastuksesta, koskee myös nahkiaista ja rapua sekä niiden pyyntiä.

YM esittää pohjavesiesiintymän määritelmän tarkistamista siten, että sillä tarkoitetaan vettä hyvin läpäisevään maaperään, kyllästyneeseen vyöhykkeeseen yhtenäisenä vesimassana varastoitunutta pohjavettä, jota voidaan käyttää vesilaitosmuotoiseen vedenhankintaan.

SYKE, I-SYLV, UudYK, PiYK ja Lo-SYK esittävät ojan määritelmän lisäämistä pykälään.

KHO, TKK, P-SYLV ja Pääkaupunkiseudun Vesi Oy esittävät fladan ja kluuvijärven käsitteiden määrittelemistä säännöksessä.

SYKE esittää puron ja noron määritelmien tarkentamista sekä lähteen, pintaveden, luonnontilaisen ja luonnontilaisen kaltaisen määritelmien lisäämistä pykälään.

Merentutkimuslaitos esittää rannikkovesien sisällyttämistä vesistön määritelmään.

P-SYLV, P-KaYK ja kuntaliitto esittävät vesistön määritelmää selkeytettäväksi. *P-SYLV:n* mukaan erityiseen käyttöön otetulla alueella on erityinen merkitys vesilain korvaus- ja toimintesäännösten kannalta, minkä vuoksi säännös tulisi muotoilla uudestaan. Vakiintuneen ratkaisukäytännön mukaan korvauksen määrääminen ja rannan suojaaminen on edellyttänyt, että alue on tosiasiallisesti rakentamalla otettu erityiseen käyttöön. Ojitusta koskevaan lukuun tulisi ottaa erillinen määritelmä tätä varten. Määritelmiin tulisi lisätä pysyvän käyttöoikeuden ja sen perustamismenettelyn sekä yleisen tarpeen määritelmät.

I-SYLV esittää 1 ja 9 kohtien määritelmiä täsmennettäväksi. Hankkeesta vastaavan käsitettä ei tulisi laajentaa voimassa olevan lainsäädännön ja oikeuskäytännön mukaisesti.

UudYK esittää kohtien 4-6 ja 9 määritelmien selventämistä sekä pykälään lisättäväksi luonnontilaisuuden määritelmää.

PiYK esittää vesistön määritelmän tarkistamista siten, että käsitteen ulkopuolelle suljetaan alle 2000 neliömetrin suuruiset tekojärvet. Joen määritelmää tulisi muuttaa siten, että valuma-alueen koon tulisi olla vähintään 200 neliökilometriä.

Lo-SYK:n mukaan vesivoiman määritelmää tulisi tarkistaa siten, että sillä tarkoitetaan energiantuotantomuotoa, jonka kapasiteetti/arvo voidaan laskea keskivirtaaman ja putouskorkeuden avulla. Vesistön määritelmää tulisi tarkentaa sorakuoppiin syntyneiden pohjavesilammikoiden osalta lammikon koon tai muodostumisajan perusteella.

L-SYLV esittää vesiympäristön ja rantavyöhykkeiden käsitteiden määrittelemistä pykälässä. Vesistön määritelmä tulisi laatia uudestaan sen vaikeaselkoisuuden vuoksi, minkä lisäksi määritelmän ulkopuolelle tulisi sulkea yhden kiinteistön omaa käyttöä varten tehdyt tekolammikot. Noron määritelmää tulisi tarkentaa siten, ettei vesistönä pidetä sellaista noroa, jossa jatkuvasti virtaa vettä, mutta virtaama on erittäin pieni.

L-SYK pitää lakiin otettuja määritelmiä pääosin selkeämpinä kuin voimassaolevassa laissa, mutta esittää niihin kiinnitettäväksi huomiota jatkovalmistelussa. Vesistön määritelmää tulisi tarkistaa ja luetteloon tulisi lisätä vesiympäristön määritelmä. Laissa käytetyn terminologian (hankkeesta vastaava, toiminnanharjoittaja, luvan haltija, luvan saaja, omistaja, kunnossapitovelvollinen ja hankkeen toteuttaja) selkeyteen ja johdonmukaisuuteen tulee jatkovalmistelussa kiinnittää huomiota.

HäYK pitää viemäroinnin ja jäteveden käsitteiden poistamista vesilaista asianmukaisena ratkaisuna.

P-SaYK esittää vesiympäristön määritelmän lisäämistä pykälään.

P-PoYK toteaa vesistön oikeudellisen määritelmän olevan yleiskielen vastainen, koska vesistöllä ymmärretään toisiinsa liittyvien vesialueiden kokonaisuutta yksittäisen vesialueen sijaan. Vesistön määritelmästä tulisi ilmetä kuuluvatko keinotekoiset vesialueet käsitteen piiriin. Joen määritelmää tulisi täydentää nykyisen lain mukaisella sanallisella määritelmällä.

Pääkaupunkiseudun Vesi Oy esittää vesivoiman määrittelemistä siten, että sillä tarkoitetaan veden liike- ja potentiaalienergiaan perustuvaa tietyn vesistönosan tai tietyistä vesistönosasta saatavissa olevaa tehoa, jonka suuruus lasketaan keskivirtaaman ja sitä vastaavan putouskorkeuden mukaan.

TKK esittää vesivoiman määritelmään lisättäväksi tehon yksikköä. Vesitalous tulisi määritellä siten, että se käsittelee vesivaroja ja niiden hallintaa sekä käyttöä, mukaanlukien ihmisen toiminnasta aiheutuvat vaikutukset. Pohjavesiesiintymän määritelmää tulisi täsmentää maininnalla esiintymän käyttökelpoisuudesta vedenottoon.

SLL toteaa noron määritelmän poikkeavan voimassaolevasta, joka muuttaa noron osalta vesilain 1 luvun 15 a §:n ja 17 a §:n soveltamisalaa. Ehdotuksen mukaisen määritelmän myötä aikaisempaa pienemmät uomat katsottaisiin puroiksi ja joen määritelmä kattaisi aiempaa pienempiä uomia. Uomien siirtyessä pois suojelun piiristä voisi luonnontilaisten purojen suojelun taso voisi heikentyä, jota ei voida pitää hyväksyttävänä. Pykälään tulisi sisällyttää myös lähteen määritelmä.

NM esittää vesiympäristön, vesivarojen ja lähteen määritelmien lisäämistä pykälään.

KtKl esittää vesistön ja joen oikeudellisten määritelmien selkeyttämistä siten, että ne vastaisivat puhekielen ilmauksia.

EK esittää puron ja noron määritelmien tarkentamista 2 luvun 9 §:n soveltamisalan selkeyttämiseksi.

YKL esittää vesistön määritelmää selkeytettäväksi. Lisäksi YKL esittää harkittavaksi rannan, rannan omistajan ja haltijan määrittelemistä.

SAL esittää harkittavaksi vesilain ja ympäristönsuojelulain hankkeesta vastaavan ja toiminnan käsitteistöjen yhtenäistämistä. Lisäksi pykälään tulisi sisällyttää fladan ja luonnontilaisuuden määritelmät.

Metsäkeskukset ja *Tapio* korostavat hankkeesta vastaavan määritelmään liittyen vesitalousasioissa osapuolten veloitteiden ja vastuiden selkeyden merkitystä. Vaikka metsäkeskukset toteuttavatkin paljon ojitushankkeita ja olisivat siten pykälän systematiikan mukaan hankkeen toteuttajia ja hankkeesta vastaavia, ei maanomistajalle kuuluvia velvoitteita tule siirtää metsäkeskuksille. *Tapion* mukaan toteuttajan vastuuta ei tule ainakaan ulottaa ojien käyttöön ja kunnossapitoon, joka vesilain 5 luvun 8 §:n mukaan kuuluu hyödynsaajan velvollisuuksiin.

Metsäteollisuus ry, *metsäkeskukset* ja *Tapio* esittävät pykälään sisällytettäväksi vesiympäristön määritelmää, jonka mukaan vesiympäristö ei ulottuisi metsälain 10 §:n tarkoittamissa vesistöissä vesialueen ulkopuolelle. Toimikunnan ehdotuksen mukainen määritelmä merkitsisi metsälain ja vesilain päällekkäistä soveltamista rantavyöhykkeellä, josta seuraisi tulkintavaikeuksia. *Metsäteollisuus ry* toteaa uuden joen määritelmän laajentavan vesitaloushankkeen luvanvaraisuuden soveltamisalaa.

Finergy esittää noron määritelmää täsmennettäväksi siten, että norona pidettäisiin puroa pienempää vesiuomaa, jossa virtaa vettä muulloinkin kuin tulva-aikana.

SYS kiinnittää huomiota siihen, että pykälän määritelmät eivät ole esimerkiksi pohjavesimuodostuman ja pohjavesiesiintymän osalta yhdenmukaiset vesipolitiikan puitedirektiivin ja vesienhoidon järjestämistä koskevan lakiehdotuksen määritelmien kanssa. Määritelmien yhdenmu-

kaistamiseen tulisi jatkovalmistelussa kiinnittää huomiota mahdollisten sekaannusten välttämiseksi.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Vesialueen raja. Tätä lakia sovellettaessa pidetään vesialueen rajana maata vastaan keskivedenkorkeuden mukaista rantaviivaa. Jos vedenkorkeus tai vesi- ja maa-alueen keskinäinen asema muuttuu tai on muuttunut, määrätään sanottu raja muutoksen jälkeisten vedenkorkeuksien mukaan. Meren ja maa-alueen rajana on Suomen aluevesien rajoista annetun lain (463/1956) 3 §:n mukainen aluevesien maanpuoleinen raja.

VHaO esittää ympäristölupavirastolle toimivaltaa määrittää vesialueen raja maata vastaan nykyisen vesilain 12 luvun 18 §:n tavoin. *UudYK* toteaa säännöksen perusteella jäävän epäselväksi, kuka määrää vesialueen rajan sen muututtua.

K-SYK esittää keskivedenkorkeuden määritelmää täsmennettäväksi samoin kuin sitä, mitä keskivedenkorkeuden muutoksesta seuraa.

P-KaYK toteaa vesialueen määrittämisen keskivedenkorkeuden perusteella aiheuttaneen käytännössä jonkin verran ongelmia, kun säännöstelyissä vesistöissä vesiraja kesäkaudella asettuu keskivedenkorkeuden yläpuolelle.

Toimikunnan ehdotus

7 §. Viranomaiset. Tämän lain mukaisten vesitalousasioiden hoidon yleinen seuranta ja kehittäminen kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle sekä ympäristöministeriölle toimialallaan.

Ympäristölupavirasto käsittelee tämän lain mukaiset hakemus- ja hallintopakkoasiat, joita ei erikseen ole säädetty kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen, ojitustoimituksen tai muun viranomaisen käsiteltäviksi.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee sen käsiteltäväksi erikseen säädetty hakemus-, hallintopakko- ja muut asiat sekä toimii alueellaan tämän lain mukaisena valvontaviranomaisena.

Ojitustoimituksen toimitusmies käsittelee ojitustoimituksessa käsiteltäväksi säädettyt asiat.

Alueellinen ympäristökeskus edistää tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettujen tehtävien hoitamista sekä toimii alueellaan tämän lain mukaisena valvontaviranomaisena.

Käräjäoikeus käsittelee tämän lain mukaiset riita- ja rikosasiat.

Muiden valtion viranomaisten toimivallasta tämän lain mukaisissa tehtävissä on lisäksi voimassa, mitä siitä jäljempänä tässä laissa tai muussa laissa säädetään.

SYKE ja *HäYK* esittävät vesilain mukaisten valvontaviranomaisten välisten toimivaltarajojen ja keskinäisten suhteiden määrittelyistä yksityiskohtaisesti valvonnallisten aukkojen ja päällekkäisyyksien välttämiseksi.

P-PoYK esittää toimivallan siirtämistä ympäristölupavirastoilta ympäristökeskuksille pienissä vesitaloushankkeissa ja vesistöналitusta koskevissa asioissa.

HäTEK ja *KaiTEK* toteavat TE-keskusten tehtävänä olevan valvoa vesiasioissa yleistä kalataloutta, tarkkailu- ja kalatalousvelvoitteen toteutusta, kalatalousmaksun käyttöä sekä osallistua EU:n vesipolitiikan puitteiden toimeenpanoon. TE-keskukset tulisi sen vuoksi mainita nimenomaisesti pykälässä yleistä kalataloutta ja kalataloudellisten velvoitteiden toimeenpanoa valvovina viranomaisina.

Kuntaliitto esittää 3 momenttia tarkistettavaksi siten, että siihen sisällytetään säännös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan siirtämisestä alaiselle viranhaltijalle.

2 luku. Yleiset velvollisuudet, oikeudet ja rajoitukset

Toimikunnan ehdotus

3 §. Jokaisen oikeus liikkua vesistössä. Jollei laissa erikseen ole kielletty, jokaisella on oikeus kotirauhaa rikkomatta sekä tarpeetonta vahinkoa, haittaa tai häiriötä aiheuttamatta:

- 1) kulkea vesistössä ja sen jäällä;
- 2) ankkuroida tilapäisesti vesistössä;
- 3) uittaa puutavaraa vesistössä;
- 4) uida vesistössä; ja

5) tilapäisesti siirtää valtavyylässä tai yleisessä kulkuväylässä olevia pyydyksiä ja muita irtaimia esineitä, jotka haittaavat kulkemista tai puutavaran uittoa, taikka sellaista väylän ulkopuolella olevaa irtainta esinettä, joka

kohtuuttomasti haittaa kulkemista tai estää puutavaran uiton.

Vesiliikenteestä ja jäällä kulkemisesta on lisäksi voimassa, mitä vesiliikennelaissa (463/1996) ja maastoliikennelaissa (1710/1995) säädetään. Liikenteestä kanavassa ja yleisellä talvitiellä on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Kulkemisesta väylän ulkopuolella olevan merkityn pyydyksen yli tai sivuitse säädetään kalastuslaissa (286/1982).

Mitä 1 momentissa säädetään vesistöstä, koskee myös 1 luvun 5 §:ssä mainitun vesialueen rajan ulkopuolella olevaa aluetta, milloin se on veden peittämä.

VHaO toteaa asuntolauttojen ja asuttavien alusten pitkäaikainen ankkuroinnin järven rantaan aiheuttaneen käytännössä tulkintaongelmia. Säännöksen perusteluissa tulisi sen vuoksi pyrkiä selventämään, millaista ankkurointia ei voida pitää tilapäisenä.

Luonnonvarainneuvoston mukaan yleiskäyttöoikeudet tulisi määritellä selkeämmin.

L-SYK esittää pykälän selventämistä ja tarkempaa erittelyä lain yksityiskohtaisissa perusteluissa. Ilmauksien kulkeminen ja liikkuminen käyttämiseen tulee kiinnittää huomiota niiden erilaisen merkityssisällön vuoksi. Ympäristökeskus huomauttaa, että sallitun yleiskäytön piiri on supistunut voimassaolevaan vesilain 1 luvun 27 §:ään verrattuna.

UudTEK, *Helsingin kaupunki* ja *Padasjoen kunta* esittävät vesialueeseen liittyvän pihan kriteereiden selventämistä. Vesistössä kulkemisen määritelmää (siirtyminen paikasta toiseen)

tulisi myös tarkistaa, koska toimikunnan mietinnön mukainen määritelmä sulkee useita kalastusmuotoja vesistössä kulkemisen ulkopuolelle. *Padasjoen kunnan* mukaan esimerkiksi pilkkimistä tai moottorikelkalla ajamista ei tulisi pitää häiriötä aiheuttavana toimintana.

P-KaTEK:n mukaan vesistössä liikkumisesta tulisi selkeyden vuoksi nykyisestä poiketen säättää yhdessä laissa.

SLL esittää yleiskäyttöoikeuden ulottuvuuden selvittämistä jatkovalmistelussa. Moottoriveneellä liikkumisen sääntelyä on pidettävä tarpeellisena, mutta tämä ei saa johtaa tavanomaisen vesistön käyttömuotojen kuten soutelun ja kalastuksen vaikeutumiseen.

KtKI pitää yleiskäyttöoikeuksia koskevan sääntelyn tarkistusta perusteltuna.

Kanoottiliitto toteaa, että vesistössä liikkumisen sisältöä arvioitaessa on otettava huomioon melontatoiminnan vaatimukset. Kulkuoikeus ei saa riippua liikkumistarkoituksesta tai ryhmän koosta. Lisäksi kanootilla tai soutuveneellä liikkumisen tulisi olla mahdollista myös vesistöä vähäisemmissä vesimuodostumissa. Liitto esittää, että yleiskäyttäjällä tulee olla oikeus siirtää tieltään myös puroissa olevaa tyypillisesti tulvan mukanaan tuomaa irtainta kulkua estäviä esineitä. Vesialueiden siirtyminen kotirauhan piiriin ei saa estää melontaa ja soutamista kapeissa vesistöissä. Tähän liittyen melojilla tulisi olla mahdollisuus koskipaikoissa etukäteen tarkastaa maalta käsin koski mahdollisten vaaranpaikkojen kartoittamiseksi ilman että tämä katsotaan kotirauhan rikkomiseksi. Koskimelontaan harjoittaville kursseille on tunnusomaista samalla alueella tapahtuva harjoittelu, jota ei voida katsoa liikkumiseksi paikasta toiseen. Tämänkin pitäisi sisältyä yleiskäyttöoikeuden piiriin.

SVK:n käsityksen mukaan jokamiehenoikeuksiin perustuvaa vesillä liikkumisen sääntelyä on tarkasteltava uudelleen ja poistettava tarpeettomat rajoitukset. Ehdotuksessa ei ole selvitetty perusteita, miten pihaan välittömästi liittyvä vesialue – usein osakaskunnan tai jonkun muun kuin rantakiinteistön omistajan omistama – määriteltäisiin. Häiriön laatua arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota meluun tai aallokkoon, jota ei aiheudu melonnasta tai kalastuksesta.

YSV tärkeänä jokamiehenoikeuksien pysyttämistä ennallaan. Vesistössä kulkemisen määritelmää pitäisi kuitenkin tarkentaa siten, että kalastus ja jäällä hiihtäminen olisivat jokamiehenoikeudella mahdollisia. Rannalla läheisyydessä tapahtuva edestakainen ajo esimerkiksi moottoriveneellä tai vesiskootterilla on yhdistyksen mielestä perusteltua määritellä kotirauhan rikkomiseksi.

YKL esittää pykälään lisättäväksi uutta kohtaa, joka sallisi kartoitus- ja tutkimustyöhön sisältyvän näytteenoton, mittauksen ja luotauksen.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Jokaisen oikeus ottaa vettä. Jokaisella on oikeus, ellei tästä laista muuta johdu, muutoin kuin pysyvästi ottaa vettä tai jäätä henkilökohtaista tarvetta varten vesistöstä ja 1 luvun 5 §:ssä mainitun vesialueen rajan ulkopuolella olevalta alueelta, milloin se on veden

peittämä. Jokaisella on myös oikeus satunnaisesti ottaa vähäisessä määrin vettä tai jäätä toiselle kuuluvasta norosta tai sellaisesta lähteestä, joka ei ole sen omistajan tai hänen luvallaan muun henkilön vakituksessa käytössä. Muusta veden ottamisesta säädetään 4 luvussa.

Veden 1 momentin nojalla tapahtuvasta ottamisesta ei saa aiheutua alueen omistajalle tai muille oikeuden haltijoille haittaa tai vähäistä suurempaa häiriötä.

P-SYLV ja *P-SaYK* esittävät perusteluissa selvennettäväksi veden ottamista koskevassa sääntelyssä käytettyjen ilmausten haitan, häiriön ja vähäistä suuremman häiriön sekä sanottavan haitan ja häiriön välistä eroa.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Oikeus rakennelman pitämiseen. Rannan omistajalla tai haltijalla on yksityistä tarvetta varten oikeus asettaa rannan edustalle vesistöön veneen kiinnityspaalu tai –poiju takka rakentaa rantaansa toisen vesialueelle ulottuva laiturin, venevaja tai muu näihin verrattava rakennelma, jos se ei edellytä 3 luvun 2 tai 3 §:n nojalla ympäristölupaviraston lupaa ja voi tapahtua tuottamatta vesialueen omistajalle vahinkoa tai huomattavaa haittaa. Tällaista oikeutta ei kuitenkaan ole erityiseen käyttöön otetulla vesialueella.

VHaO esittää lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 3 momentin säännöksen (häiriölupa) ottamista huomioon pykälässä.

L-SYK esittää pykälään lisättäväksi selvennystä, että rakennelman pitäminen ei edellytä vesialueen omistusoikeutta. Perusteluissa tulisi epäselvyyksien välttämiseksi todeta, että sauna ei ole pykälässä tarkoitettu muu näihin verrattava rakennelma.

Kuntaliitto esittää pykälän tarkistamista siten, että rakennelman pitämisestä ei saa aiheutua vahinkoa tai huomattavaa haittaa myöskään naapureille.

Helsingin kaupunki pitää pykälää ongelmallisena tiheästi asuttujen kaupunkien näkökulmasta. Säännöksen perusteella rannan omistaja tai haltija voisi käytännössä sijoittaa laiturin, poijun tai paalun toisen omistamalle vesialueelle kaikkialla muualla paitsi uimaranta- tai satama-alueella. Säännös on perusteltu harvaanasutuilla alueilla, missä venesatamatoimintaa ei ole organisoitu. Helsingissä on kuitenkin 76 venesatamaa, jotka sijaitsevat melko tasaisesti pitkin kaupungin rantoja. Suurimmat haitat aiheutuvat oikeudesta asettaa veneen kiinnityspaalu tai -poiju toisen vesialueelle, sillä paaluun ja varsinkin järeään poijuun voi kiinnittää kuinka suuren huvialuksen tahansa. Laki siis soisi rannan omistukseen tai hallintaan perustuen ilmaiset pysyvät venepaikat toisten vesialueille kaupunkikuvallisista tai virkistyskäyttöön liittyvistä haitoista piittaamatta. Pykälää tulisi muuttaa siten, että sijoitusoikeutta ei olisi sellaisissa kaupunkitaajamissa, joissa venesatamille on osoitettu omat alueet maankäytön suunnittelun yhteydessä.

SAL esittää pykälässä nimenomaisesti mainittavaksi, että säännöksellä ei ratkaista muiden lakien mahdollisesti edellyttämien lupien tarpeita.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Oikeus haitan poistamiseen ja ruoppausmassan sijoittamiseen. Jokaisella, joka kärsii lietteestä, matalikosta tai muusta niihin verrattavasta vesistön käyttöä koskevasta haitasta, on oikeus suorittaa haitan poistamiseksi tarpeellinen toimenpide vesistön tilan ja käyttömahdollisuuksien parantamiseksi jos toimenpide ei 3 luvun 2 §:n nojalla edellytä ympäristölupaviraston lupaa eikä työn suorittamisesta aiheudu vesialueen omistajalle huomattavaa haittaa. Työn aloittamisesta ja suorittamisesta on ennakolta ilmoitettava vesialueen omistajalle tai, vesialueen kuuluessa yhteisalueen osakkaille, yhteisalueen osakaskunnalle yhteisalueen lain 26 §:n mukaisesti. Työn aloittamisesta on myös ilmoitettava alueelliselle ympäristökeskukselle siten kuin 14 §:ssä säädetään.

Kulkuväylästä poistetun maan ja muun vesistön pohjasta otetun kiinteän aineen (*ruoppausmassa*) saa ilman omistajan suostumusta sijoittaa toisen vesialueelle, jos sijoittamiseen ei tarvita 3 luvun 2 §:n mukaan ympäristölupaviraston lupaa.

Maa-alueelle ruoppausmassaa ei saa sijoittaa ilman maanomistajan suostumusta, ellei ympäristölupavirasto ole antanut siihen lupaa. Ruoppausmassan sijoittamisessa maa-alueelle on lisäksi noudatettava, mitä jätelaissa (1072/1993) säädetään.

KHO esittää säännöksen tarkistamista siten, että ruoppauksesta ja ruoppausmassan sijoittamisesta säädettäisiin vesilaissa sen sijaan että sääntely hajautettaisiin vesilain lisäksi ympäristönsuojelulakiin.

SYKE, UudYK, Lo-SYK ja Kuntaliitto katsovat, että ruoppausmassan sijoittamisesta tulisi ilmoittaa vesialueen omistajalle.

SYKE:n mukaan ennakoilmoitus tulisi tehdä vähintään 30 päivää ennen toimenpiteiden suorittamista. Aloittamisilmoitukset tulisi tehdä kuntien ympäristönsuojelulautakunnille alueellisten ympäristökeskusten sijaan ympäristökeskusten työmäärän keventämiseksi. Pykälän 2 momentista tulisi ilmetä, koskeeko säännös ainoastaan yleistä kulkuväylää. Ruoppausmassojen sijoittamisesta vesialueille tulisi luopua. Mikäli massojen sijoittaminen vesialueelle sallitaan, olisi ilmoitukset tehtävä ympäristökeskuksen ja vesialueen omistajan lisäksi myös sekä ruoppaus- että läjitysalueiden rannanomistajille.

I-SYLV esittää harkittavaksi, onko kaikkia ruoppauksia tarpeen saattaa ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja tulisiko näiden asioiden käsittely ohjata kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille. Pykälän 3 momenttiin tulisi kirjata läjittämisluvan myöntämisen edellytykset tai lisätä viittaus 2 luvun 10 ja 11 §:iin. Pykälässä tulisi myös säätää tarkemmin säännöksen suhteesta kaatopaikkojen lupa-asioiden käsittelyyn.

UudYK pitää 1 momentin mukaista menettelyä selkeänä ja yksinkertaisena. Jatkovalmistelussa tulisi selventää 2 momentin ja 3 luvun 3 §:n 7 kohdan soveltamisalojen välistä suhdetta esimerkein. *UudYK* ja *K-SYK* esittävät ruoppausilmoitusten ohjaamista kokonaan tai osaksi kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten käsiteltäväksi. *K-SYK* esittää vielä harkittavaksi pykälän 2 momentin säännöstä ruoppausmassan toisen vesialueelle sijoittamisesta.

E-SaYK esittää pykälää muutettavaksi siten, että ilmoitus toimenpiteestä olisi tehtävä vesialueen omistajan tai yhteisalueen osakkaiden lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja

alueelliselle ympäristökeskukselle. Lisäksi määräaikaan ilmoituksen antamiselle tulisi pidentää vähintään 30 vuorokauden mittaiseksi, jotta valvontaviranomaisella olisi tarvittaessa mahdollisuus puuttua toimenpiteen suunniteltuun toteuttamistapaan.

PiYK:n mukaan kaikista konetyönä suoritettavista ruoppauksista tulisi tehdä ilmoitus. Pintalaltaan alle 500 neliömetrin tai käsiteltävien massojen tilavuuden alittaessa 300 kuutiometriä, on ilmoitus tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja suuremmissa ruoppauksissa alueelliselle ympäristökeskukselle. Alueen omistajalle tulisi ilmoittaa kaikista konetyönä tehtävistä toimenpiteistä.

L-SYLV esittää pykälään otettavaksi säännöstä, että pilaantumattomien massojen sijoittaminen maalle voisi tapahtua vesilain nojalla.

P-KaYK esittää selvennettäväksi sitä, koskeeko säännös lähinnä kulkuväylien tai vene- ja uimarantojen tekemistä vaiko myös ns. maisemaruoppauksia. Pykälää tulee tarkistaa siten, että alueelliselle ympäristökeskukselle ilmoitettaisiin myös hankkeesta eikä ainoastaan sen aloittamisesta. Ilmoitusten keskittäminen ympäristökeskukseen yhtenäistää toimintatapaa ja -tulkintaa. Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota myös pilaantumista aiheuttavien hankkeiden sääntelyyn.

Kuntaliitto esittää säännöksen tarkistamista siten, että ilmoitukseen tulisi sisältyä suunnitelma ruoppauksesta ja ruoppausmassojen sijoittamisesta. Ruoppausmassojen toisen vesialueelle sijoittamista koskevaa sääntelyä tulisi tarkistaa siten, että se koskisi ainoastaan merkityksellömän pieniä massoja. Pykälän 3 momenttiin tulisi lisätä säännös, että massojen sijoittamisessa on otettava lisäksi huomioon maankäyttö- ja rakennuslain vaatimukset. Massojen maa-alueille sijoittamista koskevaa lainsäädäntöä tulisi selventää pykälän perusteluissa.

Ka-SYK:n, *Kuopion kaupungin* ja *Pernajan kunnan* mukaan ruoppausmassojen sijoittaminen vesialueelle olisi aina luvanvaraista. *Pernajan kunta* toteaa, että ruoppausmassoja ei tulisi sallia läjitettävän toisen vesialueella ilman omistajan suostumusta.

Padasjoen kunta toteaa, että ilmoittamisvelvollisuus saattaa nostaa kynnystä tehdä ilmoitus ympäristökeskukselle.

Pernajan kunta toteaa, että ilmoitukselle asetettavista vaatimuksista tulisi säätää vesiasetuksessa.

Helsingin kaupunki pitää 1 momenttia ongelmallisena, koska se antaa kenelle tahansa oikeuden ruopata itselleen uimapaikka tai veneväylä mille tahansa vesialueelle, jossa sitä ei ole erikseen kielletty.

SLC pitää kyseenalaisena pykälässä tarkoitettujen toimenpiteiden, joista osa voi olla hyvinkin vähäisiä, yleistä ilmoitusvelvollisuutta ja toteaa nykyisen järjestelmän toimineen tyydyttävästi.

NM huomauttaa, että useat vähäiset ruoppaukset saattavat yhdessä aiheuttaa tietyillä alueilla huomattavia ympäristövaikutuksia, jota ei ole otettu lakiehdotuksessa huomioon. *NM* esittää 2 momenttia tarkistettavaksi siten, että ruoppausmassojen läjittäminen vesialueelle ilman ympäristölupaviraston lupaa olisi kiellettyä. Jatkovalmistelussa tulisi selventää jätelain säännösten suhdetta vesilain säännöksiin läjitettäessä ruoppausmassoja maa-alueelle. *NM* pitää hyvänä yleistä ilmoittamisvelvollisuutta, mutta kiinnittää huomiota ilmoittamisvelvollisuuden sisältöön.

EK toteaa pilaantuneiden ruoppausmassojen maalle sijoittamisen kuuluvan vesilain, ympäristönsuojelulain ja jätelain alaan. Jatkovalmistelussa on kiinnitettävä huomiota mainittujen lakien keskinäisiin suhteisiin ja viranomaisten välisiin toimivaltarajoihin.

SVK esittää myös pienimuotoisten ruoppausten ja ruoppausmassojen vesialueelle sijoittamisen muuttamista luvanvaraiseksi toiminnaksi, koska useampien ruoppausten yhteisvaikutukset saattavat olla kalastolle haitallisia.

Toimikunnan ehdotus

7 §. Yleiset velvollisuudet vesivarojen ja vesialueiden käytössä. Sen lisäksi mitä 3 luvun 2 ja 3 §:ssä säädetään luvanvaraisuudesta, vesitaloushanke on toteutettava sekä vesivaroja ja vesialueita muutoin käytettävä siten, ettei siitä aiheudu vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta, jos hankkeen tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahingolliseen seuraukseen verrattuna.

YM:n mukaan säännös on nykyistä vesilain 2 luvun 3 §:ää yleispiirteisempi. Säännöksestä ei ilmene, koskeeko se myös sellaisia hankkeita, joiden toteuttaminen ei edellytä vesilain mukaista lupaa. *YM* katsoo, ettei nykyisen vesilain mukaista käytäntöä tulisi tältä osin muuttaa.

LaYK toteaa pykälän olevan vesilain keskeisimpiä. Voimassaoleva vesilain 2 luvun 3 § ei ole käytännössä kattanut kaikkia yleisen ja yksityisen edun loukkauksia. Vesitaloushankkeiden toteuttajia ei ole velvoitettu kompensoimaan hankkeesta aiheutuvia uhanalaisten tai luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen vähentymistä tai uhanalaisten eliölajien taantumista, vaikka tällainen olisi ollut mahdollista pääasiassa hankealueen ulkopuolella tapahtuvien toimenpitein. Kysymykseen tulisi kiinnittää huomiota jatkovalmistelussa.

PiYK esittää pykälään sisällytettäväksi säännöstä toiminnanharjoittajan velvollisuudesta olla selvillä toimintansa vaikutuksista.

P-KaYK toteaa pykälän olevan kirjoitettu niin yleisellä tasolla, että tavalliset kansalaiset eivät välttämättä ymmärrä sen koskevan kaikentyyppisiä vesitaloushankkeita niiden koosta riippumatta.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Veden vapaan juoksun estäminen norossa ja ojassa. Sen lisäksi, mitä 3 luvun 2 §:n 3 momentissa säädetään luvanvaraisuudesta, ei veden vapaata juoksua norossa ja ojassa

saa estää tai muuttaa alapuolella asuvan vahingoksi ilman tämän suostumusta, ellei noron tai ojan taikka sen yläpuolisen altaan omistajan oma käyttötarve sitä vaadi. Jos alempana oleva ottaa norosta tai ojasta vettä kiinteistökohtaista talouttaan varten, ei ylempänä oleva kuitenkaan saa käyttää sitä muuhun tarkoitukseen siinä määrin, että alempana olevan kiinteistökohtaista taloutta varten tarvittavan veden saanti estyy.

Ympäristölupavirasto voi hakemuksesta antaa oikeuden toimenpiteeseen, joka on 1 momentin mukaan kielletty. Ojitukselta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä säädetään 5 luvussa.

I-SYLV esittää pykälän ja 2 luvun 9 §:n, 3 luvun 2 §:n 3 momentin ja 5 luvun 8 §:n 2 momentin säännösten keskinäisen suhteen harkintaa sekä mahdollisten päällekkäisyyksien poistamista.

PiYK ja *L-SYLV* esittävät 2 momentin mukaisten asioiden käsittelemistä ympäristölupaviraston sijaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa.

HäYK esittää säännöksen soveltamisalan laventamista myös hankkeen yläpuolista osaa koskevaksi.

Toimikunnan ehdotus

9 §. Eräiden vesiluontotyyppien suojelu. Luonnontilaisen enintään kymmenen hehtaarin suuruisen fladan, kluuvijärven tai lähteen taikka muualla kuin Lapin läänissä noron tai enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Ympäristölupavirasto voi yksittäistapauksessa hakemuksesta myöntää poikkeuksen 1 momentin kiellosta, jos momentissa tarkoitettujen vesiluontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu. Jos 1 momentissa tarkoitettu seuraus aiheutuisi hankkeesta, johon on haettu tämän lain mukaista lupaa, lupa-asian yhteydessä on viran puolesta tutkittava kysymys poikkeuksen myöntämisestä. Poikkeuksesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä ympäristölupaviraston luvasta säädetään.

MMM esittää eräiden vesiluontotyyppien suojelua koskevan sääntelyn siirtämistä kokonaisuudessaan luonnonsuojelulakiin. Tämä selkiinnittäisi vesilain ja luonnonsuojelulain välistä suhdetta. Samalla tulisi selvittää mahdollisuus sisällyttää luonnontilaiset purot suojeltuihin luontotyypeihin ja sääntelyn yhteys metsälainsäädäntöön.

YM, *UdYK*, *Ka-SYK*, *PiYK*, *Lo-SYK*, *P-PoYK*, *P-KaYK*, *HäTEK*, *UdTEK*, *NM*, *SYKE*, *RKTL* ja *SLL* esittävät luonnontilaisten purojen sisällyttämistä 1 momentin luetteloon. *P-PoYK* ja *SLL* esittävät jatkovalmistelussa määriteltäväksi, mitä luonnontilaisuudella tarkoitetaan. *P-KaYK*, *UdTEK* ja *SYKE* esittävät, että suojan piiriin tulisi saattaa myös luonnontilaisen kaltaiset purot.

VHaO ja *YSV* esittävät jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota purojen ja norojen suojelua koskeviin kysymyksiin.

Luonnonvarainneuvosto esittää purojen luonnontilaisuuden vaarantamisen kieltämistä.

Tapion ja Metsäteollisuus ry:n mukaan luonnontilaisia puroja ei tulisi lisätä suojeltaviin vesiluontotyyppeihin. *Tapio* katsoo, että mikäli luonnontilaisten purojen suojaa halutaan parantaa, tulisi tämän tapahtua lisäämällä purot luonnonsuojelulain 4 luvun 29 §:ssä määriteltyihin suojeltuihin luontotyyppeihin. Tällöin kielto muuttaa luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia puroja tulisi voimaan kun alueellinen ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Toimikunnan ehdotus

11 §. Oikeuden antaminen toisen alueeseen. Ympäristölupavirasto voi lupa-asian yhteydessä tai tarvittaessa erillisestä hakemuksesta jäljempänä 12 §:ssä säädettävien edellytyksien myöntää hankkeesta vastaavalle korvausta vastaan oikeuden toiselle kuuluvaan alueeseen sillä olevine rakennuksineen tai muine rakennelmineen, jos alue on toteutettavan vesitaloushankkeen vuoksi tarpeen:

- 1) laitetta, rakennusta tai muuta rakennelmaa sekä niiden käyttöä ja kunnossapitoa varten;
- 2) uuden 1 luvun 5 §:n mukaisen vesialueen pohjaksi;
- 3) alueeksi, jolle poistettava maa siirretään; tai
- 4) yleisen tai yksityisen edun suojaamiseksi tehtävää laitetta tai rakennelmaa sekä niiden käyttöä ja kunnossapitoa varten.

Edellä 1 momentin nojalla myönnetyn oikeuden nojalla saadaan aluetta käyttää vain siihen tarkoitukseen, jota varten oikeus on myönnetty. Käyttöoikeus myönnetään pysyväksi tai erityisestä syystä määräaikaisena. Tämän lain nojalla myönnettyyn lupaan perustuvan oikeuden käyttäminen voidaan lupaa annettaessa rajoittaa määrättyyn tarkoitukseen.

VHaO ja *I-SYLV* esittävät pykälän viimeisen virkkeen poistamista tarpeettomana.

I-SYLV esittää pykälän tarkistamista siten, että oikeus vähäisiin alueisiin voitaisiin antaa myös korvauksetta. Ympäristölupaviraston mukaan säännöksestä tulisi ilmetä, voidaanko käyttöoikeus myöntää, vaikka luvan hakija ei sitä hakisikaan.

L-SYLV esittää harkittavaksi 1 momentin maininnan "korvausta vastaan" tarpeellisuuden. Esimerkiksi vesijohtoa tai kaapelia varten perustetusta käyttöoikeudesta ei ole määrätty korvauksia, mikäli oikeuden myöntämisestä ei ole katsottu aiheutuvan alueen omistajalle edunmenetyksiä. Pykälän 1 kohdasta tulee ilmetä, kattaako se myös oikeuden hanketta varten tarpeelliseen tieyhteyteen. Yleisesti pykälässä ja sen perusteluissa tulisi kiinnittää huomiota käytetyn terminologian (oikeus/käyttöoikeus) johdonmukaisuuteen.

Toimikunnan ehdotus

12 §. Oikeuden saamisen edellytykset. Edellä 11 §:ssä tarkoitettu oikeus toisen alueeseen tai rakennelmaan voidaan myöntää vain, jos vesitaloushankkeelle 3 luvun 4 §:ssä säädetyt yleiset edellytykset ovat olemassa ja hakija omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden perusteella hallitsee enemmän kuin puolta tarvittavasta alueesta. Jos kysymys on hakijalle ja muille yhteisesti kuuluvasta alueesta, oikeuden myöntäminen edellyttää, että toimenpi-

teen kohteeksi joutuva alue ei ole sanottavasti suurempi hakijan osuutta vastaavaa osaa yhteisestä alueesta.

Edellä 1 momentissa säädettyistä edellytyksistä riippumatta voidaan, jos 3 luvun 4 §:ssä mainitut edellytykset ovat olemassa, myöntää oikeus:

- 1) tehdä vähäinen rakennelma vesistöön toiselle kuuluvalla tai yhteiselle alueelle vesistöä huomattavasti muuttamatta
- 2) tilapäisesti nostaa vettä toiselle kuuluvalla alueelle;
- 3) suorittaa toisen alueella perkaustyötä;
- 4) vähäisessä määrin oikaista tai leventää uoma; taikka
- 5) panna poistettavaa maata toisen alueelle, ei kuitenkaan erityiseen käyttöön otetulle alueelle.

Yleisen tarpeen vaatimaa vesitaloushanketta varten voidaan hakijalle myöntää tarvittava oikeus toiselle kuuluvaan alueeseen tai sen omaksi lunastamiseen siinäkin tapauksessa, että edellä 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset puuttuvat.

YM toteaa pykälän perusteluihin viitaten tuulivoimaloiden rakentamisen tapahtuvan yleensä useampien voimaloiden muodostamina kokonaisuuksina. Hankkeen kokonaisvaikutukset eivät tällöin ole enää välttämättä vähäisiä.

P-SYLV esittää pykälän 3 momenttia tarkistettavaksi lakiehdotuksen 6 luvun 4 §:n 3 momentin kaltaiseksi.

L-SYLV esittää määriteltäväksi, miten pysyvä käyttöoikeus voidaan saada. Tarkoituksenmukainen ratkaisu olisi, jos pysyvä käyttöoikeus voitaisiin hankkia kirjallisella sopimuksella tai suostumuksella.

P-PoYK esittää vähäisen rakennelman käsitettä selvennettäväksi esimerkein voimassaolevan 2 luvun 7 §:n 2 momentin tapaan.

SAL esittää jatkovalmistelussa harkittavaksi pysyvän käyttöoikeuden täsmentämistä sekä pysyvän käyttöoikeuden kirjaamismahdollisuutta.

Toimikunnan ehdotus

14 §. Ilmoittamisvelvollisuus. Alueelliselle ympäristökeskukselle on vähintään 14 vuorokautta ennen toimenpiteen aloittamista annettava kirjallinen tieto:

- 1) edellä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimenpiteestä;
- 2) maa-ainesten ottamisesta vesistön pohjasta, jos ottaminen ei 3 luvun 2 tai 3 §:n mukaan edellytä lupaa; ja
- 3) pinta- ja pohjaveden ottamisesta, kun otettava määrä on yli 100 m³/vrk ja ottaminen ei 3 luvun 2 tai 3 §:n mukaan edellytä lupaa.

STM esittää harkittavaksi, tulisiko pinta- ja pohjaveden ottamista koskevan ilmoitusvelvollisuuden raja yhdenmukaistaa STM:n asetuksen 461/2000 mukaiseksi, jolloin raja määräytyisi joko ottamismäärän (yli 10 m³/vrk) tai vedenkäyttäjien (vähintään 50 henkilöä) perusteella.

UudYK, Ka-SYK, KaiYK, L-SYK, P-PoYK, Lo-SYK, P-SaYK, Säkyän kunta, Pernajan kunta, kuntaliitto ja YSV esittävät 14 vuorokauden määräajan pidentämistä 30 vuorokauden. *Ka-SYK* esittää lisäksi ilmoitusvelvollisuuden säätämistä sellaisille vesistöön rakennettaville kaapeleille ja putkille, jotka eivät muutoin ole luvan tarpeessa. *UudYK* esittää harkittavaksi ruoppausilmoitusten käsittelyn jakamista kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja alueellisen ympäristökeskuksen kesken.

P-KaYK ja *NM* pitävät esitettyä 14 vuorokauden määräaikaan liian lyhyenä. Ympäristökeskus katsoo, että ilmoitus tulisi tehdä myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

HäYK esittää 14 vuorokauden määräajan pidentämistä 60 vuorokauden. Samalla ilmoitusmenettelyä tulisi kehittää siten, että viranomainen voisi ilmoituksen perusteella tehdä päätöksen sekä antaa tarvittavia määräyksiä toiminnan järjestämisestä ja valvonnasta. *L-SYK* lausuu, että nykyisen vesilain 1 luvun 30 §:n mukaisiin ilmoituksiin liittyen on ilmoittajalle toimitettu lausunto, johon on saatettu liittää ohjeistusta toimenpiteiden suorittamisesta ja sen edellytyksistä. Menettely on osoittautunut käytännön kannalta tarpeelliseksi ja toimivaksi mekanismiksi luvantarpeen alapuolelle jäävien hankkeiden ohjaamiseen.

L-SYK ja *Lo-SYK* esittävät harkittavaksi menettelyä, jossa ilmoitus tehdään kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. *Lo-SYK* katsoo, että kunnan viranomaisen tulisi toimittaa isojen ja merkittäviä vaikutuksia omaavien hankkeiden ilmoitus edelleen ympäristökeskukselle.

Säkyän kunnan mukaan lakiehdotusta tulisi tarkentaa siten, että siitä ilmenisi kuuluvatko satunnaiset tai tilapäiset pykälässä asetetun rajan ylittävät kasteluhankkeet ilmoitusvelvollisuuden piiriin.

SLC pitää kyseenalaisena pykälässä tarkoitettujen toimenpiteiden yleistä ilmoitusvelvollisuutta ja toteaa nykyisen järjestelmän toimineen tyydyttävästi.

Lakimiesliitto katsoo, että ilmoittamisvelvollisuuden oikeudellinen merkitys pitää ilmaista täsmällisemmin lakitekstissä.

3 luku. Luvanvaraiset vesitaloushankkeet

Toimikunnan ehdotus

2 §. Vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus. Vesitaloushankkeella on oltava ympäristölupaviraston lupa, kun se voi muuttaa vesiympäristöä, vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta, virtaamaa tai rantaa taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos:

- 1) aiheuttaa tulvan vaaraa tai yleistä vedenvähytystä;
- 2) aiheuttaa luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista taikka vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista;

- 3) melkoisesti vähentää luonnon kauneutta, ympäristön viihtyisyyttä tai kulttuuriarvoja taikka vesistön soveltuvuutta virkistyskäyttöön;
- 4) aiheuttaa vaaraa terveydelle;
- 5) olennaisesti vähentää tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesiintymän antoisuutta tai muutoin huonontaa sen käyttökelpoisuutta taikka muulla tavalla aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vedenotolle tai veden käytölle talousvetenä
- 6) aiheuttaa vahinkoa tai haittaa kala stukselle tai kalakannoille;
- 7) aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vesiliikenteelle tai puutavaran uitolle; tai
- 8) muulla edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua.

Lisäksi vesitaloushankkeella on oltava ympäristölupaviraston lupa, jos 1 momentissa tarkoitettu muutos aiheuttaa vahinkoa tai haittaa toisen vesialueelle, kalastukselle, veden saannille, maalle, kiinteistölle tai muulle omaisuudelle. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos vahinko tai haitta aiheutuu ainoastaan yksityiselle edulle ja edunhaltija on antanut hankkeeseen kirjallisen suostumuksensa. Hankkeesta vastaavan on lähetettävä suostumus tiedoksi alueelliselle ympäristökeskukselle.

Ympäristölupaviraston lupa tarvitaan myös noron tai ojan taikka niiden veden juoksun muuttamiseen ilman asianomaisen suostumusta, jos siitä aiheutuu vahinkoa toisen maalle samoin kuin vesialueelle tehtävän rakennelman käyttöön ilman asianomaisen suostumusta, jos siitä aiheutuu häiriötä toisen kiinteistön käytölle.

Lupa tarvitaan myös luvan saaneen vesitaloushankkeen muuttamiseen, jos muutos loukkaa 1 - 3 momentissa tarkoitettulla tavalla yleisiä tai yksityisiä etuja.

MMM esittää pykälän 1 momentin 6 kohdan ja 3 luvun 5 §:n 1 momentin 2 kohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittavaksi sääntelyn tarkoituksena olevan myös eläintautien leviämisen estäminen. Esimerkiksi kalateiden rakentamisella mereen laskeviin jokiin on suora vaikutus kalojen siirtorajoituksiin, joita on asetettu kalojen ja rapujen tautien leviämisen ehkäisemiseksi.

KHO esittää 4 momentin tarkistamista, koska se lisää huomattavasti oikeusepävarmuutta ja vaikeuttaa valvontatyötä. Säännöksen mukaan vesitaloushankkeiden yksityiskohtaisia rakenteellisia tai toiminnallisia lupamääräyksiä ei tarvitsisi enää noudattaa sellaisenaan, vaan rikkomistilanteet voitaisiin selittää hankkeen muutoksiksi.

VHaO kiinnittää huomiota säännöksen 3 momenttiin, joka saattaa luvanvaraisuuden piiriin myös häiriötä aiheuttavan vesirakennelman käytön, vaikka itse rakennelma ei olisikaan luvanvarainen. Ratkaisu poikkeaa toimikunnan muutoin noudattamasta periaatteesta, että pilaantumisen torjunnasta säädetään ympäristönsuojelulaissa. Toiminnan ohjaamisen tarpeellisuutta häiriön kautta tulisi vielä harkita. Häiriötä aiheuttavan toiminnan lupaedellytyksistä ei myöskään ole ehdotuksessa lausuttu mitään, minkä vuoksi häiriön sääntelyyn kytkeytyvät korvausmekanismit jäävät epäselväksi.

SYKE esittää 3 momenttia muutettavaksi siten, että noron ja ojan vedenjuoksun muuttaminen voitaisiin käsitellä myös ojitustoimituksessa ilman ympäristölupaviraston lupaa.

Museovirasto esittää 1 momentin 3 kohdan laatimista selkeämpään muotoon.

P-SYLV huomauttaa 1 momentin 6 kohdan mukaisen kalataloudellisen vahingon määritelmän poikkeavan voimassaolevan vesilain 2 luvun 22 §:n 1 momentin mukaisesta määritelmästä.

UudYK esittää vesilakiin sisällytettäväksi voimassaolevan vesilain 9 luvun 8 §:n 2 momenttia vastaava säännös ja selvennettäväksi luettelon 2 ja 5 kohtia. Pykälän 2 ja 3 momentit saattavat olla ristiriidassa 5 luvun 4 §:n kanssa. Yli 100 m³/vrk ylittävistä vedenotosta tulisi lisäksi tehdä ilmoitus terveysturvallisille. *UudYK* ja *SYS* pitävät luvanvaraisuuden määrittelyä lupakynnyksin kyseenalaisena ratkaisuna aikaisempaan yleiskieltojärjestelmään nähden, joka saattaa hämärtää lain suojeluobjektia.

PiYK esittää vesilain mukaisen luvan nimeämistä vesiluvaksi tai vesitalousluvaksi.

L-SYLV esittää 1 momenttia muutettavaksi siten, että ympäristölupaviraston lupa tarvitaan myös pohjaveden korkeutta mahdollisesti muuttavalle hankkeelle. Pykälän 2 momentin viimeinen virke tulisi poistaa tarpeettomana. Pykälän 3 momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettu häiriö toisen kiinteistön käytölle tulisi määritellä tarkemmin perusteluissa.

HäYK esittää pintaveden ottamisen luvanvaraisuuden selventämistä.

P-SaYK:n mukaan säännöksestä tulisi ilmetä, että myös maa-alueella toteutettava hanke voi edellyttää vesilain mukaista lupaa.

VVY ja *Pohjois-Suomen vesivaliokunta* esittävät säännöksen täydentämistä siten, että siinä mainittaisiin selvyuden vuoksi maa-ainesten ottaminen voimassaolevan vesilain 1 luvun 18 §:n tavoin.

Toimikunnan ehdotus

3 §. Aina luvanvaraiset vesitaloushankkeet. Edellä 2 §:ssä tarkoitetuista seurauksista riippumatta seuraavilla vesitaloushankkeilla on aina oltava ympäristölupaviraston lupa:

1) valtaväylän sulkeminen tai supistaminen sekä väylän käyttämistä vaikeuttavan laitteen tai muun esteen asettaminen;

2) veden ottaminen vesihuoltolaitoksen tai vesihuoltolaitokselle vettä toimittavan tarpeisiin taikka siirrettäväksi muualla käytettäväksi sekä muu pohjaveden ottaminen, kun otettava määrä on yli 250 m³/vrk samoin kuin muu toimenpide, jonka seurauksena pohjavesi-esiintymästä poistuu muutoin kuin tilapäisesti pohjavettä vähintään 250 m³/vrk;

3) veden imeyttäminen maahan tekopohjaveden tekemiseksi tai pohjaveden laadun parantamiseksi;

4) sillan tai kuljetuslaitteen tekeminen yleisen kulkuväylän yli sekä vesi-, viemäri-, voima- tai muun johdon tekeminen tällaisen väylän ali;

5) maa-alueen muuttaminen pysyvästi vesialueeksi vedenkorkeutta nostamalla;

6) vesivoimalaitoksen rakentaminen;

7) ruoppausmassan sijoittaminen Suomen aluevesillä, kun kyse ei ole merkityksettömän pienestä määrästä ruoppausmassaa;

8) maa-aineksen ottaminen vesialueen pohjasta muuhun kuin omaan tavanomaiseen kotitarvekäyttöön; ja

9) uiton vakinaisen toimintapaikan perustaminen.

Lupa tarvitaan myös muutettaessa luvan saanutta 1 momentissa tarkoitettua laitosta, rakennelmaa tai niiden käyttöä, jos muutos loukkaa yleisiä tai yksityisiä etuja.

YM, VVY, UudYK ja *L-SYK* toteavat esityksen mukaan pohjaveden ottamisen vesihuoltolaitoksen tai vesihuoltolaitokselle vettä toimittavan tarpeisiin olevan aina luvanvaraista. Sen vuoksi vähäisetkin ottamishankkeet, jotka eivät riko pohjaveden muuttamiskieltoa, tulevat käsiteltäväksi lupamenettelyssä. Sääntelyä tulisi tarkistaa siten, että vesihuoltolaitoksien ottamistoiminnan luvanvaraisuus kytkettäisiin toiminnan vaikutuksiin muiden toimintojen tavoin.

KHO esittää 2 momentin tarkistamista, koska se lisää huomattavasti oikeusepävarmuutta ja vaikeuttaa valvontatyötä. Vesitaloushankkeiden yksityiskohtaisia rakenteellisia tai toiminnallisia lupamääräyksiä ei tarvitsi enää noudattaa sellaisenaan, vaan rikkomistilanteet voitaisiin selittää hankkeen muutoksiksi. Lisäksi *KHO* huomauttaa, että 1 momentin 7 kohta ei vastaa voimassa olevan vesilain 4 luvun 6 §:ää.

VHaO esittää harkittavaksi tulisiko johtojen ja kaapelien sijoittamista koskevaa päätöksentekomenettelyä keventää, koska hankkeita on paljon ja lupamenettely on raskas hankkeiden vaikutuksiin nähden.

SYKE esittää 1 momentin 5 kohtaa tarkistettavaksi siten, että luvanvaraisuuden ulkopuolelle jäisivät sellaiset vähäiset vedennostohankkeet, joista ei aiheutuisi merkittävää haittaa. Lisäksi *SYKE* esittää matalilla järvenrannoilla tai sisävesillä tapahtuvan ruoppausmassojen veteen sijoittamisen säätämistä luvanvaraisiksi. *YSV:n* mukaan myös ruoppausmassojen vesialueelle sijoittamisen tulisi olla aina luvanvaraista.

K-SYK esittää johtojen sijoittamista yleisen kulkuväylän alitse tarkoittavien hankkeiden ehdotomasta luvanvaraisuudesta luopumista ja jättäytymistä yleisen luvanvaraisuuden varaan.

UudYK:n, Ka-SYK:n, YSN:n ja *Helsingin kaupungin* mukaan vesialueen muuttaminen maa-alueeksi täyttämällä tulisi olla aina luvanvaraista toimintaa. *Helsingin kaupungin* mukaan lupaa ei kuitenkaan tulisi edellyttää merkitykseltään mitättömän pienen vesialueen pysyvältä muuttamiselta.

PiYK:n mukaan toimikunnan ehdotuksesta on jätetty pois nykyiseen vesilakiin sisältyvä säännös, jonka mukaan tunnelin rakentaminen väylän alitse on aina luvanvarainen hanke. Pykälän 1 momentin 5 kohtaa tulisi täsmentää siten, että siitä ilmenee, minkälaisen pintavesien vedenkorkeuden nostamisesta on kysymys, ts. kuuluvatko esimerkiksi ojien ja norojen padottamisen seurauksena kohonnut vedenpinta sääntelyn piiriin. Järven osittainkin laskeminen tulisi pysyttää luvanvaraisena hankkeena nykyisen vesilain tavoin.

Kuntaliitto esittää 1 momentin 8 kohdan tarkistamista siten, että viittaus kotitarveottoon poistetaan.

Säkylän kunta esittää 1 momentin 5 kohtaa tarkistettavaksi siten, että kosteikon tai laskeutusaltaan perustaminen olisi mahdollista maanomistajien ja haitankärsijöiden sopimuksen perusteella ilman ympäristölupaviraston lupaa.

SLL ja *NM* esittävät järven laskemisen ja vesistön maa-alueeksi muuttamisen sisällyttämistä aina luvanvaraisiin hankkeisiin. *SLL* katsoo, että näiden hankkeiden osalta lakiin tulisi lisäksi ottaa nykyisen vesilain 7 luvun 3 §:n 2 momenttia vastaava säännös. *NM* esittää pykälän 2 momenttia tarkistettavaksi siten, että hankkeen luonnon monimuotoisuudelle aiheuttama uhka synnyttäisi aina luvantarpeen.

Suomen Veneilyliitto esittää pykälää tarkistettavaksi siten, että voima- ym. johtojen rakentaminen kulkuväylän ylitse olisi aina luvanvaraista.

EK esittää päällekkäisyyksien (1 ja 4 kohdat) poistamista hankeluettelosta.

Finergy katsoo, että vesitaloushankkeen luvanvaraisuus tulisi ratkaista yksinomaan vaikutusten perusteella. Pykälä tulisi sen vuoksi poistaa. Vaihtoehtoisesti yhdistys katsoo, että voimalaitoksen rakentamisen luvanvaraisuus tulisi rajata tilanteisiin, joissa rakentaminen vaikuttaa haitallisesti ympäristöön tai toisen etuun tai oikeuteen.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Luvan myöntämisen yleiset edellytykset. Luvan myöntämisen yleisenä edellytyksenä on, että:

1) hakijalla on oikeus hankkeessa käyttöön otettaviin alueisiin, tarvittavat oikeudet myönnetään luvan yhteydessä tai tarvittavien oikeuksien saamista koskeva asia on vireillä muussa viranomaismenettelyssä;

2) ja lisäksi

a) hanke ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua, tai

b) hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

KTM:n mukaan vesilain hyötyjen ja haittojen vertailua luvan myöntämisen edellytyksenä koskevan säännöksen tulee kattaa hankkeen yhteiskunnalle aiheuttamien hyötyjen ja haittojen vertailun. Siihen ei tule sisällyttää hankkeen yritystaloudellisen kannattavuuden arviointia.

I-SYLV esittää pykälän 1 kohtaa tarkistettavaksi siten, että lupa voitaisiin myöntää myös tilanteissa, joissa hakijalla olisi oikeus saada toisessa viranomaismenettelyssä oikeus tuon viranomaismenettelyn vireillä olosta riippumatta.

L-SYLV toteaa, että käytännössä lupia on voitu myöntää ehdollisena, vaikka muita lupien saamiseksi tarpeellisia menettelyjä ei ole vielä pantukaan vireille.

HäYK esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että lupaa ei tule myöntää, mikäli siitä aiheutuu ympäristönsuojelulain 8 §:n kieltämä seuraus.

YM, P-KaYK, E-SaYK ja *SLL* esittävät pykälää tarkistettavaksi siten, että haitattomuuskriteerin lisäksi hankkeelta edellytetään sen tarpeellisuutta vesialueen tai sen rannalla olevan kiinteistön järkipäristä hyväksikäyttöä taikka muuta hyödyllistä taloudellista toimintaa varten. Hyödyllisyysvaatimuksen tulisi sisältyä myös intressivertailuun.

SAL esittää määriteltäväksi tarkemmin mitä hakijan oikeudella käyttöön otettaviin alueisiin tarkoitetaan.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Luvan myöntämisen este. Vaikka 4 §:n edellytykset täyttyvät, lupaa ei kuitenkaan saa myöntää hankkeelle, joka:

- 1) vaarantaa yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta;
- 2) aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa; tai
- 3) suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Valtioneuvosto voi myöntää poikkeuksen 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetuista luvan myöntämisen esteistä, jos hanke on yleisen edun kannalta tärkeä.

Lapin liitto, RIL, SLC, Suomen kalankasvattajaliitto ry, Pohjois-Suomen neuvottelukunta, SAK ja *TEK* kannattavat pykälään sisältyvää valtioneuvoston poikkeuslupamahdollisuutta. *Pohjois-Suomen neuvottelukunta* ja *Lapin liitto* pitävät asianmukaisena ratkaisuna, että vesilaisissa selvästi säädetään ehdottoman luvanmyöntämiseen tutkinnan jälkikäteisyysdestä luvan myöntämisedellysten tutkintaan nähden. *SAK* katsoo, että harkintavalta tulisi rajata energiahuoltoon ainakin 3 kohdan osalta. *SAK* esittää harkittavaksi, tulisi pykälään sisällyttää aikaraja koskien poikkeusluvan hakemista. *TEK* esittää harkittavaksi, tulisiko perusteluissa valottaa poikkeusluvan myöntämisedellytysten suuntaviivoja.

MMM ja *Finergy* kannattavat valtioneuvoston poikkeuslupamahdollisuutta, mikäli ehdottoman luvanmyöntämiseen säilyttäminen vesilaisissa harkitaan tarpeelliseksi.

KTM:n mukaan ehdotuksen 3 luvun 4 ja 5 §:ien keskinäinen suhde jää epäselväksi. Jatkovalmistelussa tulisi ottaa kantaa siihen, onko vesilain mukaisen luvan myöntämisedellytysten käsittely tutkittava ennen ehdottoman luvanmyöntämiseen tutkintaa. *KTM* kannattaa säännöksen 2 momenttiin sisältyvää poikkeusmahdollisuutta. Ministeriö pitää säännöstä epäselvänä siltä osin, kuin siinä on kyse hankkeesta aiheutuvien ympäristön luonnonsuhteisiin kohdistuvien vahingollisten muutosten arvioinnista. Tarkastelu kohdistuu välittömästi rakentamisen alueella tapahtuvien haittojen arviointiin, eikä siinä oteta huomioon hankkeen haitallisia ja suotuisia vaikutuksia ympäristönsuojelun tai alkuperäisen luonnonsuojelun tavoitteisiin kokonaisuudessaan. Ministeriön mukaan parempi vaihtoehto on poistaa 1 momentin 2 kohdasta sanat ”ympäristön luonnonsuhteissa” ja eriyttää hankkeen sallittavuusarviointi selkeästi oikeusharkintaisiin ja tarkoituksenmukaisuusharkintaisiin kysymyksiin Ruotsin tavoin.

KaYK pitää valtioneuvoston poikkeusmahdollisuutta asianmukaisena ratkaisuna, mutta esittää sen ajoittamista aikaisempaan vaiheeseen (esimerkiksi jo ympäristövaikutusten arvioinnin jälkeä).

LaYK pitää vesilain mukaista päätöksentekojärjestelmää suppeana päätettäessä yleisen edun kannalta tärkeiden, mutta huomattavia haitallisia vaikutuksia aiheuttavien hankkeiden toteuttamisesta. Valtioneuvoston poikkeusmenettely tulisi ajoittaa mahdollisimman varhaiseen vaiheeseen eikä vasta KHO:n hylkäävän päätöksen jälkeiseen ajankohtaan.

Kuntaliitto esittää valtioneuvoston poikkeuslupamahdollisuuden rajaamista tilanteeseen, jossa kyse olisi yhdyskunnan vedenhankinnan kannalta välttämättömästä hankkeesta, eikä vaihtoehtoista toteuttamistapaa olisi. *P-PoYK* esittää poikkeuksen myöntämismahdollisuutta rajattavaksi yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen, kuten elintarvike-, vesi- ja energiahuollon turvaamiseksi normaali- ja poikkeusoloissa. *VVY*, *TSV* ja *Pohjois-Suomen vesivaliokunta* pitävät valtioneuvoston poikkeuslupamahdollisuutta tärkeänä siltä varalta, että ehdoton luvanmyöntämisestä muodostuisi yhteiskunnallisesti merkittävien hankkeiden kuten vesihuollon esteeksi.

STM pitää tärkeänä sitä, ettei poikkeusta voida myöntää, mikäli vaikutukset vaarantavat yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta.

UudYK, *HäTEK*, *UudTEK*, *SVK*, *P-KaYK*, *K-STEK*, *KaiTEK*, *L-SYK*, *LaTEK*, *E-SaYK*, *YSV*, *HäYK*, *SYS*, *SLL*, *NM*, *YKL* ja *luonnonvarainneuvosto* eivät kannata valtioneuvoston poikkeuslupamahdollisuutta. *NM* toteaa, että oikeusharkinnan syrjäyttäminen tarkoituksenmukaisuusharkinnalla voisi johtaa huomattaviin ympäristövahinkoihin.

YM ja *P-SaYK* pitävät valtioneuvoston poikkeuslupamahdollisuutta ongelmallisena ympäristönsuojelun sekä asutus- ja elinkeino-olojen kannalta. Aiheutuville vahingollisille vaikutuksille olisi jatkossakin oltava yläraja, jota vesitaloushankkeen hyötyjä kasvattamalla ei voitaisi ylittää. Luvan myöntäminen tärkeän yleisen edun perusteella olisi siinäkin suhteessa ongelmallista, että ehdottoman luvanmyöntämisesteen suojaamat intressit voivat palvella yleistä etua. *YM:n* mukaan ehdottoman luvanmyöntämisesteen tutkimisen tulisi vesilain logiikan kannalta ja prosessiekonomisista syistä johtuen edeltää hyöty/haittavertailun suorittamista voimassaolevan vesilain tavoin. Pykälään tulisi ottaa maininta, että ympäristönsuojelulain 8 §:n vastaisten seurausten aiheutuminen estää luvan myöntämisen.

KHO katsoo, että mietintö ei perustu asianmukaiseen ja oikein ymmärrettyyn voimassaolevan vesilain 2 luvun 5 §:ää koskevaan arviointitietopohjaan. Ehdottoman luvanmyöntämisesteen tutkimisen tulisi prosessiekonomisista syistä johtuen edeltää hyöty-haittavertailun toimittamista.

P-SYLV:n mukaan poikkeamisen ehdottomasta luvanmyöntämisestestä tulisi edeltää intressivertailun suorittamista. Tämä voitaisiin järjestää siten, että valtioneuvosto tekisi ympäristölupaviraston pyynnöstä vireille tulleen hakemuksen johdosta päätöksen, joka olisi ympäristölupavirastoa sitova. Valtioneuvoston poikkeuslupamahdollisuus on ongelmallinen muun ohella valtioneuvoston vesiasioiden asiantuntemuksen näkökulmasta, minkä lisäksi poikkeuslupamenettely tulisi todennäköisesti kasvattamaan vesitaloushankkeiden käsittelyaikoja.

VHaO pitää esitettyä poikkeusmenettelyä huonosti nykyiseen oikeusharkintaiseen järjestelmään sopivana ja sen käyttöalaa kapeana. Hallinto-oikeus toteaa poikkeusmenettelyn tarpeen poistuvan, jos nykyisen vesilain 2 luvun 5 §:n mukaisesta ehdottomasta luvanmyöntämisteestä luovuttaisiin ja lupa myönnettäisiin kokonaisvaltaisen intressivertailun perusteella. Tässä menettelyssä voitaisiin ottaa huomioon hankkeen yhteiskunnallinen merkitys samoin kuin ehdottoman luvanmyöntämisteestä turvaamat intressit.

Merentutkimuslaitos pitää esitettyä poikkeusmenettelyä periaatteellisella tasolla ristiriitaisena vesilain yleisiin tavoitteisiin nähden.

K-SYK suhtautuu epäileväisesti valtioneuvoston poikkeuslupamahdollisuuteen. Mikäli menettely kuitenkin harkitaan tarkoituksenmukaiseksi, tulee intressivertailun edeltää ehdottoman luvanmyöntämisteestä tutkintaa.

Lo-SYK esittää pykälään lisättäväksi viittausta ympäristönsuojelulain 8 §:ään. Ympäristökeskus toteaa lisäksi, että toimikunnan mietinnön mukaan poikkeamismahdollisuus ei koskisi poikkeamista vedenottoon liittyvissä hankkeissa pohjaveden laadun heikentämiskiellosta.

L-SYLV esittää 1 momentin 2 kohtaa selvennettäväksi perusteluissa. Ympäristölupavirasto toteaa, että mietinnössä esitetty menettely poikkeuslupa-asiassa olisi raskas ja kustannustehoton, minkä vuoksi jatkovalmistelussa tulisi harkita Ruotsissa käytössä olevan tapaista ratkaisua, jossa yleisen edun kannalta tärkeät hankkeet olisi ennakolta määritelty ja valtioneuvosto ratkaisisi esikysymyksenä luvan myöntämisen sallittavuuden.

HäYK esittää pykälän kehittämistä siten, että se antaa todelliset rajat 4 §:n mukaiselle intressivertailulle. Luvan myöntämisteeksi tulisi myöskin katsoa merkittävä pilaantuminen. Hanke ei saisi myöskään olla ristiriidassa valtakunnallisten suunnitelmien ja ohjelmien velvoitteiden kanssa.

SAL esittää jatkovalmistelussa harkittavaksi erilaisia vaihtoehtoja valtioneuvoston päätöksentekomahdollisuuden kytkemiseen lupamenettelyyn.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Yleisten hyötyjen ja menetysten arvioiminen. Luvan myöntämisen edellytyksiä 4 §:n 2 kohdan b alakohdan mukaan harkittaessa vesitaloushankkeesta yleiselle edulle aiheutuvia hyötyjä ja menetyksiä arvioidaan yleiseltä kannalta. Arvioinnissa voidaan käyttää myös raha-arvoa, jos hyödyn tai menetyksen suuruus voidaan määrittää rahassa.

Arvioinnissa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty hankkeen vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

STM:n mukaan sosiaalisilla, terveydellisillä ja ympäristöllisillä näkökohdilla tulee olla intressivertailussa yhtäläinen painoarvo.

Finergy esittää säännöksen muuttamista siten, että hyötyjen ja haittojen rahamääräinen arviointi tulisi yleisten hyötyjen ja menetysten arvioinnin lähtökohdaksi. Lisäksi pykälän 2 momentti tulee tarkistaa vastaamaan VEPO-toimikunnan perusteluja.

Toimikunnan ehdotus

7 §. Yksityisten hyötyjen ja menetysten arvioiminen. Luvan myöntämisen edellytyksiä 4 §:n 2 kohdan b alakohdan mukaisesti harkittaessa hankkeesta saatavana yksityisenä hyötynä otetaan huomioon maa- tai vesialueen tai muun omaisuuden tuottavuuden tai käytettävyyden parantumisesta aiheutuva omaisuuden käyttöarvon lisääntyminen sekä hankkeen toteuttamisesta välittömästi saatava muu etu. Hankkeesta aiheutuva yksityisenä menetyksenä otetaan huomioon:

- 1) hakijalle myönnettävät käyttö- tai lunastusoikeudet;
- 2) kustannukset sellaisista vahingoista ja käyttöoikeuksista, joista hakija on hankkeen toteuttamiseksi erikseen sopinut asianosaisen kanssa, samoin kuin vastaavassa tarkoituksessa hakijalle vapaaehtoisesti luovutettujen alueiden hankkimiskustannukset; sekä
- 3) muut hankkeeseen osallistumattoman henkilölle ja ojituksen passiiviosakkaalle aiheutuvat menetykset.

SYKE esittää jatkovalmistelussa harkittavaksi, tulisiko yhteiskuntien toteuttamien hankkeiden osalta edellyttää myös kansan- tai aluetaloudellista vertailua hankkeen kustannuksista ja hyödyistä.

PiYK, *SAK*, *SLL* ja *HäTEK* esittävät, että luvan myöntämisen edellytysten harkinnassa tulisi ottaa huomioon myös hankkeen toteuttamiskustannukset. *HäTEK* katsoo, että toiminnanharjoittajalle tulisi lisäksi säätää velvollisuus olla selvillä toimintansa aiheuttamista ympäristövaikutuksista ja -riskeistä sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. *SAK:n* mukaan intressivertailussa tulisi ottaa huomioon myös hankkeen vaikutukset ilmastopolitiikan kannalta.

Finergyn mukaan pykälässä tulisi nykyisen vesilain 2 luvun 11 §:n tavoin nimenomaisesti todeta, että huomioon ei otettaisi 13 luvun 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua korotusta vastaavaa osuutta, jos sanottua pykälää olisi ilman sopimusta sovellettava.

SYS toteaa, että yksityisten hyötyjen ja menetysten arvioimisen intressivertailussa huomioon otettavien yksityisten hyötyjen ja menetysten kattavuuden osalta ei vallitsevaa oikeustilaa olla muuttamassa, vaikka sitä on useissa yhteyksissä arvosteltu. Hyödyt otettaisiin huomioon edelleen bruttoperiaatteen mukaan kokonaisuudessaan. Sen sijaan menetyksinä otettaisiin huomioon vain laissa erikseen mainitut menetykset, jolloin muun muassa hankkeen toteuttamiskustannuksia, johtuivatpa ne hakijan suunnitelmasta tai lupaviranomaisen antamista yksityisille aiheutuvien haittojen estämiseen velvoittavista lupamääräyksistä, ei oteta huomioon. Yhdistys esittää jatkovalmistelussa harkittavaksi, tulisiko hyöty-haittavertailussa ottaa huomioon myös hankkeen toteuttamiskustannukset.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Luvan voimassaolo. Lupa myönnetään toistaiseksi tai erityisistä syistä määräajaksi.

Toistaiseksi voimassa olevassa luvassa on määrättävä aika, jonka kuluessa vesitalous-hanke on toteutettava tai toteuttamiseen ryhdyttävä. Määräaika hankkeen toteuttamiselle saa olla enintään kymmenen vuotta ja toteuttamiseen ryhtymiselle enintään neljä vuotta.

Ympäristölupavirasto voi erityisestä syystä ennen määräajan päättymistä hakemuksesta pidentää 2 momentissa tarkoitettua määräaika. Pidentämistä koskevassa päätöksessä voidaan tarvittaessa tarkistaa tai täydentää lupamääräyksiä.

VHaO esittää pykälän viimeisen virkkeen tarkistamista siten, että lupaviranomaisen on aina määräaika pidentäessään tarkistettava lupamääräysten ajanmukaisuus.

SYKE esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että määräaika voitaisiin asettaa hankkeen toteuttamiselle ja sen aloittamiselle.

P-KaYK esittää sääntelyä tarkistettavaksi siten, että lupiin tulisi liittää määräykset myös jälkitoista ja rakenteiden purkamisesta toiminnan päättymisen jälkeen.

P-KaTEK pitää tärkeänä, että myös toistaiseksi voimassaolevien lupien ehtoja voitaisiin määräjain tarkistaa ja tarvittaessa muuttaa.

TSV toteaa yhdyskuntien vedenhankintajärjestelyissä pyrittävän pitkäaikaisiin ratkaisuihin, minkä vuoksi vedenottolupien tulisi olla aina toistaiseksi voimassa olevia. Lupamääräysten määräaikainen tarkistaminen voi olla perusteltua, mikäli lupaa myönnettäessä ei ole riittävästi tietoa veden ottamistoiminnasta ja vaikutuksista. Tällöinkin määräaikojen on oltava riittävän pitkiä toiminnan sopeuttamiseksi.

Toimikunnan ehdotus

9 §. Luvan raukeaminen. Määräaikainen lupa raukeaa määräajan päättyessä, jollei lupapäätöksessä ole toisin määrätty.

Toistaiseksi voimassaoleva lupa raukeaa, jos lupapäätöksessä edellytetyt toimet ei olennaisilta osin ole toteutettu tai toteuttamiseen ryhdytty lupapäätöksessä määrättyssä ajassa tai 8 §:n 3 momentin nojalla pidennetyssä määräajassa.

Toisen omaisuuteen kohdistuvat lupapäätöksessä myönnettyt käyttöoikeudet raukeavat toistaiseksi voimassaolevan luvan rautessa. Sama koskee omaksi lunastamista, jollei omistusoikeus ole jo siirtynyt luvanhaltijalle.

UudYK esittää pykälässä säädettäväksi myös rauenneen luvan nojalla mahdollisesti toteutettujen toimenpiteiden ennallistamisesta.

Toimikunnan ehdotus

10 §. Yleiset lupamääräykset. Lupapäätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset:

- 1) hankkeesta ja sen toteuttamisesta aiheutuvien haittojen välttämisestä siten kuin 2 luvun 7 §:ssä säädetään;
- 2) maisemoinnista ja muusta työn jälkien poistamisesta; sekä
- 3) vesistön ja pohjavesiesiintymän tilan säilyttämistä varten tarpeellisista toimenpiteistä ja laitteista.

Vesistön vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun vaikuttavan hankkeen lupapäätöksessä on lisäksi tarvittaessa annettava määräykset veden enimmäis- tai vähimmäiskorkeudesta ja veden juoksutuksen järjestämisestä

SYKE esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että määräaikaisen lupaan voitaisiin liittää määräykset olosuhteiden ennalleen saattamisesta.

Kanoottiliitto toteaa, että erityisesti virtaavia vesiä koskevien vesitaloushankkeiden lupamääräyksissä tulisi ottaa melonta- ja soutu-harrastuksen intressit paremmin huomioon päätettäessä esimerkiksi pato- tai siltarakennelmista.

Toimikunnan ehdotus

11 §. Tarkkailuvelvoite. Hankkeesta vastaava on tarvittaessa lupapäätöksessä velvoitettava tarkkailemaan hankkeen toteuttamista ja sen vaikutuksia (*tarkkailuvelvoite*). Tarkkailuvelvoitetta määrättäessä on otettava huomioon vesienhoidon järjestämisessä annetussa laissa tarkoitettu seurantaohjelma ja hankkeen vaikutusalueella koskevat muut seurantavelvoitteet.

Ympäristölupavirasto voi luvassa päättää, että hankkeesta vastaavan on laadittava erillinen suunnitelma vaikutusten tarkkailusta (*tarkkailusuunnitelma*). Ympäristölupavirasto voi päättää, että tarkkailusuunnitelman hyväksyy alueellinen ympäristökeskus tai kalatalutta koskevalta osin työvoima- ja elinkeinokeskus.

Päätös tarkkailusuunnitelman hyväksymisestä on tehtävä noudattaen, mitä hallintolaissa säädetään. Päätös annetaan julkipanon jälkeen. Päätöstä voidaan muuttaa viran puolesta taikka hankkeesta vastaavan, valvontaviranomaisen, asiassa yleistä etua valvovan viranomaisen, kunnan tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta.

VHaO esittää pykälän 2 momenttiin lisättäväksi mainintaa tarkkailusuunnitelman pääsääntöisestä vahvistajasta.

UudYK ja *SYKE* esittävät ympäristönsuojelulain ja vesilain tarkkailua koskevien säännösten yhdenmukaistamista. *SYKE:n* mukaan tarkkailua koskevien säännösten laatimisessa tulisi pyrkiä tukemaan maantieteellisten kokonaisuuksien yhteistarkkailun luomista. Tämä toteuttaisi omalta osaltaan vesipolitiikan puitedirektiivin kansallista täytäntöönpanoa. Vesilakiin tulisi lisätä ympäristönsuojelulain 108 §:n mukainen mittausten ja tutkimusten laadunvarmistusta koskeva säännös.

I-SYLV esittää säännöksen tarkistamista siten, että tarkkailuvelvoite voitaisiin hyväksyä lupapäätöksen yhteydessä tai erikseen lupapäätöksen jälkeen alueellisessa ympäristökeskuksessa tai työvoima- ja elinkeinokeskuksessa.

K-SYK esittää, että tarkkailusuunnitelma tulisi hyväksyä jo lupaviraston antamassa lupapäätöksessä.

LaYK toteaa, että luparatkaisussa tulee antaa tarpeelliset vähimmäis- ja yleismääräykset tarkkailuista, mutta tarkkailun yksityiskohtien ratkaisemisen tulisi tapahtua ympäristökeskuksessa.

Lo-SYK esittää tarkkailuohjelmasta päätettäväksi erikseen sen mukaan, millaiset lupaehtot hankkeelle määrätään.

L-SYLV esittää säännöksen tarkistamista siten, että vaikutustarkkailusuunnitelmat hyväksyttäisiin ensisijaisesti alueellisissa ympäristökeskuksissa.

HäYK:n mukaan selkein ratkaisu olisi, että ympäristölupavirasto hyväksyisi tarkkailusuunnitelman. Tällöin kuitenkin lupahakemuksen yhteydessä on esitettävä riittävän yksityiskohtainen kuvaus tarkkailusuunnitelmasta. Muussa tapauksessa tarkkailusuunnitelman hyväksymisen tulisi kuulua alueelliselle ympäristökeskukselle.

P-SaYK toteaa, että tarkkailusuunnitelman tulisi aina olla liitetty jo hakemukseen käsittelyprosessin nopeuttamiseksi ja selkeyttämiseksi. Tarkkailusta tulisi määrätä lupapäätöksessä niin yksityiskohtaisesti, että tarkkailusuunnitelmaan mahdollisesti tehtävät muutokset voitaisiin myöhemmin hyväksyä valvontatoimenpiteenä ilman erillistä raskasta päätöksentekoprosessia.

HäTEK:n ja *K-STEK:n* mukaan uusien kalataloudellisten tarkkailuohjelmien ja yhteistarkkailuohjelmien hyväksyminen tulisi pääsääntöisesti delegoida TE-keskuksille.

P-SaTEK katsoo, että kalataloudellisen tarkkailusuunnitelman hyväksymisen tulisi kuulua TE-keskukselle. Mikäli suunnitelman hyväksyy ympäristölupavirasto, tulisi suunnitelman täyttää TE-keskuksen asettamat vaatimukset.

PoTEK ja *P-SaTEK* esittävät pykälään lisättäväksi säännöstä siitä, kuka vastaa tarkkailusuunnitelman toteutumisen valvonnasta kalatalouden osalta.

Helsingin kaupunki katsoo, että tarkkailusuunnitelmat voisi esittää jo lupahakemuksen yhteydessä ja ympäristölupavirasto hyväksyisi pääsääntöisesti suunnitelmat päätöksessään ottaen huomioon, mitä valvontaviranomaiset ja muut tahot suunnitelmista lausuvat. Lupapäätökseen tulisi voida sisällyttää valvontaviranomaiselle mahdollisuus muuttaa tarkkailusuunnitelmia tarvittaessa myöhemmin viranomaispäätöksellä.

SLL:n mukaan tarkkailuveloitteessa tulee painottaa luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ja uhanalaisten lajien suojelua ottaen huomioon vesienhoidon järjestämistä koskevan lain 9 §:n mukainen seurantaohjelma ja siinä todetut tarkkailun tarpeet.

EK esittää pykälää tarkistettavaksi siten, että tarkkailuveloitteen hyväksymisen ollessa delegoituna valvontaviranomaiselle, haetaan sitä koskevaan ratkaisuun ensi vaiheessa muutosta ympäristölupavirastolta.

YSV:n mukaan tarkkailusuunnitelma tulisi pääsääntöisesti hyväksyä lupamenettelyssä, mutta valvontaviranomaisella olisi mahdollisuus muuttaa tarkkailua tarvittaessa myöhemmin viran-

omaispäätöksellä. Pohjaveden tarkkailun osalta laissa tulisi säätää mahdollisuudesta velvoittaa osallistumaan pohjaveden yhteistarkkailuun.

Toimikunnan ehdotus

12 §. Liikenteelle aiheutuvan haitan välttäminen ja kulkuyhteyksien järjestäminen. Valta-väylään tai yleiseen kulkuväylään vaikuttava hanke on lupapäätöksessä määrättävä toteutettavaksi niin, että liikennettä voidaan vesistössä harjoittaa edelleen ilman huomattavaa haittaa.

Jos hanke toteutetaan sellaisessa vesistössä, jolla on merkitystä uiton kannalta, hankkeesta vastaava on lupapäätöksessä velvoitettava tekemään tarvittavat laitteet ja rakennelmat puutavaran kulun turvaamiseksi sekä suojaamaan hankkeeseen liittyvät rakennelmat uitosta aiheutuvilta vahingoilta.

Jos hankkeen seurauksena on vesialueella, jäällä tai rannalla yleistä tai yksityistä käyttöä palvelevan kulkuyhteyden katkeaminen tai huomattava huonontuminen, hankkeesta vastaava on lupapäätöksessä velvoitettava tekemään tie tai suorittamaan sen tekemisestä johtuvat kustannukset taikka ryhtymään muihin toimenpiteisiin kohtuulliset vaatimukset täyttävän kulkumahdollisuuden järjestämiseksi sen tarvitsijoille.

Tiehallinto esittää pykälän 3 momenttia tarkistettavaksi siten, että korvaavan kulkuyhteyden järjestämisen vaihtoehtona olisi kulkuyhteyden heikentymisestä aiheutuvan haitan korvaaminen.

Toimikunnan ehdotus

13 §. Kalatalousvelvoite ja kalatalousmaksu. Jos vesitaloushankkeesta aiheutuu kalastolle tai kalastukselle ilmeistä vahinkoa, on luvan saaja velvoitettava ryhtymään toimenpiteisiin kalakannalle tai kalastukselle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi sekä tarvittaessa toimenpiteiden tuloksellisuuden tarkkailuun sillä vesialueella, johon toimenpiteen vahingollinen vaikutus ulottuu (*kalatalousvelvoite*). Toimenpiteenä voi hankkeen ja sen vaikutusten laadun mukaan olla kalanistutus, kalatie tai muu toimenpide tai näiden yhdistelmä. Kalatalousvelvoitetta määrättäessä on otettava huomioon kalastuslaissa (286/1982) tarkoitetut kalastusalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmat ja muut kalatalousviranomaisen hyväksymät kalaston suojelemiseksi laaditut suunnitelmat.

Jos 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden suorittaminen aiheuttaisi niillä saavutettavaan hyötyyn verrattuna hankkeesta vastaavalle kohtuuttomia kustannuksia, taikka kalatalousvelvoitteen määräämistä ei muusta syystä ole pidettävä tarkoituksenmukaisena, hankkeesta vastaava määrätään suorittamaan kalatalousvelvoitteen tai sen osan asemesta siten korvattavan velvoitteen kohtuullisia kustannuksia vastaava maksu kalatalousviranomaisen käytettäväksi 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen (*kalatalousmaksu*) sillä vesialueella, johon toimenpiteen vahingollinen vaikutus ulottuu. Ympäristölupavirasto voi tarvittaessa antaa maksunsaajalle määräyksiä maksun käytöstä.

MMM, HäTEK, K-STEK, KaiTEK ja EK esittävät kalatalousvelvoitteen ja -maksun saattamista keskenään tasavertaiseen asemaan. Muutos lisäisi joustoa lupaharkinnassa ja edesauttaisi parhaan lopputuloksen saavuttamista kalakannalle ja kalastukselle aiheutuvien haittojen torjunnassa. Kalatalousmaksuvaroja tulisi voida suunnata myös toimenpiteiden tuloksellisuuden tark-

kailuun. *EK* esittää lisäksi selkeytettäväksi kalatalousviranomaisten ja kalavesien omistajien rooleja.

SLL:n mukaan kalatalousvelvoitteen ja kalatalousmaksun tulisi tarjota samantasoiset kalatalousvahinkojen ehkäisemis- ja vähentämisedellytykset. Tapauskohtaisen harkinnan perusteella ratkaistaisiin kumpaa menetelmää vai niiden yhdistelmää käytettäisiin. Kalakantojen ylläpidon ja hoidon tulee sisältää talouskalalajien lisäksi muutkin kalalajit.

UudTEK esittää 1 momenttia tarkistettavaksi siten, että kalavelvoitteen toimenpiteenä mainitaan lisäksi lisääntymisalueiden kunnostukset. TE-keskus pitää lisäksi esitettyä tarkkailusuunnitelmien ja kalatalousmaksujen käyttösuunnitelmien hyväksymismenettelyä epätarkoituksenmukaisena. Päätökset tulisi voida hyväksyä ilman laajaa julkipanovaihetta. Tarkkailusuunnitelmien hyväksymisen tulisi kuulua alueelliselle ympäristö- ja kalataloushallinnolle. TE-keskus ei pidä TE-keskusten useampaa roolia kalatalousasioissa ongelmallisena.

SYKE esittää pykälän 1 momenttia tarkistettavaksi siten, että kalatalousvelvoitteen toimenpiteeksi lisätään korvaava lisääntymisalue. Kalanistutus tulisi esittää vasta toissijaisena velvoitteena, koska luontainen lisääntyminen on todettu kalakantojen oman elinvoimaisuuden kannalta keskeiseksi ja istutuksia paremmaksi toimenpiteeksi.

RKTL esittää, että joissakin tapauksissa hankkeen vahingollisia vaikutuksia kalataloudelle voitaisiin kompensoida lähialueilla. Säännöstelystä johtuen kalastus saattaa olla vahinkoalueella erittäin hankalaa, tai arvokalalajien menestyminen siten heikkoa, että hoitotoimenpiteet voitaisiin kohdistaa saman kalastusalueen muihin läheisiin vesiin.

P-PoYK esittää pykälään selvyuden vuoksi lisättäväksi voimassaolevan vesilain 2 luvun 22 a §:n tapaan määräykset laitteesta, joka estää kaloja joutumasta vettä käyttävään laitokseen. Lisäksi muutkin mainitun pykälän säännökset tulisi siirtää uuteen lakiin. Pykälästä tulisi myös käydä ilmi halutaanko kalatalousmaksun käytön suunnittelukulut sisällyttää kalatalousmaksuun. Ympäristökeskuksen mukaan jatkovalmistelussa tulisi pohtia, onko kalatalousvelvoitteen ja kalatalousmaksun saattamiselle tasavertaisempaan asemaan perusteita. Ympäristökeskus katsoo, että suurten velvoitteiden tulisi edelleen olla toimenpidevelvoitteita, mutta pienet velvoitteet voisivat olla pääsääntöisesti kalatalousmaksuja. Kalatalousmaksuja tulisi voida ympäristölupaviraston lupapäätöksellä ohjata vaatimuksesta kalastusoikeuden haltijan käytettäväksi, jos päätöksessä on määritelty toimenpiteen sisältö ja alue, jonne kalatalousmaksulla kustannettavat toimet kohdistetaan. Muussa tapauksessa TE-keskuksen tulisi ratkaista kalastusoikeuden haltijan esityksen pohjalta kalatalousmaksun yksityiskohtainen käyttö. Joka tapauksessa kalatalousmaksun käytön tulisi tapahtua TE-keskuksen kalatalousyksikön valvonnassa. Hankkeesta vastaavan tulee maksaa kalatalousmaksun käytön kustannukset.

HäTEK esittää pykälän 1 momenttiin lisättäväksi uutena toimenpiteenä kalojen elinympäristön kunnostus. *HäTEK* ja *KtKl* esittävät kalatalousmaksun määräämistä koskevaa sääntelyä tarkistettavaksi siten, että maksua määrättäessä otetaan huomioon varsinaisen kompensatio-

osan lisäksi toimenpiteiden suunnittelusta, käyttösuunnitelman laatimisesta ja hyväksymisestä sekä toimenpiteiden tarkkailusta aiheutuvat kustannukset.

PoTEK, *UudTEK* ja *K-STEK* huomauttavat, että kalatalousviranomaiset eivät nykyisin hyväksy kalastusalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmia. *K-STEK* esittää sääntelyä tarkistettavaksi siten, että vahinkoalueen ulkopuolella voitaisiin toteuttaa sellaisia kompensoivia toimia, joista saatava hyöty kohdistuu vahinkoalueelle. Esimerkiksi taimenkantojen hoitamisen kannalta olisi parempi ratkaisu istuttaa ne vahinkoalueen sijasta yläpuolisiin virtavesiin. Tällöin istukkaat hyödyntäisivät aikanaan myös vahinkoaluetta sekä tukisivat samalla lajin luontaista elinkiertoa.

KaiTEK esittää, että pykälässä käytetty ilmaus kalatalousviranomaisen korvattaisiin työvoima- ja elinkeinokeskuksella.

P-SaTEK toteaa, että TE-keskuksen asema velvoitteen valvojana jää epäselväksi.

LaTEK pitää kalatalousvelvoitteen etusijaa kalatalousmaksuun nähden perusteltuna.

Suomen kalankasvattajaliitto ry katsoo, että kalatalousvelvoitteen käytön joustavuutta tulisi lisätä sen sijaan että kalatalousmaksun käyttöalaa tulisi laajentaa.

SVK:n mukaan kalatalousasioiden hoitamisessa on kyse myös yleiselle kalatalousedulle ja yleiskalastusoikeuksilla kalastaville koituvien haittojen ja vahinkojen torjunnasta. Kalatalousmaksujen siirtäminen kalavesien omistajien välittömään ohjaukseen ja käyttöön ei *SVK:n* käsityksen mukaan ole perusteltua, vaan kalatalousmaksut on pidettävä alueellisen kalatalousviranomaisen suunnitelmiin pohjautuvassa ohjauksessa. Kalatalousvelvoitteen ja -maksun tulee tarjota samantasoiset kalatalousvahinkojen ehkäisemis- ja vähentämisedellytykset. Tällöin viranomaiset voivat ottaa huomioon ehkäisy- ja hoitotoimenpiteiden vaatimukset sekä asianomaista vesialuetta koskevat muut suunnitelmat.

Finergy lausuu kalatalousvelvoitteen olevan nykyoloissa joustamaton. Kalataloudellinen kompensatiojärjestelmä tulisi ensisijaisesti toteuttaa siten, että kalatalousmaksu ohjattaisiin viranomaisen valvonnassa kalastusoikeuden haltijan käytettäväksi. Kalastusoikeuden haltijan tulisi toimittaa kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi riittävä toteuttamissuunnitelma sekä sitouduttava raportoimaan viranomaiselle toimenpiteistä ja niiden tuloksellisuudesta.

Toimikunnan ehdotus

14 §. Kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelma ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelma. Hankkeesta vastaavan on laadittava yksityiskohtainen suunnitelma luvassa määrätyn kalatalousvelvoitteen toteuttamiseksi (*kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelma*). Työvoima- ja elinkeinokeskus hyväksyy kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelman.

Työvoima- ja elinkeinokeskus vahvistaa suunnitelman, jossa yksilöidään kalatalousmaksulla tehtävät toimenpiteet (*kalatalousmaksun käyttösuunnitelma*). Saman vesialueen haittojen ehkäisemiseksi määrättyjen kalatalousmaksujen käyttö voidaan esittää yhdessä suunnitelmassa.

Päätös kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelman ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelman hyväksymisestä on tehtävä noudattaen, mitä hallintolaissa säädetään. Päätös annetaan julkipanon jälkeen. Päätöstä voidaan muuttaa viran puolesta taikka hankkeesta vastaavan, valvontaviranomaisen, asiassa yleistä etua valvovan viranomaisen, kunnan tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta

Ka-STEK:n mukaan ehdotettu sääntely saattaa johtaa siihen, että vesialueiden omistajien näkemyksissä kompensaaation kohdentamisesta korostuu yleisen kalatalousedun sijasta yksityinen etu, jolloin muutoksenhaku saattaa hankaloittaa ja hidastaa velvoitteiden täytäntöönpanoa. Nykyään TE-keskus esittää hakemusvaiheessa ympäristölupavirastolle näkemyksensä hankkeen kalatalousvahingoista ja niiden kompensoinnista yleistä etua ajavana viranomaisena ja hyväksyy eri haitankärsijöitä kuultuaan kalatalous- tai maksuvelvoitteen käyttösuunnitelman. Menettely on toimiva ja tarkoituksenmukainen. Kompensaatioiden toteuttaminen jonkun yksityistä etua ajavan tahon toimesta ei lisäisi muiden osapuolten luottamusta toimenpiteiden oikeudenmukaiseen kohdentamiseen tai kompensaaation tuloksellisuuteen.

RKTL:n mukaan mahdollisuutta ohjata kalatalousmaksu kalastusoikeuden haltijan käytettäväksi viranomaisen valvonnassa tulee selvittää, koska menettely voisi lisätä viranomaisten ja toiminnanharjoittajien toiminnan kustannustehokkuutta.

SLL:n mukaan kalatalousvelvoitteiden toteuttaminen on pidettävä pääosin alueellisen kalatalousviranomaisen suunnitelmiin pohjautuvassa ohjauksessa ja valvonnassa. Kuitenkin muiden kuin talouskalalajien osalta kalatalousviranomaisten on toimittava yhteistyössä ympäristöviranomaisten kanssa. Tämä vaatimus koskee myös kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelman ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelman hyväksymistä sekä vesistöön kohdistuvien tarkkailuohjelmien toteuttamista.

EK katsoo, että jos tarkkailuvelvoitteen hyväksyy valvontaviranomainen, tulee hyväksymispäätöstä koskevan muutoksenhakemuksen ohjautua ympäristölupavirastoon.

SVK toteaa, että TE-keskusten toiminta vesitaloushankkeista aiheutuvien vahinkojen ehkäisemis- ja vähentämistyössä on sujunut kuluneina vuosina vapaa-ajankalastuksen edellytysten kannalta asianmukaisesti ja eri tahojen vaatimukset on otettu tasapuolisesti huomioon. SVK pitää tärkeänä sitä, että suunnitelmien kohdealueella kalastavat vapaa-ajankalastajat ja heidän järjestönsä voivat vaikuttaa suunnitelmiin ja vaatia niiden muuttamista.

Toimikunnan ehdotus

15 §. Valmistelulupa. Ympäristölupavirasto voi lupapäätöksessään oikeuttaa hakijan ryhtymään jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulevista hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin (*valmistelulupa*). Tällainen lupa voidaan myöntää perustellusta syystä, jos:

1) valmistelevat toimenpiteet voidaan suorittaa tuottamatta muulle vesien käytölle tai luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa haittaa; ja

2) kyseisten toimenpiteiden suorittamisen jälkeen olot voidaan palauttaa entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupapäätös kumotaan tai luvan ehtoja muutetaan.

Toimenpiteet on lupapäätöksessä tarpeellisilta osin yksilöitävä.

L-SYLV, *Finergy*, *LVM* ja *Tiehallinto* esittävät töiden aloittamislupaa koskevan sääntelyn pysyttämistä ennallaan. *L-SYLV* esittää säännöksen muotoilemista ympäristönsuojelulain tapaan siten, että ainakin vähäisissä hankkeissa työt ja myös itse toiminta tai rakennelman käyttö voitaisiin aloittaa luvan nojalla.

VHaO pitää töidenaloittamisluvan korvaamista valmistelulupaa koskevalla sääntelyllä asianmukaisena ratkaisuna.

Merenkulkulaitos esittää, että säännöksen tulisi edelleenkin mahdollistaa ruoppaustöiden suorittaminen.

P-SYLV lausuu, että vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaista lupaa edellyttävissä hankkeissa tulisi töiden ennen aikaisten aloittamisten osalta säätää noudatettavaksi ympäristönsuojelulain 101 §:ää.

UudYK:n mukaan säännöksestä tulisi käydä selville siinä tarkoitetut perustellut syyt.

P-SaYK esittää pykälää tarkistettavaksi siten, että luvan myöntämistä harkittaessa otettaisiin huomioon vesien käytön ohella maa-alueille ja kiinteistöille aiheutuva haitta.

RIL pitää tärkeänä töiden aloittamislupajärjestelmän laatimista sellaiseksi, että shikaaninomaiset muutoksenhakemukset eivät estäisi töiden aloittamista.

L-SYLV ja *Lakimiesliitto* kiinnittävät huomiota pykälän ja sen perusteluiden vastaamattomuuteen. Lakimiesliiton mukaan lupa koskisi vain valmistelevia toimenpiteitä, millä myös perustellaan uutta valmistelulupa-termiä. Perusteluissa todetaan kuitenkin, että valmisteluluvalla myös itse toiminnan aloittaminen voidaan sallia kokonaan. Lupa ei siten perustelujen mukaan juurikaan asiallisesti poikkeaisi nykyisen vesilain 2 luvun 26 §:n mukaisesta töidenaloittamisluvasta. *Lakimiesliitto* ei näe syytä uuden termin omaksumiselle, mikäli kyseessä ei ole todella uusi ja rajoitetumpi aloittamisluvan muoto. Joka tapauksessa luvan sisältö on täsmällisesti ilmaistava lakitekstissä eikä perusteluissa.

SAL esittää pykälän perusteluiden selkiyttämistä siten, että niistä ilmenee valmisteluluvan liittyvän selkeästi valmisteleviin toimenpiteisiin eikä hankkeen toteuttamiseen.

Toimikunnan ehdotus

16 §. Valmistelulupaa koskeva päätös. Valmistelulupaa koskevassa päätöksessä hakija on, ellei hakijana ole valtio, kunta tai kuntayhtymä, velvoitettava asettamaan ennen töihin ryhtymistä hyväksyttävä vakuus niiden vahinkojen, haittojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan ehtojen muuttaminen voi aiheuttaa.

Toisen aluetta saadaan käyttää edellä tarkoitettuihin toimenpiteisiin vain, jos sellainen oikeus luvassa perustetaan tai edellytyksin, että oikeudenhaltijat siihen muuten suostuvat.

Ympäristölupaviraston tulee määrätä, onko lupapäätöksessä määrätyt korvaukset tai osa niistä suoritettava ennen valmisteluluvassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymistä.

Korvaus saadaan nostaa hyväksyttävää vakuutta vastaan. Tässä momentissa tarkoitettuun ympäristölupaviraston päätökseen ei saa hakea muutosta.

Valmistelulupaa koskeva päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomainen voi määrätä töiden jatkamisen keskeytettäväksi tai rajoitettavaksi. Valmistelulupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

I-SYLV esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että vakuuden asettaminen ei ole välttämätöntä vähäisten hankkeiden osalta.

L-SYLV esittää säännöksen sanamuodon (töiden aloittaminen) tarkistamista 15 §:n kanssa yhdenmukaiseksi.

Toimikunnan ehdotus

17 §. Valmistumisilmoitus. Hankkeesta vastaavan on tehtävä ympäristölupavirastolle ja valvontaviranomaiselle ilmoitus vesitaloushankkeen valmistumisesta tai hankkeeseen kuuluvan rakennelman käyttöönottamisesta (*valmistumisilmoitus*).

SYKE esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että valmistumisilmoitus tehdään kaikille vesilain mukaisille valvontaviranomaisille.

Toimikunnan ehdotus

18 §. Hankkeen keskeyttäminen. Keskivedenkorkeuden alentamista tai nostamista tai vesistön säännöstelyä tarkoittava hanke on saatettava loppuun, jos hankkeen toteuttamiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin. Ympäristölupavirasto voi hakemuksesta antaa luvan hankkeen keskeyttämiselle. Ympäristölupaviraston päätöksessä on tällöin määrättävä, mihin toimenpiteisiin hankkeesta vastaavan on ryhdyttävä keskeytyksestä johtuvien vahinkojen ja haittojen estämiseksi ja mitä korvauksia hänen tulee asianomaisille suorittaa.

PiYK:n mukaan pykälästä tulisi ilmetä koskeeko se muutamia vuosia tai vuosikymmeniä käynnissä olleita hankkeita. Vesilakiin tulisi ottaa säännökset myös pintaveden ottamishankkeen lopettamisen varalta.

Toimikunnan ehdotus

19 §. Lupamääräysten määräaikainen tarkistaminen. Toistaiseksi voimassa olevaa lupaa koskevassa lupapäätöksessä voidaan määrätä hankkeesta vesiympäristöä ja sen käyttöä koskevat lupamääräykset tarkistettaviksi määräajassa, jos tämä on tarpeen hankkeesta aiheutuvien merkittävien haittojen välttämiseksi.

Lupapäätöksessä on tällöin määrättävä, mihin mennessä luvan haltijan on saatettava yksilöityjen lupamääräysten ajanmukaisuus ympäristölupaviraston tutkittavaksi ja mitä selvityksiä tuolloin on esitettävä.

Ympäristölupaviraston on käsiteltävä asia soveltuvin osin kuten lupahakemus. Jos luvan haltija ei ole tehnyt hakemusta määräajassa, ympäristölupavirasto voi asianomaisen viranomaisen taikka haittaa tai vahinkoa kärsivän hakemuksesta määrätä, että lupa raukeaa, ja antaa tällöin tarvittavat määräykset.

P-PoYK esittää pykälään täydennystä, jonka mukaan lupaehtojen tarkistamista koskevaa määräystä tai luvan määräaikaaisuutta harkittaessa tulisi huomioon ottaa vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat.

Toimikunnan ehdotus

20 §. Lupamääräysten muu tarkistaminen ja uusien määräysten antaminen. Sen lisäksi mitä 19 §:ssä säädetään, ympäristölupavirasto voi hakemuksesta tarkistaa lupamääräyksiä ja antaa uusia määräyksiä, jos:

1) hankkeen toteuttamisesta lupamääräysten mukaisesti aiheutuisi haitallisia vaikutuksia, joita lupamääräyksiä annettaessa ei ole ennakoitu ja joita ei muutoin voida riittävästi vähentää;

2) hankkeen toteuttamisesta lupamääräysten mukaisesti aiheutuisi olosuhteiden muutosten vuoksi haitallisia vaikutuksia, joita ei muutoin voida riittävästi vähentää; tai

3) turvallisuussyyt tätä edellyttävät.

Jollei lupapäätöksessä ole toisin määrätty, hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi tai uusien määräysten antamiseksi 1 momentin 1 kohdan nojalla on tehtävä kymmenen vuoden kuluessa 17 §:n mukaisen valmistusilmoituksen tekemisestä.

Lupamääräysten tarkistaminen tai uusien määräysten antaminen 1 momentin 2 tai 3 kohdan nojalla ei saa sanottavasti vähentää hankkeesta saatavaa hyötyä. Tarkistamisesta tai uusien määräysten antamisesta aiheutuvat muut kuin vähäiset edunmenetykset määrätään hakijan korvattaviksi noudattaen soveltuvin osin 13 luvun säännöksiä.

Hakemuksen lupamääräysten tarkistamisesta tai uusien määräysten antamisesta voi tehdä haitallisen vaikutuksen kohteena olevan yksityisen edun haltija, kunta, valvontaviranomainen tai muu viranomainen, joka valvoo kyseistä yleistä etua. Ympäristölupaviraston on käsiteltävä asia soveltuvin osin kuten lupahakemus.

SYKE esittää säännöstelyn lupaehtojen tarkistamisedellytysten keventämistä.

HäYK esittää lupamääräysten tarkistamiskynnystä alennettavaksi. Myös olosuhteiden olennaisen muutoksen tulisi oikeuttaa lupamääräysten tarkistamiseen.

P-PoYK esittää pykälään täydennystä, jonka mukaan lupaehtojen tarkistamista koskevaa määräystä tai luvan määräaikaaisuutta harkittaessa tulisi huomioon ottaa vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat.

P-SaYK katsoo säännöksen painottavan liiaksi hankkeen hyötyjä.

P-KaTEK toteaa, että 2 momentin ei tulisi estää sinänsä tarpeellisten lupaehtojen muutoksia. Haitan aiheuttaja tulisi voida velvoittaa korvaamaan tai kompensoimaan myös sellaiset haitat ja vahingot, jotka havaitaan ja kyetään osoittamaan vasta luvan myöntämisen jälkeen.

Toimikunnan ehdotus

21 §. Kalatalousvelvoitetta tai -maksua koskevien määräysten tarkistaminen. Ympäristölupavirasto voi hakemuksesta muuttaa kalatalousvelvoitetta ja kalatalousmaksua koskevia määräyksiä, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet. Kalataloudellisesti epätarkoituk-

senmukaiseksi osoittautunutta velvoitetta voidaan lisäksi tarkistaa, jos velvoitteen kalataloudellista tulosta voidaan parantaa sen toteuttamiskustannuksia merkittävästi lisäämättä.

Jos kalatalousmaksu on määrätty vuosittain suoritettavaksi ja sen perusteena oleva kustannustaso on muuttunut, kalatalousviranomaisen perii maksun kustannustason nousua vastaavasti tarkistettuna, vaikka sitä ei ole 1 momentissa mainituin tavoin muutettu. Tarkistus tehdään täysin kymmenin prosentein ja muutoin ympäristölupaviraston määräämiä perusteita noudattaen. Jos tarkistuksesta syntyy erimielisyyttä, voidaan asia saattaa hakemuksella ympäristölupaviraston ratkaistavaksi. Kalatalousviranomaisen on velvollinen viipymättä palauttamaan sen osan peritystä kalatalousmaksusta, joka ylittää ympäristölupaviraston päätöksellä myöhemmin määrätyn maksun suuruuden.

P-KaTEK:n mukaan jää epäselväksi, voidaanko toiminnanharjoittaja pykälän perusteella velvoittaa olosuhteiden olennaisen muuttumisen johdosta aikaisempaa suurempiin kompensatioihin. Toiminnanharjoittaja tulisi voida velvoittaa luvan tarkistamisen yhteydessä aikaisempaa laajempiin kalatalousvelvoitteisiin, mikäli voimassaolevat velvoitteet ovat osoittautuneet ilmeisen vajaiksi suhteessa aiheutuneisiin vahinkoihin.

KaiTEK esittää pykälässä käytettyä ilmausta kalatalousviranomaisen korvattavaksi työvoimaja elinkeinokeskuksella.

P-SaTEK esittää pykälän perusteluissa selvennettäväksi, millaiset muutokset olosuhteissa oikeuttaisivat määräysten tarkistamiseen.

4 luku. Vedenotto

Toimikunnan ehdotus

1 §. Soveltamisala. Tämän luvun säännöksiä sovelletaan pintaveden ja pohjaveden ottamiseen. Pintaveden ottamisella tarkoitetaan tässä luvussa veden ottamista vesistöistä sekä norosta, ojasta ja lähteestä.

Tekopohjaveden ottamiseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään pohjaveden ottamisesta. Johdettaessa pintavettä maaperään tekopohjaveden muodostamista varten on lisäksi otettava huomioon mitä ympäristönsuojelulain 8 ja 28 §:ssä säädetään.

Otettaessa vettä vesistöistä yhdyskunnan tarpeisiin noudatetaan lisäksi, mitä vesihuoltolaissa ja sen nojalla säädetään.

YM, L-SYLV ja *K-SYK* esittävät lähteestä otettavan pohjaveden ottamisen määrittelemistä pohjaveden ottamiseksi. *L-SYLV* esittää täsmennettäväksi 2 momentin viittausta ympäristönsuojelulakiin.

Toimikunnan ehdotus

2 §. Vesialueen omistajan oikeus vedenottoon. Vesialueen omistaja saa sen estämättä, mitä 3 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään, ilman ympäristölupaviraston lupaa ottaa pintavettä tavanomaista kiinteistökohtaista talouttaan varten.

Kun vesistöistä ei riitä vettä kaikille sitä 1 momentin mukaiseen käyttöön tarvitseville, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi hakemuksesta päätöksellään määrätä vesialue-

een veden käyttämisen rajoittamisesta. Määräystä voidaan muuttaa olosuhteiden muuttuessa uudella päätöksellä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin alueen omistajan ja haltijan oikeutta ottaa pohjavettä.

Yhteisesti omistetun kiinteistön tai alueen osaomistajalla on oikeus tässä laissa säädettyin rajoituksin alueelta saatavan pohjaveden ottamiseen sillä tavoin, ettei se aiheuta muille osaomistajille haittaa tai häiriötä eikä estä näitä vastaavanlaisella tavalla käyttämästä alueelta saatavaa pohjavettä.

PiYK esittää vesialueen korvaamista alueella pykälän otsikossa.

Lo-SYK esittää 1 momentin tarkentamista siltä osin kuin siinä on kysymys luvasta ottaa pintavettä tavanomaista kiinteistökohtaista taloutta varten.

HäYK ja *P-SaYK* toteavat pykälän otsikon olevan sisältöön nähden harhaanjohtava.

Toimikunnan ehdotus

3 §. Muun kuin vesialueen omistajan oikeus ottaa pintavettä. Kiinteistön omistaja ja haltija saa ottaa pintavettä toisen vesialueelta tavanomaista kiinteistökohtaista talouttaan varten, jos vettä edelleen riittää vesialueen omistajien sekä niiden tarpeisiin, jotka ympäristölupaviraston luvan perusteella ottavat vettä samasta esiintymästä, eikä ottaminen edellytä lupaa 3 luvun 2 tai 3 §:n mukaan. Laitteiden sijoittamiseen pitkäaikaista käyttöä varten toisen alueelle tulee saada alueen haltijan suostumus. Ottamista varten tarvittavat työt on tehtävä niin, ettei niistä aiheudu sanottavaa haittaa tai häiriötä.

Ympäristölupavirasto voi hakemuksesta antaa oikeuden muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun pintaveden ottamiseen ja sitä varten tarpeellisten laitteiden pitämiseen toisen vesialueella.

VHaO esittää 2 momenttia muutettavaksi siten, että siinä mainitaan laitteiden lisäksi nimenomaisesti vesijohdot. Lisäksi säännöksen soveltamisalaa tulee laajentaa siten, että se kattaa laitteiden ja johtojen sijoittamisen myös maa-alueelle.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Muun kuin omistajan oikeus ottaa pohjavettä. Ympäristölupavirasto voi hakemuksesta antaa oikeuden pohjaveden ottamiseen ja sitä varten tarpeellisten laitteiden pitämiseen toisen alueella, jos ottaminen ei edellytä lupaa 3 luvun 2 tai 3 §:n mukaan ja ottaminen toisen alueella on tarpeen:

- 1) tavanomaista kiinteistökohtaista tarpeita varten;
- 2) yhdyskunnan vesihuollon järjestämistä tai muuta yleistä tarvetta varten, taikka
- 3) sellaista teollista tai taloudellista toimintaa varten, jolle pohjaveden saaminen on erityisen tärkeää.

Edellytyksenä oikeuden myöntämiselle 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua tarvetta varten on, että vettä edelleen riittää alueen omiin tarpeisiin, eikä siitä aiheudu kohtuutonta haittaa tai häiriötä alueen oikeudenhaltijoille.

Oikeus vedenottoon toisen kaivosta tai ottamosta voidaan antaa vain omistajan suostumuksella.

VHaO toteaa pykälän otsikon olevan harhaanjohtava ja pykälän 1 momentin 2 kohdan merkityksen jäävän epäselväksi, koska vedenotto vesihuoltolaitoksen tarpeisiin on aina luvanvaraista.

I-SYLV esittää jatkovalmistelussa tarkennettavaksi, mitä alueella tässä yhteydessä tarkoitetaan. Lisäksi pykälän 1 momentin 3 kohdan suhdetta 2 momenttiin tulisi vielä harkita.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Vedenottotarpeiden yhteensovittaminen. Sen lisäksi mitä 3 luvussa säädetään luvan myöntämisen yleisistä edellytyksistä, tässä luvussa tarkoitettua vedenottohanketta koskevaa lupa-asiaa ja 4 §:ssä tarkoitettua oikeutta koskevaa hakemusta käsiteltäessä on vedenottotarpeet sovitettava yhteen.

Jos vettä ei riitä käytettäväksi kaikkiin tarpeisiin, noudatetaan näiden kesken seuraavaa etusijajärjestystä:

- 1) veden ottaminen käytettäväksi ottamispaikan lähistössä tavanomaista kiinteistökohtaista taloutta varten;
- 2) veden ottaminen yhdyskunnan vesihuoltoa varten paikkakunnalla;
- 3) veden ottaminen paikkakunnan teollisuuden käyttöön tai muuten käytettäväksi paikkakunnalla sekä yhdyskunnan vesihuoltoa paikkakunnan ulkopuolella palveleva veden ottaminen;
- 4) veden ottaminen johdettavaksi tai kuljetettavaksi muualla käytettäväksi muuta tarkoitusta kuin yhdyskunnan vesihuoltoa varten.

MMM, K-SYK, P-PoYK, Pääkaupunkiseudun Vesi Oy ja *TSV* esittävät paikkakunnan ulkopuolisen yhdyskunnan vesihuollon korottamista etusijajärjestyksessä paikkakunnan teollisuuden yläpuolelle. *Pääkaupunkiseudun Vesi Oy* toteaa, että yhteiskunnan vesihuoltotarvetta ei tulisi rajata paikkakunnan tarpeita varten, koska yleisenä kehityssuuntauksena vesihuollossa on toimintojen järjestäminen alueellisesti laajempina eli useampien kuntien yhteisenä vesihuoltoratkaisuna.

VHaO pitää vedenottotarpeiden etusijajärjestystä koskevaa säännöstä tarpeellisenä parannuksena nykytilaan verrattuna.

VVY esittää säännöksen perusteluissa selkiinnyttäväksi, mitä paikallisella vedensaannilla ja paikkakunnalla tarkoitetaan.

TKK esittää vedenoton etusijajärjestystä jatkovalmistelussa vielä uudelleen harkittavaksi.

TEK kannattaa esitettyä etusijajärjestystä.

Helsinki kaupunki katsoo, että vedenottoluvan myöntämisen on perustuttava voimassa oleviin lupiin tai perusteltuun ja todennäköiseen tarpeeseen.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Vedenottoa koskeva lupapäätös. Vedenottoa koskevassa lupapäätöksessä on yksilöitävä veden ottamisen tarkoitus, ottamispaikka sekä veden ottamisen enimmäismäärä.

Sen lisäksi mitä 3 luvussa säädetään lupamääräyksistä, lupapäätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset vedenjohdon tai ottamon sijoituspaikasta, vedenottomäärien seuraamisesta ja kirjaamisesta sekä tarvittaessa vesihuollon turvaamiseksi poikkeuksellisissa oloissa sallituista toimenpiteistä.

P-SaYK esittää pykälässä säädettäväksi velvollisuudesta sisällyttää raakaveden laadun jatkuva seuranta vedenottamon tarkkailusuunnitelmaan.

Toimikunnan ehdotus

7 §. Vedenottoa koskevan luvan voimassaolo. Yhdyskunnan häiriöttömän vesihuollon turvaamiseksi vedenottoa koskeva lupa voidaan kokonaan tai osittain myöntää ilman 3 luvun 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräaika.

SYKE esittää vesitaloushankkeiden 3 luvun 8 §:n yleisen 10 vuoden määräajan ulottamista koskemaan myös vedenottohankkeita. *TEK:n* mukaan myös vedenottamisluvat tulisi voida myöntää määräaikaisina.

L-SYLV toteaa, että pykälä ei saa johtaa tarpeettomaan vesivarojen varaamiseen muuta tarpeellista vedenottoa vaarantavalla tavalla. Varavedenottamoiden sääntelyyn tulisi jatkovalmistelussa kiinnittää huomiota muuallakin kuin säännösten perusteluissa. Tällöin tulisi harkita, voisivatko luvan myöntämisen edellytykset olla varavedenottamoiden osalta samat kuin normaalissa toiminnassa.

HäYK esittää pykälän tarkistamista siten, että luvassa määrättäisiin ajankohta tai muu kynnys, jonka perusteella toiminnanharjoittajan tulisi jättää hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi.

P-PoYK toteaa määräaikaisten vedenottolupien käyttämisen tuovan epävarmuutta suurten vesihuoltoprojektien toteuttamiseen.

VVY ja *Pohjois-Suomen vesivaliokunta* esittävät vedenottamisluvan pysyttämistä voimassa, mikäli vedenottaminen ei ole muuttunut luvan myöntämisaikakohdasta.

Pääkaupunkiseudun Vesi Oy pitää säännöstä onnistuneena. Mahdollisuus ottaa vettä toissijaisista ottamoista on vesihuollon toimintavarmuuden kannalta tärkeää, johon on kaupungistumisen sekä erinäisten riskitekijöiden vuoksi kiinnitettävä aikaisempaa suurempaa huomiota. Varavedenottamolle on tyypillistä, ettei vedenottamistarvetta ole mahdollista etukäteen ennakoita. Luvassa tulee sen vuoksi voida määrätä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen haittojen ja vahinkojen estämiseksi. Pääsääntöisesti erikoistilanteen vedenotosta aiheutuvat korvauskysymykset tulisi kuitenkin käsitellä, mikäli vettä on todella otettu.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Vesijohdon ja laitteistojen sijoittaminen. Vedenottoa koskevassa lupapäätöksessä voidaan antaa oikeus sijoittaa luvan mukaista ottamista palveleva vesijohto toisen alueelle.

Muuta kuin luvanvaraista vedenottoa palvelevan vesijohdon samoin kuin lupapäätöksen jälkeen 1 momentissa tarkoitettua vesijohdon sijoittamisesta toisen alueelle päättää hakemuksesta kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jollei kysymys ole johdon sijoittamisesta maa-alueelle vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella tai muulla asemakaava-alueella kuin maankäyttö- ja rakennuslain 10 luvussa tarkoitettulla ranta-asemakaava-alueella. Usean kunnan alueelle ulottuvan vesijohdon sijoittamisesta päättää kuitenkin hakemuksesta ympäristölupavirasto.

Vesijohto on sijoitettava toisen alueelle niin, että siitä aiheutuva haitta jää mahdollisimman vähäiseksi.

SM kiinnittää huomiota siihen, että maankäyttö- ja rakennuslain 161 § antaa mahdollisuuden muun ohella vesihuoltoa palvelevien johtojen sijoittamisen toisen omistamalle maalle ja esittää harkittavaksi vesilain 4 luvun 8 §:ään otetun säännöksen tarpeellisuuden.

VHaO toteaa pykälän otsikossa puhuttavan vesijohtojen ja laitteistojen sijoittamisesta, vaikka säännöksessä säädetään yksinomaan vesijohdoista. Luvun 3 ja 4 §:n säännökset huomioon ottaen pykälän 1 momentti ei ole looginen.

K-SYK esittää selvennettäväksi säännöksen tarkoitusta, ts. että vesijohdon sijoittaminen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella ja asemakaava-alueella perustuisi maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiin.

P-SaYK esittää pykälän 2 momentin selkeyttämistä sen vaikealukuisuuden vuoksi.

Kuntaliitto esittää pykälän 2 momentin tarkistamista siten, että muun kuin luvanvaraista vedenottoa palvelevan vesijohdon samoin kuin lupapäätöksen jälkeen 1 momentissa tarkoitettua vesijohdon sijoittamisesta, muuttamisesta tai poistamisesta toisen alueelle säädettäisiin maankäyttö- ja rakennuslain 161 ja 162 §:ssä.

VVY, TSV ja *Pohjois-Suomen vesivaliokunta* esittävät säännöstä selvennettäväksi siten, että kysymys johdon sijoittamisesta voitaisiin ratkaista vesitaloushankkeen liitännäiskysymyksenä ainoastaan, mikäli hakija olisi sitä pyytänyt. Johtojen sijoittamisesta aiheutuvat korvauskysymykset tulisi säännellä yhdenmukaisesti maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n kanssa. Korvattavien vahinkojen piiriin tulisi siten kuulua käsitteellisesti epämääräisen edunmenetysten sijaan yksinomaan vahingot ja haitat.

Pääkaupunkiseudun Vesi Oy, TSV ja *Pohjois-Suomen vesivaliokunta* toteavat, että kysymys vesijohtojen sijoittamisesta tulisi ensisijaisesti ratkaista maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa järjestyksessä, paitsi milloin vesijohto sijoittuisi useamman kunnan alueelle. Näissäkin tilanteissa tulisi toiminnanharjoittajalla olla mahdollisuus halutessaan hankkia tarpeellinen oikeus johtorakennelmien sijoittamiseen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa järjestyksessä. *TSV*

toteaa, että pykälään tulisi sisällyttää maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n mukainen mahdollisuus sopia johtojen sijoittamisesta sekä tämän sopimuksen pysyvyyttä koskeva säännös.

Toimikunnan ehdotus

9 §. Vedenottoa koskevasta luvasta poikkeaminen. Tässä luvussa tarkoitetun veden ottamista koskevan luvan haltija on vedenhankinnan erityistilanteissa oikeutettu ilman ympäristölupaviraston lupaa toimittamaan tilapäisesti vettä muuhunkin kuin luvassa tarkoitettuun käyttöön, jos tämä on tarpeen yhdyskunnan vesihuollon häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi taikka muusta tähän verrattavasta painavasta syystä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta toimenpiteestä on ilmoitettava alueelliselle ympäristökeskukselle.

SYKE esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että luvasta poikkeamisesta tulisi ilmoittaa muille samasta vesiesiintymästä vettä ottaville sekä korvata poikkeavasta ottamistoiminnasta aiheutuvat haitat.

L-SYK toteaa poikkeuksellisten tilanteiden saattavan edellyttää ympäristölupaviraston lupaa suurempaa vedenottoa. Tämänkaltaisten lyhytaikaisten poikkeustilanteiden vedenotto olisi tarkoituksenmukaista mahdollistaa samalla tavoin kuin pykälässä esitetty poikkeaminen käyttö-tarkoituksen perusteella. Ympäristökeskus voisi tällöin ilmoituksen perusteella puuttua luvasta määrällisesti poikkeavaan vedenottoon, mikäli ympäristövaikutusten rajoittaminen sitä edellyttäisi.

Toimikunnan ehdotus

10 §. Veden ottamisen rajoittaminen poikkeuksellisen syyn vuoksi. Jos pitkäaikainen kuivuus tai muu siihen verrattava syy aiheuttaa veden saannin melkoisen vähentymisen, voi ympäristölupavirasto hakemuksesta velvoittaa ottamon omistajan määrääjäksi rajoittamaan ottamosta otettavan veden määrää tavanomaista kiinteistökohtaista taloutta tai yhdyskunnan vesihuoltoa varten tapahtuvan vedenoton turvaamiseksi.

Jos rajoituksesta aiheutuu ottamon omistajalle tai luvanhaltijalle kohtuutonta edunmenetystä, ympäristölupavirasto voi hakemuksesta määrätä edunmenetykset rajoituksen hakijan ja muiden rajoituksesta olennaista hyötyä saavien korvattaviksi.

SYKE esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että vedenottaja voitaisiin määrätä toimittamaan vettä alueen kiinteistöille veden ottamisoikeuden rajoittamisen sijasta.

Toimikunnan ehdotus

11 §. Vedenottamon suoja-alueen perustaminen. Ympäristölupavirasto voi hankkeesta vastaavan, valvontaviranomaisen tai asianosaisen esityksestä lupapäätöksessä tai hakemuksesta erikseen määrätä pohjaveden ottamon ympärillä olevan alueen suoja-alueeksi, jos alueen käyttöä on tarpeen rajoittaa veden laadun tai pohjavesiesiintymän antoisuuden turvaamiseksi. Suoja-aluetta ei saa määrätä laajemmaksi kuin vältämätön tarve vaatii.

Suoja-alueeksi voidaan tässä pykälässä säädetyin edellytyksin määrätä myös pintaveden ottamon ympärillä oleva alue.

STM, *P-SaYK* ja *SLC* pitävät toimikunnan esitystä laajentaa suoja-alueen perustamista koskevan asian vireillepanoon oikeutettujen tahojen piiriä olennaisena parannuksena. *STM:n* mukaan suoja-alueen perustamisesta mahdollisesti aiheutuvan korvausvelvollisuuden johdosta säännökseen tulisi sisällyttää suoja-alueen laajuutta koskeva rajoitus.

YM ja *I-SYLV* esittävät vireillepano-oikeuden rajaamista hankkeesta vastaavan lisäksi valvontaviranomaiseen. *I-SYLV:n* mukaan pykälään tulisi lisätä tarpeelliset menettelysäännökset sekä määrätä siitä, koskeeko säännös myös nykyisiä vedenottoja tai niiden laajennuksia. *I-SYLV:n* mukaan asianosaisen vireillepano-oikeuden edellytykseksi voisi harkita myös sellaista kaavaa, jossa on annettu pohjaveden suojaamista koskevia sisällöllisiä määräyksiä.

UudYK:n ja *K-SYK:n* mukaan vesilaissa tulisi säätää mahdolliseksi perustaa suoja-alue myös sellaiselle vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueelle, jota ei ole otettu vedenhankintakäyttöön.

Lo-SYK esittää pykälässä säädettäväksi siitä, laatiiko esityksen tehnyt asianosainen vaiko valvontaviranomainen ehdotuksen suoja-alueen rajaukseksi ja määräyksiksi.

P-PoYK:n mukaan luvanhakijan tulisi vedenottamon perustamisen yhteydessä tai lyhyen ajan kuluessa luvan saamisesta aina hakea suoja-alueen perustamista.

L-SYLV, *L-SYK*, *VVY*, *Pääkaupunkiseudun Vesi Oy* ja *Pohjois-Suomen vesivaliokunta* esittävät suoja-alueen määräämistä koskevan hakemuskompetenssin pysyttämistä alueen vedenottajilla. *VVY* toteaa suoja-aluejärjestelmän suhteen vesienhoidon järjestämisestä annettavassa laissa tarkoitettuihin vesienhoitosuunnitelmiin olevan selvittämättä. Vesienhoitolain mukaan vesienhoitosuunnitelmat tulisivat sitoviksi mm. kunnallisten ympäristönsuojelumääräysten kautta. Kunnallisissa ympäristönsuojelumääräyksissä voitaisiin ottaa huomioon tarpeelliset rajoitukset. Lisäksi on mahdollista laatia kunnallisia suojelusuunnitelmia, joten erityisiä suoja-alueita ei välttämättä tarvittaisi. *VVY* ja *Pohjois-Suomen vesivaliokunta* korostavat sitä, että luvanhakijan näkökulmasta suoja-aluemääräyksissä on kyse hänen toimintansa suojaamiseksi ja turvaamiseksi annettavista määräyksistä. Sen vuoksi määräyksiä tulisi antaa ainoastaan luvanhakijan katsoessa ne tarpeellisiksi. Mikäli joku toinen taho voisi panna vireille suoja-alueen perustamista koskevan menettelyn, tulisi hänen vastata menettelyn kustannuksista. *Pääkaupunkiseudun Vesi Oy* katsoo vireillepano-oikeuden laajentamisen saattavan johtaa perusteettomien korvausvaatimusten esittämiseen.

YSV ei pidä lakiehdotukseen sisällytettyä vedenottamon suoja-alueen aloitteenteko-oikeutta yksin riittävänä. Pohjaveden pilaaminen on nykylaissa kiellettyä myös vedenottamoiden valuma-alueiden ulkopuolella. Lakiehdotuksen jatkovalmistelussa tulisi ottaa huomioon myös ympäristönsuojelumääräysten jo nykyisin tapahtuva hyödyntäminen pohjavesien suojelussa.

Toimikunnan ehdotus

12 §. Suoja-aluemääräykset. Suoja-alueen perustamispäätökseen on otettava vedenoton turvaamiseksi tarpeelliset määräykset suojatoimenpiteistä ja muista suoja-alueen käytön

rajoituksista sekä suoja-alueääräysten noudattamisen valvonnasta (suoja-alueääräykset). Suoja-alueääräykset eivät saa olla ankarampia kuin mitä välttämätön tarve vaatii. Suoja-alueääräyksistä toiselle johtuva edunmenetyks on vedenottamon omistajan tai haltijan korvattava.

Suoja-alueen perustamispäätöstä on noudatettava, vaikka siihen haetaankin muutosta.

Ympäristölupavirasto voi yksittäistapauksissa hakemuksesta myöntää poikkeuksen suoja-alueääräyksistä. Poikkeuksen myöntämisestä ympäristölupa-asian yhteydessä säädetään ympäristönsuojelulain 39 §:n 4 momentissa

Mitä 3 luvun 20 §:ssä säädetään lupamääräysten tarkistamisesta, koskee soveltuvin osin suoja-alueääräyksiä.

YM pitää säännökseen sisältyvää poikkeamismahdollisuutta suoja-aluemekanismeja heikentävänä. *YM:n* ja *L-SYK:n* mukaan suoja-alueiden perustaminen on raskas ja vähän käytetty menettely. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat ovat kehittyneet käytännössä toimivaksi ja joustavaksi mekanismeiksi. Suoja-alueiden perustamista ei tulisi lisätä pohjavesien suojelusuunnitelmien kustannuksella, vaan tekemällä suoja-alueiden perustaminen houkuttelevammaksi vaihtoehdoksi.

UudYK toteaa 4 momentin osalta, että yleiset lupamääräysten tarkistamisedellytykset soveltuvat huonosti suoja-alueita koskevaan sääntelyyn, joissa tarkistamistarve voi johtua muistakin kuin 3 luvun 20 §:ssä tarkoitetuista seikoista.

P-PoYK esittää pykälän tarkistamista siten, että poikkeamisasiat käsiteltäisiin aina ympäristölupavirastossa.

VVY esittää perusteluissa selvennettäväksi, mitä yleisellä syyllä tässä yhteydessä tarkoitetaan.

5 luku. Ojitus

PiYK toteaa monien vesioikeuslain ja vesilain mukaisesti perustettujen ojitusyhtiöiden toiminnan käytännössä loppuneen. Kun yhtiöillä ei ole toimitsijoita tai muuta hallintoa, saatetaan hankkeeseen liittyvien rakenteiden kunnossapito laiminlyödä. Tästä voi aiheutua huomattavaa haittaa tai vaaraa. Valvontaviranomaisen mahdollisuus käynnistää uudelleen ojitusyhtiön toiminta ei ole kaikissa tapauksissa riittävä toimenpide. Sen vuoksi laissa tulisi säätää, että ojitusyhtiön tai yhteisön sellaisten osakkaiden, joiden tilojen osuus voimassa olevan kustannusosittelun mukaan ylittää 50 %, tulisi valvontaviranomaisen kehotuksesta yhteisvastuullisesti huolehtia akuuteista korjaustoimenpiteistä.

KHO, *Lo-SYK*, *L-SYK* ja *SYKE* esittävät ojitusta koskevaan lukuun lisättäväksi säännöstä kaivumaiden käsittelystä.

L-SYLV esittää jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota luvun selkeyteen esimerkiksi pyrkimällä eroon kieltokeskeisyydestä.

SYKE esittää, että luvan myöntämisen edellytykset tulisi tutkia aiempaa tarkemmin ottaen samalla huomioon luonnon monimuotoisuuden suojelua koskevat näkökohdat.

Kuntaliitto esittää jatkovalmistelussa vesilain ojitussäännösten, vesihuoltolain sekä maankäyttö- ja rakennuslain keskinäisen suhteen selkeyttämistä. Huomiota tulisi kiinnittää vesihuoltolaitosten hulevesiviemäreiden ja yksityisten kuivatusvesiputkien sääntelyn eroihin. Vesilakiin tulisi sisällyttää selkeät säännökset jätevesien johtamisesta toisen ojaan, jätevesiviemäreistä sekä muista nykyisen vesilain 10 luvussa säännellyistä asioista. Kuntaliitto katsoo, että toisen maalle tehdyn ojan siirron aiheuttamien kustannusten jakaminen tulisi eräissä tilanteissa olla mahdollista esimerkiksi silloin, kun ojan kunnostuksen tai ojan siirron kustannusero ei ole merkittävä.

Kuusamon kaupungin mukaan puhdistettujen jätevesien johtaminen tulisi ratkaista hajajätevesiasetuksen mukaisessa jätevesijärjestelmän suunnitelmassa sekä maankäyttö- ja rakennuslain puitteissa. Vesilakia tulisi soveltaa jos kyse olisi ympäristöluvan tarpeessa olevan jätevedenpuhdistamon jätevesien johtamisesta.

Helsingin kaupunki esittää selvennettäväksi vesilain ojitussäännösten sekä maankäyttö- ja rakennuslain ja sen nojalla annettujen asetusten suhdetta. Kaupunkiympäristössä sijaitsevien tonttien ja kiinteistöjen välisten vanhojen rajajoien käyttöön ja muuttamiseen sovellettavasta lainsäädännöstä ja toimivaltaisesta valvontaviranomaisesta on ollut epäselvyyttä. Jatkovalmistelussa tulisi tarkentaa mm. kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen toimivaltajakoa eri alueilla ja erityyppisissä ojitusasioissa.

Toimikunnan ehdotus

1 §. Soveltamisala. Tämän luvun säännöksiä sovelletaan ojitukseen ja ojan käyttöön. Ojituksella tarkoitetaan maan kuivattamiseksi taikka muunlaisen alueen käyttöä haittaavan veden poistamiseksi toteutettavaa:

- 1) ojan tekemistä;
- 2) ojan, noron tai puron suurentamista tai oikaisemista; sekä
- 3) noron tai puron perkaamista, johon ei sovelleta 6 luvun säännöksiä.

MMM esittää jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota ojituksen soveltamisalaan säännöksen 2 kohdan osalta. Metsätaloutta palvelevat kunnostusojitushankkeet eivät välttämättä merkitse muutosta alkuperäiseen ojitukseen. Säännöksen perusteluista tulisi sen vuoksi ilmetä, että kunnossapitovelvoitteen täyttäminen suurentamalla oja alkuperäiseen ojitussyvyyteen ei ole säännöksen tarkoittamaa ojittamista. *Metsäkeskusten* mukaan pykälästä tulisi ilmetä, kuuluvatko ojien perkaukset lain soveltamisalaan.

L-SYLV pitää ojan käyttöä tarpeettomana terminä ja esittää sen poistamista laista.

Toimikunnan ehdotus

2 §. Määritelmät. Tässä luvussa tarkoitetaan:

- 1) kuivatusalueella maita, joille yhteinen ojitus tuottaa hyötyä;

2) ojituksesta saatavalla hyödyllä maan käyttöarvon nousua siinä tarkoituksessa, johon maata käytetään tai olosuhteet huomioon ottaen voidaan lähinnä käyttää;

3) hyödynsaajalla ojituksesta hyötyä saavan kiinteistön omistajaa tai omistajia;

4) yhteisellä ojituksella ojitusta, jonka kuivatusalue muodostuu eri maanomistajille kuuluvista useista kiinteistöistä;

5) aktiiviosakkaalla hyödynsaajaa, joka on vaatinut ojitusta tai yhtynyt sellaiseen vaatimukseen taikka lisähyödyn saamiseksi vaatinut muutosta ojitussuunnitelmaan; sekä

6) passiiviosakkaalla hyödynsaajaa, joka ei ole aktiiviosakas.

Jos vesihuoltolaitoksen viemärissä, jonka tarkoituksena on huleveden tai perustusten kuivatusveden johtaminen, johdetaan vettä vesihuoltolaitoksen viemäriverkoston ulkopuolelle, on viemäriverkoston kattamaa aluetta tai sen osaa käsiteltävä kuivatusalueen erillisenä osittelualueena. Hyödynsaajaksi katsotaan tällöin vesihuoltola itos.

KHO toteaa säännöksen perusteluihin liittyen kuivatushyödyn olevan kiinteistökohtaista, koska hyöty määräytyisi tiettyihin kiinteistöihin kohdistuvan kuivatustilan muutoksen perusteella. Se ei olisi siten edelleenkaan henkilökohtaista hyötyä sanan varsinaisessa mielessä. Ojitussääntely rakentuisi muutoinkin kiinteistökohtaiselle tarkastelulle ja kiinteistön omistussuhteissa tai alueellisessa ulottuvuudessa tapahtuneet muutokset vaikuttaisivat hyödynsaajan osakkuuden sisältöön automaattisesti.

Kuntaliitto esittää ojan määritelmän lisäämistä pykälään.

I-SYLV esittää yhteistä ojitusta koskevan määritelmän muuttamista 5 luvun 15 §:ään tukeutuvaksi.

UudYK pitää 2 momenttia ongelmallisena, koska viemäriverkoston ulkopuoliset ojat eivät välttämättä ole riittävän suuria.

TKK esittää kuivatushyödyn määrittelemistä samalla tavoin kuin vesilain alkuperäisessä muodossa.

Metsäkeskusten mukaan maan käyttöarvon nousu hyödyn mittarina on ongelmallinen ainakin kunnostusojitusten osalta. Käyttöarvon nousua selkeämpi hyödyn määritelmä olisi kuivatushyöty, jota mitattaisiin kuivuvan alueen suuruudella ja jota käytettäisiin kustannusten osittelussa, elleivät hyödynsaajat muuta sovi.

Toimikunnan ehdotus

3 §. Ojituksen luvanvaraisuus. Ojituksella ja ojan käytöllä on oltava tämän lain mukainen ympäristölupaviraston lupa, kun se voi aiheuttaa:

1) ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella; tai

2) 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja seurauksia lukuun ottamatta yksinomaan puron yläpuolisella alueella suoritettavan ojituksen aiheuttamaa virtaaman muuttumista purossa.

SYKE esittää tulkinvaraisuuksien välttämiseksi määriteltäväksi, mitä ojan käytöllä tarkoitetaan. Ojituksessa tulisi lisäksi pyrkiä tarkastelemaan luvanvaraisuutta yksittäistä ojitushanketta laajemmin.

KHO esittää pykälään lisättäväksi nykyisen vesilain 2 luvun 1 a §:n mukaista säännöstä.

UudYK esittää ojituksen luvanvaraisuuden laajentamista siten, että ojituksena pidetään myös 2 luvun 9 §:n mukaisten vesiluontotyyppien luonnontilan vaarantumista. Ympäristökeskus esittää lisäksi 3 ja 4 §:ien sekä 3 luvun 2 §:n 3 momentin säännösten soveltamisalojen tarkistamista niiden mahdollisen ristiriitaisuuden vuoksi.

PiYK pitää hankkeen käsittelyä ympäristölupavirastossa tarpeettoman raskaana menettelynä niissä tilanteissa, joissa ojittamisesta aiheutuvat vaikutukset rajoittuvat pilaantumiseen vesistöä vähäisemmällä alueella.

L-SYLV:n mukaan säännöksestä tulisi ilmetä, että ojitus saattaa edellyttää ainoastaan tietyltä osin ympäristölupaviraston lupaa. Ojituksen pilaantumisen torjuntaa koskevat määräykset tulisi antaa vesilain nojalla, jolloin ympäristönsuojelulaki ei siis tulisi sovellettavaksi.

YKL esittää luontaisilla sulfidipitoisilla maa-alueilla tapahtuvien ojitusten sisällyttämistä luvanvaraisten hankkeiden joukkoon. Jatkovalmistelussa tulisi harkita myös norojen ojittamisen luvanvaraistamista.

Metsäteollisuus ry esittää säännöksen perusteluita tarkistettavaksi siten, että niistä voidaan päätellä milloin ojan käyttö voi aiheuttaa ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua pilaantumista ja edellyttää siis lupaa. Yhdistys toteaa vapaaehtoisuuteen perustuvan, alueellisille ympäristökeskuksille tehtävään ilmoitukseen nojautuvan järjestelmän toimineen hyvin.

Tapio esittää pykälän yksityiskohtaisia perusteluita laajennettavaksi siltä osin kuin asiassa on kysymys ojasta tai ojan käytöstä aiheutuvasta ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua pilaantumisesta. Ojituksen luvanvaraisuuteen vaikuttavia tekijöitä tulisi käsitellä lakiehdotuksen jatkovalmistelussa. Perusteluissa tulisi tarkastella esimerkiksi sitä, voiko ojitusalueen vesien johtaminen puroon 1 momentin 1 kohdan perusteella synnyttää luvantarpeen.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Ojitustoimituksen tarpeellisuus. Siltä osin kuin ojitus ei 3 §:n nojalla edellytä ympäristölupaviraston lupaa, on sitä koskeva asia käsiteltävä ojitustoimituksessa, kun:

- 1) ojitus aiheuttaa tulva-alueen poistamisen tai pienentämisen taikka virtaaman huomattavaa muuttumista;
- 2) ojitusta varten on tarpeen tehdä suoja- tai pumppuasema toisen maalle;
- 3) oja on tehtävä yleisen tien, rautatien, kaapelin tai kaasuputken alitse taikka sellaisen tien poikki johtavaa uomaa on suurennettava eikä tienpitäjän taikka kaapelin, kaasuputken tai rautatien omistajan suostumusta toimenpiteeseen ole saatu; taikka
- 4) sopimusta yhteisestä ojituksesta ei saada aikaan ja hyödynsaajia on vähintään kolme.

SYKE esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että nykyisen vesilain 6 luvun 10 §:n 4 momentti lisätään pykälän viidenneksi kohdaksi.

I-SYLV esittää harkittavaksi, onko ojitustoimitus tarpeellinen kaikissa kaapeleiden alitustilanteissa.

K-SYK esittää pykälän 1. luetelmakohdan poistamista tarpeettomana.

L-SYK ja *Kuntaliitto* esittävät pykälän 1 momentin 3 kohtaan lisättäväksi vesijohtoa ja viemäriä.

P-SaYK esittää ojitustoimituksen tarpeellisuutta koskevia säännöksiä selkeytettäväksi.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Ojitusta koskevan asian käsittely kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevasta asiasta syntyvän erimielisyyden, joka aiheutuu tämän luvun soveltamisalaan kuuluvasta ojan tekemisestä toisen maalle tai toisen yksityisen tien poikki, ojan suunnan muuttamisesta, veden johtamisesta toisen maalla olevaan ojaan tai puroon tai muusta vastaavasta syystä, eikä kyse ole 3 §:n nojalla ympäristölupavirastossa tai 4 §:n nojalla ojitustoimituksessa käsiteltävästä ojituksesta. Erimielisyyttä koskevan asian käsittelystä on soveltuvin osin voimassa mitä 11 luvussa säädetään.

Jos ojituksessa tai ojan käytössä on menetelty tämän lain säännösten tai niiden nojalla annettujen määräysten vastaisesti taikka jos ojan kunnossapito laiminlyödään, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa 14 luvun 4 ja 5 §:n mukaisen kiellon tai määräyksen siihen liittyvine tehosteineen. Jos kieltoa tai määräystä annettaessa joudutaan ratkaisemaan kysymys ympäristölupaviraston luvan tarpeellisuudesta tai ympäristölupaviraston luvan noudattamisesta, kiellon tai määräyksen antaa kuitenkin ympäristölupavirasto.

UudYK esittää säännökseen lisättäväksi mainintaa ojitusta koskevan asian vireillepanoon oikeutetuista tahoista.

Kuntaliitto esittää pykälään säännöstä, joka oikeuttaisi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen osoittamaan asianosaisen hakemaan ojitustoimitusta. Kunnan viranomainen voisi antaa mainitun osoituksen asian käsittelyn vaatiessa sellaista erityistä selvitystä, jollaista kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsittelyssä ei voida saada.

Kuopion kaupunki ja *Säkylän kunta* toteavat, että ympäristöviranomaisilla ei yleensä ole asiantuntemusta ojituskiiostoissa esiintulevien hyötyjen ja haittojen ratkaisemiseksi. Ojitustoimitus olisi siten tarkoituksenmukaisempi riitojenratkaisufoorumi kuin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Mikäli kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päätetään pysyttää varsinaisena riitojenratkaisuforumina, tulisi kunnalla olla *Säkylän kunnan* mukaan mahdollisuus siirtää asia ojitustoimituksessa ratkaistavaksi.

SAL esittää pykälän 2 momenttiin lisättäväksi säännökset siitä, miten asia tulee ympäristölupaviraston käsiteltäväksi.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Ojituksesta ilmoittaminen. Hankkeesta vastaavan on kirjallisesti ilmoitettava muusta kuin vähäisestä ojituksesta alueelliselle ympäristökeskukselle vähintään 60 vuorokautta ennen ojituksen ryhtymistä. Ilmoituksen sisällöstä säädetään asetuksella.

Alueellisen ympäristökeskuksen tulee tarvittaessa kehottaa hankkeesta vastaavaa hakemaan 3 §:ssä tarkoitettua ympäristölupaviraston lupaa tai 4 §:ssä tarkoitettua ojitustoitusta.

LVM:n mukaan yleisiä teitä ja rautateitä koskevien lainsäädäntöuudistusten toteuduttua tullaan näiden infrastruktuurihankkeiden suunnitteluvaiheessa kiinnittämään huomiota muun ohella ojitusta koskeviin kysymyksiin, minkä vuoksi tiehallinnon ja ratahallinnon hankkeet tulisi jättää ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. *Tiehallinto* esittää ilmoitusmenettelyn ulkopuolelle jätettäväksi sellaisia ojitushankkeita, jotka perustuvat yleisistä teistä annetun lain mukaiseen tiesuunnitelmaan.

HäYK, *KaiYK*, *PoTEK*, *SYKE* ja *NM* pitävät vähäisen ojituksen käsitettä tulkinnanvaraisena ja esittävät sitä selvennettäväksi esimerkiksi asetuksella.

SYKE esittää ilmoituksen tekemiselle varatun ajan pidentämistä. Alueellisille ympäristökeskuksille tulisi toimittaa tieto ojituksen valmistumisesta.

Metsäkeskukset esittävät metsäkeskusten suorittamien ojitusten rajaamista ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle tulisi jättää myös alle 10 hehtaarin suuruiset kunnostusojitukset ja metsänuudistamista varten tehtävät ojitusmätästykset, vaikka ne ulottuisivat useamman omistajan maalle. *P-PoYK* esittää ilmoitusvelvollisuuden rajaamista siten, että sen piiriin kuuluisivat vesistöihin päättyvien valtoajien ojittamiset sekä yli kymmenen hehtaarin metsäkunnostusojitukset. *P-SaTEK* esittää ilmoitusvelvollisuuden määrittelemistä laissa tarkemmin esimerkiksi pinta-alaperusteisesti.

Metsäteollisuus ry ja *Tapio* esittävät kunnostusojituksen ja maanmuokkauksen katsomista pykälän tarkoittamaksi vähäiseksi ojitukseksi. *Tapio* esittää ilmoitusvelvollisuuden sisällön rajaamista vesipuitedirektiivin ja vesiensuojelun perusteella tarvittaviin tietoihin sekä ilmoituksen tekemiselle asetetun määräajan lyhentämistä 30 vuorokauteen. Ilmoitusmenettelyä ei tule säätää toimijan kannalta liian raskaaksi eikä se saa muodostua myöskään esteeksi käytännön joustavalle toiminnalle.

RKTL ja *P-SaYK* pitävät säännöstä ojituksesta ennakoon tehtävästä ilmoituksesta asianmukaisena. *P-SaYK:n* mukaan ilmoitusten käsittelemisen edellyttämä työmäärä tulisi ottaa huomioon ympäristökeskusten resursseista päätettäessä.

K-SYK esittää ojitusasioiden käsittelyn ohjaamista kuntiin ja alueellisille ympäristökeskuksille.

Lo-SYK:n mukaan määräajan tulisi olla vähintään 30 vuorokautta.

UudTEK esittää ilmoittamisvelvollisuutta koskevaa säännöstä täydennettäväksi siten, että asiasta tulisi ennen luvantarpeesta päättämistä pyytää TE-keskukselta lausunto hankkeen kalataloudellisten vaikutusten osalta.

YSV:n mukaan metsäojituksista tulisi ilmoittaa ennakoon alueelliselle ympäristökeskukselle. Tieto vesiluongon koskevista toimenpiteistä tulee aina toimittaa tiedoksi paikallisena vesilainvalvontaviranomaisena toimivalle kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Toimikunnan ehdotus

7 §. Ojituksen toteuttaminen. Kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus ryhtyä ojitukseen maan tarkoituksenmukaiseksi kuivattamiseksi.

Ojitus on sen lisäksi mitä 2 luvun 7 §:ssä säädetään toteutettava niin, ettei toiselle kuuluvalla alueella aiheudu vahingollista vettymistä tai muuta edunmenetystä.

Jos vettymisestä tai ojituksesta muutoin toiselle johtuva edunmenetys kuitenkin on huomattavasti pienempi kuin kustannus, joka hankkeesta vastaavalle aiheutuisi tällaisen seurauksen estämisestä, saa hankkeesta vastaava rahalla korvata vahingon.

Sen estämättä, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, voidaan asianosaisten kesken sopia ojituskustannuksia vähentävän taikka ympäristönsuojelua tai tulvasuojelua edistävän kosteikkoalueen muodostamisesta tai laajentamisesta sekä näistä toimenpiteistä aiheutuvien seurausten mahdollisesta korvaamisesta. Järjestäytymättömälle yhteisalueen osakaskunnalle kuuluva alue tai sen osa voidaan ojitustoimituksen päätöksellä muodostaa kosteikkoalueeksi tai sen osaksi, jos toimenpiteestä ei aiheudu sanottavaa haittaa alueen käytölle.

SYKE esittää säännöstä muutettavaksi siten, että kosteikkoalueen perustamisesta päätettäisiin ojitustoimituksessa.

PiYK esittää selvennettäväksi, onko pykälässä tarkoitettu korvattavaksi vahinkojen ohella myös haitat ja muut edunmenetykset.

PoTEK ja *UudTEK* pitävät kosteikkoalueiden muodostamismahdollisuutta asianmukaisena uudistuksena. Lain tulisi kuitenkin mahdollistaa myös muiden luonnonmukaisten menetelmien käyttö ojitusten suorittamiseksi.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Ojan kunnossapito ja käyttö. Hyödynsaajan tai hyödynsaajien on pidettävä oja kunnossa siten kuin tämän luvun 7 §:ssä säädetään. Kun ojituksesta johtuvien asioiden hoitamista varten on perustettu ojitusyhteisö, on yhteisön huolehdittava ojan kunnossapidosta.

Toisen maalle tehtyä ojaa ei saa perusteettomasti tukkia tai veden juoksua ojassa estää.

Jos ojan kokonaisuutena tarkasteltuna voidaan katsoa palautuneen luonnontilaiseksi, sovelletaan sen kunnossapitoon ja käyttöön 1 momentista huolimatta puron perkaamista koskevia säännöksiä.

SYKE esittää ojan kunnossapitotoimien säätämistä ennakoilmoituksen varaisiksi.

I-SYLV esittää 2 momentin kiellon siirtämistä 2 luvun 8 §:ään sekä momenttiin liittyvän toimivaltakysymyksen (kunnan ympäristönsuojeluviranomainen/ympäristölupavirasto) järjestämistä yksiselitteisesti. Perusteettomuus-kriteerin tulkinta voi käytännössä olla hankalaa. Säännöksen tarpeellisuus on muutoinkin kyseenalainen, koska ojan tukkimisen tai muuttamisen kiello seuraavista ilmeisesti myös 5 luvun 10 §:n 4 momentista.

Lo-SYK esittää pykälän tarkistamista siten, että luonnontilaiseksi muuttuneenkin ojan kunnossapidon tulisi olla mahdollista, mikäli tästä ei aiheudu lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n mukaisia seurauksia.

L-SYK toteaa pykälän 3 momentin olevan kirjoitettu liian ehdottomaan muotoon. Ympäristökeskus esittää momenttia muutettavaksi siten, että sitä sovelletaan ainoastaan tilanteisiin, joissa hanke on luvanvarainen 3 §:n nojalla tai sitä koskeva asia on käsiteltävä ojitustoimituksessa 4 §:n nojalla.

P-PoYK:n mukaan luonnontilaisina ei tulisi pitää kaivettuja uusia ojia tai valtaojien uomia. Lisäksi alkuperältään luontaisesti syntyneissä uomissa, joita sittemmin on perattu kuivatus- tai tulvasuojelutarkoituksessa, tulee olla jatkossakin mahdollista suorittaa kunnossapitotöitä ilman kohtuuttoman raskasta selvitys- tai lupamenettelyä.

P-KaYK toteaa pykälän viimeisen momentin olevan vaikeatajuinen ja ristiriitainen. Ojan palautuminen luonnontilaan tulisi määritellä perusteluissa. Ilmeisesti säännöksessä tarkoitetaan peratun puron palautumista luonnontilaan. Nykyisen lain mukaan perattu puro on edelleenkin puro ja siten vesistö. Mikäli perattua puroa ei pidetä purovesistönä, tulisi määritellä missä vaiheessa puro muuttuu ojaksi. Ennestään perattuun puroon sovellettaisiin puron perkaamista koskevia säännöksiä vasta, jos sen kunnossapito olisi laiminlyöty pitkän aikaa ja se olisi palautunut luonnontilaiseksi. Peratulla purolla, joka ei ole luonnontilainen, voi kuitenkin olla suojattavia ympäristöarvoja, esim. kalasto- tai muita luontoarvoja, eikä kyseessä olisi kunnossapidon laiminlyöntikään. Puro on esimerkiksi aikanaan metsäojituksen yhteydessä perattu kevyesti siten, että sen luonnontilan menetys on ollut vain osittainen. Aikanaan tarpeettomasti perattujen purojen kunnossapitoperkauksetkin saattavat yhtä lailla olla tarpeettomia.

UudTEK toteaa kunnossapitovelvollisuutta koskevan sääntelyn olevan ristiriitainen tilanteissa, joissa uomaa pyritään kunnostamaan esimerkiksi kalatalouden tarpeisiin. Uudellamaalla, jossa vesistöjen kalataloudelliset kunnostukset ovat jatkuvasti laajenemassa, on syntynyt yhä enenevässä määrin tilanteita, että kunnostuksia on tehty uomiin, joissa ojitusyhtiöllä on velvoite säännölliseen kunnossapitoperkaukseen. TE-keskus katsoo, että vanhojen ojitus- ja järjestelyhankkeiden lupiin tulisi voida puuttua nykyistä helpommin luvanhaltijan vastustuksestakin huolimatta, sillä ajan kuluessa vanha kunnossapitoperkausvelvoite ei enää ole lainkaan tarkoituk-

senmukainen uudessa vesistön käyttötilanteessa tai se on muuttunut jo uusien käyttötavoitteiden vastaiseksi.

Tapio esittää vesilain 5 luvun 8 §:n mukaisen luonnontilaisuuden käsitteen korvaamista muulla ojan kunnossapidon laiminlyömistä paremmin kuvaavalla käsitteellä. Kaivettu oja ei pitkälläkään aikavälillä tarkasteltuna palaudu luonnontilaiseksi, sillä sen vaikutus vesitalouteen säilyy edelleen ojan osittaisesta umpeutumisesta huolimatta. Myöskään ojan ja sen ympäristön eliölajisto ei yleensä palaudu ojitusta edeltäneeseen tilaan. Metsäojituksen vaikutusta vesitalouteen voimistaa mm. puuston ja sen haihduttavan vaikutuksen lisääntyminen ojituksen jälkeen.

Toimikunnan ehdotus

9 §. Oikeus ojitukseen toisen maalla. Jos asiasta ei sovita, lupapäätöksessä tai ojitustoimittuksessa voidaan maan kuivattamiseksi antaa oikeus johtaa vettä toisen ojaan tai vesistöön, tehdä oja taikka ojitusta varten tarpeellinen suojaopenger tai pumppuasema toisen maalle samoin kuin ryhtyä puron tai noron perkaukseen toisen maalla. Ojaan katsotaan tällöin kuuluvan uoman kummallakin puolella 1 metrin levyinen piennar, jollei sitä määrätty leveämmäksi tai maan laatu vaadi leveämpää piennarta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättää 1 momentissa tarkoitettua oikeudesta, jos ojitus ei edellytä ympäristölupaviraston lupaa tai ojitustoimitusta. Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sekä asemakaava-alueella, lukuun ottamatta maankäyttö- ja rakennuslain 10 luvussa tarkoitettua ranta-asemakaava-alueita, sovelletaan kuitenkin mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään luonnollisen vedenjuoksun muuttamisesta ja yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittamisesta, ellei ojitus palvele asemakaavassa osoitettujen maa- ja metsätalousalueiden maankuivatusta tai sijoitu suurimmalta osin vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen tai asemakaava-alueen ulkopuolelle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus voidaan antaa, jos tämä on tarpeen maan tarkoituksenmukaista kuivattamista varten tai 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua seurauksen estämiseksi. Oikeus johtaa vettä toisen putkiojaan voidaan antaa vain, jos veden pois johtaminen kohtuuttomitta kustannuksitta ei muutoin ole mahdollista.

Toisen maalle tehtävä oja on sijoitettava kiinteistön rajalle tai muutoin sellaiseen pakkaan, että siitä aiheutuu kiinteistön omistajalle mahdollisimman vähän haittaa. Avonaista ojaa, ellei se ole kiinteistön rajalla, ei saa ilman omistajan suostumusta tehdä toisen erityiseen käyttöön otetulle alueelle eikä myöskään, jos se ei ole välttämätöntä, toisen salaojitetulle alueelle.

I-SYLV esittää säännöksen tarkistamista vesilain 6 luvun 4 §:n 1-2 momentteja vastaavaksi.

L-SYLV pitää pykälän 1 momenttia ja sen perusteluita epäselvinä (voimassaolevaan lakiin sisältyvä maininta purosta on korvattu vesistöllä).

HäYK esittää pykälää tarkistettavaksi siten, että ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristölupa-asian käsittelyn yhteydessä voitaisiin myöntää oikeus ojitukseen toisen maalla.

P-KaYK esittää pykälää tarkistettavaksi siten, että asemakaava-alueen ulkopuolella, mutta vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitsevan maa- ja metsätalousalueen kuivatuksesta säädetäisiin vesilaissa eikä maankäyttö- ja rakennuslaissa.

P-SaYK ja *kuntaliitto* esittävät pykälän 2 momentin selkeyttämistä.

Toimikunnan ehdotus

10 §. Ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys. Asianosaisten väliseen kirjalliseen sopimuksen tai 9 §:n mukaiseen päätökseen perustuva oikeus ojan tekemiseen toisen maalle ja veden johtamiseen toisen ojaan on voimassa kiinteistöjen omistussuhteiden myöhemmistä muutoksista riippumatta.

Jos ennestään yhden kiinteistön alueella oleva oja tulee kiinteistöjaotuksen muuttumisen vuoksi kulkemaan useamman kiinteistön alueella eikä toisin ole sovittu tai määrätty, pidetään ojaa sopimuksen perusteella toisen maalle tehtynä. Tällaisesta ojasta on voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

Ojitusta koskevassa uudessa päätöksessä voidaan tehdä tämän luvun säännöksiin perustuvia muutoksia aikaisempiin päätöksiin tai muutoin ojitusta koskeviin oikeussuhteisiin

Kun oja on tehty toisen maalle, maan omistajalle voidaan antaa oikeus omalla kustannuksellaan muuttaa ojan asemaa ja suuntaa, jos muutos ei vähennä ojasta saatavaa hyötyä eikä aiheuta sanottavaa lisäkustannusta ojituksen hyödynsaajalle.

VHaO esittää perusteluiden tarkistamista siten, ettei asiassa jää epäselväksi voidaanko sopimukseen perustuvaa ojitusta muuttaa viranomaisen päätöksellä ja päinvastoin.

SAL pitää asianosaisten välisen kirjallisen sopimuksen pysyvyyttä omistajanvaihdostilanteissa ongelmallisena, koska sopimuksista, 5 luvun 9 §:n mukaisista päätöksistä, 17 luvun 6 §:n mukaisesta menettelystä ei tehdä merkintää kiinteistörekisteriin. Varsinkin tilanteissa, joissa sopimukseen perustuvaa ojitusta ei ole toteutettu ennen omistajanvaihdosta, saattaa sopimuksen lakisääteinen sitovuus tulla yllätyksenä. Siksi olisi syytä harkita, tulisiko sitovuus ulottaa koskemaan vain ennen omistajanvaihdosta toteutettuja hankkeita.

Toimikunnan ehdotus

11 §. Korvaus edunmenetyksestä ja käyttöoikeudesta. Ojitukselta ja 9 §:n mukaisesta oikeudesta aiheutuva edunmenetys korvataan siten kuin 13 luvussa säädetään.

Jos vettä johdetaan toisen alueella olevaan puroon, maanomistajalla on oikeus saada korvausta käyttöön otettavasta alueesta vain siltä osin kuin purolle on tehty uusi uoma tai sen uomaa on huomattavasti laajennettu.

Se, joka johtaa vettä toisen ojaan taikka toisen perkaamaan puroon, on velvollinen yhteisestä ojituksesta jäljempänä säädettyjen perusteiden mukaisesti suorittamaan korvausta ojan silloisen kunnan mukaan sen tekemisestä johtuneista kustannuksista, mukaan lukien 2 momentissa tarkoitettu korvaus, siltä osin kuin hän ei ole vastaavaa osuutta niistä jo aikaisemmin suorittanut. Sama koskee osallistumista ojan tarvittavaan laajentamiseen ja vastaiseen kunnossapitoon.

Jos putkiojaa on 9 §:n mukaiseen oikeuteen perustuvan veden johtamista varten suunniteltava, on tämä mahdollisine lisätöineen sen tehtävä, joka johtaa ojaan vettä.

VHaO esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, ettei asiassa synny epäselvyyksiä, miten edunmenetystä tässä yhteydessä olisi tulkittava.

Toimikunnan ehdotus

13 §. Toisen ojan käyttäminen muuhun kuin maan kuivattamiseen. Jos asiasta ei sovita, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi hakemuksesta antaa oikeuden johtaa vettä toisen ojaan muussakin kuin 9 §:n 1 momentin mukaisessa tarkoituksessa. Ympäristölupaan liittyvän asian yhteydessä oikeuden antaa kuitenkin ympäristönsuojelulain 31 §:ssä tarkoitettu viranomainen.

Oikeus voidaan antaa tämän lain mukaiset edellytykset täyttävälle toimenpiteelle, jos toimenpiteestä ei aiheudu kohtuutonta haittaa. Oikeutta ei kuitenkaan voida antaa veden johtamiseksi ojaan, joka kulkee toiselle kuuluvan erityiseen käyttöön otetun alueen kautta.

Oikeuden saaja on velvollinen suorittamaan veden johtamisesta aiheutuvat ojan suurentamis-, kunnostamis- ja kunnossapitotyöt sekä muutoinkin huolehtimaan siitä, ettei toimenpiteestä aiheudu kohtuullisin kustannuksin vältettävää vahinkoa tai haittaa. Tarvittaessa 1 momentissa tarkoitettu viranomainen voi antaa määräyksiä työn suorittamisesta.

Jos 3 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuu toiselle hyötyä, on tämän velvollisuudesta osallistua toimenpiteistä johtuviin kustannuksiin sekä menettelystä osallistumisesta määrättäessä vastaavasti voimassa, mitä ojituksesta säädetään.

L-SYK esittää jatkovalmistelussa pohdittavaksi, aiheutuuko sääntelystä kohtuuttomia hankaluuksia jäteveden johtamiselle tiheästi asetettujen alueiden kautta. Huomioon tulee ottaa, että haja-asutuksen jätevesiasetuksen myötä jätevesien laatu tulee paranemaan ja niiden aiheuttamat haitat vähenemään.

Kuntaliitto esittää pykälän tarkentamista siltä osin kuin asiassa on kysymys jätevesien johtamisesta.

Toimikunnan ehdotus

14 §. Ojitussuunnitelma. Ojitusta varten on laadittava ojitussuunnitelma, jos kysymys on 3 §:n tai 4 §:n mukaisesta ojituksesta sekä muulloinkin, jos asian laadun tai laajuuden on katsottava sitä vaativan.

Ojitussuunnitelmasta kustannusarvioineen ja kustannusten ositteluun sisältävine jakoluetteloineen päätetään ojitustoimituksessa tai lupapäätöksessä ottamalla huomioon, mitä jäljempänä tässä luvussa säädetään yhteisestä ojituksesta. Ojitussuunnitelmassa on tarvittaessa määrättävä hankkeen toteuttamisen ja sen vaikutusten tarkkailusta ottaen soveltuvin osin huomioon mitä 3 luvun 11 §:n 1 momentissa säädetään.

Ojitus saadaan panna toimeen päätetyn ojitussuunnitelman mukaisesti. Päätetystä ojitussuunnitelmasta voidaan ojitusta toimeenpantaessa tarvittaessa vähäisessä määrin poiketa suunnitelmaa muuttamatta, jos tämä ei merkittävässä määrin vaikuta kustannuksiin ja ojituksesta saatavaan hyötyyn.

Ojitustoimituksessa päätetyn suunnitelman toteuttamisen määräajasta on voimassa, mitä 3 luvun 8 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään ympäristölupaviraston lupaan perustuvan hankkeen toteuttamisen määräajasta. Toimitukseen sovelletaan, mitä ympäristölupavirastosta sanotussa lainkohdassa säädetään.

SYKE esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että ojitushankkeisiin voidaan kytkeä tarkkailuvelvoitteita.

UudYK:n mukaan säännöksestä tulisi ilmetä, kuka päättää ojitussuunnitelman laatimisesta.

P-SaYK:n mukaan ojitussuunnitelman oikeudellinen merkitys jää epäselväksi niissä tilanteissa, joissa lupaa tai ojitustoimitusta ei tarvita.

Toimikunnan ehdotus

16 §. Ojitussuunnitelman laajuus yhteisessä ojituksessa. Yhteistä ojitusta varten päätetään 14 §:ssä tarkoitettusta ojitussuunnitelmasta siinä laajuudessa, kuin ojituksen toimeenpanemiseksi aktiiviosakkaiden osalta on tarpeen.

Aktiiviosakkaalla ei ojitustoimituksen loppukokouksen jälkeen ole oikeutta luopua hankkeesta. Päätöstä ojitussuunnitelmasta ei saa kuitenkaan tehdä, jos kaikki aktiiviosakkaat luopuvat vaatimasta ojitusta.

Ojitussuunnitelmassa kuivatussyvyyttä määrättäessä on otettava huomioon maan laatu, kaltevuussuhteet ja kuivatustarve. Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuivatussyvyyden määrittämisestä ja kuivatusalueen jakamisesta osittelualueisiin.

SYKE esittää kuivatus- ja osittelualueen käsitteen lisäämistä pykälään.

Toimikunnan ehdotus

17 §. Kustannusten jakaminen hyödynsaajien kesken. Ojituskustannuksina pidetään kustannuksia, jotka aiheutuvat hankkeen suunnittelemisesta, asian käsittelystä ja varojen hankkimisesta, ojitusyhteisön asioiden hoidosta siihen saakka, kun hanke on toteutettu, hankkeen toteuttamisesta sekä hankkeesta aiheutuvan edunmenetyksen korvaamisesta, samoin kuin muita edellä sanottuihin rinnastettavia, hankkeesta aiheutuvia kustannuksia.

Jos jäljempänä ei muuta säädetä tai hyödynsaajat eivät muuta sovi, hyödynsaajat vastaavat yhteisestä ojituksesta saamansa hyödyn suhteessa ojituskustannuksista, jotka aiheutuvat kuivatusalueen tai osittelualueen maiden kuivattamisesta tämän luvun 16 §:n 3 momentissa tarkoitettuun syvyyteen.

Hyödynsaajat vastaavat kunnossapitokustannuksista 2 momentin mukaisesti, jolleivät erityiset syyt vaadi toisenlaista kustannusten osittelua. Jos yhteinen oja uuden ojan tekemisen tai olosuhteiden muun muutoksen vuoksi tulee jollekin hyödyttömäksi, on hänet vapautettava osallistumisesta kunnossapitokustannuksiin.

Jos kuivatusalue on jaettu osittelualueisiin ja jonkin osittelualueen asema on sellainen, ettei yhteisen ojan tekeminen siihen ole tarpeen toisen osittelualueen kuivattamista varten, on ojituskustannuksia ositeltaessa määrättävä, miltä osin ja missä suhteessa tällaisen osittelualueen hyödynsaajat vastaavat kuivatusalueen kustannuksista.

Ådranin, Bredsundträsketin ja sivuhaarojen ojitusyhtiö sekä *Söderfjärdenin kuivatusyhtiö* esittävät vesilain jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota siihen, että yhteisöjituksessa kustannusjaottelussa vastuu kohdentuisi kaikille hyödynsaajille (asutus, metsätalous).

Toimikunnan ehdotus

19 §. Hyödynsaajalle määrättävien kustannusten enimmäismäärä. Jos ojituskustannuksia hyödynsaajien kesken jaettaessa jonkun suoritettavaksi tulisi suurempi määrä kuin hänen

maansa kuivattaminen erikseen arvion mukaan maksaisi, on hänen osuutensa ojituskustannuksiin vähennettävä niin, ettei osallistuminen yhteiseen ojitukseen tule hänelle kalliimmaksi kuin hänen maansa kuivattaminen erillisenä.

Passiiviosakas on velvollinen ottamaan osaa ojituskustannuksiin enintään sitä hyötyä vastaavalla määrällä, jonka yhteinen ojitus tuottaa hänen maalleen. Passiiviosakas voidaan ojitustoimituksessa oikeuttaa maksamaan kustannusosuutensa enintään kymmenen vuoden pituisen määräajan kuluessa, mutta hän on velvollinen suorittamaan maksamatta olevalle määrälle vuosittain korkolain (633/1982) mukaista korkoa.

SAL ja *P-SYLV* esittävät pykälää tarkistettavaksi siten, että siinä puhutaan selkeästi viivästyskorosta.

Toimikunnan ehdotus

20 §. Ojitusyhteisö. Yhteisen ojituksen toteuttamista varten on perustettava ojitusyhteisö, kun

- 1) hyödynsaajia yhteisessä ojituksessa on vähintään viisi;
- 2) hyödynsaajia on vähintään kolme ja ojitukselle tarvitaan 2 luvun 9 §:n tai tämän luvun 3 §:n nojalla ympäristölupaviraston lupa tai sopimusta yhteisestä ojituksesta ei saada aikaan; tai
- 3) joku hyödynsaajista vaatii yhteisön perustamista, ja sitä on ojituksen toteuttamista, ojen kunnossapitoa tai muiden ojituksesta johtuvien asioiden hoitamista varten pidettävä tarpeellisena.

Valvontaviranomainen voi 1 momentissa säädetyin edellytyksin vaatia ojitusyhteisön perustamista, jos hyödynsaajat eivät ole ryhtyneet toimenpiteisiin yhteisön perustamiseksi ja sitä on ojituksesta johtuvien asioiden hoitamista varten edelleen pidettävä tarpeellisena.

P-SaYK esittää pykälän selkeyttämistä siten, että yhteisön perustamisen edellytyksenä oleva hyödynsaajien vähimmäismäärä (3) ilmenee siitä selvästi.

Tapio ja *metsäkeskukset* esittävät luovuttavaksi kaavamaisesta hyödynsaajien lukumäärään kytkeytyvästä ojitusyhteisön perustamisvelvollisuudesta, koska ehdotettu sääntely saattaisi johtaa ojitushankkeiden epätarkoituksenmukaiseen pirstoutumiseen.

Toimikunnan ehdotus

22 §. Ojitusyhteisön perustaminen ja säännöt. Ojitusyhteisö on perustettava ojitustoimituksessa, jolleivät hyödynsaajat sen perustamisesta toisin sovi. Ojitustoimituksessa on vahvistettava yhteisön säännöt ja valittava ensimmäiset toimitsijat. Jollei ojitussuunnitelmasta ole päätetty, on myös jäsenten osuudet ojituskustannuksista ja äänivalta määrättävä toimituksessa.

Ojitusyhteisön säännöt sekä kirjallinen ilmoitus toimitsijoista on ennen hankkeen aloittamista annettava tiedoksi asianomaiselle ympäristölupavirastolle rekisteriin merkitsemistä varten sekä alueelliselle ympäristökeskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

VHaO toteaa säännöksen voitavan ymmärtää siten, että pykälän 2 momentti koskee ainoastaan ojitustoimituksessa perustettavaa ojitusyhtiötä. Tällöin sopimuksella perustetun ojitusyhteis-

sön sääntöjä ei olisi tarpeen lähettää ympäristölupavirastolle rekisteröitäväksi eikä myöskään tiedoksi vesilain valvontaviranomaisille.

L-SYLV esittää 2 momenttiin sisältyvän merkintävelvollisuuden poistamista, koska ojitusasioita ei pääsääntöisesti käsitellä ympäristölupavirastossa.

P-SaYK esittää pykälän tarkistamista siten, että sen ja 12 luvun 5 §:n välinen ristiriita koskien ojitussyhteisön sääntöjen vahvistamista poistuu.

Toimikunnan ehdotus

24 §. Ojitussyhteisön purkautuminen. Ojitussyhteisön purkautumista koskeva asia on käsiteltävä ojitustoimituksessa, ja purkautumisesta on ilmoitettava asianomaisen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle noudattaen soveltuvin osin, mitä 12 luvun 15 §:ssä säädetään yhteisön purkautumisesta.

Ojitustoimituksessa on todettava ojien palautuneen 8 §:n 3 momentin mukaisesti luonnontilaisiksi tai annettava niiden luonnontilaiseksi palauttamisesta tarpeelliset määräykset. Ojitussyhteisö voidaan purkaa vasta sen jälkeen, kun ojitustoimituksessa määrätyt toimenpiteet on tehty.

VHaO, *SYKE* ja *L-SYK* esittävät säännöstä tarkistettavaksi siten, että tieto purkautumisesta toimitetaan myös alueelliselle ympäristökeskukselle ja ympäristölupavirastolle.

UudYK:n mukaan säännöksestä tulisi ilmetä, kenen on ilmoitettava purkautumisesta ja kuka voi panna purkautumisasian ojitustoimituksessa vireille.

Tapion mukaan ojitussyhteisöt tultaneen pääasiallisesti perustamaan sopimuksella, mutta ehdotuksen mukaan yhteisön purkautumista koskeva asia tulisi aina käsitellä ojitustoimituksessa. Sääntelyä tulisi tarkistaa siten että sopimuksella perustetun ojitussyhteisön purkamiseen riittäisi ojitussyhteisön päätös ja ilmoitus ojitussyhteisön purkamisesta 5 luvun 24 §:n mukaisesti kunnan viranomaiselle. Tarvittaessa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella voisi olla mahdollisuus vaatia asian käsittelemistä ojitustoimituksessa.

Toimikunnan ehdotus

28 §. Ojitustoimituksen hakeminen ja määräys toimituksen pitämiseen. Ojitustoimitusta on haettava kirjallisesti asianomaiselta alueelliselta ympäristökeskukselta.

Alueellisen ympäristökeskuksen on annettava määräys ojitustoimituksen pitämiseen ympäristöhallinnon palveluksessa olevalle riittävän asiantuntemuksen omaavalle virkamiehelle (toimitusmies) sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Toimitusmiehen on kutsuttava toimitusta suorittamaan kaksi uskottua miestä kiinteistötoimituksia varten valituista uskotuista miehistä siinä tai niissä kunnissa, joihin hankkeen vaikutus pääasiallisesti ulottuu. Alueellisen ympäristökeskuksen määräyksestä toimitusmies voi suorittaa ojitustoimituksen ilman uskottuja miehiä, jos uskottujen miesten käyttäminen asian luonteen vuoksi on ilmeisen tarpeetonta eikä kukaan asianosainen vaadi uskottujen miesten käyttämistä.

Samassa ojitustoimituksessa voidaan käsitellä useampia kuivatusalueita koskevia ojitusasioita, jos niiden yhdistäminen viivytystä tai muuta haittaa tuottamatta käy päinsä.

SYKE esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että toimitusinsinöörinä voisi toimia myös virkavastuulla toimiva toimihenkilö.

Lakimiesliitto esittää lakiehdotusta selvennettäväksi ojitustoimituksen päätöksentekomenettelyn osalta. Nykyisen vesilain 19 luvun 2 §:n mukaan uskotut miehet ovat äänivaltaisia toimitusmiehiä. Pykälän perusteluiden mukaan päätöksen tekisi uuden lain järjestelmässä toimitusmies eli vastaava yksin, joka ei ilmene selvästi lakitekstistä. Kuitenkin ehdotetun lakitekstin 5 luvun 32 § 2 momentissa puhutaan toimitusmiehistä monikkomuodossa ojitussuunnitelmaehdotuksen tekijöinä. Perusteluissa uskottujen miesten tarpeellisuus kyseenalaistetaan ja toisaalta heiltä edellytetään jonkinlaista pätevyyttä. Uskottujen miesten asemaan tulisi jatkovalmistelussa kiinnittää huomiota.

Toimikunnan ehdotus

31 §. Ojitussuunnitelman laatiminen ojitustoimituksessa. Jos ojitustoimituksessa on päätettävä ojitussuunnitelmasta eikä hakija ole esittänyt sitä hakemuksessaan tai toimituskokouksessa eikä hakija tai muu hyödynsaaja myöskään käytä mahdollisuutta toimittaa ojitussuunnitelma toimituskokouksessa määrättyssä kohtuullisessa ajassa, toimitusmiehen on huolehdittava ojitussuunnitelmasta laatimisesta.

Lakimiesliitto pitää ongelmallisena tilannetta, jossa toimitusmies huolehtii ojitussuunnitelman laatimisesta (5 luku 31 §) ja sen jälkeen hyväksyy laatimansa suunnitelman (5 luku 32 §). Vaikka tämä vastaisikin nykytodellisuutta, toimituksen hakija tulisi velvoittaa vastaamaan suunnitelman tekemisestä. Riippumattoman toimitusmiehen tai toimitusmiesten kuuluu vain ratkaista, onko suunnitelma asianmukainen.

Toimikunnan ehdotus

33 §. Kokouksesta ilmoittaminen. Ojitustoimituksen toimitus- ja loppukokouksesta on julkisesti kuulutettava vähintään neljätoista päivää ennen kokousta niissä kunnissa, joiden alueella ojituksen vaikutukset ulottuvat. Sen lisäksi on samassa ajassa toimitettava kappale suunnitelmaa 30 §:n 2 momentissa tarkoitetuille viranomaisille. Kappale suunnitelmaa on myös lähetettävä asianomaiseen kuntaan yleisesti nähtävänä pidettäväksi. Toimitus- ja loppukokouksesta on lisäksi ilmoitettava tiedossa olevalla postiosoitteella lähetetyssä kirjeessä niille maanomistajille, joita ojitusasia koskee, sekä, jos ojitus koskee toisen maalla olevaa puroa, jossa on voimalaitos tai muu rakennelma, laitoksen tai rakennelman omistajalle.

Jos ojitusasia koskee yhteisen alueen järjestäytymätöntä osakaskuntaa, toimitus- ja loppukokouksesta on ilmoitettava osakaskunnalle noudattaen soveltuvin osin, mitä 11 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään.

Edellä 1 momentissa säädetyn tiedoksiannon asemesta voidaan 11 luvun 11 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vastaavasti menetellä niin kuin sanotussa pykälässä säädetään.

P-SYLV esittää kuulutusajan pidentämistä 14 päivästä 30 päivään.

Toimikunnan ehdotus

36 §. Ojituksen yhteydessä suoritettava tilusjärjestely. Toimitusmiehen on toimitettava 34 §:ssä tarkoitettu lainvoiman saanut päätös asianomaiselle maanmittaustoimistolle, jos ojituksen yhteydessä on tarpeen suorittaa sellainen tilusjärjestely, jota tarkoitetaan vesistö-hankkeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetussa laissa (451/1988). Maanmittaustoimiston on annettava määräys tilusjärjestelytoimituksen suorittamiseksi, kun päätöksessä tarkoitettu hanke on valmistunut.

MMM ja *maanmittauslaitos* esittävät tilusjärjestelytoimituksen vireilletulon ajankohdan aikaistamista siten, että määräys tilusjärjestelytoimituksesta voitaisiin antaa päätöksen saatua lainvoiman.

6 luku. Keskivedenkorkeuden pysyvä alentaminen ja nostaminen

KHO esittää selvitettäväksi, missä laajuudessa 5 luvun säännöksiä olisi nykyiseen tapaan tarpeen soveltaa ehdotetun 6 luvun mukaisissa keskivedenkorkeuden laskemista tarkoittavissa hankkeissa.

L-SYLV lausuu useiden sääntelyhankkeiden tavoitteena olevan alivedenkorkeuksien nostaminen, josta ei välttämättä aiheudu keskivedenkorkeuden muutosta. Tämä tulisi ottaa huomioon jatkovalmistelussa.

Lo-SYK, *L-SYLV* ja *L-SYK* esittävät luvun otsikon yksinkertaistamista muotoon keskivedenkorkeuden pysyvä muuttaminen.

Lakimiesliitto ehdottaa asianosaisten aseman tarkempaa selvittämistä. Muutoksissa tulee ottaa huomioon kaikki maanomistajat, joihin muutos vaikuttaa, vaikka tuleva tai entinen vesialue ei olekaan juuri heidän maallaan.

YKL esittää sääntelyä tarkistettavaksi siten, että siitä ilmenee selvästi uuden vesialueen muodostamiseen sovellettavat säännökset.

Toimikunnan ehdotus

1 §. Soveltamisala. Tämän luvun säännöksiä sovelletaan järven tai lammen keskivedenkorkeuden pysyvään muuttamiseen sitä alentamalla (keskivedenkorkeuden alentaminen) tai nostamalla (keskivedenkorkeuden nostaminen). Keskivedenkorkeuden nostamisena ei pidetä uuden vesialueen muodostamista kuten tekoaltaan tai lammikon rakentamista taikka uuden uoman tekemistä. Maan kuivattamisesta ojittamalla säädetään 5 luvussa, vesistön säännöstelystä 7 luvussa ja vesivoiman hyväksi käyttämiseen liittyvästä keskivedenkorkeuden muuttamisesta 8 luvussa.

Tämän luvun 7, 10 ja 11 §:ää sovelletaan myös rantojen pengerryksiin ja joen perkauksiin, vaikka niiden yhteydessä ei muuteta keskivedenkorkeutta.

KHO esittää 2 momenttia tarkistettavaksi siten, ettei luvantarve supistu voimassa olevan vesilain 1 luvun 19 §:ään ja 2 luvun 1 a §:ään verrattuna.

SYKE toteaa 6 lukuun yhdistetyn keskiveden nostamista ja laskemista koskevat asiat eli nykyiset vesistön järjestelyä ja järven nostoa koskevat asiat. Tämä selkeyttää sääntelyä. *SYKE* toteaa kuitenkin, että tilakohtaisen vesirajatiedon määrittäminen aiheuttaa suuria kustannuksia ja rajoittaa siten hankesuunnittelun käynnistymistä. Näin yksityiskohtainen määrittely on monien hankkeiden kokoon ja vaikutukseen nähden ylimitoitettu. Olisikin syytä harkita, voisiko keskiveden laskentaperusteita muuttaa tai rajoittaa vaikutusarviointien laatimisvelvollisuutta niiden hankkeiden osalta, joissa keskiveden nousu on seurausta alimpien vedenkorkeuksien noususta.

P-SYLV esittää vedenkorkeuden käyttämistä keskivedenkorkeuden sijasta, koska keskivedenkorkeuden selvittäminen ei aina ole mahdollista.

L-SYLV esittää 1 momentin toisen virkkeen poistamista tarpeettomana.

L-SYK esittää säännöksen soveltamisalan laajentamista kaikkiin vesistöihin, erityisesti jokiin.

MMM esittää luvun soveltamisalaa laajennettavaksi myös jokiin tai niiden osiin, koska olosuhteiden ja käyttötarpeiden muuttumisen myötä vedenkorkeuden pysyvä muuttaminen saattaa olla tarpeen myös peratuilla jokiosuuksilla.

P-PoYK ja *Finergy* esittävät säännöksen soveltamisalan laajentamista suvantoihin. *Finergy* toteaa lisäksi, että vedenpinnan muutostarpeita esiintyy usein myös säännöstelyissä vesissä. Säännöstelyjen kehittämishankkeissa, jotka lähtevät useimmiten muista kuin säännöstelijän tarpeista, vedennousun salliminen säännöstelyrajan yli esimerkiksi kevättulvan aikana saattaa olla ekologisista syistä perusteltua. Tällaisissa tilanteissa 6 luvun edellytysten tulisi olla voimassa säännöstelyhankkeisiin nähden, minkä vuoksi luvun 4 §:ään tulisi lisätä tätä koskeva momentti.

Metsäkeskukset esittävät, että vesilain 6 luvun 1 §:ään lisättäisiin uusi momentti, jonka mukaan keskiveden pysyvänä alentamisena tai nostamisena ei pidetä vähäisten lampien käyttämistä vesiensuojeluun. Edellytyksenä olisi, että alue ei ole metsälain 10 §:n tarkoittama elinympäristö eikä toimenpiteestä aiheudu vesilain 6 luvun 6 §:ssä tarkoitettuja vaikutuksia.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Alueen omistajien suostumus. Jos hankkeen tarkoituksena on järven tai lammen keskivedenkorkeuden alentaminen, on luvan myöntämisen edellytyksenä, että vähintään kolmea neljännestä järven pinta-alasta edustavan vesialueen omistajat tai yhteisen vesialueen osakaskunnat ovat antaneet kirjallisesti suostumuksensa alentamiseen.

Jos hankkeen tarkoituksena on järven tai lammen keskivedenkorkeuden nostaminen, on luvan myöntämisen edellytyksenä, että vähintään kolmea neljännestä veden alle jäävän maa-alueen pinta-alasta edustavien kiinteistöjen tai yhteisalueiden omistajat ovat antaneet kirjallisesti suostumuksensa nostamiseen taikka että luvanhakija pysyvän käyttöoikeuden perusteella hallitsee enemmän kuin puolta tästä alueesta.

Alueen omistajien suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos keskivedenkorkeuden alentaminen tai nostaminen on yleisen tarpeen vaatima tai tapahtuu yleiseltä kannalta tärkeää tarkoitusta varten kuten yhdyskunnan vedenhankinnan tai tulvasuojelun taikka vesistön virkistyskäyttöön perustuvan tai luonnonsuojelullisen erityisarvon vuoksi.

MMM esittää alueen omistajien suostumuksen toteamista koskevaa sääntelyä tarkennettavaksi kiinteistöjen yhteisten alueiden osalta.

KHO toteaa, että eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista annetun lain (266/1961) 1 §:ään sisältyvä valtuussäännös ei ehkä kaikilta osiltaan kata kunnostushankkeisiin liittyviä vedenkorkeuden nostotilanteita (3 momentti), minkä vuoksi vesilain säätämisyjärjestystä tulisi vielä harkita. *TEK* toteaa vedennostohankkeiden puuttuvan syvällisesti omistusoikeuteen, minkä vuoksi ehdotuksen sisältöä ja sääntelyn yksityiskohtia tulisi harkita huolellisesti. Myös *KtKl* esittää jatkovalmistelussa varmistettavaksi keskiveden korkeuden nostamista koskevien säännösten suhde perustuslakiin.

VHaO kannattaa toimikunnan esittämää tarkistusta vedenkorkeuden nostamishankkeiden toteuttamisen helpottamiseksi. Monia ympäristön ja virkistyskäytön kannalta järkeviä vedenkorkeuden nostamishankkeita ei ole viime aikoina voitu toteuttaa, kun oikeuskäytännössä ei ole hyväksytty suostumuksia pakkotoimisten käyttöoikeuksien perusteeksi.

Maanmittauslaitos esittää yhteisaluelakiin lisättäväksi säännökset siitä, missä järjestyksessä osakaskunnan tulee tehdä vedenpinnan alentamista tarkoittava päätös. Epäselvyyksien välttämiseksi pykälän 2 momenttia tulee tarkistaa säännöksen muotoilun sekä perusteluiden osalta.

RKTL pitää tärkeänä, että yleisen edun kannalta tärkeiden keskivedenkorkeuden muuttamista tarkoittavien hankkeiden toteuttaminen ei edellytä alueen omistajien suostumusta.

P-SYLV esittää epäselvyyksien välttämiseksi pykälässä säädettäväksi kirjalliselle suostumukselle asetettavista sisällöllisistä vaatimuksista. *I-SYLV* esittää harkittavaksi, että suostumuksen sijaan edellytettäisiin sopimusta. Lisäksi tulisi harkita mahdollisuutta yhdistää suostumus 9 ja 10 §:ien mukaiseen perustamissopimukseen.

K-SYK esittää pykälään lisättäväksi rannanomistajien suostumusta vedenpinnan alentamisen edellytykseksi, koska hanke vaikuttaa tyypillisesti enemmän heidän etuihinsa kuin vesialueen omistajien etuihin.

PiYK:n mukaan 4 §:ää tulisi soveltaa myös 7 luvun mukaisiin hankkeisiin.

PiYK pitää 2 momentin ja 2 luvun 12 §:n keskinäistä suhdetta epäselvänä.

L-SYLV:n mukaan keskivedenkorkeuden pysyvää nostamista ei ole syytä asettaa erityisasemaan säännöstelyhankkeisiin nähden. Keskivedenkorkeuden nostamisesta saatava hyöty on usein tulkinnanvarainen ja hankkeiden yleistymisen saattaa johtaa tulvien lisääntymiseen. Pykälän 3 momentin ilmaus yleinen tarve tulisi määritellä ainakin perusteluissa sekä selventää yleisen tarpeen ja yleiseltä kannalta tärkeän tarkoituksen välistä eroa.

L-SYK esittää pykälän 2 momenttia tarkistettavaksi siten, että pinta-alaedellytyksen täyttymisessä otettaisiin huomioon alueen omistajien suostumukset sekä käyttöoikeus. Lupa tulisi tällöin myöntää mikäli käyttöoikeuden ja suostumusten kattamien alueiden pinta-ala on yli puolet veden alle jäävien alueiden pinta-alasta. Mikäli luvun soveltamisalaa lavennetaan kattamaan myös joet, tulisi luvan myöntämisedellytyksiä väljentää, koska luiska-alueet ovat tyypillisesti vähäarvoisia ja niiden omistussuhteet ovat vaikeasti selvitettävissä.

P-PoYK esittää harkittavaksi, voitaisiinko lupa myöntää käyttöoikeudesta tai alueen omistajien suostumuksesta riippumatta. Edellytyksenä voisi olla, että vedenpinnan nostamisen seurauksena veden alle jäävä alue on vähäinen eikä nostamisesta aiheudu korvattavaa vahinkoa tai haittaa taikka jos vedenpinnan nostamisesta aiheutuu veden alle jäävän alueen tai rannan omistajalle hyötyä.

SAL toteaa 4 §:n 1 ja 2 momentin määräykset ja perustelut koskien yhteisten alueiden osalta annettavaa suostumusta epäselviksi. Säännöksen 1 momentin mukaisissa laskuhankkeissa puhutaan osakaskunnan suostumuksesta mutta säännöksen 2 momentissa "yhteisalueen omistajista". Jälkimmäisellä määritelmällä tarkoitettaneen yhteisen alueen osakaskiinteistöjen omistajia. Epäselväksi kuitenkin jää, miksi laskuhankkeissa suostumuksen antaisi yhteisen alueen osakaskunta ja nostohankkeissa yhteisen alueen osakaskiinteistön omistajat. Lain perusteluissa korostetaan yhteisalueen yleistä soveltamista. Yhteisalueen 6 §:n nojalla yhteistä aluetta koskevissa asioissa kantaa ja vastaa osakaskunta. Nostohankkeiden toteuttamismahdollisuuksia vaikeuttanee myös se, että suostumus on hankittava erikseen 3/4-osalta yhteisen alueen osakaskiinteistöjen omistajista, eikä pelkästään yhteisen alueen osakaskunnalta. Ehdotetun muutoksen perustuslainmukaisuutta lienee myös syytä arvioida tarkemmin. Veden nostaminen maanomistajan maalle hänen vastustuksesta huolimatta pelkästään naapureiden suostumuksella ilman että hanke on yleisen tarpeen vaatima, saattaa loukata omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön. Ehdotetun 6 §:n erityiset edellytykset eivät täysin vastaa perustuslakivaliokunnan omaisuudenloukkauseurvioinneissa vakiintuneesti käyttämiä määritelmiä, eikä valtuuslaissa 266/1961 ole otettu huomioon nyt esitettyä uutta sääntelyä.

Toimikunnan ehdotus

7 §. Osallistuminen keskivedenkorkeuden alentamisen kustannuksiin. Jos kyse on sellaisesta keskivedenkorkeuden alentamisesta tarkoittavasta hankkeesta, jonka kannattajat edustavat yli puolta hankkeesta saatavan yksityisen hyödyn arvosta, on jokainen hankkeesta hyötyä saava velvollinen ottamaan osaa hankkeesta aiheutuviin kustannuksiin.

Kustannuksia hyödynsaajien kesken jaettaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä ojituksesta 5 luvun 17 ja 18 §:ssä on säädetty. Kustannusten panttioikeudesta on vastaavasti voimassa, mitä 5 luvun 27 §:ssä on säädetty.

Jos keskivedenkorkeuden alentamisesta tulee 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa yksityisen hyödyn lisäksi muuta huomattavaa etua, voi ympäristölupavirasto hakemuksesta velvoittaa tällaisen edun saajan osallistumaan hankkeen kustannuksiin kohtuullisella, enintään hänelle tulevaa hyötyä vastaavalla määrällä.

K-SYK pitää pykälään sisältyvää osallistumispakkoa arveluttavana, koska vedenpinnan aleneminen saattaa alentaa myös tontin arvoa.

YKL esittää säännöksen soveltamisen selkeyttämistä perusteluissa.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Osallistuminen keskivedenkorkeuden nostamisen kustannuksiin. Ympäristölupavirasto voi lupapäätöksessään hakemuksesta velvoittaa keskivedenkorkeuden nostamista tarkoittavasta hankkeesta yksityistä hyötyä saavan osallistumaan hankkeen kustannuksiin määrällä, joka vastaa hyödynsaajan osuutta hankkeen kokonaishyödystä, mutta ei kuitenkaan nouse tämän saamaa yksityistä hyötyä suuremmaksi. Yksityistä hyötyä arvioitaessa on otettava sitä vähentävänä tekijänä huomioon hankkeesta hyödynsaajalle mahdollisesti aiheutuva edunmenetys.

VHaO toteaa säännöksen viimeisen virkkeen määräyksen olevan virheellinen. Korvaukset maksetaan kustannuksiin osallistuville hyödynsaajille täysimääräisesti (esityksen 13:8,1), joten korvauksia tulee sovittaa ainoastaan ei-osallistuvien tahojen osalta.

L-SYLV:n mukaan sellaisten hyödynsaajien, joiden hyötyosuutta on vaikea suhteuttaa muihin hyödynsaajiin, tulisi voida jäädä kertakorvausta vastaan yhteisön ulkopuolelle.

K-SYK esittää hyödyn laskentaperusteiden tarkentamista asetustasolla.

PiYK pitää arveluttavana yksittäisen hyödynsaajan velvollisuutta osallistua vedennostohankkeen kustannuksiin sekä kiinnittää huomiota pykälän ja sen perusteluiden vastaamattomuuteen.

L-SYLV:n ja *P-SaYK:n* mukaan hyödynsaajan osuutta hankkeen kokonaishyödystä on vaikea arvioida hyötyjen tulkinnanvaraisuuden vuoksi.

P-SaYK huomauttaa, että mahdollisuus velvoittaa yksittäiset hyödynsaajat osallistumaan keskivedenkorkeuden nostamishankkeen kustannuksiin voi vaikeuttaa kunnostushankkeiden toteuttamista pelkästään valtion ja kunnan yhteistyönä.

Toimikunnan ehdotus

9 §. Keskivedenkorkeuden nostamista varten perustettava yhteisö. Keskivedenkorkeuden nostamisen toteuttamista varten on perustettava yhteisö siten kuin tämän lain 12 luvussa säädetään, jos luvanhakijoita on enemmän kuin yksi. Ympäristölupavirasto vahvistaa yhteisön säännöt 12 luvun 5 §:n mukaisesti lupapäätöksellä.

Yhteisön jäseniksi voivat tulla kaikki hankkeesta hyötyä saavat. Jos kiinteistöjaotus muuttuu, uuden kiinteistön omistaja on yhteisön jäsen siltä osin kuin kiinteistön aluetta sisältyy hyötyalueeseen.

Yhteisön säännöt sekä kirjallinen ilmoitus toimitsijoista on ennen hankkeen aloittamista annettava niiden kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille, joiden toimialueilla keskivedenkorkeuden nostaminen toteutetaan.

I-SYLV esittää 9-11 §:n keskinäisen järjestyksen muuttamista siten, että ensin säädettäisiin alentamishankkeen ja sitten nostamishankkeen yhteisöstä.

Toimikunnan ehdotus

11 §. Päätöksenteko keskivedenkorkeuden alentamista varten perustetussa yhteisössä. Keskivedenkorkeuden alentamista varten perustetussa yhteisössä on kullakin jäsenellä sellainen äänivalta, joka vastaa hanketta varten laaditussa suunnitelmassa hänen maksettavakseen määrätyn osuuden suhdetta koko hankkeen kustannuksiin.

Maksujen perimisestä yhteisön jäseniltä on vastaavasti noudatettava, mitä ojitusyhteisöstä 5 luvun 25 §:ssä säädetään.

I-SYLV esittää pykälään lisättäväksi säännöksiä päätöksenteosta nostamishankkeen yhteisössä.

7 Luku. Säännöstely

I-SYLV esittää keskivedenkorkeuden muuttamista ja säännöstelyä koskevan sääntelyn välisen soveltamisalan selkeyttämistä.

P-PoYK esittää sääntelyn soveltamisalan laajentamista voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti uittoon, kasteluun, kalanviljelyyn ja maankuivatukseen.

P-SaYK esittää säännöstelyä ja vedenkorkeuden pysyvää muuttamista koskevien säännösten keskinäisen soveltamisalan selkeyttämistä. Lukuun tulisi lisätä nykyisen vesilain 12 luvun 18 §:n mukainen säännös, jonka mukaan ympäristölupavirasto voi määrätä maa- ja vesialueen välisen rajan.

Toimikunnan ehdotus

1 §. Soveltamisala. Tämän luvun säännöksiä sovelletaan hyödyllistä tarkoitusta kuten vesivoiman hyödyntämistä, vesiliikennettä, vedenhankintaa, vesiensuojelua, tulvasuojelua ja virkistyskäyttöä varten tapahtuvaan muutoin kuin vähäiseen veden virtaaman ja korkeuden jatkuvaan säätelyyn sekä veden jatkuvaan juoksuttamiseen vesistöistä tai sen osasta toiseen (vesistön säännöstely).

K-SYK esittää luonnonsuojelun lisäämistä soveltamisalaluetteloon.

Toimikunnan ehdotus

3 §. Säännöstelyä koskevien lupamääräysten tarkistaminen ja uusien määräysten antaminen. Ympäristölupavirasto voi hakemuksesta tarkistaa säännöstelyä koskevan luvan lupamääräyksiä ja antaa uusia määräyksiä muulloinkin kuin 3 luvun 20 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa, jos tämä on tarpeen hankkeesta aiheutuvien vesiympäristön ja sen käytön kannalta huomattavien haitallisten vaikutusten vähentämiseksi.

Hakemuksen lupamääräysten tarkistamisesta tai uusien määräysten antamisesta voi tehdä alueellinen ympäristökeskus, kalatalousviranomainen tai kunta, jollei 1 momentissa

tarkoitettuja vaikutuksia voida muutoin riittävästi vähentää. Ennen hakemuksen tekemistä alueellisen ympäristökeskuksen tulee riittävässä yhteistyössä luvan haltijan, hankkeesta hyötyä saavien, vaikutusalueen kuntien ja muiden asianomaisten viranomaisten kanssa selvittää mahdollisuudet vähentää haitallisia vaikutuksia. Alueellisen ympäristökeskuksen tulee tarvittaessa kuulla muitakin asianosaistahoja.

Tarkistamisen ja uusien lupamääräysten antamisen edellytyksenä on, että siitä yleisen edun kannalta saatava hyöty on olosuhteisiin nähden merkittävä. Tarkistaminen ei saa myöskään vähentää huomattavasti hankkeesta saatua kokonaishyötyä eikä muuttaa ole-naisesti hankkeen alkuperäistä tarkoitusta, paitsi milloin se on jo menettänyt merkityksensä. Tarkistamisesta tai uusien määräysten antamisesta aiheutuvat muut kuin vähäiset edunmenetykset määrätään hakijan korvattaviksi noudattaen soveltuvin osin 13 luvun säännöksiä.

Jos tarkistamisen edellytykset ilmeisesti ovat olemassa, ympäristölupavirasto voi, jollei hakemusasiakirjoissa ole riittävää selvitystä, määrätä myös luvan haltijan toimittamaan ympäristölupavirastolle tarvittavat lisäselvitykset. Tähän ympäristölupaviraston päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta. Jollei luvanhaltija ole toimittanut lisäselvitystä määräajassa ympäristölupavirastoon, se voidaan teettää hänen kustannuksellaan.

MMM:n mukaan säännös voitaisiin poistaa lakiehdotuksesta turhana. Uusia säännöstelylupia annetaan enää harvoin, ja ehdotetun säännöksen tarkoitus saavutetaan nykyisin käytännössä jo lupaharkinnassa lupaehtoja muotoiltaessa. Koska uusia säännöstely-yhtiöitä ei ole perustettu enää vuosiin, on myös lukuun ehdotettujen säännöstely-yhteisöpykälien (8-10 §:t) tarpeellisuus kyseenalainen.

SYKE:n mukaan asetuksella tulisi täsmentää, että annettavat määräykset voisivat koskea esimerkiksi kalataloudellisia hoitotoimenpiteitä, rantojen tai vesialueiden kunnostusta ja seurantaa. Lisäksi SYKE toteaa, että säännöstelylupien muuttamiseen kytkeytyvää korvausvelvollisuutta tulisi jatkossa voida kohtuullistaa.

PiYK:n mukaan myös luvan haltijan tulisi voida hakea lupamääräysten tarkistamista.

P-PoYK toteaa, että pykälään ei sisälly voimassaolevaan vesilain 8 luvun 10 b §:ään sisältyvää säännöstä, jonka mukaan korvaukset suoritettaisiin valtion varoista, jos lupaehtojen tarkistamisella ei olisi pääasiallisesti paikallista merkitystä. Pykälässä ei ole myöskään mainintaa korvausten sovittelumahdollisuudesta.

P-SaYK toteaa pykälästä puuttuvan nykyisen lain 8 luvun 10 b §:n viimeisessä momentissa oleva säännös, jonka mukaan hyödyn menetyksestä määrättäviä korvauksia voidaan sovitella ottaen huomioon tarkistamisesta saatavat hyödyt ja siitä saatavat edunmenetykset sekä aika, jonka hyödynsaaja on voinut käyttää säännöstelyä hyväkseen. Lakiehdotuksen säännöstelyä koskevassa siirtymäsäännöksessä (19 luvun 5 §) tällainen säännös kuitenkin on. Tämä tarkoittaa sitä, että sovittelu on mahdollista ennen vuotta 1991 myönnettyissä luissa, mutta ei uudemmissa. Perusteluista tulisi ilmetä syy tähän.

SAL:n mukaan pykälällä pysytettäisiin nykyisen vesilain 8 luvun 10 b §:n mukainen menettely. Säännöksen soveltamiskäytännössä on kuitenkin ilmennyt ongelmia sen johdosta, että ympä-

ristökeskuksilla on useita ja osittain vastakkaisia rooleja. Ympäristökeskus toimii säännöstelylupien tarkistamisprosesseissa säännöksen tarkoittaman neuvotteluprosessin vetäjänä ja yleisen edun valvojana. Tämän lisäksi ympäristökeskukset ovat usein myös säännöstelylupien haltijoita. Edelleen ympäristökeskukset ovat vesilain mukaisia valvontaviranomaisia sekä edustavat valtiota korvausten maksajina säännöstelylupien tarkistamisprosesseissa. Asiaan tulisi kiinnittää huomiota jatkovalmistelussa.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Osallistuminen säännöstelyhankkeeseen. Jos säännöstelystä ilmeisesti aiheutuu hyötyä muille, luvanhakijan on tarjottava muille hyödynsaajille osallistumista säännöstelyyn tekemällä kuulutushakemus ympäristölupavirastolle. Velvollisuutta tehdä kuulutushakemus ei ole silloin, kun hakijana on asianomainen valtion viranomainen.

Kuulutushakemukseen on liitettävä hankkeen suunnitelma, yleisluonteinen selvitys, hyödynsaajista ja heidän saamansa hyödyn arvioidusta suuruudesta sekä hankkeen kustannusarvio. Ympäristölupaviraston on julkisella kuulutuksella kehotettava hyödynsaajia ilmoittamaan ympäristölupavirastolle osallistumisestaan hankkeeseen. Ympäristölupaviraston on kuitenkin hylättävä kuulutushakemus, jos hakemukseen liitetyn suunnitelman perusteella on ilmeistä, ettei lupaa sen mukaiseen hankkeeseen voida antaa.

Säännöstelystä merkittävää hyötyä saavan hyödynsaajan on kirjallisesti ilmoitettava halukkuudestaan osallistua toisen vireille panemaan säännöstelyhankkeeseen ympäristölupavirastolle kuulutuksessa määrätyn ajan kuluessa. Ilmoituksen perusteella ympäristölupaviraston on lupahakemuksen tultua vireille osoitettava hakija ryhtymään 12 luvun 3 §:ssä tarkoitettuihin säännöstely-yhteisön perustamistoimenpiteisiin, jos osallistumisen edellytykset täyttyvät.

Jos kuulutushakemus on tehty muulloin kuin lupahakemuksen yhteydessä, hanketta koskeva lupahakemus on tehtävä vuoden kuluessa kuulutusajan päättymisestä, jollei ympäristölupavirasto hakemuksesta ole määrännyt sitä varten pidennettyä aikaa.

PiYK esittää 3 momentin tarkistamista siten, että hankkeeseen osallistuvan tulisi ilmoittaa ympäristölupavirastolle halukkuudestaan osallistua hankkeeseen. Ympäristökeskus esittää, että veden alle jääviä alueita koskevan maast selvityksen laatimisvelvollisuutta tulisi lieventää.

Toimikunnan ehdotus

9 §. Säännöstely-yhteisön jäsenet. Säännöstely-yhteisön jäseniä ovat luvanhakijat ja tämän luvun 5 §:n mukaisesti säännöstelyyn osallistuvaksi ilmoittautuneet sekä ne hyödynsaajat, jotka yhteisö 2 momentin nojalla myöhemmin on hyväksynyt jäseniksi. Säännöstely-yhteisössä voi jäsenenä olla myös ojitusyhteisö tai muu vesioikeudellinen yhteisö, jos ympäristölupavirasto harkitsee tämän asianmukaiseksi.

Hyödynsaajalla on oikeus liittyä jo perustettuun säännöstely-yhteisöön, jos hänen jäseneksi pääsemiseensä on katsottava olevan perusteltua syytä.

Säännöstely-yhteisön jäsenellä on oikeus erota yhteisöstä, jos hänen saamansa hyöty on huomattavasti pienempi kuin yhteisöä perustettaessa hänelle katsottiin tulevan ja yhteisö eroamisesta huolimatta kykenee vastaamaan velvoitteistaan.

Uuden jäsenen hyväksymisestä ja jäsenen eroamisesta päättää yhteisön kokous.

VHaO toteaa pykälän 4 momentin ja sen perusteluiden olevan ristiriitaiset.

P-SYLV esittää pykälän 2 momentissa tai sen perusteluissa yksilöitäväksi, mikä on säännöksen tarkoittama perusteltu syy.

8 luku. Vesivoiman hyväksikäyttö

UudTEK suhtautuu pidättyväisesti toimikunnan esitykseen edistää vesivoiman käyttämistä keventämällä näitä koskevia lupamenettelyitä.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Oikeus aloitteen tekemiseen yhteisen vesivoiman käyttämiseksi. Aloitteen vesivoiman käyttöön ottamista varten tarvittavan voimalaitoksen rakentamiseen voi tehdä se, jolle omistusoikeuden, vesialueen osuuden luovutuksen tai tämän luvun 3 §:ssä tarkoitetun takka muun pysyvän käyttöoikeuden perusteella kuuluu vähintään puolet sellaisesta jonkin vesistön osan vesivoimasta, jota tarkoituksenmukaisesti voidaan käyttää samassa voimalaitoksessa. Aloitteen voivat tehdä myös sellaiset osakkaat yhdessä, joille kuuluu vähintään puolet käyttöön otettavasta vesivoimasta.

Jos vesivoiman käyttöönotosta ei voida sopia, aloitteentekijän tulee tehdä osallistumista tarkoittava tarjous siten kuin 7 §:ssä säädetään niille käyttöön otettavan vesivoiman osakkaille, joille kuuluu vähintään kymmenesosa käyttöön otettavasta vesivoimasta.

Aloitteentekijälle sekä niille, jotka siihen oikeutettuina haluavat osallistua hankkeeseen, voidaan antaa lupa voimalaitoksen rakentamiseen ja sen yhteydessä pysyvä oikeus korvauksena vastaan käyttää muiden sanotun vesivoiman osakkaiden osuuksia, jos luvan myöntämisen edellytykset muutoin ovat olemassa.

Mitä 1 momentissa on sanottu, on voimassa siitä riippumatta, kuuluuko se alue, jolta voimalaitoksessa käyttöön otettava vesivoima saadaan, eri kyliin tai eri tiloihin taikka käsittääkö se yhden tai useampia tiloja tai niiden osia.

L-SYLV pitää osallistumiskynnyksen nostamista perusteltuna uudistuksena.

9 luku. Puutavaran uitto

K-SYK:n mukaan uitosta aiheutuvan melun sääntelyyn ei toimikunnan esityksessä ole kiinnitetty huomiota.

Toimikunnan ehdotus

2 §. Määritelmiä. Tässä luvussa tarkoitetaan:

- 1) uitolla puutavaran kuljettamista vedessä hinaamalla nipuiksi sidottuna tai kehälautoissa;
- 2) uiton toimintapaikalla uiton toimittamisen kannalta tarpeellista puutavaran pudotus-, varasto-, erottelu- tai niputuspaikkaa taikka suojasatamaa;
- 3) uittajalla sitä, joka vastaa uiton toimittamisesta;
- 4) yksityisuitolla yhden puutavaran omistajan omaan lukuunsa harjoittamaa uittoa; ja
- 5) yhteisuitolla usean puutavaran omistajan yhteiseen lukuun harjoitettavaa uittoa.

PiYK esittää uittoväylän sisällyttämistä määritelmiin.

Metsäteollisuus ry:n mukaan puutavaran kuljetus hinattavilla tai puskettavilla proomuilla tulisi sisällyttää uiton käsitteen piiriin lukuun ottamatta varsinaisilla kauppamerenkulun aluksilla tapahtuvaa kuljetusta. Saaristometsien proomukuljetukset tulisi rinnastaa yksityisuiittoon.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Uiton toimintapaikan käyttötarkoituksen muuttaminen. Ympäristölupavirasto voi uittajan hakemuksesta antaa oikeuden uiton toimintapaikan käyttämiseen myös puutavaran muuta vesitse tapahtuvaa kuljettamista varten. Uiton toimintapaikkaa koskevaan lupapäätökseen on tällöin lisättävä tarpeelliset määräykset tällaisesta käytöstä aiheutuvien haittojen välttämisestä siten kuin 2 luvun 7 §:ssä säädetään.

Järvi-Suomen Uittoyhdistys esittää käyttötarkoituksen muuttamisesta säätämistä välittömästi laissa. Käyttötarkoituksen muuttamisesta ei tulisi myöskään määrätä toiminta-ajan rajoituksia tai haitankorvauksia, mikäli toiminta-aika säilyisi ennallaan. Vuoksen vesistöalueella on myönnetty lupia proomulastausta palveleviin laiturirakennelmiin. Näille laitoksille ei ole asetettu toimintarajoituksia eikä niiden johdosta ole myöskään suoritettu korvauksia.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Uittovahinko. Uittovahingolla tarkoitetaan sellaista uiton toimittamisesta uiton toimintapaikalla tai muualla aiheutunutta vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä, jota ei ole voitu ennakoida ja josta ei siten ole uiton toimintapaikkaa koskevassa luvassa määrätty suoritettavaksi korvausta.

Uittoyhteisön toiminta-alueella suoritetusta uitosta aiheutunut uittovahinko on uittoyhteisön korvattava. Muualla kuin uittoyhteisön toiminta-alueella suoritetusta uitosta aiheutuneen vahingon korvaa uittaja.

Uittovahingon korvaamista koskeva vaatimus on tehtävä uittajalle kirjallisesti viimeistään vahingon tapahtumista seuraavan kalenterivuoden aikana. Jolleivät asianosaiset sovi uittovahingon korvaamisesta, käsitellään vahingon korvaamista koskeva vaatimus ympäristölupavirastossa hakemusasiana noudattaen, mitä tämän lain 13 luvussa säädetään ennakoimattoman vahingon korvaamisesta.

I-SYLV esittää pykälää tarkistettavaksi siten, että sääntely koskisi lupien ohella muitakin perustamispäätöksiä.

Toimikunnan ehdotus

9 §. Rannalle tai vesistöön jääneet uittopuut. Uittajan tulee kerätä uiton jälkeen rannalle tai vesistöön jääneet uittopuut. Jos uitosta on jäänyt puutavaraa rannalle tai vesistöön, on rannan tai vesialueen omistajalla, osakkaalla tai haltijalla oikeus ottaa se talteen. Samoin on muullakin, joka kärsii haittaa uponneesta tai uppoamistilassa olevasta vesistöön jääneestä uittopuusta, oikeus ottaa se talteen. Uittopuuta talteen ottanut on kuitenkin velvollinen kuukauden kuluessa ilmoittamaan uittajalle niiden talteen ottamisesta, jos kyse on samana kalenterivuonna uitetusta puusta.

Jos puutavaran talteen ottajalla ei 1 momentin nojalla ole ilmoitusvelvollisuutta tai uittaja ei ota puutavaraa haltuunsa kolmen kuukauden kuluessa edellä mainitun ilmoituksen ä-

hettämisestä, saa talteen ottaja puutavaran omakseen. Jos uittaja ottaa puutavaran haltuunsa, on sen korvattava talteen ottajalle talteen ottamisesta ja ilmoittamisesta aiheutuneet kustannukset.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske puutavaraa, jota säilytetään uiton toimintapaikkaa koskevassa luvassa määrättyllä varasto-, erottelu- ja niputuspaikalla.

Järvi-Suomen Uittoyhdistys esittää pykälää muutettavaksi siten, että uittajalla olisi mahdollisuus pidennettyyn haltuunottoaikaan.

Toimikunnan ehdotus

21 §. Jälkihoitotoimenpiteet. Kun uitto vesistöissä tai sen osassa on lakannut eikä sillä alueella ole toimivaa uittoyhteisöä, alueellinen ympäristökeskus voi hakea ympäristölupavirastolta uiton toimintapaikkoja koskevien voimassa olevien lupien kumoamista.

Alueellinen ympäristökeskus voi myös ryhtyä toimenpiteisiin sellaisten aikaisemmin harjoitettua uittoa varten tehtyjen laitteiden tai rakennelmien poistamiseksi tai muuttamiseksi, jotka voivat olla vaaraksi tai haitaksi vesistöä käytettäessä sekä uomassa tehtyjen perkausten palauttamiseksi ennalleen. Jos toimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuu tämän lain 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettu muutos tai seuraus, on asia käsiteltävä ympäristölupavirastossa 1 momentissa tarkoitettujen lupien kumoamisen yhteydessä tai eri hakemuksesta.

I-SYLV esittää pykälän sääntelyn laajentamista koskemaan lupien ohella muitakin perustamispäätöksiä.

P-PoYK esittää 2 momentin 1 virkkeeseen lisättäväksi säännöstä muuttuneiden vedenkorkeuksien palauttamisesta ja uittoväylää kunnostettaessa tehtyjen rakennustyön jätteiden poistamisesta ja maisemoinnista.

HäTEK esittää 2 momentin tarkistamista siten, että ympäristökeskuksen mahdollisuus ryhtyä uittoa varten tehtyjen laitteiden ja rakennelmien poistamiseksi tai muuttamiseksi säädettäisiin velvollisuudeksi.

10 luku. Kulkuväylät ja muut vesiliikennealueet

Toimikunnan ehdotus

1 §. Soveltamisala. Tämän luvun säännöksiä sovelletaan yleisiin kulkuväyliin ja muihin vesiliikennealueisiin. Yleisiä kulkuväyliä ovat julkiset paikallisväylät ja yleiset paikallisväylät. Muut kulkuväylät ovat yksityisiä.

Yleiseksi kulkuväyläksi määrittämisestä sekä väylän rakentamisesta ja kunnossapidosta on soveltuvien osin voimassa mitä vesitaloushankkeesta ja hankkeeseen myönnettävästä luvasta säädetään, jollei tässä luvussa muuta säädetä.

LVM, merenkulkulaitos, P-SYLV ja *PiYK* esittävät 1 momenttia tarkistettavaksi siten, että julkinen paikallisväylä korvataan julkisella kulkuväylällä. Tämä tulisi ottaa huomioon myös säännöksen perusteluissa.

K-SYK toteaa väylänimikkeistön olevan vaikeaselkoinen ja esittää sen muuttamista ymmärrettävämmäksi.

Toimikunnan ehdotus

2 §. Yleiseksi kulkuväyläksi määrääminen. Ympäristölupavirasto voi merenkululaitoksen hakemuksesta päätöksellään määrätä julkiseksi kulkuväyläksi sellaisen vesistön osan, jota on tarpeen pitää avoimena yleistä laiva- tai veneliikennettä varten.

Ympäristölupavirasto voi hakemuksesta määrätä yleiseksi paikallisväyläksi julkiseen väylään kuulumattoman vesistön osan, joka on tarpeen pitää avoinna yleistä laiva- tai veneliikennettä varten. Yleisenä vesiliikenteenä pidetään myös vapaa-ajan veneilyä.

Julkinen kulkuväylä tai yleinen paikallisväylä voidaan määrätä myös vesistöön, jossa on valtaväylä.

Merenkululaitoksen mukaan julkisen kulkuväylän tulisi selkeyden vuoksi ulottua laituriin saakka. Satamanpitäjällä tulisi olla oikeus hakea julkisen kulkuväylän määräämistä satama-alueelle.

PM toteaa julkisia kulkuväyliä sijoitettavan huomattavaa maanpuolustuksellista merkitystä omaaville alueille. Pykälään tulisi lisätä säännös, jonka mukaan puolustusvoimille varattaisiin tilaisuus tulla kuulluksi, jos kyseessä olisi yleisen kulkuväylän tai yleisen paikallisväylän määrääminen Suomen merialueille.

I-SYLV esittää selvennettäväksi, voisiko yleistä paikallisväylää hakea myös yksityinen taho.

PiYK esittää uiton mainitsemista yhtenä yleisen kulkuväylän käyttäjänä.

Toimikunnan ehdotus

3 §. Yleiseksi kulkuväyläksi määräämisen edellytykset. Yleiseksi kulkuväyläksi määrättävän vesistön osan on täytettävä vaatimukset, jotka vesistöissä harjoitettava liikenne huomioidaan ottaen yleiselle kulkuväylälle kohtuudella voidaan asettaa. Ympäristölupaviraston päätöksessä on määrättävä yleisen kulkuväylän sijainti. Jos sijainti joltakin osin vahvistetaan poikkeamaan siitä, mitä hakemuksessa on esitetty, on hakijalle varattava tilaisuus vastineen esittämiseen ennen päätöksen tekemistä.

Väyläksi määräämistä koskevaan päätökseen on sisällytettävä myös määräykset ruopausmassan sijoittamisesta vesialueelle tai muista toimenpiteistä, jos nämä 1 momentin säännökset huomioon ottaen ovat tarpeen väylän rakentamiseksi. Ympäristölupavirasto voi kuitenkin asian laajuuden tai muun syyn vuoksi määrätä väylästä erikseen ennen sanotuista toimenpiteistä päättämistä.

Ympäristölupavirasto määrää, milloin yleinen paikallisväylä tarvittavien töiden tultua suoritetuiksi voidaan ottaa käyttöön. Julkisen kulkuväylän käyttöön ottamisesta päättää merenkululaitos.

LVM esittää, että yleisen sijainnin käsitettä tulisi tarkentaa asetustasolla mm. väylän linjauksen, väyläalueen ja väylätilan, kuten syvyyden ja alikulkukorkeuden osalta.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Yleistä kulkuväylää koskevan päätöksen muuttaminen. Yleistä kulkuväylää koskevaa lainvoimaista päätöstä voidaan merenkululaitoksen hakemuksesta muuttaa tai väylä lakkauttaa noudattaen soveltuvin osin kulkuväyläksi määrittämisestä koskevia säännöksiä. Jos väylän ylläpitäjä vastustaa muuttamista tai lakkauttamista tarkoittavaa vaatimusta, on edellytyksenä lisäksi, että väylästä tai sen käyttämisestä aiheutuu vahingollinen seuraus, jota vesialuetta väyläksi määrättäessä ei ole edellytetty, tai että olosuhteet ovat myöhemmin olennaisesti muuttuneet.

Merenkululaitos voi väliaikaisesti muuttaa julkista kulkuväylää, jos se on tarpeen meriturvallisuuden ylläpitämiseksi tai muusta tärkeästä syystä.

VHaO esittää harkittavaksi, tulisiko myös yleisen paikallisväylän pitäjällä tai väylästä vahinkoa kärsivällä olla oikeus hakea muutosta päätökseen.

Merenkululaitoksen mukaan oikeus hakea väylän muuttamista tai lakkauttamista tulisi Merenkululaitoksen lisäksi olla myös muilla väylänpitäjillä tai asianosaisilla.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Turvalaitteiden asettaminen. Yleisen kulkuväylän ylläpitäjä saa asettaa toisen vesialueelle reuna- ja tutkamerkkejä, kelluvia turvalaitteita kuten poijuja ja viittoja sekä muita näihin verrattavia, vaikutuksiltaan vähäisiä laitteita. Samoin ylläpitäjä saa kiinnittää vesistöön tai sen rannalla merenkulun turvalaitteiden apulaitteita, kuten viittasijoittajia, pultteja, seipäitä ja muita vähäisiä laitteita. Tässä momentissa tarkoitettujen laitteiden on sijoitettava siten, ettei niistä aiheudu alueen omistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle mainittavaa haittaa.

Ympäristölupavirasto voi antaa yleisen kulkuväylän ylläpitäjälle luvan muun kuin 1 momentissa tarkoitettujen merenkulun turvalaitteiden asettamiseksi vesistöön tai sen rannalle sekä turvalaitteiden näkymistä haittaavien esteiden poistamiseen, jos asettamisesta ei ole sovittu alueen omistajan kanssa. Erityiseen käyttöön otetulle alueelle lupaa ei saa myöntää ilman pakottavaa tarvetta.

Merenkululaitoksella on noudattaen soveltuvin osin, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, kulkuväylän ulkopuolella oikeus sellaisten turvalaitteiden sijoittamiseen, jotka ovat tarpeen matalikon tai karin merkitsemiseksi tai muusta vastaavasta syystä.

Turvalaitteiden rakentamisesta yleiseen kulkuväylään tai sen rannalle on tämän luvun säännösten lisäksi voimassa, mitä merenkulun turvalaitteista erikseen säädetään.

Merenkululaitos esittää turvalaitteiden sijoittamisoikeuden antamista myös yksityisen kulkuväylän ylläpitäjälle.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Oikeuden saaminen toisen vesialueeseen eräissä tapauksissa. Sen lisäksi mitä 2 luvun 11 ja 12 §:ssä säädetään oikeuden antamisesta toisen alueeseen ympäristölupavirasto voi hakemuksesta myöntää kulkuväylään liittyvää yleistä lastaus- tai ankkuroimispaikkaa tai yleistä satamaa varten oikeuden vesialueen käyttöön saamiseen tai omaksi lunastamiseen.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, ympäristölupavirasto voi hakemuksesta myöntää kulkuväylään liittyvää yksityistä lastaus- tai ankkuroimispaikkaa varten käyttöoikeuden toiselle kuuluvaan vesialueeseen. Rannan omistajan hakemuksesta ympäristölupa-

virasto voi myöntää myös yksityistä satamaa varten käyttöoikeuden toiselle kuuluvaan vesialueeseen, jos kysymys on tärkeäksi katsottavasta liikenteestä. Tässä momentissa tarkoitettu käyttöoikeus voidaan myöntää samoin edellytyksin kuin lupa vesitaloushankkeelle 3 luvun 4 §:n mukaan voidaan antaa.

Merenkulkulaitos toteaa kohtaamis- ja odotusalueiden olevan kulkuväylän osia, ei ankkurointialueita.

Toimikunnan ehdotus

7 §. Eräät puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen tehtäviä varten tarpeelliset oikeudet. Puolustusvoimilla ja rajavartiolaitoksella on oikeus virkatehtäviensä varten asettaa pysyvästi toisen alueelle 5 §:ssä tarkoitettuja turvalaitteita noudattaen soveltuvien osin, mitä sanotussa pykälässä säädetään yleisen kulkuväylän ylläpitäjän oikeudesta. Sama on soveltuvien osin voimassa alusten tilapäistä ankkurointia tai kiinnittämistä varten tarvittavista pulteista ja niihin rinnastettavista laitteista. Jos tällainen laite on vähäinen, siitä on voimassa, mitä 5 §:n 1 momentissa säädetään turvalaitteen apulaitteesta, jollei kysymys ole erityiseen käyttöön otetusta alueesta. Turvalaitteista on voimassa mitä 5 §:n 4 momentissa säädetään.

Puolustusministeriölle tai rajavartiolaitokselle voidaan myöntää sen tehtävien suorittamiseksi tarpeellinen käyttö- tai lunastusoikeus lastaus- tai ankkuroimispaikkaa taikka satamaa varten muissakin kuin 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Hakijan on annettava ympäristölupavirastolle riittävä selvitys haetun oikeuden tai toimenpiteen tarpeellisuudesta.

PM:n mukaan käyttöoikeuden saajaksi tulisi lisätä todellinen käyttäjä eli puolustusvoimat.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Edunmenetyksen korvaaminen. Edunmenetyksestä, joka aiheutuu edellä tässä luvussa olevien säännösten nojalla suoritetuista toimenpiteistä toisen maa- tai vesialueella taikka oikeudesta saada käyttää tai lunastaa toiselle kuuluvaa aluetta, on suoritettava korvaus.

Väylän ylläpitäjä on velvollinen korjaamaan tai korvaamaan vesialueen väyläksi määrittämisestä tai väylän tavanomaisesta käytöstä aiheutuvan vahingon, jonka sietämistä ei ole pidettävä kohtuullisena. Ennalta arvioitavien vahinkojen korjaamisesta tai korvaamisesta on määrättävä väyläksi määräämistä koskevassa päätöksessä.

Ympäristölupavirasto voi myös määrätä, että annettuja korjaus- tai korvausmääräyksiä on erikseen tarkistettava päätöksessä määrättävänä ajankohtana. Jos arvioitavissa olevaa edunmenetystä ei aiheudu, ympäristölupavirasto voi määrätä hakijan saattamaan määräajassa vireille korvausten määräämistä tarkoittavan hakemusasian.

Ympäristölupaviraston määräys ei estä vahingonkärsijää erikseen hakemasta väylän ylläpitäjältä korvausta sen mukaan kuin 13 luvun 5 §:ssä säädetään.

LVM esittää 2 momenttia tarkistettavaksi siten, että korvattavaksi tulisivat väylän tavanomaisesta käytöstä aiheutuvien vahinkojen lisäksi myös haitat.

L-SYLV esittää perusteluissa selvennettäväksi sitä, onko kalastuksen sekä eräiden laitteiden ja rakennelmien erityisasemasta ollut tarkoitus luopua.

Toimikunnan ehdotus

11 §. Kunnossapitovelvollisuus. Se, jolla väyläksi määräämistä koskevan päätöksen perusteella on oikeus kulkuväylän rakentamiseen tai parantamiseen, on velvollinen pitämään väylä ja siihen tehdyt laitteet kunnossa noudattaen soveltuvin osin mitä 2 luvun 10 §:ssä yleisestä kunnossapitovelvollisuudesta säädetään.

Merenkulkulaitos esittää kunnossapitovelvollisuuden siirtämisestä koskevan menettelyn muuttamista ilmoitusmenettelyksi.

11 luku. Hakemusmenettely

Toimikunnan ehdotus

1 §. Soveltamisala. Hakemusasioiden käsittelyyn ympäristölupavirastossa ja soveltuvin osin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa sovelletaan hallintolain (434/2003) lisäksi tämän luvun säännöksiä.

P-SaYK esittää sääntelyä tarkistettavaksi siten, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaista koskevista säännöksistä ei synny epäselvyyttä.

Toimikunnan ehdotus

3 §. Lupahakemuksen sisältö. Lupahakemuksessa on esitettävä asian ratkaisemisen kannalta riittävä selvitys hankkeen tarkoituksesta, hankkeen vaikutuksista yleisiin etuihin ja yksityisiin etuihin sekä ympäristöön, samoin kuin suunnitelma hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä. Lupahakemuksessa on lisäksi esitettävä arvio hankkeen tuottamista hyödyistä ja edunmenetyksistä kunkin tilan, vesialueen omistajan ja haitankärsijän osalta. Selvitys voidaan laatia erilliseksi suunnitelma-asiakirjaksi.

Jos hakemus koskee luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitetulle hankkeelle, on hakemusasiakirjoihin liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei tätä selvitystä ole esitettävä uudestaan. Hakemukseen on tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arviointi.

I-SYLV esittää pykälän tarkistamista siten, että hakemukseen tulee sisällyttää myös hakijan esitys tarkkailun toteuttamisesta ja tarkkailusuunnitelma, mikäli ne on tarkoitettu vahvistettavaksi lupapäätöksessä.

EK ja *Finergy* esittävät pykälän tarkistettavaksi siten, että YVA-selostus tulisi liittää asiakirjoihin ennen hanketta koskevan lupapäätöksen tekemistä.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Hakemuksen laatijan pätevyys. Hakemuksen laatijalla on oltava hankkeen laatu, laajuus ja vaikutukset huomioon ottaen riittävä asiantuntemus hakemuksen laatimiseksi.

Hakemukseen liitettävistä tiedoista ja suunnitelman laatijalta edellytettävästä asiantuntemuksesta säädetään tarkemmin asetuksella.

UudYK esittää hakemuksen sisältöä koskevien säännösten sijoittamista 3 §:ään.

P-SaYK:n mukaan säännöksestä ei ilmene asiantuntemusta koskevan vaatimuksen oikeudellinen merkitys.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Hakemuksen täydentäminen. Jos hakemus on puutteellinen tai asian ratkaiseminen edellyttää erityistä selvitystä, hakijalle on varattava tilaisuus täydentää hakemusta viranomaisen asettamassa määräajassa uhalla, että asia voidaan jättää sikseen.

Jos asian ratkaisemisella on merkitystä yleisen edun kannalta tai painavat syyt sitä edellyttävät, voidaan hakija velvoittaa täydentämään hakemusta tai hankkimaan hakemuksen ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys uhalla, että se hankitaan hakijan kustannuksella.

VHaO:n mukaan tulisi harkita, onko prosessuaalinen ratkaisu sikseen jättäminen vaiko tutkimatta jättäminen.

L-SYK:n mukaan hakemuksen täydentämiseen liitettävä sikseenjättämishuomio tulisi muuttaa hallintolain mukaiseksi ratkaisemiseksi hakemuksen puutteellisuudesta huolimatta.

Lakimiesliitto kiinnittää huomiota siihen, että 2 momentin mukaan hakija voidaan velvoittaa täydentämään hakemustaan uhalla, että täydennys hankitaan hakijan kustannuksella. Kuitenkin 17 §:n mukaan hakijalla on oikeus peruuttaa hakemuksensa koska tahansa ennen päätöksen antamista.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Lausunnot. Hakemuksesta on pyydettävä lausunto alueelliselta ympäristökeskukselta, jonka toimialueella toiminnan vaikutukset saattavat ilmetä sekä asianomaisilta yleistä etua valvovilta viranomaisilta.

Ympäristölupaviraston on lisäksi pyydettävä lausunto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta niissä kunnissa, joissa hakemuksen tarkoittaman toiminnan vaikutukset saattavat ilmetä sekä hakemuksen tarkoittaman toiminnan sijaintialueen kunnalta ja tarvittaessa vaikutusalueen kunnilta.

Määrätessä korvausta kiinteän omaisuuden tai siihen kuuluvan osan luovuttamisesta tai kiinteään omaisuuteen perustetusta käyttöoikeudesta, on luovutettavan omaisuuden tai käyttöoikeuden arvosta tarvittaessa pyydettävä maanmittaustoimiston lausunto, jos luovutettavan omaisuuden tai käyttöoikeuden arvo ei ole vähäinen.

Viranomainen voi hankkia myös muita asiaan liittyviä tarpeellisia lausuntoja ja selvityksiä.

MMM:n mukaan 1 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi todeta, että kala- ja raputautilien vastustamisen huomioon ottamiseksi lupahakemusta käsittelevän viranomaisen tulisi pyytää lausunto lääninhallitukselta luvan vaikutuksista kala- ja raputauteihin.

VHaO ja *P-SaYK* toteavat pykälän 3 momentin ja sen perusteluiden olevan ristiriitaiset.

Toimikunnan ehdotus

7 §. Muistutukset ja mielipiteet. Ympäristölupaviraston on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta, etua tai velvollisuutta asia saattaa koskea (asianosainen), tilaisuus tehdä muistutuksia asiasta.

Muille kuin asianosaisille on ennen asian ratkaisua varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä.

L-SYLV:n mukaan säännöksestä on voimassaolevaan vesilakiin verrattuna jätetty pois mahdollisuus esittää vaatimuksia, joihin kuitenkin viitataan 8 ja 10 §:ssä.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Hakijan selitys. Hakijalle ja muille asianosaiselle on tarpeen mukaan varattava tilaisuus selityksen antamiseen hakemuksesta tehdyistä lausunnoista, muistutuksista, mielipiteistä ja vaatimuksista. Selityksen johdosta voidaan asianosaiselle varata tilaisuus vastaselityksen antamiseen.

P-SYLV esittää selityksen muuttamista ympäristönsuojelulain tapaan vastineeksi.

Toimikunnan ehdotus

10 §. Hakemuksesta tiedottaminen. Hakemuksesta on tiedotettava kuulutuksella, joka julkaistaan ympäristölupaviraston ilmoitustaululla ja asianomaisten kuntien ilmoitustaululla. Kuulutuksesta on käytävä ilmi, mitä muistutuksia ja vaatimuksia tehtäessä on noudatettava sekä asetuksella tarkemmin säädettävät seikat.

Kuulutus on pidettävä nähtävänä 30 päivän ajan ympäristölupaviraston määräämästä päivästä, jollei ympäristölupavirasto asian laadun perusteella ole määrännyt pitempää, enintään 45 päivän määräaika. Tiedoksianto varten kappale hakemusta ja sen liitteitä on toimitettava asianomaiseen kuntaan pidettäväksi nähtävänä kuulutuksessa mainitussa paikassa.

Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

I-SYLV ja *L-SYLV* esittävät harkittavaksi, onko säännönmukainen lehti-ilmoituksella tiedottaminen tarpeen ottaen huomioon vesitalousasioiden laaja erityistiedoksianto. Mikäli lehti-ilmoituksella tapahtuva kuuluttaminen harkitaan tarpeelliseksi, tulisi tästä aiheutuvat kustannukset *I-SYLV:n* mukaan ottaa huomioon vesitalousasioiden käsittelystä perittävissä maksuissa.

LaYK toteaa laajojen ja merkittävien hankkeiden osalta 45 päivän määräajan saattavan muodostua liian lyhyeksi asianosaisten muistutusten valmistelemiseksi.

Toimikunnan ehdotus

12 §. Lupahakemusten yhteiskäsittely. Jos hanke sisältää sekä tämän lain että ympäristönsuojelulain nojalla luvanvaraisia toimenpiteitä, käsitellään lupa-asiat yhdessä siten kuin tässä pykälässä ja ympäristönsuojelulain 39 §:ssä säädetään.

Tämän lain mukainen lupahakemus ja samaa toimintaa tarkoittava ympäristönsuojelulain mukainen vesien pilaantumista koskeva hakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteiskäsittely ei kuitenkaan ole tarpeen, jos hanke edellyttää ympäristöluvan lisäksi ainoastaan 4 luvun mukaista lupaa veden ottamiseen eikä veden ottamisen ja sen takaisin vesistöön päästämisen välillä ole välitöntä vesitaloudellista yhteyttä.

Jos tämän lain mukaista hakemusasiasia käsiteltäessä ilmenee hankkeen edellyttävän 1 momentin mukaan myös ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua ympäristölupaa, ympäristölupaviraston on määrättävä hakija tekemään kohtuullisessa ajassa ympäristölupahakemusuhalla että lupahakemus muuten jätetään tutkimatta.

P-KaYK toteaa ruoppaushankkeiden saattavan edellyttää vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisia lupia. Koska kyse on yhdestä kokonaisuudesta, olisi nämä asiat tarkoituksenmukaisesti käsitellä yhdessä ympäristölupavirastossa. Ympäristökeskus esittää lisäksi momentin viimeistä lausetta täsmennettäväksi ilmauksella "vireillä oleva" sen selventämiseksi, koskeeko tutkimattajättämishuono vesilain vaiko ympäristönsuojelulain mukaista hakemusta.

Toimikunnan ehdotus

13 §. Yhdessä käsitteleminen. Jos kaksi tai useampi hakemus läheisesti liittyy toisiinsa, ympäristölupavirasto voi määrätä ne käsiteltäväksi yhdessä, jos sitä on pidettävä tarkoituksenmukaisena eikä yhteinen käsittely kohtuuttomasti viivytä asian käsittelyä tai aiheuta muuta haittaa.

UudTEK esittää pykälän muuttamista samansisältöiseksi kuin ympäristönsuojelulain 40 §. Hankkeiden yhdessä käsitteleminen on välttämätöntä, jotta usein pienten hankkeiden yhteisvaikutukset voitaisiin ottaa huomioon.

Toimikunnan ehdotus

14 §. Tarkastus. Ympäristölupavirasto, sen puheenjohtaja, jäsen tai virkamies voi suorittaa asiassa hallintolain 39 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen. Tarkastuskertomus on liitettävä asiakirjoihin.

P-SYLV esittää tarkastuksen muuttamista katselmukseksi.

I-SYLV esittää tarkastuksen ja katselmuksen välisen eron selkeyttämistä ottaen huomioon hallintolain ja ympäristönsuojelulain säännökset.

L-SYLV esittää poistettavaksi viittausta hallintolakiin tai lisättäväksi mainintaa hallintolain soveltamisesta vesilain mukaiseen tarkastukseen vain soveltuvilta osin.

HäYK esittää pykälää muutettavaksi siten, että tarkastuksen toimittaminen ei edellyttäisi asianosaisten läsnäoloa.

Toimikunnan ehdotus

16 §. Erityisen selvityksen hankkiminen. Tiedoksiantamisen tapahduttua ympäristölupavirasto voi määrätä hankittavaksi asian ratkaisemisen kannalta tärkeää selvitystä, jota ei muuten voida vaikeudetta saada.

Selvityksen hankkii ympäristöhallinnon palveluksessa oleva riittävän asiantunteva henkilö, joka määrätään ympäristölupavirastoista annetun lain (87/2000) 3 §:n 3 momentissa tarkoitetuksi ympäristölupaviraston ylimääräiseksi esittelijäksi. Selvitystä hankittaessa asianosaisille on tarvittaessa varattava tilaisuus tulla kuulluiksi.

Selvitys laaditaan lausunnoksi. Lausunto ja muut asiakirjat on toimitettava viimeistään 60 päivän kuluessa siitä, kun ympäristölupavirasto on ilmoittanut menettelyn aloittamisesta.

VHaO, L-SYLV, P-SYLV, I-SYLV, UudYK, P-PoYK, LaYK ja PiYK esittävät, että ympäristölupavirastolla tulisi olla mahdollisuus päättää selvityksen toimittamiseen tarvittavan määräajan pituudesta tai että määräaika koskeva säännös jätettäisiin kokonaan pois.

I-SYLV esittää 2 momentin tarkistamista siten, että selvityksen hankkijaksi voidaan määrätä myös sellainen henkilö, joka ei täytä esittelijän kelpoisuusehtoja tai muutoin sijoittaa henkilön viraston henkilöstöön sopivaksi katsotulla tavalla. Selvitysmenettelystä aiheutuneet kustannukset tulee ottaa huomioon käsittelymaksuissa.

UudYK lausuu pykälän 2 momentin siirtävän ympäristökeskuksen resursseja ympäristölupaviraston käyttöön.

K-SYK ja *P-PoYK* esittävät pykälään sisällytettäväksi säännökset siitä, vastaako hakija selvitysmenettelyn kustannuksista.

L-SYLV pitää 2 momentin mukaista järjestelyä erikoisena ja tarpeettomana ja esittää nykyisessä selvitysmenettelystä noudatetun käytännön säilyttämistä.

Lakimiesliitto toteaa, että luvan myöntämistä varten tarvittavat selvitykset tulisi vaatia hakijalta eikä viranomaiselta. Jos esitetty järjestely on tarpeen, vesilaissa ei kuitenkaan tule säätää ympäristölupaviraston henkilökunnasta, vaan siitä on säädettävä siinä järjestyksessä ja sillä tasolla kuin ympäristölupaviraston henkilökunnasta ja toiminnasta muutenkin säädetään.

SAL esittää harkittavaksi, voisiko erityistä selvitystä hankkia myös maanmittaushallinnon palveluksessa oleva henkilö.

Toimikunnan ehdotus

17 §. Hakemuksen peruuttaminen. Hakija voi peruuttaa hakemuksensa ilmoittamalla siitä kirjallisesti ympäristölupavirastolle ennen päätöksen antamista.

L-SYK esittää pykälän poistamista tarpeettomana.

P-SaYK esittää pykälää tarkistettavaksi siten, että hakemuksen peruuttaminen ei olisi mahdollista, jos asian ratkaisemisella on merkitystä yleisen edun kannalta ja painavat syyt edellyttävät ratkaisua.

Toimikunnan ehdotus

18 §. Päätösharkinta. Ympäristölupaviraston ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on tutkittava asiassa annetut lausunnot ja tehdyt muistutukset sekä lupa-asiassa luvan myöntämisen edellytykset.

Lupa-asiassa lupa myönnetään, jos hanke täyttää tässä laissa ja nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt edellytykset luvan myöntämiselle.

HäYK esittää pykälään lisättäväksi, että lupaviranomaisen tulee ottaa huomioon, mitä yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi säädetään.

Toimikunnan ehdotus

20 §. Valtioneuvoston poikkeusluvan käsittely. Jos lupa voidaan myöntää tämän lain mukaan muutoin, mutta hakemus olisi hylättävä 3 luvun 5 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan nojalla, ympäristölupaviraston on luvassa määrättävä, että luvan mukaisiin toimiin hankkeen toteuttamiseksi ei saada ryhtyä ennen kuin valtioneuvosto on myöntänyt poikkeusluvan 3 luvun 5 §:n 2 momentin nojalla.

Valtioneuvoston poikkeuslupaa koskeva hakemus voidaan tehdä sen jälkeen kun lupapäätös on lainvoimainen. Tämän luvun 19 §:n 3 momentin mukaisesti myöhemmin ratkaistavaksi siirretty korvauskysymys ei estä poikkeuslupahakemuksen tekemistä. Jos muutoksenhakutuomioistuin päättää vastoin ympäristölupaviraston päätöstä, että asiassa olisi tullut soveltaa 3 luvun 5 §:n 1 momenttia, sen tulee palauttaa lupa-asia kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi.

Poikkeuslupahakemuksessa on esitettävä ne syyt, joiden vuoksi hanke on yleisen edun vuoksi tärkeä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään poikkeuslupahakemuksessa esitettävistä seikoista sekä hakemukseen liitettävistä selvityksistä. Poikkeuslupahakemukselta koskevan asian esittelee valtioneuvostossa oikeusministeriö. Poikkeuslupahakemuksen käsittelyssä valtioneuvostossa noudatetaan soveltuvin osin lupahakemuksen käsittelyä koskevia tämän lain säännöksiä. Valtioneuvoston päätöksestä on tiedotettava ja se on annettava tiedoksi vastaavasti kuin lupapäätös. Valtioneuvoston päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Ympäristölupaviraston päätöksen mukaisiin toimiin hankkeen toteuttamiseksi voidaan ryhtyä sen jälkeen kun valtioneuvoston päätös on lainvoimainen. Jos poikkeuslupaa ei myönnetä, lupapäätös sekä haittoja ja edunmenetyksiä koskevat korvausasiat raukeavat sen jälkeen kun poikkeuslupaa koskeva asia on lainvoimainen. Rauenneen luvan haltijan on pantava vireille omistusoikeuden omaksi lunastamisen peruuttamiseksi lunastustoimitus siten kuin kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa säädetään. Samoin on meneteltävä kiinteään omaisuuteen perustuvan käyttöoikeuden luovuttamisesta suoritetun korvauksen takaisin maksamiseksi, jos tästä ei erikseen sovita. Haittoja ja edunmenetyksiä koskevat korvaukset on palautettava rauenneen luvan haltijalle. Ympäristölupaviraston on tehtävä muut tarvittavat ilmoitukset luvan raukeamisesta.

MMM:n, KTM:n ja *YM:n* mukaan jatkovalmistelussa on kiinnitettävä huomiota poikkeuslupamenettelyn ja vesilain muiden päätöksentekomenettelyiden yhteensovittamiseen. *YM, P-*

SaYK ja *Lakimiesliitto* katsovat poikkeuslupamenettelyn olevan menettelyllisesti raskas ja ongelmallinen.

KHO toteaa pykälän rakenteen olevan oikeudellisesti erikoislaatuinen, koska 1 ja 4 momentissa pidetään poikkeuksen myöntämistä eräänlaisena olettamana. Luvasta ja lupapäätöksestä puhuminen 1 ja 2 momentissa on virheellistä, koska kyse on hylkäävästä päätöksestä, joka erityissäännöksen nojalla kirjoitettaisiin luvaksi sen kaikkine osineen erikseen kenties myöntävän valtioneuvoston poikkeuksen varalta. Pykälän 1 momentti on ristiriidassa 4 momentin kanssa. Pykälän 2 momentin mukaan poikkeuslupahakemus valtioneuvostolle voitaisiin tehdä sen jälkeen kun "lupapäätös" on lainvoimainen. Kysymykset intressivertailusta, luontotyyppisuojelusta ja Natura-sääntelyyn kytkeytyvästä heikentämiskiellosta olisi tällöin jo ohitettu. Muutoksenhaussa mikä tahansa näistä voi nousta esille ja johtaa uudensuunnitelmiin. Kysymys ehdottomasta esteestäkin voi periaatteessa tulla esiin vasta korkeimmassa hallinto-oikeudessa, jolloin 2 momentin mukainen palautus johtaisi todella pitkään kokonaisprosessiin. On erittäin epätodennäköistä, että lupa muutoksenhakuvaiheessa tai yleensäkin kaatuisi ehdottomaan esteeseen, jos se ei ole tullut evätyksi jo intressivertailun perusteella. Lisäksi valitusasteen velvollisuus palauttaa asia lupavirastolle on ulotettu 3 luvun 5 §:n koko 1 momenttiin, millä ei tuon momentin 1 kohdan osalta voi olla mielekäästä tarkoitusta. Pykälän viimeinen momentti osoittaa, miten raskas ehdotettu järjestelmä on varsinkin niissä tilanteissa, joissa valtioneuvosto ei lopulta kuitenkaan myönnä poikkeusta tai joissa korkein hallinto-oikeus valituksesta kumoaa valtioneuvoston päätöksen.

P-SYLV esittää pykälän 2 momenttia tarkistettavaksi siten, että palautusmahdollisuus rajataan 3 luvun 5 §:n 1 § momentin 2 ja 3 kohtiin. Ympäristölupavirasto esittää perusteluissa tarkasteltavaksi, milloin luvan myöntämisedellytysten voitaisiin katsoa olevan käsillä.

I-SYLV ja *L-SYLV* esittävät pykälän laatimista selkeämmäksi.

HäYK ja *UudTEK* esittävät pykälän poistamista.

P-PoYK:n mukaan poikkeuslupamenettelyn tulisi käynnistyä, mikäli ehdottoman luvan myöntämiseen katsotaan olevan olemassa.

Toimikunnan ehdotus

21 §. Vakuuden asettaminen. Muu hakija kuin valtio, kunta tai kuntayhtymä tämän luvun 19 §:n 2 momentissa tarkoitettuna luvan haltijana on velvoitettava asettamaan hyväksyttävä vakuus toiminnasta aiheutuvien edunmenetysten korvaamisesta. Vakuuden asettamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 3 luvun 15 §:ssä säädetään.

Vakuus asetetaan lääninhallitukselle, jonka tulee valvoa korvauksensaajatahon etuja vakuuden asettamisessa sekä tarvittaessa toimia vakuuden rahaksi muuttamista ja varojen jakamista koskevissa asioissa.

P-SYLV esittää harkittavaksi, voitaisiinko vakuus asettaa alueelliselle ympäristökeskukselle.

Toimikunnan ehdotus

22 §. Päätöksen sisältö. Päätöksessä on annettava hanketta koskevat tarpeelliset 3 luvun 10 - 13 §:n mukaiset määräykset sekä muut määräykset siitä, miten hanke on toteutettava.

Päätöksessä on selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen. Päätöksessä on vastattava lausunnoissa ja muistutuksissa tehtyihin yksilöityihin vaatimuksiin Jos hankkeesta aiheutuu korvattavaa edunmenetystä, on päätöksessä määrättävä korvauksista siten kuin tämän lain 13 luvussa säädetään.

Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, ympäristölupaviraston päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon. Lupapäätöksestä on lisäksi käytävä ilmi, miten vesienhoidon järjestämisestä annetun lain mukainen vesienhoitosuunnitelma on otettu huomioon.

L-SYLV esittää 3 momenttia muutettavaksi siten, että päätöksestä olisi tarpeen mukaan käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointi tai vesienhoitosuunnitelma on otettu huomioon.

Toimikunnan ehdotus

23 §. Päätöksen antaminen ja tiedottaminen. Hakemusasiassa päätös annetaan ympäristölupaviraston ilmoitustaululle asetettavassa kuulutuksessa (julkipano) mainittuna päivänä, jolloin sen katsotaan tulleen valitukseen oikeutettujen tietoon.

Päätös on toimitettava hakijalle ja niille, jotka ovat päätöstä erikseen pyytäneet, valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille.

Jäljennös päätöksestä on lähetettävä asianomaisiin kuntiin pidettäväksi yleisesti nähtävänä. Ympäristölupaviraston on ilmoitettava päätöksen nähtäväksi asettamisesta näissä kunnissa julkisella kuulutuksella. Kuulutuksessa on mainittava, milloin valitusaika päättyy. Jäljennös kuulutuksesta on tiedossa olevalla postiosoitteella lähetettävä tämän luvun 7 §:ssä tarkoitetuille asianosaisille ja 9 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille sekä muistutuksen tehneille.

Tieto päätöksestä on lisäksi julkaistava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

UudYK:n mukaan säännöksestä tulisi ilmetä, miten kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa päätöksen ja miten päätöksen antamisesta tiedotetaan.

L-SYLV esittää 4 momentissa säädettäväksi, että tieto päätöksen antamisesta julkaistaisiin tarpeen mukaan sanomalehdessä.

12 luku. Vesioikeudellinen yhteisö

L-SYK pitää yhteisöjä koskevan sääntelyn yhdenmukaistamista ja kokoamista yhteen lukuun asianmukaisena ratkaisuna. Lukuun olisi perusteltua lisätä vielä säännös yhteisön oikeuskelpoisuudesta sekä ainakin perustelulausuma ympäristölupaviraston pitämään rekisteriin tehtävän merkinnän oikeusvaikutuksista.

Söderfjärdenin kuivatusyhtiö esittää vesioikeudellisten yhteisöjen kokoonkutsumista koskevaa sääntelyä tarkistettavaksi siten, että toimituksen aloituskokoukseen ja yhteisön perustamiskokoukseen tulisi toimittaa kutsu henkilökohtaisesti, mutta muutoin riittäisi alueella yleisesti leviävissä lehdissä julkaistava ilmoitus.

Toimikunnan ehdotus

1 §. Vesioikeudellinen yhteisö. Tässä luvussa tarkoitettu vesioikeudellinen yhteisö voidaan perustaa seuraavien vesitaloushankkeiden yhteistä toteuttamista varten:

- 1) 5 luvun mukainen ojitus;
- 2) 6 luvun mukainen keskivedenkorkeuden pysyvä alentaminen tai nostaminen;
- 3) 7 luvun mukainen vesistön säännöstely;
- 4) 9 luvun mukainen puutavaran uitto; ja
- 5) tämän lain mukaisia toimenpiteitä edellyttävä vesistön kunnostaminen tai muuta vastaavaa tarkoitusta varten toteutettava hanke.

Tiettyä hanketta varten perustettuun vesioikeudelliseen yhteisöön sovelletaan lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään.

Vesioikeudellinen yhteisö kantaa ja vastaa yhteisesti toteutettavaa hanketta koskevissa asioissa ja voi saada nimiinsä oikeuksia sekä tehdä sitoumuksia tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä hoitamiseksi. Hankkeissa, joiden toteuttamista varten yhteisö on perustettu, tämän lain mukainen lupa tai oikeus annetaan sille.

SLC ja *Söderfjärdenin kuivatusyhtiö* pitävät tervetulleena uudistuksena vesioikeudellisen yhteisön mahdollisuutta hankkia tarvitsemaansa kiinteää omaisuutta.

Toimikunnan ehdotus

3 §. Perustava kokous. Vesioikeudellisen yhteisön perustamista varten on aloitteentekijän kutsuttava kaikki tiedossa olevat hyödynsaajat ja muut mahdolliset jäsenet kokoukseen, jota uutta kutsua lähettämättä voidaan jatkaa kokouksen päättämänä ajankohtana. Perustavassa kokouksessa on yhteisölle hyväksyttävä säännöt ja valittava sille yksi tai useampia toimitsijoita tai hallitus. Äänestys perustavassa kokouksessa tapahtuu pääluvun mukaan.

Perustavan kokouksen kokouskutsu annetaan kuuluttamalla kokouksesta yhdessä tai useammassa paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä sekä ilmoittamalla kirjallisesti kaikille tiedossa oleville jäsenille. Kutsu on asianmukaisesti toimitettu, kun edellä tarkoitettut kirjeet on postitettu ja ilmoitus julkaistu vähintään 14 päivää ennen kokousta.

P-SYLV esittää pykälän 2 momentin mukaisen määräajan pidentämistä 30 päivään.

SLC esittää pykälän tarkistamista siten, että asianosaisten kutsuminen täydentäviin toimituksiin voitaisiin hoitaa sanomalehdissä julkaistavalla kuulutuksella kutsujen sijaan.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Sääntöjen vahvistaminen ja rekisteröinti. Vesioikeudellisen yhteisön on haettava sääntöilleen ympäristölupaviraston vahvistus. Ympäristölupaviraston on vahvistettava säännöt, jos ne ovat lain mukaiset eikä niistä aiheudu vahinkoa jäsenelle. Jo ennen vahvistamista on yhteisön asioita hoidettava hyväksytyjen sääntöjen mukaisesti. Ympäristölupaviraston

vahvistamia sääntöjä on noudatettava, vaikkei vahvistamista koskeva päätös ole lainvoimainen.

Myös sääntöjä muutettaessa on meneteltävä 1 momentissa säädetyllä tavalla.

Ympäristölupavirastossa pidetään rekisteriä, johon tulee merkitä viraston toimialueella toimivat yhteisöt ja tieto yhteisön sääntöjen vahvistamisesta tai muuttamisesta.

L-SYLV esittää pykälään sisällytettäväksi mainintaa, että ojitusyhteisön ei tarvitse hakea säännöilleen vahvistusta ympäristölupavirastolta.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Yhteisön kokous. Vesioikeudellisen yhteisön päätösvaltaa käyttää yhteisön kokous. Yhteisön kokouksen päätökset tehdään sääntöjen mukaisella yksinkertaisella äänen enemmistöllä.

Vesioikeudellisen yhteisön varsinainen kokous on pidettävä säännöissä määrättyinä aikoina. Jos sitä ei ole kutsuttu koolle, on jokaisella jäsenellä oikeus vaatia kokouksen pitämistä.

Yhteisön ylimääräinen kokous on pidettävä, jos jäsenet, joiden yhteenlaskettu äänimäärä on vähintään kymmenesosa koko äänimäärästä, sitä ilmoittamaansa asiaa varten kirjallisesti vaativat.

SAL toteaa hallituksen ja kokouksen välisen toimivallanjaon olevan epäselvä. Ehdotuksen 12 luvun 6 § näyttäisi lähtevän siitä, että kokous olisi yleistoimivaltainen elin, mutta 12 luvun 7 §:n mukaan kokous päättäisikin vain eräistä merkittävistä asioista. Epäselväksi myös jää, edellyttääkö hallituksen itsenäinen päätöksenteko säännöillä tapahtuvaa delegointia. Pykälän perustelut viittaisivat tähän, mutta säännöksissä delegointia ei mainita. Edelleen ehdotetun lain 12 luvun 14 §:n nojalla myös hallituksen päätöksistä tulisi voida tehdä oikaisuvaatimus tai nostaa moitekanne. Missään ei kuitenkaan määrätä, miten jäsenet saavat tiedon hallituksen tekemistä päätöksistä, lukuun ottamatta ehdotetun lain 12 luvun 4 §:n 1 momentin 10)-kohtaa. Ehdotukseen sisältyviä 12 luvun säännöksiä kokouksen ja hallituksen toimivaltajaosta sekä jäsenten oikeusturvasta tulisi täsmentää.

Toimikunnan ehdotus

13 §. Päätöksen moitteenvapaisuus. Jäsenellä, joka katsoo, ettei yhteisön kokouksen tai hallituksen päätös ole syntynyt laillisessa järjestyksessä taikka että se on muutoin lain tai sääntöjen vastainen, on oikeus moittia päätöstä hakemuksella, joka on pantava vireille ympäristölupavirastossa 60 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Jos päätöksen johdosta on tehty 14 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus, jäsenellä on kuitenkin oikeus panna hakemus vireille 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta.

Jos yhteisön kokouksen tai hallituksen päätöstä on moitittu, ympäristölupavirasto voi ennen asian lopullista ratkaisemista erityisestä syystä antaa luvan päätöksen täytäntöönpanoon heti, jos täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

P-SYLV ja *I-SYLV* toteavat muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen olevan luonteeltaan riita-asia ja esittävät harkittavaksi, tulisiko muutoksenhaku ohjata käräjäoikeuteen riita-asiaksi. *P-SaYK* pitää esitettävä muutoksenhakutietä erikoisena järjestelyinä.

Toimikunnan ehdotus

14 §. Oikaisuvaatimus. Sen estämättä, mitä 13 §:ssä säädetään, jäsen, jonka oikeutta yhteisön kokouksen tai hallituksen päätös koskee, voi, jollei päätöstä ole alistettava ympäristölupavirastolle, vaatia yhteisön kokoukselta päätöksen oikaisemista sillä perusteella, että päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä taikka on lain, asetuksen tai yhteisön sääntöjen vastainen taikka loukkaa hänen oikeuttaan.

Oikaisuvaatimus on esitettävä 21 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Yhteisön hallituksen tai toimitsijan on 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen tekemisestä kutsuttava yhteisön kokous koolle käsittelemään oikaisuvaatimus tai päätettävä samassa ajassa, ettei oikaisuvaatimusta saateta yhteisön kokouksen käsiteltäväksi. Hallituksella tai toimitsijalla on myös oikeus itse samassa ajassa ratkaista tekemäänsä päätöstä koskeva oikaisuvaatimus.

Jollei oikaisua suoriteta, oikaisun pyytjä voi moittia päätöstä hakemuksella, joka on pantava vireille ympäristölupavirastossa 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta.

UudYK:n mukaan säännöksen soveltamisalaa tulisi selventää.

SAK esittää perusteluissa selkeytettäväksi, että oikaisuvaatimus voidaan tehdä, mutta että vaatimuksen tekeminen ei ole edellytys päätöksen moittimista koskevan hakemuksen tekemiselle ympäristölupavirastolle.

Toimikunnan ehdotus

15 §. Yhteisön purkautuminen. Yhteisö ei saa keskeyttää tämän lain mukaisesti aloittamaansa hanketta ilman ympäristölupaviraston lupaa. Hankkeen keskeyttämiselle annettavasta luvasta on vastaavasti voimassa mitä siitä 3 luvun 18 §:ssä säädetään. Yhteisön hallituksen tai toimitsijoiden on huolehdittava purkautumisesta johtuvista selvitystoimista, jollei yhteisö ole valinnut tehtävään yhtä tai useampaa muuta selvitysmiestä. Purkautumisesta päättäneen yhteisön taloudellista toimintaa saadaan jatkaa vain siinä määrin kuin tarkoituksenmukainen selvittely sitä vaatii.

Yhteisö on katsottava purkautuneeksi, kun sen velat on maksettu ja ympäristölupaviraston määräämät velvoitteet suoritettu. Jos kaikki yhteisön velkojat eivät ole yhteisön tiedossa, yhteisön on otettava julkinen haaste tuntemattomille velkojille. Jos yhteisön varat ovat velkoja suuremmat ja yhteisön jäsenten välisistä oikeussuhteista ei muuta johdu, ylijäämä on jaettava jäsenten kesken äänimäärän mukaan.

Hallituksen tai toimitsijan taikka, jollei näitä ole, jonkun jäsenistä on ilmoitettava yhteisön purkautumisesta ympäristölupavirastolle 45 päivän kuluessa siitä, kun yhteisön velat 2 momentin mukaisesti on maksettu ja muut velvoitteet suoritettu.

SAL esittää pykälän sanamuotoa täsmennettäväksi. Säännös koskee otsikon mukaan purkautumista, mikä ei ole synonyymi hankkeen keskeyttämiselle. Säännöstekstissä keskeyttämis- ja purkautumiskäsitteiden välinen raja on myös epäselvä. Säännöksen tarkoituksena lienee kuitenkin se, että purkautumisen edellytykseksi asetetaan hankkeen loppuun saattaminen ja että vasta tämän jälkeen yhteisö ympäristökeskuksen luvalla voi ryhtyä toimiin yhteisön purkautumiseksi.

13 luku. Korvaukset

Toimikunnan ehdotus

1 §. Korvausvelvollisuus. Tämän lain tai siihen perustuvan luvan nojalla suoritettusta tai suoritettavasta toimenpiteestä aiheutuva edunmenetys on korvattava siten kuin tässä luvussa säädetään, jos edunmenetys aiheutuu:

- 1) luvan mukaisesta vesitaloushankkeesta;
- 2) oikeudesta käyttää tai lunastaa toiselle kuuluvaa omaisuutta;
- 3) toimenpiteestä joka 3 luvun 2 §:n mukaan on luvanvarainen, mutta johon lupaa ei ole haettu sen vuoksi, ettei siitä ole voitu otaksua aiheutuvan sanotussa lainkohdassa tarkoitettuja seurauksia;
- 4) edellä 2 luvun 5 ja 6 §:ssä, 5 luvun 11 §:ssä, 9 luvun 5 §:ssä, 10 luvun 8 §:ssä ja 18 luvun 5 §:ssä tarkoitetusta toimenpiteestä sekä 9 luvun 18 §:ssä tarkoitetusta uittovahingosta;
- 5) vesistöissä kulkemisesta; ja
- 6) tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesta toimenpiteestä.

Edunmenetys, joka aiheutuu vesijohdon, viemärin tai muun sellaisen johdon, ojan taikka vesistöön tai sen rannalle tehdyn tai tekeillä olevan tässä laissa tarkoitetun laitteen tai rakennelman virheellisestä toiminnasta, joka ei aiheudu poikkeuksellisesta ulkopuolisesta syystä, on korvattava siten kuin 1 momentissa säädetään. Korvauksesta vastaavat omistaja ja haltija yhteisvastuullisesti vaikka edunmenetys ei ole aiheutunut tuottamuksesta. Muu kuin omaisuutta välittömästi kohdannut edunmenetys korvataan kuitenkin vain, jos se on aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu edunmenetys on aluksen omistajan korvattava ottaen huomioon mitä laivaisännän vastuun rajoittamisesta ja meripanttioikeudesta erikseen säädetään, vaikka edunmenetys ei ole aiheutunut tuottamuksesta. Valtaväylään tai yleiseen kulkuväylään laittomasti pannulle esineelle aiheutunutta edunmenetystä ei korvata. Sama koskee väylässä olevaa pyydystä, ellei edunmenetystä ole aiheutettu tahallisesti tai törkeällä varomattomuudella.

Merenkulkulaitos ja *LVM* katsovat, että 2 momentin mukainen korvausvastuu ei koske kanavien ja avattavien siltojen aiheuttamaa liikenteen pysähtymistä, onnettomuustapausta tai välttämätöntä korjaustyötä. *LVM* esittää säännöksestä poistettavaksi aluksen omistajaa koskeva vastuusääntely, jolloin aluksen omistajan/laivanisännän vastuusta säädetäisiin yksinomaan merilaisissa. Pykälän esikuvana ollut vesilain säännös ei ota huomioon merenkulun vastuusääntelyssä tapahtunutta kehitystä eikä vastuusääntelyn kytkentää kansainväliseen yleissopimuskehitykseen. Merilain 7 luvun 1 §:n mukaan laivanisännän vastuu on lähtökohtaisesti tuottamusvastuuta, ellei erityislainsäädännössä muuta säädetä. Merilain säännökset vastaavat siten yleisiä vahingonkorvausoikeudellisia periaatteita. Erityislainsäädännöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä nykyään lähinnä niitä kansainvälisiin yleissopimuksiin perustuvia säännöksiä, joilla säädetään aluksen omistajalle ankara vastuu tietyissä erityistapauksissa. *LVM* esittää 1 §:n 1 momentin 5) kohtaa tarkistettavaksi siten, että korvattavaksi tulisivat väylän tavanomaisesta käytöstä aiheutuvien vahinkojen lisäksi myös haitat.

K-SYK esittää säännöksen selkeyttämistä.

Toimikunnan ehdotus

2 §. Sovellettavat säännökset. Korvauksia määrättäessä ja suoritettaessa noudatetaan tämän luvun säännöksiä, jollei 2 - 4 momentissa toisin säädetä.

Tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesta toimenpiteestä seuranneen edunmenetyksen korvaamiseen sovelletaan vahingonkorvauslakia (412/1974). Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994) tarkoitetun ympäristövahingon korvaamiseen sovelletaan kuitenkin ympäristövahinkojen korvaamisesta annettua lakia.

Tässä laissa tarkoitetusta toimenpiteestä aiheutuvan henkilövahingon korvaamiseen sovelletaan vahingonkorvauslakia. Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa tarkoitetusta vesien pilaantumisesta aiheutuvan henkilövahingon korvaamiseen sovelletaan kuitenkin ympäristövahinkojen korvaamisesta annettua lakia.

Jos 1 §:n 2 momentissa tarkoitetusta epäkuntoon joutumisesta aiheutuu ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa tarkoitettua ympäristövahinkoa, sovelletaan sen korvaamiseen ympäristövahinkojen korvaamisesta annettua lakia. Omistajasta ja haltijasta on tällöin voimassa, mitä ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa tarkoitetun toiminnan harjoittajasta sanotussa laissa säädetään.

K-SYK pitää vesiasioiden korvausjärjestelmää monimutkaisena ja esittää sääntelyn kehittämistä siten, että korvaukset määrättäisiin yksinomaan vesilain tai ympäristövahinkolain säännösten perusteella.

Toimikunnan ehdotus

3 §. Korvausasioita käsittelevät viranomaiset. Ympäristölupavirasto käsittelee muut kuin 2 - 3 momentissa tarkoitetut edunmenetyksen korvaamista koskevat asiat.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee sen myöntämään lupaan tai oikeuteen liittyvät korvausasiat sekä ojitukseen liittyvät korvausasiat, jotka eivät kuulu ojitustoimitukseen.

Käräjäoikeus käsittelee henkilövahingon korvaamista koskevat asiat, 2 §:n 4 momentissa tarkoitetut asiat, jollei se ympäristönsuojelulain 72 §:n mukaan kuulu ympäristölupaviraston käsiteltäväksi sekä, jollei 4 §:stä tai 14 luvun 4 §:stä muuta johdu, luvattomalla toimenpiteellä aiheutetun vahingon korvaamista koskevat asiat.

SAL:n mukaan 3 §:stä ilmenee nykyisen korvausasioiden viranomaisjärjestelmän epäselvyys. Jatkossa tulisikin harkita viranomaisjärjestelmän selkiyttämistä, jolloin tulisi selvittää mm. luonastustoimitustyypisen järjestelmän soveltuvuus kaikkentyyppisten korvauskysymysten käsittelyyn.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Erilliset korvausasiat. Korvausta edunmenetyksestä, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu, voidaan aiemman ratkaisun estämättä vaatia hakemuksella ympäristölupavirastossa tai, jos kysymys on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen myöntämästä luvasta, mainitussa viranomaisessa.

Edunmenetyksestä, jota tarkoitetaan 1 §:n 2 momentissa, on korvausta vaadittava lupasian yhteydessä tai ellei tämä ole mahdollista, haettava erikseen.

Korvausta on vaadittava hakemuksella ympäristölupavirastossa, jos edunmenetys aiheutuu tässä laissa tarkoitettusta toimenpiteestä, johon ei tarvita lupaa tai jos kysymys on 1 §:n 2 momentissa tarkoitettusta edunmenetyksestä, joka ei ole käräjäoikeuden käsiteltävä asia.

Ojituksesta aiheutuvan 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun edunmenetyksen korvaamista on vaadittava hakemuksella kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta.

VHaO esittää harkittavaksi, olisiko asioissa, joissa vaatimus perustuu ennen lupaa aiheutuneeseen vahinkoon ja josta korvaus määrätään, sovellettava kokonaan vesilain säännöksiä. Muutoin asian käsittelyssä saattaa tulla tilanteita, joissa korvausten määräämiseen joudutaan soveltamaan erilaisia aineellisoikeudellisia ja menettelyllisiä säännöksiä.

SAL ja *KtKl* toteavat, että 5 §:stä on jäänyt pois mahdollisuus hakea korvausta 1 §:n 1 momentin 3)-kohdan tarkoittamista vahingoista, vaikka tämä mahdollisuus sisältyy nykyisen vesilain 11 luvun 8 §:n 4 momentin viimeiseen virkkeeseen.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Korvattava edunmenetys. Jollei jonkin toimenpiteen osalta ole korvauksesta muuta säädetty, on 1 §:ssä tarkoitettuna edunmenetyksenä korvattava:

1) edunmenetys, joka aiheutuu tämän lain nojalla myönnetystä käyttöoikeudesta tai oikeudesta lunastaa omaksi kiinteää tai irtainta omaisuutta;

2) kiinteän tai irtaimen omaisuuden tai sen osan muusta kuin 1 kohdassa mainitusta syystä aiheutuva menettäminen, vahingoittuminen tai huononeminen, omaisuuden käytön estyminen tai vaikeutuminen, sen tuoton vähentyminen, edellä mainituista seikoista aiheutuvan arvon aleneminen sekä omistusoikeuteen perustuvan muunkin varallisuusarvoisen edun menettäminen mukaan lukien omaisuuden siirtämisestä ja toisenlaiseksi muuttamisesta koituvat kustannukset;

3) edellä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettusta edunmenetyksestä johtuva, samalle omistajalle kuuluvan muun kiinteän tai irtaimen omaisuuden käyttöarvon väheneminen tai arvon aleneminen tai rakennuksen tai muun omaisuuden siirtämisestä tai uudelleen rakentamisesta koituvat kustannukset;

4) rasite- tai nautintaoikeuden, vesivoiman käyttöoikeuden, kalastusoikeuden sekä niihin verrattavan muun erityisen oikeuden menettäminen, sen käyttämisen estyminen tai vaikeutuminen samoin kuin sellaiseen oikeuteen perustuvan muunkin varallisuusarvoisen edun menettäminen, vuokraan perustuvan oikeuden osalta kuitenkin vain siltä osin, kuin vuokralaisella ei ole oikeutta tämän luvun 19 §:ssä säädettyyn vuokramaksun alennukseen;

5) rakennuksen tai muun rakennelman, laitteen tai kaluston käyminen osittain tai kokonaan hyödyttömäksi edellä 4 kohdassa tarkoitettun edunmenetyksen takia;

6) muuhun kuin omistusoikeuteen tai 4 kohdassa tarkoitettuun erityiseen oikeuteen perustuvan, edun käyttäjälle tarpeellisen veden saannin tai vesialueen tai sen rannan muun tärkeän käyttämismahdollisuuden estyminen tai huomattava vaikeutuminen;

7) porotalouden tai ammattimaisen kalastuksen estyminen tai vaikeutuminen muissakin kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa; ja

8) liikkeen harjoittamisen keskeytyminen toimenpiteen kohteeksi joutuneella kiinteistöllä sekä sellaiselta kiinteistöltä muuttamisesta koituvat kustannukset.

Jos 1 momentin nojalla korvattava edunmenetyks aiheutuu melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä, hajusta tai niitä vastaavasta häiriöstä, sovelletaan, mitä ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain 12 §:ssä säädetään.

Alueen omistajalla ei ole oikeutta saada korvausta alueelta otettavasta vedestä. Korvattavana edunmenetyksenä pidetään kuitenkin veden ottamisesta omistajalle tai muun erityisen oikeuden nojalla pohjavettä käyttävälle aiheutuvaa veden saannin huonontumista, jos se ei ole vähäinen. Käyttöoikeudesta suoritettavaa korvausta määrättäessä on otettava huomioon myös pohjaveden ottomahdollisuuteen perustuva maan lisäarvo.

VVY, TSV, Kuntaliitto ja Helsingin kaupunki pitävät pohjaveden ottamismahdollisuuteen perustuvan maan lisäarvon huomioon ottamista koskevaa säännöstä ongelmallisena. *Helsingin kaupungin* mukaan korvausten tulisi perustua alueella samantyyppisten kiinteistöjen kaupoissa sovellettuihin keskihintoihin. Sellaisia kiinteistön ominaisuuksia, jotka perustuvat luvanvaraisiin oikeuksiin, ei pitäisi arvottaa ollenkaan, koska korvauksia määrättäessä on epäselvää onko ottomahdollisuuden lisäksi otto-oikeutta ylipäänsä olemassa. Jos oikeus lain perusteella olisi olemassa, tulisi maan lisäarvo määritellä jo laissa tietyn suuruiseksi prosenttiosuudeksi. *VVY* ja *TSV* katsovat enintään voitavan säätää pohjaveden kotitarveottomahdollisuuteen perustuvasta maan lisäarvon korvaamisesta.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Korvauksen määrä. Edunmenetyksestä, jota tarkoitetaan tämän luvun 6 §:n 1 – 5 kohdassa, on, ellei tämän pykälän 4 momentista tai 9 §:stä muuta johdu, suoritettava täysi korvaus. Suoritettaessa korvausta kiinteän omaisuuden tai siihen kuuluvan osan luovuttamisesta tai kiinteään omaisuuteen perustetusta käyttöoikeudesta on, ellei tässä laissa toisin säädetä, korvausta määrättäessä sovellettava, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977) säädetään.

Jos korvaukseen oikeutetun omaisuudelle välittömästi koituu edunmenetyksen aiheuttaneesta toimenpiteestä hyötyä eikä hän sen perusteella ole velvollinen osallistumaan hankkeen kustannuksiin on hänen saamansa hyöty kohtuuden mukaan sovitellen otettava huomioon korvausta määrättäessä.

Vahingosta, josta säädetään tämän luvun 6 §:n 6 – 8 kohdassa, on korvaus määrättävä olosuhteiden mukaan ottamalla huomioon myös korvaukseen oikeutetulle hankkeesta välittömästi koitua hyöty, jos hänen ei ole osallistuttava hankkeen kustannuksiin.

Myönnettäessä tämän lain nojalla oikeus lunastaa, ottaa pysyväan käyttöön tai muuttaa vesialueeksi toiselle kuuluva maa-alue, on maapohjaan sekä sillä oleviin rakennuksiin, rakennelmiin ja laitteisiin kohdistuva edunmenetyks korvattava puolitoistakertaisena. Myös vesivoiman menetys on korvattava puolitoistakertaisena. Ojaa, vesijohtoa tai ottamoa takka viemäriä varten tarvittavan alueen käyttö- tai lunastusoikeudesta aiheutuva edunmenetyks korvataan kuitenkin siten kuin 1 - 2 momentissa säädetään.

P-SYLV esittää pykälässä nimenomaisesti säädettäväksi siitä, onko pysyvästä käyttöoikeudesta suoritettava aina korvaus.

SAK pitää 3 momentin harkintasäännöstä epämääräisenä ja lausuu sen voivan johtaa käytännön siirtymiseen oikeusharkinnasta vapaaseen harkintaan.

Toimikunnan ehdotus

10 §. Korvauksesta sopiminen. Asianosaiset saavat sopia korvauksen suorittamisesta ja määrästä sekä muistakin korvausta koskevista seikoista. Jos sopimus koskee kiinteää omaisuutta, joka on kiinnitetty, tai omaisuutta, johon on vahvistettu yritysikiinnitys, on sopimukseen saatava tällaisen oikeuden haltijan suostumus.

VHaO esittää pykälää muutettavaksi siten, että korvaussopimus on laadittava kirjallisesti.

Toimikunnan ehdotus

12 §. Vedensaannin turvaaminen. Jos luvanvarainen vesitaloushanke estää tai huomattavasti vaikeuttaa vedenottoa, ympäristölupaviraston on korvaukseen oikeutetun vaatimuksesta määrättävä korvausvelvollinen korvausten sijasta tekemään tarpeelliset toimenpiteet vedensaannin turvaamiseksi.

Korvaukseen oikeutettu vastaa 1 momentin nojalla tehtyjen laitteiden ja rakennelmien kunnossapidosta, jollei ympäristölupavirasto olosuhteet huomioon ottaen toisin määrää.

Jos 1 momentissa tarkoitettu edunmenetys aiheutuu vedenottamon tekemisestä tai käyttämisestä, ympäristölupavirasto voi korvauksen sijasta antaa korvaukseen oikeutetulle oikeuden saada ottamosta enintään hänen aiempaa kulutusta vastaavan määrän vettä. Edellytyksenä on, että oikeus voidaan antaa kohtuuttomitta kustannuksitta ja ottamon käyttötarkoitusta vaarantamatta. Oikeus on voimassa niin kauan kuin ottamo käytetään. Oikeudenhaltija on velvollinen maksamaan saamastaan vedestä sitä vastaavan osuuden ottamon käyttökustannuksista. Korvausvelvollinen vastaa tarvittavan vesijohdon tekemisestä ja kunnossapidosta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettua toimenpiteestä aiheutuva hyöty on 1 momentissa tarkoitettua edunmenetystä suurempi, ympäristölupavirasto voi toimenpiteestä päätettäessä velvoittaa korvaukseen oikeutetun kohtuuden mukaan osallistumaan toimenpiteen kustannuksiin enintään hänen saamaansa hyötyä vastaavalla osuudella.

Helsingin kaupunki esittää 3 momentin viimeistä lausetta tarkistettavaksi siten, että korvausvelvollinen vastaa vesijohdon tekemisestä ja kunnossapidosta kiinteistön rajalle tai enintään 20 metrin päähän rakennuksen seinästä.

Toimikunnan ehdotus

13 §. Korvauksen maksaminen. Samalla kun annetaan korvausvelvollisuudesta ratkaisu, on määrättävä, milloin ja miten korvaus on suoritettava.

Vahvistettu korvaus on määrättävä maksettavaksi yhdellä kertaa, jolleivät erityiset syyt vaadi sen maksamista määräajoin. Määräajoin maksettavan korvauksen suorittamisesta voidaan, jos korvauksen saaja sitä vaatii, määrätä asetettavaksi ympäristölupaviraston hyväksymä vakuus.

Eräpäivän jälkeiseltä ajalta on viran puolesta määrättävä maksettavaksi korkoa sen mukaan kuin korkolaissa säädetään viivästyskorosta.

Korvaus tämän luvun 4 §:n 1 momentissa ja 5 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua edunmenetyksestä on määrättävä maksettavaksi kolmenkymmenen päivän kuluttua päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Päätöksessä on määrättävä maksettavaksi vuotuista korkoa kuusi prosenttia eräpäivään saakka siitä hetkestä, jolloin korvausvaatimus esitettiin tai sitä koskevan korvauskysymyksen käsittely muutoin tuli vireille. Määräajoin maksetta-

van korvauksen osalta tätä momenttia sovelletaan kuitenkin vain niihin maksueriin, jotka kohdistuvat korvauspäätöstä edeltävään aikaan.

VHaO esittää jatkovalmistelussa harkittavaksi, tulisiko korvauksille määrätä suoritettavaksi tuottokorkoa lupapäätöksen antamisen ja korvausten määröpäivän väliseltä ajalta. Vaihtoehtoisesti korvaussummia voitaisiin korjata rahan arvon muuttumista koskevalla tavalla, jotta mahdollisen muutoksenhaun johdosta pitkittyneet maksuajat eivät vaikuttaisi korvauksen tosiasiallista määrää alentavasti.

Toimikunnan ehdotus

15 §. Korvauksen palauttaminen. Korvauksen maksajalla on oikeus vaatia perusteetta tai liikaa maksetun korvauksen palauttamista hakemuksella ympäristölupavirastossa. Ympäristölupavirasto tai muutoksenhakuviranomainen voi korvauksen määrä ja olosuhteet huomioon ottaen määrätä, ettei korvausta tarvitse palauttaa.

VHaO esittää säännöksen muuttamista siten, että korvauksen palauttamista on haettava korvauspäätöksen tehneeltä viranomaiselta.

Toimikunnan ehdotus

17 §. Yhteisvastuu ja takautumisoikeus. Jos useat yhteisesti ovat ryhtyneet sellaiseen tässä laissa tarkoitettuun hankkeeseen, jonka toimeenpanemisen johdosta korvausta on suoritettava, ovat he yhteisvastuullisesti velvollisia korvauksen suorittamiseen.

SAL:n mukaan pykälän otsikointi ei kuvaa säännöksen sisältöä, koska säännöksessä ei käsitellä takautumisoikeutta.

Toimikunnan ehdotus

19 §. Vuokramaksun alentaminen. Jos joku hallitsee aluetta vuokraoikeuden nojalla ja vuokralainen tässä laissa tarkoitetun toimenpiteen vuoksi menettää alueen osan hallinnan tai käyttömahdollisuuden, hänellä on oikeus näin kärsimäänsä menetystä vastaavilta osin saada vuokramaksua alennetuksi. Vuokramaksun alentamista koskeva asia käsitellään käräjäoikeudessa.

SLC toteaa, että ruotsinkielisen version mukaan vuokramaksun alentamismahdollisuus koskisi yksinomaan maanvuokrasopimuksia, mutta suomenkielisen version mukaan myös muita vuokrasopimuksia.

14 luku. Valvonta ja hallintopakko

Toimikunnan ehdotus

1 §. Valvontaviranomaiset. Alueellinen ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten nou-

dattamista Ympäristöministeriö voi asetuksella säätää tarkemmin tämän lain noudattamisen valvontaan ja sen järjestämiseen liittyvistä menettelyistä.

K-SYK pitää valvonnallisten ohjeiden antamista asetustasoisina säännöksiä tarpeettoman raskeana ja velvoittavana.

HäTEK, *K-STEK* ja *KaiTEK* esittävät 1 momenttiin lisättäväksi säännöstä, jonka mukaan työvoima- ja elinkeinokeskus valvoo tämän lain nojalla annettujen kalataloudellisten velvoitteiden noudattamista.

Kuntaliitto esittää pykälään lisättäväksi uutta 2 momenttia, jonka mukaan poliisi, tulli- ja rajavartiolaitos olisivat velvollisia antamaan virka-apua vesilain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamiseksi.

Toimikunnan ehdotus

2 §. Toimet rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi ja toiminta rikosasiassa. Jos tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen on ottaen huomioon asian laatu:

- 1) kehotettava lopettamaan säännösten tai määräysten vastainen menettely;
- 2) pantava vireille ympäristölupavirastossa 4 §:ssä tarkoitettu hallintopakkoasia; tai
- 3) ilmoitettava asiasta poliisille esitutkintaa varten, jollei tekoa ole olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tai sen määräämä virkamies tai viranhaltija voi väliaikaisesti keskeyttää sopivaksi katsomallaan tavalla 2 luvun 14 §:ssä tarkoitetun ilmeisen lainvastaisen toimenpiteen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on keskeyttämisen jälkeen viivytyksettä tehtävä ympäristölupavirastolle 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu hallintopakkoa koskeva hakemus, jollei tämä ole tarpeetonta.

KHO esittää 2 momentin tarkistamista siten, että epäselvyyttä viranomaisten toimivaltasuhteista ja pääsääntöisesti lainvastaisen tilanteen oikaisemisessa sovellettavista oikeussuojakeinoista ei synny. Pykälän 2 momentti sisältää säännöksen kunnan viranomaisen tai viranhaltijan toimivaldasta keskeyttää väliaikaisesti eräät ilmeisen lainvastaiset ilmoitusvelvolliset toimenpiteet. Valvonnan yleissääntöön liitettynä tämä rajallista hankejoukkoa koskeva säännös antaa helposti väärän kuvan viranomaisten toimivaltasuhteista ja pääsääntöisesti sovellettavista oikeussuojakeinoista lainvastaisen tilanteen oikaisemisessa. Pääsääntönä on 4 §:n mukaisen hallintopakon soveltaminen, joka voi olla tarpeen myös ilmoitusvelvollisissa hankkeissa yleisen ja yksityisenkin edun suojaamiseksi. Tämä on haitankärsijän ainoa oikeussuojakeino, jos 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu viranomainen ei ryhdy asiassa toimenpiteisiin. Toisaalta myös väliaikaisen kiellon tultua annetuksi haitankärsijällä saattaa olla aihe hallintopakkoasian välittömään viereillepanoon. Myös väliaikaisen kiellon kohteeksi joutuneen oikeussuoja vaatii momentissa ehdotettua selkeämpää sääntelyä. Ehdotus saattaa antaa lisäksi kuvan, että esimerkiksi ruoppaus- ja läjityshankkeissa pääasiallinen valvontavastuu olisi kunnilla, vaikka näin ei 14 luvun mukaan olisi.

VHaO, UudYK, PiYK, P-KaYK ja Pernajan kunta esittävät 2 momentin mukaisen keskeyttämisosoikeuden antamista myös alueellisille ympäristökeskuksille. *Pernajan kunta* pitää ympäristönsuojeluviranomaiselle annettua keskeyttämisosoikeutta asianmukaisena ratkaisuna.

PiYK toteaa säännöksen edellyttävän valvontatoimiin ryhtymistä, vaikka vaikutukset kohdistuisivat yksinomaan yksityisiin etuihin, eikä loukattu vaatisi valvontatoimiin ryhtymistä. Sääntely menee tältä osin ympäristönsuojelulain jälkivalvontasäännöksiä pidemmälle, mikä ei kuitenkaan ole ollut toimikunnan tarkoitus.

HäYK:n ja Pernajan kunnan mukaan hallintopakon käyttömahdollisuus tulisi siirtää lupaviranomaiselta valvontaviranomaiselle. *HäYK* toteaa, että ympäristökeskuksella tulisi olla mahdollisuus tarkastuksen nojalla antaa myös muuta kuin luvanvaraista toimintaa koskeva määräys, mikä lisäksi ympäristökeskuksen virkamiehellä tulisi olla mahdollisuus välittömän määräyksen antamiseen tarkastuskäynnillä. Rikosasioiden ilmoituskynnyksen tulee olla yhdenmukainen ympäristönsuojelulain 94 §:n kanssa.

P-SaYK esittää poliisille ilmoittamista koskevan säännöksen erottamista omaksi pykäläksi ympäristönsuojelulain tavoin.

Kuntaliitto esittää 2 momentista poistettavaksi sanoja "virkamies tai" tarpeettomana.

NM ja YSV pitävät tärkeänä sitä, että lakiehdotuksessa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tai sen määräämä viranhaltija voi keskeyttää väliaikaisesti lainvastaisen pienehkön ruoppauksen tai vastaavan toimenpiteen. *YSV:n* mukaan lakiehdotuksessa tulisi turvata paikallisen valvontaviranomaisen tiedonsaanti niin ilmoittamisen kuin päätöstenkin osalta, koska valvontapaineet kohdistuvat suurelta osin kuntiin.

SAL toteaa, että keskeyttämisvalta ympäristölupaviraston toimivaltaan kuuluvien hankkeiden osalta soveltuisi paremmin ympäristölupavirastolle.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen. Ympäristölupavirasto voi viranomaisen tai asianosaisen hakemuksesta kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen vastaista menettelyä taikka määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa tai oikaisemaan sen mitä säännösten tai määräysten vastaisesti on tehty. Kielto tai määräys voidaan antaa myös kiinteistön uudelle omistajalle tai haltijalle, vaikka tämä ei itse olisi vastuussa lainvastaisen tilan syntymisestä. Valvontaviranomainen voidaan oikeuttaa suorittamaan tarvittava toimenpide.

Ennen kiellon tai määräyksen antamista on sille, jota kielto tai määräys koskee, varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiassa siten kuin hallintolaissa säädetään. Tarvittaessa on kuuluttava myös muita asianosaisia, valvontaviranomaisia ja yleistä etua valvovia viranomaisia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun hallintopakkoasian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään hakemusasian käsittelystä. Päätös annetaan todisteellisenä tiedoksiantona siten kuin hallintolaissa säädetään. Asian käsittelystä asianosaiselle ai-

heutuneiden kulujen korvaamisessa hallintopakkoasiassa noudatetaan soveltuvin osin hallintolainkäyttölain säännöksiä.

Ka-SYK esittää pykälää tarkistettavaksi siten, että mikäli ns. jälkikäteisissä luvanhakutilanteissa hakemus hylätään, tulisi lupaviranomaisen päätöksessään antaa määräykset ennalleen palauttamisesta ilman erillistä hallintopakkohakemusta.

L-SYLV ja *P-SaYK* esittävät täsmennettäväksi, kuinka kiinteästi kiellon ja määräyksen antamismahdollisuus kytkeytyy kiinteistöön ja voidaanko kiinteistön edustalla suoritetusta ruoppauksesta antaa määräyksiä kiinteistön uudelle omistajalle. Pykälän 2 momentin osalta perusteissa tulisi selventää sitä, onko asianosaisuuden piiriä tarkoitus laajentaa kahden asianosaistahon välisestä laajemmaksi hallintopakkoasioissa.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Toimenpiteet haitan tai vaaran poistamiseksi. Jos 2 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu rakennelman kunnossapitovelvollisuus laiminlyödään eikä rakennelman omistajaa tai siitä muutoin vastaavaa voida hankaluedetta saada selville, ympäristölupavirasto voi hakemuksesta oikeuttaa valvontaviranomaisen ryhtymään haitan tai vaaran poistamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin valtion kustannuksella. Asian käsittelystä on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä 11 luvussa säädetään.

Jos lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen toimenpide tai laiminlyönti aiheuttaa välitöntä haittaa tai vaaraa turvallisuudelle, terveydelle tai tärkeälle yleiselle edulle taikka huomattavaa vaaraa toisen omaisuudelle, valvontaviranomainen voi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin haitan tai vaaran poistamiseksi.

Valvontaviranomaisen on 2 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden jälkeen viivytyksettä tehtävä ympäristölupavirastolle 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu hallintopakkoa koskeva hakemus, jollei tämä ole tarpeetonta. Asia on käsiteltävä ympäristölupavirastossa kiireellisenä.

P-SaYK esittää täsmennettäväksi, onko valvontaviranomaisen tehtävä päätös 1-2 momenteissa säädetyihin toimenpiteisiin ryhtyessä.

Kuntaliitto ja *Kuusamon kaupunki* esittävät 2 momentin mukaisten toimivaltuuksien säätämistä ainoastaan alueellisten ympäristökeskusten käytettäväksi. *Kuntaliiton* mukaan pykälään tulisi sisällyttää säännös, että valvontaviranomaisella olisi oikeus periä valvonnasta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuneet erityiset kustannukset toiminnasta vastuussa olevalta.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Toimenpiteet valmistusilmoituksen johdosta. Alueellisen ympäristökeskuksen on tiedotettava saamastaan valmistusilmoituksesta kuuluttamalla siitä julkisella kuulutuksella asianomaisten kuntien ilmoitustaululla, jos kysymys ei ole vähäisestä asiasta. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti levivässä sanomalehdessä.

Valvontaviranomainen voi ilmoituksen johdosta suorittaa hallintolain 39 §:n mukaisen tarkastuksen tai ryhtyä muihin 3 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin sen selvittämiseksi, onko hanke toteutettu lupamääräysten mukaisesti.

I-SYLV, *K-SYK* ja *Ka-SYK* toteaa kuuluttamisen valmistumisilmoituksen johdosta olevan tarpeettoman raskas menettely. *Ka-SYK* esittää, että ympäristölupavirasto voisi päätöksellään määrätä ympäristökeskuksen kuuluttamaan hankkeen valmistumisesta hakijan kustannuksella.

UudYK:n mukaan pykälän mukaisen kuulutusmenettelyn tehokkuus on kyseenalainen, minkä vuoksi jatkovalmistelussa tulisi harkita tulisiko kuuluttaminen järjestää toisin.

PiYK esittää pykälän tarkistamista siten, että kuuluttamisesta huolehtisi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen eikä alueellinen ympäristökeskus.

L-SYLV ja *Lo-SYK* pitävät valmistumisilmoituksesta kuuluttamista tarpeettomana. Mikäli kuuluttamista pidetään välttämättömänä, tulisi pykälää muuttaa siten, että hankkeen valmistumisilmoituksesta kuuluttamisesta huolehtisi ympäristölupavirasto luvan antajana. *L-SYLV:n* mukaan perusteluissa tulisi valottaa sitä, mitä 1 momentissa tarkoitetaan vähäisillä asioilla.

P-KaYK toteaa, että valmistumisesta tiedottaminen ja kuuluttaminen tulisi olla hankkeesta vastaavan velvollisuus. Perusteluissa tulisi selventää sitä, millaisen hankkeen valmistumisesta tulisi kuuluttaa.

Toimikunnan ehdotus

9 §. Vireillepano-oikeus. Jollei 4 §:ssä tarkoitettu asia ole tullut vireille valvontaviranomaisen aloitteesta, asian voi panna ympäristölupavirastossa kirjallisesti vireille:

- 1) asianosainen;
- 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat vaikutukset ilmenevät;
- 3) toiminnan sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 4) asiassa yleistä etua valvova viranomainen.

Kanoottiliitto esittää pykälän perusteluissa selvennettäväksi, että melonta- tai soutu harrastusta tukeva yhdistys katsottaisiin 2 kohdan tarkoittamaksi yhdistykseksi.

15 luku. Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

Toimikunnan ehdotus

1 §. Muutoksenhaku. Ympäristölupaviraston ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen ja ojitustoimituksessa annettuun päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei tästä laista muuta johdu. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valiteetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Lupapäätöstä koskeva valituskirjelmä liitteenä on toimitettava päätöksen tehneelle viranomaiselle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen haetaan valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Alueellisen ympäristökeskuksen 3 luvun 11 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksen 3 luvun 11 §:n 3 momentissa ja 3 luvun 14 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen voidaan hakea kirjallisesti oikaisua ympäristölupavirastolta 30 päivän kuluessa päätöksen julkipanosta. Oikaisuvaatimuksen perusteella tehtyyn ympäristölupaviraston päätökseen haetaan muutosta siten kuin 1 momentissa säädetään.

I-SYLV pitää valitusmenettelyä koskevaa säännöstä tarpeellisena. Pykälään tulisi sisällyttää säännökset myös oikaisumenettelyssä noudatettavasta menettelystä.

L-SYLV ja *UudYK* esittävät harkittavaksi 3 momentin oikaisuvaatimusmenettelystä luopumista, eli momentissa tarkoitettuihin ratkaisuihin haettaisiin muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta ja korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

SAK esittää muutoksenhakua koskevien määräaika säännösten tarkistamista siten, että valittajalla olisi mahdollisuus pyytää määräajan pidentämistä.

Toimikunnan ehdotus

3 §. Kuuleminen valituksen johdosta. Päätöksen antaneen viranomaisen on tiedotettava päätöksestä kuuluttamalla vähintään 14 päivän ajan ilmoitustaulullaan ja asian-omaisten kuntien ilmoitustauluilla. Valitus-asiakirjat on pidettävä nähtävillä asian-omaisissa kunnissa kuulutusajan. Viran-omaisen on lisäksi varattava luvanhakijalle, niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä yleistä etua valvoville viran-omaisille tilaisuus vastineen antamiseen valitukseen, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Tieto valituksesta vastineen antamista varten annetaan siten kuin hallintolaissa säädetään. Viranomaisen on samalla ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä sekä minne vastinekirjelmät voidaan vastineen antamista varten varatussa ajassa toimittaa.

Päätöksen tehneen viranomaisen on toimitettava valitusasiakirjat, vastineet, muut päätösasiakirjat sekä tarvittaessa lausuntonsa Vaasan hallinto-oikeudelle viipymättä, mutta kuitenkin viimeistään 30 päivän kuluessa vastineen jättämiselle varatun määräajan päättymisestä.

Ympäristölupavirastoa tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaista on kuultava valituksesta vain, jos muutoksenhakutuomioistuin pitää sitä tarpeellisena.

Muutoksenhaun koskiessa ojitustoimituksessa annettua päätöstä Vaasan hallinto-oikeuden on tilattava toimituksessa kertyneet asiakirjat valitusasian käsittelyä varten. Vaasan hallinto-oikeuden on, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta, annettava tieto valituksesta vastineen antamista varten niille asianosaisille viranomaisille, joita valitus koskee.

VHaO esittää pykälän ja sen otsikon tarkistamista siten, että ristiriita 1 §:n 1 momentin ja 3 §:n välillä poistuu.

P-SYLV esittää nähtävilläoloajan pidentämistä 30 päivään.

I-SYLV, *SAL* ja *P-KaYK* huomauttavat 1 momentin ensimmäisen virkkeen kirjoitusvirheestä (päätöksestä po. valituksesta). Ympäristölupavirasto esittää kuulutusmahdollisuuden harkinnanvaraistamista. Perustelut tulee tarkistaa vastaamaan säännöstä.

UudYK:n mukaan kuulemismenettely tulisi järjestää ympäristönsuojelulain tavoin.

L-SYLV toteaa, että valituksesta kuuluttaminen on tarpeen yleensä vain hakijan valitettua päätöksestä tai milloin asialla on muutoin yleistä merkitystä.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Menettely muutoksenhakutuomioistuimessa. Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään katselmuksesta, muutoksenhakutuomioistuin tai sen määräyksestä sen puheenjohtaja, jäsen tai esittelijä voi suorittaa paikalla tarkastuksen.

Ojitus-toimitusta koskevaan valitusasiaan ei sovelleta hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin toisen virkkeen säännöstä.

Tämän lain mukaista valitusasiaa koskeva Vaasan hallinto-oikeuden päätös on annettava julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianosaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Päätöksestä on lisäksi viipymättä ilmoitettava hankkeen sijaintikunnan ja sellaisen kunnan ilmoitustaululla, jonka alueelle hankkeen vaikutukset ulottuvat

Vaasan hallinto-oikeuden on toimitettava vesitalousasiassa antamansa päätös valittajalle ja päätöksen jäljennös sitä pyytäneille asianosaisille sekä lupaa koskevassa asiassa toiminnanharjoittajalle, jos tämä ei ole valittajana. Jäljennöksen toimittamisesta viranomaisille säädetään asetuksella.

VHaO esittää jatkovalmistelussa selkeyttäväksi sitä, onko pykälän 3 momentin säännöksen piiriin tarkoitettu kuuluvan myös nykyiset lupa- ja hakemusasiat. Perusteluissa on virheellisesti mainittu, että momentin alkuosa vastaisi nykyistä 17 luvun 1 momenttia ja olisi yhdenmukainen ympäristönsuojelulain 99 §:n 2 momentin kanssa. Mainituissa säännöksissä puhutaan kuitenkin hakemusasiasta ja lupa-asiasta. Nykyisessä vesilaissa valitusasioilla tarkoitetaan ympäristönsuojelulautakunnan päätöksistä tulevia valitusasioita ja ojitus-toimituksista tulevia asioita. Ilman tarkempaa määrittelyä hallinto-oikeuden olisi annettava kaikkiin valituksiin päätökset julkipanon jälkeen, myös hallintopakkoasioissa. Momentin sanamuotoa pitäisi vielä harkita. Pykälän 4 momentti on kirjoitettu koskemaan kaikkia vesitalousasioita. Perustelujen mukaan tällä käsitteellä kuvattaisiin yleisellä tasolla vesilain soveltamisalaan kuuluvia asioita. Koska myös vesilain nojalla ratkaistavat hallintopakkoasiat olisivat vesitalousasioita, momentti on puutteellisesti tai ainakin harhaanjohtavasti kirjoitettu. Hallintopakkoapäätöksestä on aina annettava tieto kaikille asianosaisille, olivatpa he valittajina tai eivät. Momenttia voitaisiin harkita täydennettäväksi muutenkin. Lupapäätöksestä ja erillisestä korvauspäätöksestä on käytännössä annettu tieto sellaiselle asianosaiselle, jonka oikeuksiin tai etuihin hallinto-oikeuden tekemä muutos välittömästi vaikuttaa. Tällainen olennainen muutos olisi esimerkiksi myönteinen luparatkaisu taikka korvauksen poistaminen tai alentaminen.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä tehty valitus. Asianosaisten kuulemisesta ja asiakirjojen nähtävänäpidosta Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä tehdyn valituksen johdosta on soveltuvin osin voimassa, mitä 3 §:ssä säädetään.

Korkeimman hallinto-oikeuden on toimitettava vesitalousasiassa antamansa päätös valittajalle ja päätöksen jäljennös sitä pyytäneille asianosaisille. Jäljennöksen toimittamisesta viranomaisille säädetään asetuksella.

Tiehallinto esittää 2 momenttia tarkistettavaksi siten, että KHO:n tulisi antaa tieto päätöksestään myös toiminnanharjoittajalle, jos tämä ei ole valittaja.

KHO:n mukaan nykyinen menettely, joka olisi siis tarkoitus uudistuksessa pysyttää, on ongelmallinen kahdessa suhteessa. Vaasan hallinto-oikeus ei ole kaikissa tapauksissa hoitanut kuulemista siten kuin KHO olisi tehnyt. Mahdollisen täydentävän kuulemisen suorittaminen vaatii resursseja. Menettelystä johtuen KHO ei myöskään ole tietoinen siellä vireillä olevista asioista, eikä se näin ollen pysty vastaamaan näitä valituksia koskeviin tiedusteluihin. Säännöstä tulisi vielä harkita.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuun ei sovelleta hallintolainkäyttölain 6 luvun säännöksiä lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanosta, jollei tästä laista muuta johdu.

Vaasan hallinto-oikeus voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, hakijan pyynnöstä päätöksessä määrätä, että hanke voidaan valituksesta huolimatta kokonaan tai osaksi aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuus asetetaan lääninhallitukselle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää. Tarvittaessa Vaasan hallinto-oikeus voi määrätä täytäntöönpanon lupapäätöstä suppeammaksi tai määrätä täytäntöönpanon ajankohdasta.

Korkein hallinto-oikeus voi määrätä, että 1 momentin nojalla annettu määräys lakkaa olemasta voimassa.

Ympäristölupavirasto voi määrätä, että 14 luvun 4 §:ssä tarkoitettu kieltoa tai määräystä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Vaasan hallinto-oikeus voi antaa vastaavan määräyksen ympäristölupaviraston päätöksestä valitettaessa sekä määrätä, että annettu määräys lakkaa olemasta voimassa.

L-SYLV esittää pykälään lisättäväksi säännöstä, että toiminta voidaan aloittaa valituksen koskessa ainoastaan korvauksia.

16 luku. Rangaistussäännökset

Toimikunnan ehdotus

2 §. Vesilain luparikkomuksesta. Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) ryhtyy toimiin ilman tämän lain mukaista ympäristölupaviraston lupaa tai 2 luvun 9 §:n 2 momentista tarkoitettua poikkeuslupaa;

2) toteuttaa hankkeen luvan vastaisesti tai muutoin laiminlyö lupamääräyksen noudattamisen;

3) laiminlyö saattaa lupaan perustuvan hankkeen loppuun ja tästä saattaa aiheutua haittaa tai vaaraa toiselle tai toisen omaisuudelle;

4) laiminlyö lakiin tai lupaan perustuvan velvollisuutensa pitää kunnossa patoa, rakennelmaa, laitetta tai pengertä vesistöissä tai sen ulkopuolella; tai

5) laiminlyö lakiin tai lupaan perustuvan velvollisuutensa kulkuväylän ylläpitämiseen; tai on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vesilain luparikkomuksesta sakkoon.

Vesilain luparikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö ilmoittaa toimenpiteestä alueelliselle ympäristökeskukselle siten kuin 2 luvun 14 §:ssä tai 5 luvun 6 §:ssä säädetään tai toteuttaa hankkeen vastoin ojitustoimituksen päätöstä.

VHaO esittää rangaistavuuden rajaamista pykälän 2 momentin osalta 3 §:n 2 momentin tavoin.

HäYK:n mukaan vesilain rikkomuksena tai luparikkomuksena tulisi pitää tahallista tai huolimattonta toimintaa vastoin viranomaiselle annettua ilmoitusta tai viranomaisen määräykseen perustuvan velvollisuuden laiminlyöntiä.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Syyteoikeus. Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä tämän luvun 2 ja 3 §:ssä tarkoitettua teosta, jolla on loukattu ainoastaan yksityisen etua tai oikeutta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteeseen pantavaksi.

SAK lausuu vanhentumissäännösten rajoittavan seuraamusjärjestelmän ennaltaehkäisevyyttä.

17 luku. Kiinteistöoikeudellisia säännöksiä

Toimikunnan ehdotus

1 §. Lunastetun määräalan ja yhteisen alueen muodostaminen kiinteistöksi. Tämän lain nojalla lunastettu määräala kiinteistöstä tai kiinteistöjen yhteinen alue tai sen määräala erotetaan kiinteistöksi siten kuin kiinteistönmuodostamislainsäädännössä (554/1995) säädetään.

Ympäristölupaviraston on ilmoitettava asianomaiselle maanmittaustoimistolle, kun 1 momentissa tarkoitettua lunastusta koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi ja lunastettavan alueen omaisuuden saaja on suorittanut korvausvelvollisuutensa. Toimitus tulee vireille ilman eri hakemusta, kun ilmoitus lunastuksen päättymisestä on saapunut.

Maanmittauslaitos esittää 2 momentista poistettavaksi viimeistä virkettä. Lisäksi 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä maanmittaustoimisto tulee muuttaa kiinteistörekisterin pitäjäksi, koska tietyillä alueilla kunnat huolehtivat kiinteistörekisterin pitämisestä ja kiinteistöjen muodostamisesta.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Määräala ja yhteinen alue. Mitä 2 ja 3 §:ssä säädetään kiinteistöstä, koskee soveltuvin osin myös lunastettavaa kiinteistön määräalaa tai kiinteistöjen yhteistä aluetta tai sen määräälaa.

Maanmittauslaitoksen mukaan kirjaamisviranomaisen tulisi ilmoittaa asianomaiselle kiinteistörekisterin pitäjälle kiinteistön määräalaa, kiinteistöjen yhteistä aluetta tai sen määräälaa koskevasta 3 §:ssä tarkoitettusta merkinnästä. Kiinteistön muodostamista tarkoittavan toimituksen tulee tulla vireille ilman eri hakemusta ilmoituksen saavuttua.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Kiinteistörekisterin pitäjälle tehtävä ilmoitus. Ympäristölupaviraston on ilmoitettava asianomaiselle kiinteistörekisterin pitäjälle lainvoiman saaneesta päätöksestä, jolla on myönnetty oikeus tehdä toisen maalle uoma tai muu rakennelma, saattaa toiselle kuuluvaa aluetta pysyvästi veden alle, käyttää toisen omistamaan kiinteistöön tai yhteiseen alueeseen kuuluvaa vesivoimaa taikka muutoin jatkuvasti käyttää hyväkseen toisen kiinteää omaisuutta tai jolla jokin alue on määrätty suoja-alueeksi tai sen käyttöä on muutoin rajoitettu. Ilmoitus on tehtävä myös luvan myöntämistä varten tarpeellisesta kiinteistökohtaisesta sopimuksesta, jonka perusteella luvan hakijalla on oikeus saattaa toiselle kuuluva alue pysyvästi veden alle.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei tarkoita oikeutta ojan, vesijohdon tai viemärin tekemiseen toisen maalle tai pienehkön laitteen tai rakennelman pitämiseen toisen alueella eikä muutakaan käyttöoikeutta tai käytön rajoitusta, joka kohdistuu vain vähäiseen osaan kiinteistöstä.

Ympäristölupaviraston on ilmoitettava asianomaiselle kiinteistörekisterin pitäjälle lainvoiman saaneesta päätöksestä, jolla 1 momentissa tarkoitettua käyttöoikeutta tai käytön rajoitusta on muutettu.

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettua päätöksestä on tehtävä merkintä kiinteistörekisteriin. Merkinnän tekemisen edellyttämien seikkojen selvittämiseksi kiinteistörekisterin pitäjän tulee tarvittaessa antaa hakemuksesta määräys kiinteistötoimituksen suorittamiseen. Toimitukseen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa kiinteistönmäärityksestä säädetään. Toimituskustannuksista vastaa se, jolle kiinteistörekisteriin merkittävä oikeus on myönnetty tai jonka hakemuksesta kiinteistön käyttöä on rajoitettu. Jos kiinteistötoimitus on tarpeen yleiseltä kannalta tärkeän selvityksen vuoksi, suoritetaan toimitus valtion kustannuksella.

Maanmittauslaitos esittää pykälän muuttamista siten, että ympäristölupaviraston on ilmoituksen tekemisen sijasta huolehdittava merkinnän tekemisestä kiinteistötietojärjestelmään.

Toimikunnan ehdotus

7 §. Oikeudet ja velvollisuudet kiinteistön luovutuksessa. Jos kiinteistö, jonka hyväksi on annettu tässä laissa tarkoitettu lupa tai oikeus tai jonka puolesta on osallistuttu sille hyötyä tuottavaan toimenpiteeseen, siirtyy toiselle, siirtyvät tälle myös luvan- tai oikeuden saajalle tai toimenpiteeseen osallistuneelle kuuluneet oikeudet ja velvollisuudet.

Mitä 1 momentissa on sanottu kiinteistöstä, koskee soveltuvin kohdin myös laitosta.

Tämän lain nojalla saadut, toisen omaisuuden kohdistuvat oikeudet pysyvät voimassa silloinkin, kun omaisuus myydään pakkotoimin tai muulla tavoin luovutetaan tai siirtyy toisen omaksi.

P-SaYK esittää pykälää tarkistettavaksi siten, että se vastaa tarkoitustaan (laitoksella tarkoitetaan voimalaitosta).

SAL toteaa, että pykälän selkeyden vuoksi olisi myös syytä tehdä ilmoitus lupaviranomaiselle kiinteistön tai laitoksen omistajan vaihtumisesta.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Luvan perusteena olevan käyttöoikeuden menettäminen. Jos sellaista hanketta varten, jonka toimeenpanemiseen on annettu tässä laissa tarkoitettu lupa, on muutoin kuin tämän lain nojalla saatu sitä varten tarpeellinen alue ja tämä alue riidan, konkurssin tai ulosoton johdosta tai muusta syystä on joutunut pois siltä, jolle sen lupaa myönnettäessä katsottiin kuuluvan, ympäristölupavirasto voi hakemuksesta antaa hankkeen toteuttajalle kysymyksessä olevaan alueeseen 2 luvun 11 §:ssä tarkoitettua käyttöoikeuden. Edellytyksenä käyttöoikeuden antamiselle on, että se hankkeen laadun ja merkityksen huomioon ottaen katsotaan tarpeelliseksi.

Jos 1 momentissa mainitulla tavalla saatu oikeus voimalaitoksessa käyttöön otettuun vesivoimaan on menetetty, voi ympäristölupavirasto hakemuksesta antaa voimalaitoksen omistajalle 8 luvun 5 §:n mukaisen pysyvän käyttöoikeuden tähän vesivoimaan. Lupa rakentaa voimalaitos pysyy voimassa siitä huolimatta, että oikeus voimalaitoksessa käyttöön otettavaan vesivoimaan tai alueeseen joko kokonaan tai osaksi on menetetty 1 momentissa mainitulla tavalla.

Oikeudesta alueeseen tai vesivoimaan on määrättävä suoritettavaksi sen silloista arvoa vastaava korvaus.

VHaO esittää jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota siihen, että pykälän 1 momentti ei kata tilanteita, joissa omistaja on edelleen sama, mutta hän ei suostu jatkamaan vuokra- tai käyttöoikeussopimusta.

Toimikunnan ehdotus

11 §. Tilusjärjestely. Ympäristölupaviraston on toimitettava lainvoiman saanut lupapäätös asianomaiselle maanmittaustoimistolle, jos päätöksen mukaisen hankkeen toteuttaminen aiheuttaa sellaista tilusten pirstoutumista tai supistumista tai kulkuyhteyksien vaikeutumista, jota tarkoitetaan vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetussa laissa. Maanmittaustoimiston on annettava määräys tilusjärjestelytoimituksen suorittamiseksi, kun päätöksessä tarkoitettu hanke on valmistunut.

MMM ja maanmittauslaitos esittävät, että tilusjärjestelytoimituksen vireilletulon ajankohtaa tulisi aikaistaa siten, että määräys tilusjärjestelytoimituksesta tulisi voida antaa päätöksen saatua lainvoiman. *Maanmittauslaitos* toteaa, että vesitaloushankkeiden johdosta suoritettavat tilusjärjestelytoimitukset (5 luku 36 § ja 17 luku 11 §) tulevat vireille liian myöhään. Päätösten saatua lainvoiman tiedetään hankkeen tuleva toteuttamistapa, jolloin voidaan arvioida tilusjärjestelyn tarpeellisuus. Tällöin tarpeelliset tilusjärjestelytoimenpiteet voidaan toteuttaa samanaikaisesti hankkeen kanssa siten, että vaihtuvien alueiden hallinnan siirtyminen ja uusien kulkuyhteyksien rakentaminen hankkeen johdosta katkeavien tai vaikeutuvien kulkuyhteyksien tilalle

voidaan toimeenpanna ojitus- tai muun vesistöhankkeen etenemisen mukaan. Tilusjärjestelyhankkeen ja vesistöhankkeen samanaikainen eteneminen mahdollistaa sen, että vesistöhankkeen valmistuttua myös tilusten omistus ja hallinta sekä kulkuyhteydet vastaavat uuden tilanteen tarpeita.

Maanmittauslaitos toteaa lisäksi ehdotetun vesilain mukaisen menettelyn poikkeavan lunastuslain, yksityistielain, nykyisen yleistielain ja eduskunnassa käsiteltävänä olevan uuden maantielain mukaisesta menettelystä siinä suhteessa, että näiden muiden lakien mukaan tilusjärjestelyistä ja hankkeista johtuvista korvauksista päätetään samassa toimituksessa. Tilusjärjestelyssä voidaan tällöin esimerkiksi säilyttää rakennuspaikan rakennuskelpoisuus siirtämällä lunastetun alueen sijaan maata toisaalta, jolloin välttyään korvauksen suorittamiselta rakennuskelpoisuuden menettämisen johdosta tai koko rakennuspaikan lunastamiselta. Lakiehdotuksen perustelujen mukaan kaksivaiheinen menettely tulisi kysymykseen vain poikkeustapauksissa ja pääsääntönä olisi yksivaiheinen menettely. Keskushallinto esittää tilusjärjestelymahdollisuuden tehokkaampaa hyödyntämistä. Kaksivaiheista menettelyä tulisi voida soveltaa, mikäli ennen korvausten määräämistä ja 13 luvun 9 §:n mukaisen lunastusvelvollisuuden ratkaisemista on tarpeen käsitellä ja ratkaista tilusjärjestelytoimituksen toimittamista ja siinä suoritettavia järjestelytoimenpiteitä koskevat asiat.

18 luku. Erinäisiä säännöksiä

Toimikunnan ehdotus

1 §. Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitseminen. Tiedot ympäristölupaviraston, Vaasan hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamista päätöksistä merkitään tarpeellisilta osin ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Tietojärjestelmään voidaan merkitä myös tiedot kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tämän lain nojalla antamista päätöksistä, valvontaviranomaisille tehdyistä ilmoituksista ja ojitustoimituksen päätöksistä.

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään voidaan tehdä merkintöjä myös aikaisemman lain nojalla annetuista lupaviranomaisten ratkaisuksista.

Tietojärjestelmään merkittävistä tiedoista säädetään tarkemmin asetuksella.

SYKE esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen sekä ojitustoimitusten päätökset merkittäisiin ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Toimikunnan ehdotus

2 §. Vaarantorjuntatoimet. Kun poikkeuksellisista luonnonoloista tai muusta ylivoimaisesta tapahtumasta aiheutuu tulva tai muu sellainen vesistön tai sen vesiolojen muutos, joka voi aiheuttaa yleistä vaaraa ihmisen hengelle, turvallisuudelle tai terveydelle taikka suurta vahinkoa yksityiselle tai yleiselle edulle, ympäristölupaviraston tulee alueellisen ympäristökeskuksen hakemuksesta ja tämän lain säännösten sekä mahdollisten lupapäätösten estämättä määrätä suoritettaviksi vaaran poistamiseksi tai vahinkojen vähentämiseksi välttämättömiä väliaikaisia toimenpiteitä.

Ympäristölupaviraston tulee hakemuksesta antaa lupa tilapäisiin toimenpiteisiin, joihin on kuivuuden, tulvan, sortuman tai jään vuoksi taikka muusta poikkeuksellisesta syystä kiireellisesti ryhdyttävä luvan saanutta hanketta toteutettaessa.

Käsitellessään 1 ja 2 momentissa tarkoitettua hakemusta ympäristölupavirasto voi poiketa 11 luvussa olevista menettelyä koskevista säännöksistä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu ympäristölupaviraston päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

SYKE esittää ympäristölupavirastolle säädettäväksi harkintavaltaa säännöksen soveltamisen suhteen. *L-SYLV:n* mukaan ympäristölupavirastolla ei olisi enää harkintavaltaa sen suhteen, voidaanko lupa tilapäisiin vaarantorjuntatoimiin antaa. Tällöin tulisi kiinnittää huomiota siihen, että vaarantorjuntatoimenpiteistä ei saa aiheutua vahinkoa ja haittaa muilla alueilla.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Yleisen vaaran ja vahinkojen torjumisesta johtuva edunmenetys. Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuneista omaisuutta välittömästi kohdanneista vahingoista on suoritettava korvaus valtion varoista. Korvattavana vahinkona ei pidetä vesivoiman menetyksestä aiheutuvia edunmenetyksiä. Jos korvaukseen oikeutettu on saanut 2 §:ssä tarkoitettua tapahtumasta tai vaarantorjuntatoimista hyötyä, voidaan korvausta kohtuuden mukaan sovitella.

Edellä 2 §:n 2 momentissa ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua toimenpiteestä johtuva edunmenetys on hakemuksesta korvattava. Korvausvelvollinen on toimenpiteen suorittaja.

VHaO esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että 1 momenttiin otettaisiin ohjaussäännös korvauksen hakemisesta.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Tutkimuslupa. Ympäristölupavirasto voi hakemuksesta antaa luvan toisen alueella tehtäviin maaperä-, vesimäärä tai muihin tutkimuksiin, jotka ovat tarpeen tässä laissa tarkoitettun hankkeen vaikutusten tai toteuttamismahdollisuuksien taikka pohjavesivarojen selvittämiseksi (tutkimuslupa).

Tutkimus on tehtävä niin, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa alueen omistajalle ja alueen käytölle. Jollei erityisistä syistä muuta johdu, tutkimuksesta on etukäteen ilmoitettava kiinteistön omistajalle tai haltijalle. Tutkimuksesta aiheutuva edunmenetys on korvattava.

Tutkimuslupa annetaan määräajaksi ja siihen on otettava tarpeelliset määräykset haittojen välttämiseksi. Alueen omistajaa tai haltijaa on kuultava ennen päätöksen antamista.

Tutkimuslupaa koskeva päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomainen voi määrätä töiden jatkamisen keskeytettäväksi tai rajoitettavaksi. Tutkimuslupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

I-SYLV, *K-SYK* ja *L-SYLV*, *HäYK* ja *P-PoYK* esittävät tutkimuslupien myöntämistä koskevan toimivallan pysyttämistä kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla. *P-PoYK:n* mukaan tutkimuslupaa koskevan asian ratkaiseminen ympäristölupavirastoissa voisi olla perusteltua lähinnä niissä tilanteissa, joissa laaja-alaiset tutkimukset ulottuvat useamman kunnan alueelle.

HäYK toteaa, että vesitaloushankkeiden suunnitteluvaiheessa saatetaan tehdä verraten laajoja ympäristölle haitattomia selvityksiä. Kansalaisten epätietoisuus näiden selvitysten luvanvaraisuudesta on aiheuttanut verraten paljon työtä. Tähän nähden jatkovalmistelussa tulisi ottaa harkittavaksi, tulisiko tämänkaltaisten selvitystöiden osalta omaksua jonkinlainen kuulutus- tai tiedotusmenettely, jotta maanomistajat ja asianosaiset saisivat tietoa vireillä olevasta hankkeesta.

P-PoYK esittää säännöstä tarkistettavaksi siten, että siitä ilmenisi tutkimusluvan vaihtoehtoisuus maanomistajan suostumuksen kanssa.

TSV ja *Kuusamon kaupunki* kannattavat tutkimuslupa-asioiden siirtämistä ympäristölupavirastojen päätettäviksi. *TSV* pitää tärkeänä, että tutkimuslupaa koskeva päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

VVY:n, *TSV:n* ja *Pohjois-Suomen vesivaliokunnan* mukaan korvattavien vahinkojen piiriin tulisi kuulua käsitteellisesti epämääräisen edunmenetysten sijaan yksinomaan vahingot ja haitat.

YKL esittää säännöstä selkeytettäväksi siten, että erilaiset kartoitus-, mittaus- ja luotaustöiden suorittaminen eivät kuuluisi luvanvaraisiin tutkimustöihin, vaan ne voitaisiin suorittaa 2 luvun 3 §:n yleiskäyttöoikeuden nojalla.

Toimikunnan ehdotus

15 §. Vedenhankintaa koskevat suunnitelmat ja ohjelmat. Ympäristöministeriö hyväksyy, hankittuaan asiassa asianomaisten viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot, Suomen ympäristökeskuksen laatimat ehdotukset Euroopan yhteisön säädöksissä edellytetyiksi vedenhankintaa koskeviksi suunnitelmiksi ja ohjelmiksi.

Suomen ympäristökeskuksen tulee huolehtia yhteisön säädöksissä edellytettyjen vedenhankintaa koskevien luokittelujen, tilastojen, tiedostojen ja muiden selvitysten laatimisesta ja raportoinnista yhteisön säädöksissä edellytetyllä tavalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettun suunnitelman tai ohjelman edellyttämästä kuulemismenettelystä ja suunnitelman tai ohjelman hyväksymisestä.

P-SYLV ja *K-SYK* esittävät pykälässä säädettäväksi myös näiden suunnitelmien ja ohjelmien oikeudellisesta sitovuudesta.

19 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

L-SYK esittää 19 lukuun lisättäväksi säännöstä, joka mahdollistaisi aikaisemman lainsäädännön nojalla annettuihin lupiin puuttumisen tietynasteisten haitallisten ympäristövaikutusten tai olosuhteiden olennaisen muuttumisen perusteella. Tarvetta kaikkien vanhojen luparatkaisujen ajantasaistamiseen ei ole, mutta tapauskohtaiseen harkintaan perustuva yleinen puuttumismahdollisuus on sekä vesienkäytön että hallinnon näkökulmasta välttämätön.

K-SYK esittää siirtymäsääntelyn olennaista yksinkertaistamista sekä harkittavaksi sitä, tulisiko edellyttää vanhojen vesitalouslupien korvaamista ajanmukaisilla luparatkaisuilla jollakin aikajänteellä.

UudTEK esittää lupamääräysten tarkistamisedellytyksiä lievennettäväksi.

Toimikunnan ehdotus

2 §. Yleiset siirtymäsäännökset. Tällä lailla kumotaan 19 päivänä toukokuuta 1961 annettu vesilaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä 27 päivänä huhtikuuta 1939 annettu valtioneuvoston päätös erinäisistä määräyksistä puutavaran kuljetuksesta sulkukanavien kautta. Kumottavan vesilain nojalla annetut asetukset sekä valtioneuvoston ja ympäristöministeriön päätökset jäävät voimaan kunnes tämän tai muun lain nojalla toisin säädetään. Muussa laissa oleva viittaus vesilakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei tässä luvussa muuta säädetä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin tämän lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa kumoo päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

HäYK:n mukaan haitankärsijän tai valvontaviranomaisen tulisi voida saattaa vanhat luparatkaisut uudelleen arvioitaviksi tai valvontaviranomaisen tulisi voisi velvoittaa toiminnanharjoittaja hakemaan uutta lupaa.

Toimikunnan ehdotus

3 §. Aikaisemmin voimassa olleiden säännösten soveltaminen. Tässä laissa tarkoitettuun hankkeeseen tai toimenpiteeseen, joka on laillisesti aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei tässä luvussa muuta säädetä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut tässä laissa tarkoitettua hanketta tai toimenpidettä koskeva lupa on sellaisenaan voimassa. Hankkeen ja toimenpiteen toteuttamiseen sekä luvan tarkistamiseen sovelletaan, mitä lupapäätöksessä määrätään sekä aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei tässä luvussa muuta säädetä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut lupa raukeaa, jos sen mukaista hanketta ei ole toteutettu lupapäätöksessä määrätystä tai myöhemmin pidennetyssä ajassa.

Tarkistettaessa voimassaolevaa lupaa tämän luvun tai aikaisemmin voimassa olleiden säännösten nojalla, noudatetaan soveltuvin osin mitä 11 luvussa säädetään.

I-SYLV pitää säännöstä vaikeaselkoisena erityisesti 4 momentin osalta.

HäYK:n mukaan lupamääräysten tarkistamista koskevaa 3 luvun 20 §:ää tulisi voida soveltaa myös aiemmin annettuihin luparatkaisuihin.

Toimikunnan ehdotus

4 §. Valvonta- ja hallintopakkosäännöksiä koskeva siirtymäsäännös. Tämän lain 14 luvun säännöksiä valvonnasta ja hallintopakosta sovelletaan myös hankkeisiin ja toimenpiteisiin, joihin 3 §:n 1 momentin mukaan sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä.

VHaO esittää harkittavaksi, tulisiko säännöksen soveltamisala ulottaa koskemaan myös 3 §:n 2 momentin tarkoittamia tilanteita.

Toimikunnan ehdotus

5 §. Säännöstelyä koskeva siirtymäsäännös. Jos 2 §:n nojalla kumottavan vesilain nojalla ennen vesilain muuttamisesta annetun lain (629/1991) voimaantuloa tai aikaisemmin voimassa olleiden säännösten nojalla annettuun lupaan perustuvasta säännöstelystä aiheutuu vesiympäristön ja sen käytön kannalta huomattavia haitallisia vaikutuksia, asianomaisen alueellisen ympäristökeskuksen tulee riittävässä yhteistyössä luvan haltijan, säännöstelystä hyötyä saavien, vaikutusalueen kuntien ja muiden asianomaisten viranomaisten kanssa selvittää mahdollisuudet vähentää säännöstelyn haitallisia vaikutuksia. Alueellisen ympäristökeskuksen tulee tarvittaessa kuulla muitakin asianosaistahoja.

Kun 1 momentissa tarkoitettu selvitys on tehty, alueellinen ympäristökeskus, kalatabusviranomainen tai kunta voi, jollei 1 momentissa tarkoitettuja vaikutuksia voida muutoin riittävästi vähentää, hakea ympäristölupavirastossa lupaehtojen tarkistamista tai uusien määräysten asettamista.

Tarkistamisen edellytyksenä on, että siitä yleisen edun kannalta saatava hyöty on olosuhteisiin nähden merkittävä. Tarkistaminen ei saa myöskään vähentää huomattavasti säännöstelystä saatua kokonaisyötyä eikä muuttaa olennaisesti säännöstelyn alkuperäistä tarkoitusta, paitsi milloin se on jo menettänyt merkityksensä. Jos tarkistamisen edellytykset ilmeisesti ovat olemassa, ympäristölupavirasto voi, jollei hakemusasiakirjoissa ole riittävä selvitystä, määrätä myös luvan haltijan toimittamaan ympäristölupavirastolle tarvittavat lisäselvitykset. Tähän ympäristölupaviraston päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta. Jollei luvan haltija ole toimittanut lisäselvitystä määräajassa ympäristölupavirastoon, se voidaan teettää hänen kustannuksellaan. Tarkistamista suoritettaessa noudatetaan soveltuvin osin 3 luvun 20 §:n säännöksiä.

Tarkistamisesta aiheutuvat edunmenetykset, jolleivät ne ole vähäisiä, määrätään hakijan korvattaviksi noudattaen soveltuvin osin 13 luvun säännöksiä. Korvaukset maksetaan kuitenkin valtion varoista, jos tarkistamisella ei ole pääasiassa paikallista merkitystä. Säännöstelystä saatavan hyödyn menetyksestä maksettavia korvauksia voidaan sovitella ottaen huomioon tarkistamisesta saatavat hyödyt ja siitä aiheutuvat edunmenetykset sekä aika, jonka hyödynsaaja on voinut käyttää säännöstelyä hyväkseen.

VHaO esittää harkittavaksi, tulisiko lupaehtojen tarkistamista helpottaa yleisen edun sitä vaatiessa.

PiYK esittää säännöstelyluvan haltijan mainitsemista 2 momentissa säännöstelyluvan muuttamista tarkoittavan hakemuksen vireillepanoon oikeutettujen tahojen joukossa.

UudTEK esittää säännöksen tarkistamista siten, että aikaisemman lainsäädännön nojalla annettuja lupia tarkistettaessa voitaisiin hakijan korvattaviksi määrätä ainoastaan huomattavat edunmenetykset.

Toimikunnan ehdotus

6 §. Vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun vaikuttavia lupamääräyksiä koskeva siirtymäsäännös. Mitä 5 §:ssä säädetään, koskee soveltuvin osin myös muiden ennen tämän lain voimaantuloa annettujen lupien vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun vaikuttavien lupamääräysten tarkistamista sekä uusien vedenkorkeuteen tai vedenjuoksuun vaikuttavien lupamääräysten määräysten antamista 3 §:n 1 momentissa tarkoitetuille hankkeille.

VHaO esittää harkittavaksi, tulisiko säännöksen soveltamisala ulottaa koskemaan myös 3 §:n 2 momentin tarkoittamia tilanteita.

Toimikunnan ehdotus

7 §. Tarkkailuvelvoitetta koskeva siirtymäsäännös. Ympäristölupavirasto voi alueellisen ympäristökeskuksen hakemuksesta määrätä 3 luvun 11 §:n mukaisen tarkkailuvelvoitteen myös ennen tämän lain voimaantuloa annettuun lupaan perustuvalla hankkeella. Tarkkailuvelvoitteen asettamisesta ja muuttamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 3 luvun 11 §:ssä säädetään.

I-SYLV, *HäTEK* ja *KaiTEK* esittävät vireillepanomahdollisuuden ulottamista myös kalatalousviranomaisena toimivaan työvoima- ja elinkeinokeskukseen kalataloudellisten tarkkailuvelvoitteiden osalta.

Finergy toteaa vanhojen vesitaloushankkeiden usein muuttaneen merkittävästi vesistöjä. Vanhojen hankkeiden muuttamissa vesistöissä tilanne on vakiintunut ja vesistöön on muodostunut uutta tilaa vastaava eliöstö. Muodostunut tila on vesilain mukaisen luvituksen kautta syntynyt uusi lainvoimainen vesistön pysyvä tila, jonka jatkuvaa seuranta ei ole katsottu hankkeesta vastaavan velvollisuudeksi. Vanhoissa vesitaloushankkeissa tarkkailu on koostunut niistä hankkeen toteuttamiseen ja vaikutuksiin liittyvistä tekijöistä, jotka muuttuvat sillä tavoin, että niiden seuranta on tarpeen eli lähinnä vedenkorkeuden ja virtaaman sekä vuosittaisten haitan kompensointitoimenpiteiden tarkkailusta. Näiden lisäksi luvat sisältävät usein työnaikaisen tarkkailun ja lyhytaikaisia seurantoja heti hankkeen valmistumisen jälkeen jonkin etukäteen vaikeasti arvioitavan vaikutuksen selvittämiseksi. Vesipolitiikan puitedirektiivin tarkoittamien seurantaohjelmien täytäntöönpano saattaa edellyttää nykyisten tarkkailuohjelmien tarkistuksia. Esimerkiksi kalataloustarkkailun koordinoinnilla puitedirektiivin seurantojen kanssa on mahdollista saada parempi kokonaiskuva vesistön tilasta kustannustehokkaasti. Perusteluissa tulisi todeta, että mahdollisten vanhojen hankkeiden tarkkailuohjelmien tarkistuksissa uusien elementtien sisällyttäminen tarkkailuohjelmiin voisi tapahtua vain, mikäli hanketta muutetaan tai kehitetään siten, että näissä tekijöissä on odotettavissa muutoksia.

Toimikunnan ehdotus

8 §. Kalatalousvelvoitetta ja -maksua koskeva siirtymäsäännös. Ympäristölupavirasto voi 3 luvun 21 §:n mukaisesti hakemuksesta muuttaa myös ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla annettua kalatalousvelvoitetta tai kalatalousmaksua koskevia määräyksiä.

Tarkistamisen edellytyksenä on, että sitä on pidettävä yleisen tai tärkeän yksityisen edun kannalta tarpeellisenä. Ympäristölupaviraston tulee päätöksessään ottaa huomioon maksun määräämisestä kuluneen ajan pituus ja muut asiaan vaikuttavat näkökohdat.

MMM esittää jatkovalmistelussa kiinnitettäväksi huomiota siihen, voiko ennen uuden lain voimaantuloa annettuun lupaan perustuvaa kalatalousmaksua käyttää suunnittelukuluihin. Lisäksi tulisi ratkaista sovelletaanko vanhojen lupien osalta kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelman ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelmien hyväksymiseen uuden lain mukaista menettelyä. Kantaa tulisi ottaa myös siihen, sovelletaanko uuden lain mukaista oikaisumenettelyä myös vanhoihin lupiin liittyviin päätöksiin. Vanhoihin lupiin liittyvät kalakannan hoitosuunnitelmien ja tarkkailuohjelmien hyväksymisasiat tulisi osoittaa työvoima- ja elinkeinokeskusten ratkaistaviksi, vaikka luvassa velvoite olisikin annettu luvan antamishetkellä kalatalousviranomaisena toimineelle taholle.

I-SYLV esittää selvennettäväksi, että uuden vesilain 3 luvun 14 §:n kalataloudellisten toteuttamis- ja käyttösuunnitelmien hyväksymismenettelyt koskevat myös niitä kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi tulevia suunnitelmia, jotka on määrätty tehtäväksi aikaisemman lainsäädännön perusteella annetussa luvassa.

Toimikunnan ehdotus

11 §. Vesioikeudellisia yhteisöjä koskeva siirtymäsäännös. Tämän lain mukaisia vesioikeudellista yhteisöä koskeva säännöksiä sovelletaan ennen lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla perustettuihin vesioikeudellisiin yhteisöihin.

Yhteisön sääntöihin sisältyvän tämän lain vastaisen määräyksen sijasta noudatetaan tämän lain säännöksiä. Tämän lain vastaisten sääntöjen muutokselle on haettava 12 luvun 5 §:ssä tarkoitettu ympäristölupaviraston vahvistus, kun muulle sääntöjen muutokselle haetaan vahvistus.

VHaO esittää pykälän 2 momentin loppuosan poistamista. Vaihtoehtoisesti voisi harkita, että ne tilanteet, jolloin sääntöjen muutokselle olisi haettava vahvistusta, määriteltäisiin tarkemmin tai että valvontaviranomaiselle annettaisiin oikeus tarvittaessa kehottaa hakemaan muutosta sääntöihin.

Toimikunnan ehdotus

12 §. Aikaisemmin annetun päätöksen korvaaminen tämän lain mukaisella päätöksellä. Jos ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla annettuun päätökseen perustuvan luvan tai muun oikeuden sisällöstä taikka kyseisen oikeuden haltijoista on epäselvyyttä, voidaan tällainen oikeus pysyttää tämän lain mukaisella päätöksellä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa päätöksessä tulee antaa oikeuden käytöstä aikaisemmin annettuun päätökseen perustuvat tai sitä tarkentavat yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi tarpeelliset määräykset haittojen välttämiseksi siten kuin tämän lain 3 luvun 10 - 13 §:ssä säädetään. Määräyksillä ei kuitenkaan saa sanottavasti vähentää oikeuden käytöstä saatavaa hyötyä.

Hakemuksen aikaisemmin annetun päätöksen korvaamiseksi tämän lain mukaisella päätöksellä voi ympäristölupavirastolle tehdä oikeuden haltija, valvontaviranomainen tai

muu asianosainen. Ympäristölupavirasto voi omasta aloitteestaan ottaa asian käsiteltäväkseen, jos se ympäristölupavirastossa vireillä olevan muun asian käsittelyn vuoksi on tarpeen.

VHaO esittää säännöksen muotoilun tarkistamista sen tulkinnanvaraisuuden vuoksi. Pykälän 1 momentista voi saada virheellisen käsityksen, että oikeus voitaisiin lakkauttaakin, mikä ei suinkaan ole tarkoitus. Asia on selvästi ilmaistu perusteluissa. Lakkauttamisesta on lisäksi eri säännös 13 §:ssä. *VHaO* esittää 3 momenttia tarkistettavaksi siten, että muun asianosaisen kuin oikeuden haltijan tai viranomaisen vireillepano-oikeus edellyttää merkittävän haitan aiheutumista nykyisen vesilain 2 luvun 30 §:n 2 momentin tavoin.

Järvi-Suomen Uittoyhdistys toteaa, että vesistön virkistyskäytön lisääntyminen tai asutuksen lisääntyminen eivät saisi olla sellaisia tekijöitä, joiden perusteella lupa otettaisiin uudelleen käsiteltäväksi.

Metsäteollisuus ry toteaa, että voimassa olevia lupia pykälän perusteella uudelleen käsiteltäessä esimerkiksi uiton vakiintuneiden toimipaikkojen jatkuvuus ei saisi muodostua uhatuksi, eikä niihin kohdistuvien velvoitteiden tai korvausten määrä olennaisesti muuttua.

Toimikunnan ehdotus

13 §. Aikaisemmin annetun luvan tai oikeuden lakkauttaminen. Jos ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla annettuun päätökseen perustuvan luvan tai muun oikeuden haltijaa ei enää ole, ympäristölupavirasto voi hakemuksesta lakkauttaa luvan tai oikeuden voimassaolon. Lakkauttamisen edellytyksenä on, että siitä ei aiheudu haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

Hakemuksen aikaisemmin annetun päätöksen kumoamiseksi voi ympäristölupavirastolle tehdä valvontaviranomainen tai asianosainen.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään päätöksen kumoamisesta, sovelletaan myös silloin, jos ennen 2 §:n nojalla kumottavan vesilain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla annettuun päätökseen perustuva lupa tai muu oikeus on käynyt tarpeettomaksi eikä oikeuden haltija vaadi sitä pysytettäväksi. Hakemuksen päätöksen kumoamiseksi voi tällöin erityisestä syystä tehdä myös luvan tai oikeuden haltija.

PiYK esittää pykälää muutettavaksi siten, että ennen uuden vesilain voimaantuloa saadun luvan haltijan olisi haettava ympäristölupavirastolta lupa toiminnan lopettamiseen.

6. MUUT EHDOTUKSET

KaiTEK esittää kalastuslain 38 §:än tarkistamista siten, että koekalastusten toimittaminen ei edellyttäisi kalastusoikeuden haltijan suostumusta.

VVY ja *Pääkaupunkiseudun Vesi Oy* kiinnittävät huomiota siihen, että vesihuoltolaitokset on veloitettu maksamaan korvauksia veden ottamiseen käytetyn vesistön alapuolisille voimalaitosyhtiöille, mikäli jätevedet on johdettu toiseen vesistöön. Kuitenkin vesistöjen keskivirtaamat ovat erinäisistä syistä johtuen samanaikaisesti kasvaneet. Samaa velvollisuutta ei aseteta niille

toiminnoille, jotka eivät edellytä lupaa. *VVY* esittää sen vuoksi harkittavaksi sääntelyä, että yhdyskuntien vedenottoa palvelevasta vedenotosta tulisi olla velvollisuus maksaa vesivoimakorvauksia vain, jos voimalan käyttöön tuleva keskivirtaama on tosiasiasa pienentynyt vedenoton johdosta.

K-SYK toteaa, että vesilain säännökset tulisi sovittaa yhteen vesiliikennelain ja maastoliikennelain kanssa.

P-KaYK:n ja *SYS:n* mukaan kotirauhan rikkomista koskevien rikoslain säännösten tarkistamisen yhteydessä tulisi vielä harkita, olisiko tarpeettoman haitan aiheuttaminen estettävissä toisin keinoin. *P-PoYK* esittää kiinnitettäväksi huomiota vesistöissä liikkumisen sääntelyn ja siihen liittyvien rangaistussäännösten yhteensovittamiseen.